

LIITE 1.

Vastineet Ranuanjärven osayleiskaavan valmisteluvaiheessa saatuun palautteeseen

Osayleiskaavan valmisteluaineisto oli julkisesti nähtävillä 26.3.2025 – 5.5.2025 välisen ajan.

7 kpl lausuntoja:

30 kpl mielipiteitä (joista yksi mielipide varsinaisen nähtävilläolon jälkeen)

Vastineet Ranuanjärven osayleiskaavan valmisteluvaiheessa saatuun palautteeseen	1
Lausunnot:.....	2
1) Lapin hyvinvointialue 28.3.2025.....	2
2) Lapin maakuntamuseo 5.5.2025	3
3) Lapin ELY-keskus 24.4.2025.....	4
4) Paliskuntain yhdistys 29.4.2025	7
5) Caruna 29.4.2025	9
6) Metsähallitus 5.5.2025	12
7) Lapin liitto 6.5.2025	12
Mielipiteet	15
1) Yksityishenkilö 2.4.2025	15
2) Yksityishenkilö (683-402-2-134) 5.5.2025	15
3) Yksityishenkilö (683-402-1-250, 683-402-1-223, 683-402-81-7 ja 683-402-81-6) 5.5.2025	16
4) Yksityishenkilö (5:66 ja 5:65) 29.4.2025	25
5) Yksityishenkilö (683-402-5-70) 30.2025	26
6) Yksityishenkilö (Laivalasta) 30.4.2025	27
7) Yksityishenkilö 4.5.2025	28
8) Yksityishenkilö (Laivalasta) 4.5.2025	28
9) Kuukkaan paliskunta 4.5.2025.....	28
10) Ranuanjärven osakaskunnan hoitokunta 29.4.2025	30
11) Yksityishenkilö (683-402-2-609) 4.5.2025	30
12) Yksityishenkilö 5.5.2025	31
13) Yksityishenkilö (683-402-35-1) 5.5.2025	31
14) Yksityishenkilö 5.5.2025	33
15) Yksityishenkilö (683-402-1-137) 27.4.2025	34
16) Yksityishenkilö (tontti, Mustaniemi) 3.5.2025	35

Vastineet 3/2026

17)	Yksityishenkilö 5.4.2025	35
18)	Yksityishenkilö (2:562) 9.4.2025.....	35
19)	Yksityishenkilö (Hyyhelönojan suu) 22.4.2025.....	36
20)	Yksityishenkilö (Anttila/Järvelä -tilat) 23.4.2025.....	36
21)	MTK:n säätiö 8.7.2025.....	37
22)	Yksityishenkilö 7.5.2025	38
23)	Yksityishenkilö 8.7.2025	39
24)	Yksityishenkilö (683-402-1-236 ja 683-402-1-147) 30.3.2025	39
25)	Yksityishenkilö (683-402-5-67-M601 ja 683402-5-68) 25.4.2025	41
26)	Yksityishenkilö (682-402-5-81) 22.4.2025	42
27)	Laivalan tiekunta 21.10.2025	44
28)	Yksityishenkilö	44
29)	Yksityishenkilö	44
30)	Yksityishenkilö (nähtävilläolon jälkeen tullut mielipide).....	45

Lausunnot:**1) Lapin hyvinvointialue 28.3.2025**

Ranua kunnanhallitus on pyytänyt Lapin pelastuslaitokselta lausuntoa osayleiskaavaehdotuksesta. pelastusviranomaisen on tutustunut kaavaehdotukseen ja toteaa siihen liittyen seuraavaa.

Huomioitavina seikkoina pelastustoiminnan edellytysten mahdollistaminen eli pelastustiet ja sammutusvesijärjestelyt.

Muilta osin pelastusviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Vastine:

- *Liitetään yleismääräykseen tulvakorkeuksista myös huomautus, että vakituisille rakennuspaikoille tulee olla kulkuyhteys myös tulvatilanteessa, mikäli kaavaehdotuksessa tulvauhkan lähellä olevat rakennuspaikat osoitetaan mahdolliseksi vakituiselle asumiselle.*
- *Täydennetään tieyhteystarpeita ja määräyksiä näiden osalta sekä vaikutusten arviointia kaavaehdotukseen.*
- *Sammutusvesijärjestelyistä sekä teiden kunnossapidosta määrätään pelastuslaissa (mm. 11 § ja 30 §), ja vastuu on kiinteistöjen omistajilla ja haltijoilla sekä toiminnanharjoittajilla ja kunnalla (sammutusvesisuunnitelma). Tämän vuoksi osayleiskaavassa ei ole tarpeen määrätä asiaa.*

2) Lapin maakuntamuseo 5.5.2025

Ranuan kunta pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa Ranuan kirkonkylän osayleiskaavan muutoksen valmisteluaineistosta. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Ranuan kunnan alueesta vastaavan museolain (314/2019) mukaisena alueellisena vastuumuseona museolain 75 1 momentin 2 kohdan mukaisen kulttuuriympäristötehtävänsä puitteissa.

Suunnittelualue sijoittuu Ranua keskustaaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itäranalle. Kaavamuutoksen tavoitteena on lisätä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja sekä mahdollistaa asemakaavan laajennustarvittavilta osin. Lisäksi muutostyöhön sisältyy selvityksen laadinta Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuudesta Ranuanjärveä ympäröivälle alueelle.

Arkeologia

Alueelle on teetetty arkeologinen inventointi, jonka on tehnyt Maanala maastokaudella 2024 (Nurmi 2024). Kaava-alueelle sijoittuu yhdeksän (9) kiinteää muinaisjäännettä. Nämä listataan kaavaselostuksen sivulla 28. Kohde sm-5 (Leppäranta) ei kaavaselostuksen teksti mukaan ole muinaisjäännesrekisterissä. Kohde on kuitenkin sittemmin viety rekisteriin mj-tunnuksella 1000055530.

Arkeologiset kohteet on huomioitu kummassakin kaavaluonnoksessa oikeanlaisilla merkinnöillä. Myös kaavamääräykset muinaisjäännettöjen osalta asianmukaiset. Kohteen sm-5 kohdalla tulee kaavamääräystä päivittää kohteen muinaisjäännettönsalalta.

Huomio kiinnittyy kummassakin kaavaluonnoksessa kohteisiin sm-1 (683010001, Kolonenäke) ja kohteeseen sm-7 (1000054695, Kivilampi).

Kohteen sm-1 alueella ET-alue (yhdyskuntateknisen huollon alue) laajenee siten, että se tulee osittain muinaisjäännettönsalalle. Kohteen sm-7 alueelle on kaavaluonnoksessa osoitettu A-alue (asuntoalue). Kaavoituksessa ei tule osoittaa kiinteiden muinaisjäännettönsalalle sellaista maankäyttöä, joka vaarantaa niiden säilymistä. Kaavassa tulee tutkia edellä mainittujen alueiden sijoittamista siten, että ne eivät ulotu muinaisjäännettönsalalle.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueelle on tehty kevään ja kesän 2024 aikana yleiskaavatyöhön liittyvä kulttuuriympäristöselvitys. Selvitys on asianmukainen ja riittävällä laajuudella laadittu. Kulttuuriympäristöselvityksessä kohteiden merkittävyyttä on arvioitu ja merkittävimmät kohteet on osoitettu yleiskaavakartalle sr- ja kh-merkinnöillä. Yleiskaavamääräysten ja -merkintöjen mukaan rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia tai kohteita (sr-) ei saa purkaa ilma purkamislupaa. Kyläkuvallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaiden kohteiden (kh-) osalta purkamislupamenettelyn vaatimusta ei ole. Lapin maakuntamuseo esittää, että myös kh-merkintöihin lisätäisiin määräys, jonka mukaan kohteen purkamiselle olisi haettava purkamislupa.

Vastine:

- *Lisätään muinaismuistotunnus kohteelle, joka puuttunut valmisteluvaiheessa muinaismuistorekisteristä.*
- *Kohteen sm-1 osalta ET-alueen laajennusta tarkastellaan kaavaehdotukseen siten, että säilyminen varmistetaan. ET-alue sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle, eikä laajennusta ole huomioitu voimassa olevassa asemakaavassa, joten alueen laajeneminen vaatii myös asemakaavan muutoksen.*

Vastineet 3/2026

- Kohde sm-7 sijoittuu olevan rakennuspaikan vierelle. Tieto rakennuspaikasta on saatu kunnasta. Rakennuspaikan merkintää tarkastetaan kaavaehdotukseen siten, että sen säilyminen turvataan olevasta maankäytöstä riippumatta.
- Osa kohteista on inventoinnin pohjalta määritelty paikallisesti arvokkaiksi. Ne ovat itsessään arvokkaita rakennuksia, joihin liittyy rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia arvoja. Nämä kohteet osoitetaan osayleiskaavassa suojeltavina rakennuksina tai kohteina. Niitä koskee määräys, jonka mukaan rakennuksia ei saa purkaa ilman rakennuslain mukaista lupaa. Osa kohteista on inventoinnin pohjalta todettu arvokkaiksi osana kyläkuvaa. Ne ovat tyyppillisesti rakennuksia, joilla on miljööön kerroksellisuuden kannalta merkitystä osana kyläkokonaisuutta: ne erottuvat kyläkuvassa ja maisemassa omaa aikakauttaan edustavina kohteina ja tuovat ympäristöönsä ajallista syvyyttä. Itsessään ne kuitenkin ovat tyyppillisesti melko tavanomaisia oman aikakautensa rakennuksia. Näitä rakennuksia ei ole kaavamääräyksessä määrätty suojeltaviksi. Kaavamääräys kuitenkin ohjaa kohteiden säilyttämiseen osana miljöökokonaisuutta.

3) Lapin ELY-keskus 24.4.2025

Suunnitelma

Lausuttavan aineiston mukaan osayleiskaavan muutoksen tarkoituksena on varmistaa riittävä rakennuspaikka- ja tonttitarjonta Ranuan kirkonkylän läheisyydessä.

Lausuttava aineisto sisältää 19.3.2025 päivätyt kaavaluonnosvaihtoehdot VE1 ja VE2, niihin liittyvään kaavaselostuksen liitteineen sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että kaava-asiakirjoissa ei ole käytetty yhdenmukaista kaavan nimeä.

Vastine:

- Tarkastetaan kaavan nimi yhdenmukaiseksi ehdotusvaiheen asiakirjoihin.

Sovellettava lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) nimike on muutettu lailla maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (752/2023), joka tuli voimaan 1.1.2025. Uusi nimike on 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki (AKL). Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetun lain mukaan alueidenkäyttölain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ranuan kirkonkylän osayleiskaavan muutos on kuulutettu vireille 13.12.2023, eli asia on tullut vireille maankäyttö- ja rakennuslain ollessa voimassa ja asia käsitellään loppuun soveltaen maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä.

Vastine:

- Alueidenkäyttölain muutos on vireillä kaavoituksen ollessa kesken. Tarkastetaan vielä sovellettava laki viimeistään ehdotusvaiheen jälkeen. Asiasta on keskusteltu ennen ehdotusvaiheen nähtävilläoloa kaavaneuvottelussa.

Selvitykset ja vaikutusten arviointi

AKL (MRL) 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Luontoympäristö

Valmisteluaineiston luontoselvitykset ovat pääosin samat kuin 2019 hyväksytyssä Ranuan kirkonkylän osayleiskaavassa. Lintuhavaintotiedoissa on hyödynnetty lajitietokeskuksen tuoreempia havaintoja ja suunnittelualueen virtavesien läheisyyteen on toteutettu saukkoselvitys. Uuden luonnonsuojelulain mukaisten luontotyyppien esiintymistä on arvioitu 2018 laaditun luontoselvityksen sekä ajantasaisen kartta- ja paikkatietoaineistojen perusteella. Arvioinnissa on todettu, ettei kaavan suunnittelualueella esiinny luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä. ELY-keskus katsoo, ettei ilman maastokäyntiä tulvametsien olemassaoloa voi varmuudella sulkea pois, mutta paikkatietoaineistojen osoittama kuusien yleisyys suunnittelualueen virtavesien ranta-alueilla viittaa siihen, että mahdolliset tulvametsät ovat pienialaisia, eivätkä kovin edustavia. Kaavan valmisteluaineiston vaihtoehtoisissa kaavakartoissa ei osoiteta näille ranta-alueille sellaista maankäyttöä, mikä hävittäisi mahdolliset tulvametsät. Muilta osin Lapin ELY-keskus arvioi luontoselvitykset riittäviksi.

Luontoselvityksessä tunnistetut arvokkaat luontokohteet on pääosin osoitettu luo-3-merkinnällä. Ainoastaan Hyyhelöojan ja sen rantojen luonnonsuojelun ulkopuolinen osuus on kaavaluonnosvaihtoehdoissa ilman luo-3-merkintää, vaikka kyseinen virtavesi rantoineen on tunnistettu arvokkaaksi luontokohteeksi. Linnustoselvityksessä Hyyhelöojan suu ja Luhtaojan suu ja niiden ranta-alueet sekä Ranuanjärven saaret on arvioitu tärkeiksi paikoiksi linnustolle alkuperäisessä linnustokuvauksessa, mutta niitä ei ole osoitettu kaavaluonnosvaihtoehdoissa luontoarvot huomioivin merkinnöin. Muut luontoarvot on huomioitu kaavaluonnosvaihtoehdoissa. Suunnittelualueen saukkohavainnot ovat alueella, mihin ei kaavaluonnosvaihtoehdoissa osoiteta rakentamista.

Luo-3-merkinnän kaavamääräys on muotoiltu niin, että alue tulisi säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena. Luontokohteita turvaa paremmin määräys, jossa ei käytetä konditionaalia vaan todetaan, että alue tulee säilyttää mahdollisimman luonnonmukaisena.

Vastine:

- *Tarkastetaan vielä luonnonarvoja osoittavat merkinnät.*
- *Määräyksen sanamuodot on pohdittu huomioiden niiden määräävyys suhteessa luonnonsuojelulakiin ja mahdollisesti muihin sovellettaviin lakeihin. Konditionaalien käyttö viittaa siihen, että lakisääteistä perustetta säilyttämiselle ei ole. Konditionaalimuoto on käytössä myös alueella voimassa olevassa osayleiskaavassa.*

Pohjavesi

Osayleiskaavan valmisteluaineistossa on tunnistettu suunnittelualueen luoteisosaan osittain sijoittuva Kolonenäkkeen (12683101) vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (1-luokka). Pohjavesialue on osoitettu molemmissa kaavaluonnosvaihtoehdoissa merkinnällä vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (pv) ja sille on annettu pohjaveden määrää ja laatua turvaavat kaavamääräykset. Pohjavesialueelle ei ole osoitettu uutta rakentamista tai muita uusia toimintoja. ELY-keskus katsoo, että pohjavesialuetta koskevat kaavamääräykset ovat riittävän yksityiskohtaiset turvaamaan pohjaveden määrää ja laatua, mutta kiinnittää huomiota siihen, että kaavamääräysten mukaan pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavista toimenpiteistä on tarvittaessa pyydettävä paikallisen ELY-keskuksen lausunto. ELY-keskus tuo esiin, että valtionhallinnon uudistusten myötä 1.1.2026 alkaen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukainen valtion valvontaviranomainen on Lupa- ja valvontavirasto. ELY-keskus katsoo, että kaavamääräyksissä ei siten ole tarkoituksenmukaista viitata paikalliseen ELY-keskukseen. ELY-keskus katsoo, että kaavamääräyksessä tulisi sen sijaan tuoda esiin, että pohjaveden määrään ja laatuun vaikuttavat toimenpiteet voivat vaatia vesilain tai ympäristönsuojelulain mukaisen luvan.

Vastineet 3/2026

Vastine:

- *Tarkastetaan pohjavesialueen merkintä kaavaehdotukseen niin, että viitataan paikalliseen viranomaiseen. Lupavaateeseen ei viitata määräyksessä, mutta asia huomioidaan kaavaselostuksessa.*

Tulva

Suunnittelualue sijoittuu Ranuanjärven ranta-alueille. Kaava-aineistossa on tunnistettu tulvavaaraan liittyvä valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite ja kaavaluonnosvaihtoehdoissa on annettu alimpia rakentamiskorkeuksia koskeva kaavamääräys. EL Y-keskus katsoo, että alimmat rakentamiskorkeudet on määritetty kaavaluonnoksiin asianmukaisesti.

EL Y-keskus katsoo, että esitetyissä vaihtoehdoissa rakennuspaikoille ei kohdistu huomattavaa tulvan vaaraa Niittyniemen aluetta lukuun ottamatta. ELY-keskus huomauttaa, että Niittyniemen alueella niemen järven puoleisessa päässä ja niemen keskivaiheilla olevat rakennuspaikat voivat tulvatilanteessa jäädä tulvan saartamaksi, ellei kiinteistöille ole tieyhteyttä, joka on rakennettu tulvakorkeuden yläpuolelle. Tulvanäkökulmasta niemen keskiosassa oleva Keskilahden puoleiseen rantaan rajautuva kiinteistö on haasteellisin, koska kiinteistöllä maanpinta on luontaisesti lähes kokonaan tulvakorkeuden alapuolella rakennuspaikan kohdalla olevaa korkeampaa kumpareta lukuun ottamatta.

Vastine:

- *Liitetään yleismääräykseen tulvakorkeuksista myös huomautus, että vakituisille rakennuspaikoille tulee olla kulkuyhteys myös tulvatilanteessa, mikäli kaavaehdotuksessa tulvauhkan lähellä olevat rakennuspaikat osoitetaan mahdolliseksi vakitukselle asumiselle.*

Käyttökelpoinen pääsytie

AkL 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. mahdollisuudet liikenteen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla. Rakentamislain 45.1 §:n 5) kohdan mukaan sijoittamisen edellytyksenä muualla kuin asemakaava-alueella on, että rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie tai mahdollisuus sellaisen järjestämiseen.

Osayleiskaavaluonnoksen molemmissa vaihtoehdoissa on kaavakartoilla (VE 1 ja 2) esitetty uusia alueita asumiseen ja loma-asumiseen ilman, että kyseisille paikoille olisi osoitettu kaavakartalla tieyhteyttä tai tieyh-teystarvetta. Lisäksi VE 1:n kaavakartalla on osoitettu matkailupalvelujen alue Ranuanjärven kaakkoisosaan ilman tieyhteyttä tai tieyh-teystarvetta. Uusille rakennuspaikoille johtavien teiden rakentamisen tai pengertämisen vaikutukset, erityisesti maisemallisesti aroilla, alavilla ranta-alueilla tulisi arvioida selvityksiin perustuvassa vaikutusten arvioinnissa.

Vastine:

- *Täydennetään tieyh-teystarpeita ja niiden määräyksiä sekä vaikutusten arviointia kaavaehdotukseen.*

Yleiskaavan käyttö rakentamisluvan perusteena

Yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään AkL 39 §:ssä. 39.4 §:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. AkL 43.2 §:n mukaan yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus).

AkL 44 §:n mukaan oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan rakentamisluvan perusteena rakentamislain 46 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä niillä alueilla, joilla yleiskaavassa on siitä erikseen määrätty. Määräys ei voi koskea aluetta, jolla maankäytön ohjaustarve edellyttää asemakaavan laatimista. Edellytyksenä on lisäksi, että yleiskaava ohjaa riittävästi rakentamista ja muuta maankäyttöä kyseisellä alueella. Yleiskaavan käytöstä rakentamisluvan perusteena ranta-alueella säädetään 72 §:ssä.

Ky-merkintää koskeissa määräyksissä on viitattu alueidenkäyttölain 44 §:ään. EL Y-keskus katsoo, että ky-merkinällä tarkoitetaan AkL 44.1 §:n mukaista aluetta. Rv-alueelle on kaavaluonnoksissa osoitettu rantavyöhykkeen rakentaminen, kuten AkL 44.2 §:ssä tarkoitetaan. ELY-keskus huomauttaa, että yleiskaavan rakentamisrajoituksesta säädetään AkL 43.2 §:ssä.

ELY-keskus katsoo, että kaavan yleismääräyksissä tulisi olla maininta siitä, miltä alueilta ja mille alueille rakennusoikeudet on siirretty, jolloin yleiskaavan tulkinta on yksiselitteistä.

Vastine:

- Täydennetään kaavamääräyksiä ja selostusta, jotta yleiskaavan tulkinta olisi yksiselitteistä.

4) Paliskuntain yhdistys 29.4.2025

Ranuan kunnanhallitus pyytää lausuntoa Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen valmisteluvaiheen aineistosta.

Ranuan kunta valmistelee Ranuanjärven osayleiskaavan päivitystä. Päivitystyön tavoitteena on lisätä vakituisten asumisen rakennuspaikkoja sekä mahdollistaa asemakaavan laajennus tarvittavilta osin. Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on varautua tonttikysynnän mahdolliseen lisääntymiseen kirkonkylän läheisyydessä sekä myös mahdollistaa vapaa-ajan asumisen, matkailun ja muun elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuudet tarvittavilta osin. Muutostyöhön sisältyy selvityksen laadinta Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuudesta Ranuanjärven ympäröivälle alueelle. Osayleiskaavan muutosalue sijoittuu Ranuan keskustaaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itärannalle. Vaihtoehdossa 1 uusi rakentaminen on maltillisempaa. Vaihtoehdossa 2 esitetään hieman laajempaa rakentamista.

Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle, Kuukkaan paliskuntaan. Kuukkaan paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1 500 ja poronmestajia on 56. Poronhoito on merkittävä elinkeino Ranuan kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Poronhoito ylläpitää kunnan monipuolista elinkeinorakennetta. Erityisesti pienemmissä kylissä poronhoito on merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden, maisemakuvan ja turvallisuuden ylläpitäjä. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja muussa poronhoitoalueella tapahtuvassa toiminnassa. Poronhoidon kannattavuuden edellytys on vapaa laidunnusoikeus (PHL 3 §). Vapaa laidunnusoikeus on tarkoitettu ja tunnustettu pysyväksi oikeudeksi. Se tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, poikkeukset tähän on lueteltu laissa. PHL 31 §:n mukaan muualla kuin saamelaidun kotiseutualueella poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse puutarhoihin, vakinaisten asuntojen pihoihin tai muille erityiseen käyttöön otetulle alueelle. Rajoitus ei koske vapaa-ajan asuntoja eikä yritystoiminnan alueita eivätkä ne ole myöskään lain tarkoittamaa muuta erityiseen käyttöön otettua aluetta. Vapaa-ajan asuntoja tai yritystoimintaa ei myöskään koske paliskunnan aitaamisvelvollisuus vahinkojen estämistapauksissa.

Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa, vaikka kyse ei olisikaan valtion maista.

Poronhoitoalueen maakuntakaavoissa on poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamista edellyttäviä yleismääräyksiä sekä tarkempia määräyksiä esim. poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioonottamisesta ja säilyttämisestä. Voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan koko kaava-alueella koskeva yleismääräys edellyttää: "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa,"

Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavalla ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoito on osa alueen elinkeinoelämää ja etenkin sivukylillä tärkeä toimeentulon lähde. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualueella poronhoidon turvaaminen hankkeen kaavoituksessa on välttämätöntä. Alueidenkäyttölain mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Poronhoidon nykytila ja toiminta kaava-alueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa.

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoito perustuu vapaaseen laidunnukseen: poronhoitolain 3 §:n mukaisesti poronhoitoa saadaan harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- ja hallinto-oikeudesta riippumatta. Poronhoito on toiminta-alueellaan laaja-alainen maankäyttäjän. Kaikki muu maankäyttö poronhoitoalueella vaikuttaa enemmän tai vähemmän poronhoidon harjoittamiseen edellytyksiin. Poronhoitoalueella maankäytön yhteensovittaminen on siis äärimmäisen keskeinen kysymys.

Kaavoituksessa on lähtökohtana erilaisten alueidenkäytön intressien ja tarpeiden yhteensovittaminen. Kaavoitusprosessit toimivat alueidenkäytön suunnittelun vuorovaikutteisuuden välineenä. Kaavoituksella on myös oikeusvaikutuksia. Poronhoitoalueella vuorovaikutteisuutta on käytännössä toteutettu erilaisilla osallistavilla suunnittelu- ja neuvotteluprosesseilla. Kaavoituksessa tulee lisäksi hyödyntää olemassa olevaa paikallisten paikkatietoaineistoa, joka kertoo poronhoidon keskeisistä laidun- ja toiminta-alueista.

Yleiskaavoituksella ohjataan yhdyskuntarakennetta. Yleiskaavassa suunnittelun tarkkuus mahdollistaa poronhoitoon liittyvien alueidenkäyttöratkaisujen tekemisen. Yhdyskuntarakenteeseen liittyvillä ratkaisulla on usein huomattavaa vaikutusta poronhoidon harjoittamiseen, useimmiten erilaisten häiriövaikutuksen yleistymisen vuoksi. Häiriövaikutus voi tulla esimerkiksi rakentamiseen varattavien alueiden sijainnin, riittämättömien rakentamiselta poissuljettujen alueiden tai liikenteeseen liittyvien aluevarausten ja liikennealueiden käytöstä aiheutuvien häiriöiden muodossa. Yleiskaavassa tulee tunnistaa suunniteltavan alueen rooli poronhoidossa ja tehdä sen mukaisesti tarpeelliset aluevaraukset ja määräykset.

Yksityiskohtaisemmat huomiot

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia selvitetessä tulisi asiasta neuvotella asianomaisen paliskunnan kanssa (PHL 53 §:n mukaiset tai kaltaiset neuvottelut). Nyt käsitteillä olevasta kaavaluonnoksesta ei ole neuvoteltu paliskunnan kanssa. Paliskuntaa ei ole muullakaan tavoin kuultu. Kaavaselostuksessa ei mainita kaavan sijoittamista paliskunnan alueelle. Poronhoidon nykytilan selvitystä ei ole, eikä kaavan vaikutuksia alueen poron-

hoitoon ole arvioitu. Kaavaselostusta on syytä näiltä osin täydentää ja kaavan vaikutuksia tulee selvittää yhteistyössä paliskunnan kanssa. Kaavaluonnosvaihtoehdoissa ei ole myöskään poronhoitoa koskevia määräyksiä.

Uusi asuin- ja lomarakentaminen porolaitumille ja porojen kulkureiteille aiheuttaa lähes poikkeuksetta ongelmia. Poroja laiduntaa nyt kyseessä olevalla kaava-alueella ja sen tuntumassa. Kaava-alueella on Ranuanjärven rannalla kuusikoita, joissa porot laiduntavat etenkin syksyisin ja talvisin. Etenkin uusien tonttien kohdalla on todennäköistä, että porot päätyvät tonteille ja talojen pihoihin esimerkiksi uuden nurmen ja istutusten houkuttamina. Kaavasta voi siis aiheutua konflikteja ja ristiriitoja sekä vakituisten asuntojen osalta mahdollisesti korvausvaatimuksia ja -velvoitteita paliskunnille. Tällaisia tarpeettomia ongelmia asukkaiden ja poronhoitajien välillä tulee pyrkiä ennakkoimaan ja ehkäisemään. Uusien tonttien ostajille on hyvä tiedottaa tontin sijaitsemisesta poronhoitoalueella. Kaavoituksessa tulee entistä paremmin herätä huomaamaan potentiaaliset ristiriidat ja pyrkiä etsimään niihin ratkaisut ennakkoon.

Hyvä keino sekä alueiden käytön ohjaukseen, että yleiseen tiedottamiseen, on lisätä kaavakarttojen yleismääräyksiin rakennuspaikkojen sijoittelun osalta määräys: "Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain 3 §:n takaama porojen vapaa laidunnusoikeus." Ranuan kunnan myymien ja vuokraamien tonttien luovutusasiakirjoissa tulisi olla maininta tontin sijaitsemisesta poronhoitoalueella, ja siitä ettei paliskunnalla ole vahinkojen estämisvelvollisuutta esim. aitaamalla loma-asuntojen ja liiketoiminnan kyseessä ollessa.

Kuukkaan paliskunta vastustaa Ranuanjärven osayleiskaavan päivitystä, sillä uusi asuin- ja lomarakentaminen aiheuttaa lähes poikkeuksetta ongelmia. Poroja laiduntaa kaava-alueella ja sen tuntumassa. Kuukkaan paliskunta katsoo, ettei asemakaavaa tule laajentaa yleiskaavan eteläosassa. Eteläosassa laajennettavan asemakaavan välittömässä läheisyydessä on porotila. Uusi asutus- ja lomarakentaminen voisi tuoda ongelmia porojen kulkiessa alueella ja sen läpi.

Vastine:

- *Poroelinkeino huomioidaan kaava-asiakirjoissa ehdotusvaiheeseen. Kaavaluonnoksessa oli esillä kaksi vaihtoehtoa, joihin toivottiin osallisten näkemyksiä. Ehdotusvaiheeseen vaihtoehtoja ei esitetä, vaan laaditaan yksi ehdotus. Ennen nähtävilläoloa on keskusteltu myös paliskunnan kanssa (lain vaatima neuvottelu).*
- *Ranuanjärven osayleiskaava laaditaan alueelle, jossa on jo voimassa oleva osayleiskaava. Ehdotusvaiheeseen arvioidaan, miten ratkaisu vaikuttaa suhteessa voimassa olevaan kaavaan. Koska kyseessä on taajaman läheinen alue, taajamaa ja oleva rakennetta täydentävä suunnitelma, tulee taajaman laajentamisen ja alueen elinkeinojen, mukaan lukien poroelinkeinojen, yhteensovittamiseen kiinnittää huomiota.*

5) Caruna 29.4.2025**Nykyinen sähköjakeluverkko ja suunnitelmat suurjännitteisen jakeluverkon kehittämiseksi**

Yleiskaava-alueella sijaitsee 110, 20 ja 0,4 kV jakeluverkkoa liitteen 1 mukaisesti. 110 kV:n voimajohdot on liitteiden kuvassa esitetty punaisilla viivoilla. 20 kV sähköverkko on sinisellä ja 0,4 kV sähköverkko vihreällä värillä. Ilmajohdot on esitetty yhtenäisellä viivalla ja maakaapelit katkoviivalla. Puistomuuntamot on esitetty violetilla neliöllä ja pylväsmuuntamot violetilla ympyrällä. Pääasiallinen uuden 20 ja 0,4 kV jakeluverkon rakentamistapa on maakaapelointi. 20 ja 0,4 kV jakeluverkon osalta sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaavatasolla.

Vastineet 3/2026

Caruna Oy on tunnistanut tulevan tarpeen voimajohdolle välillä Pudasjärven sähköasema - Ranuan sähköasema (liite 2). Voimajohdon tarkempi reitti on suunniteltu, mutta investointipäätöstä johdon rakentamisesta ei ole vielä tehty. Olemme lausuneet yhteystarpeen myös vireillä olevaan Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavunkaavaan. Pyydämme, että kaavoitettavalla alueella huomioidaan uuden voimajohdotarpeen vaatima nykyisen johtokadun levennys, joka on liitteen 3 mukaisesti 21,5+10 metriä molempiin suuntiin johtoalueen keskikohdasta.

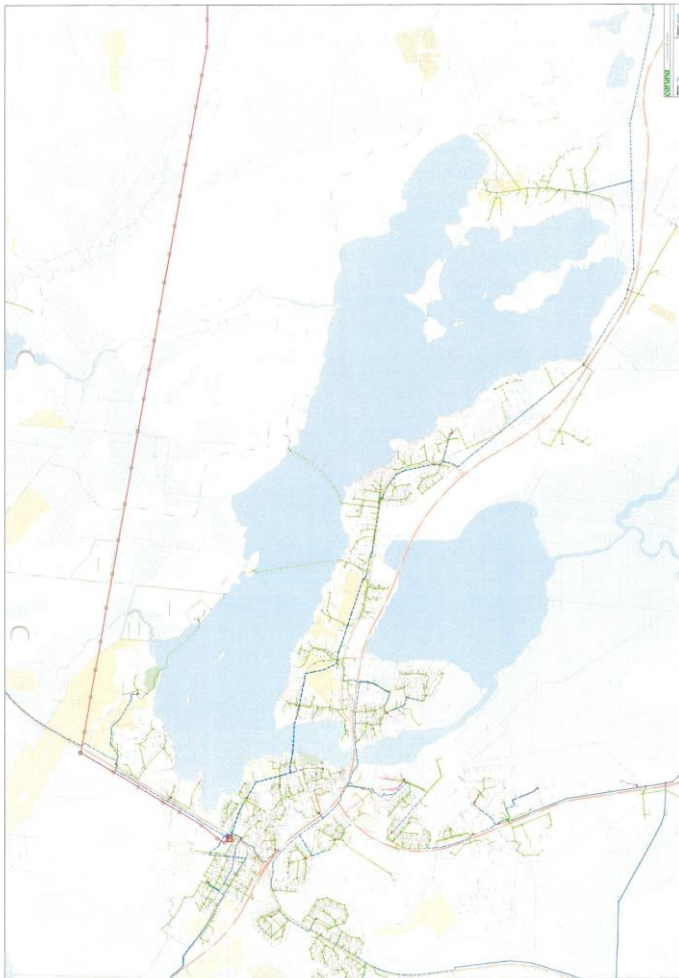
Caruna Oy suosittelee yleiskaavassa käytettävän ympäristöministeriön asetuksen mukaista merkintää nro 154 (johtoa varten varattu alueen osa). Johtoalue on hyvä yksilöidä käyttämällä tunnusta z = sähkölinja. Alueen leveyden olisi hyvä olla koko johtoalueen leveys.

Siirtokustannusten jako

Mikäli kaavan toteuttaminen edellyttää sähköverkon siirtoa, tarvittavat johto- ja muuntamosiirrot tehdään Carunan toimesta ja siirtokustannuksista vastaa siirron tilaaja. Johtojen siirto edellyttää, että niille järjestyy uusi pysyvä sijainti.

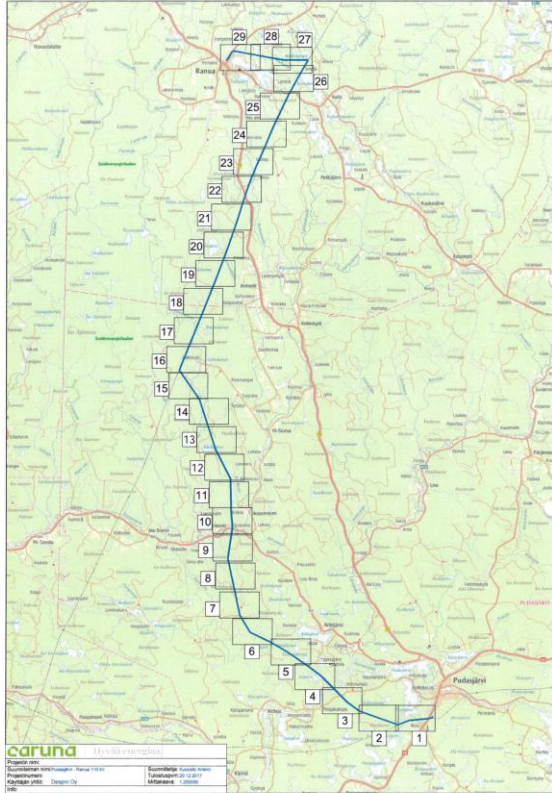
Muuta huomautettavaa

Caruna Oy:llä ei ole muuta huomautettavaa osayleiskaavasta. Toivomme saada lausua kaavoitusprosessin seuraavissa vaiheissa.

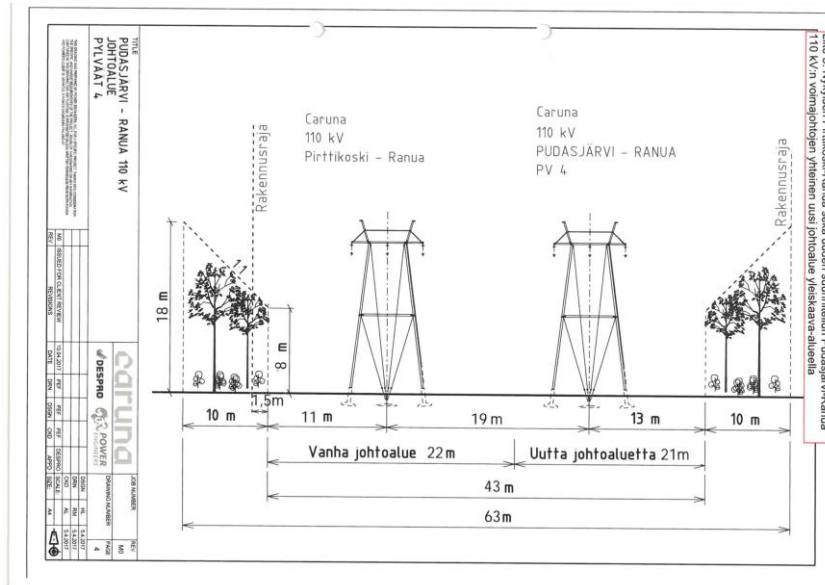

Vastineet 3/2026

Vastineet 3/2026

Vastine:

- Uusi voimajohto lisätään kaava-aineistoon.
- Aluumerkintää voimajohtoille ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska johtoalueen rajoitukset tulee huomioida mahdollisissa maankäytön muutoksissa myös viivamaisen merkinnän osalta. Voimajohtojen lähelle ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä, mikä myös osaltaan puoltaa viivamerkin riittävyyttä.
- Lausuntopyyntö toimitetaan myös ehdotusvaiheessa.

6) Metsähallitus 5.5.2025

Metsähallituksella ei ole lausuttavaa Ranuanjärven osayleiskaavan valmisteluvaiheesta.

Vastine:

- Kirjataan tiedoksi.

7) Lapin liitto 6.5.2025

Hankkeen kuvaus

Osayleiskaavan muutosalue sijoittuu Ranuan keskustaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itärannalle. Ranuan kirkonkylän osayleiskaava on hyväksytty 2019. Tämän jälkeen on noussut tarve muuttaa osayleiskaava Ranuanjärven itä- ja pohjoisosasta.

Päivitystyön tavoitteena on lisätä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja sekä mahdollistaa asemakaavan laajennus tarvittavilta osin. Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on varautua tonttikysynnän mahdolliseen lisääntymiseen kirkonkylän läheisyydessä. Tavoitteena on lisätä vetovoimaisia vakituisen asumisen rakennuspaikkoja koko Ranuanjärven alueella. Ranualla tarve asumisen uusille alueille on pieni. Viime vuosina uusia rakennuslupia asuinrakennuksille on myönnetty alle 5 kpl/vuosi/asunto. Kaavassa kuitenkin

Vastineet 3/2026

varaudutaan myös suurten hankkeiden toteutumiseen, mm. Suhangon kaivoksen avaamiseen. Kaivoksen tu-
loon valmistautuminen vaatii kunnalta mm. suunnitelmia palveluiden ja asumisen järjestämiseksi, jotta kai-
voksen työntekijöitä saadaan houkuteltua Ranuan asukkaiksi. Kaavamuutoksen tavoitteena on myös mah-
dollistaa vapaa-ajan asumisen, matkailun ja muun elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuudet tarvittavilta
osin.

Nykyisessä osayleiskaavassa Ranuanjärven rantavyöhykkeellä sekä saarissa on rakennusoikeudet osoitettu
muunnetun rantaviivan perusteella. Laivalan kyläalueella Posiontien varren rannalla mitoitus on 10 raken-
nuspaikkaa muunnettua rantakilometriä kohti, muualla lukema on viisi (5). Laivalassa myös kyläalueelle on
osoitettu rakennuspaikkoja ns. kuivan maan mitoitukseen perustuen. Osayleiskaavan muutoksen tavoitteena
on tutkia mitoituksen nostoa maltillisesti Ranuanjärven rantojen eri vyöhykkeillä sekä Laivalan kyläalueella
emätilaselvitykseen perustuen.

Kaavaluonnoksesta esitetään kaksi vaihtoehtoa.

Vaihtoehdossa 1 uusi rakentaminen on maltillisempaa. Uusi vakituinen asuminen kohdistuu erityisesti Laiva-
laan sekä Ranuanjärven pohjoisrannalle Leppärantaan. Järven koillisranta on loma-asumisen aluetta. Vaihto-
ehdossa on painotettu erityisesti ennakkomieliä, yleisötilaisuudessa ja muissa yhteydenotoissa huomi-
oituja maanomistajien toiveita. Vaihtoehdossa 2 esitetään hieman laajempaa rakentamista. Laivalan alue
osoitetaan kyläalueena, joka mahdollistaa asumisen lisäksi muutkin alueelle soveltuvat toiminnot. Kyläalue
on vaihtoehtoa 1 laajempi ja rakennuspaikkojen määrä alueella suurempi. Toistaiseksi rakentamattomat ran-
tarakennuspaikat pohjoisrannalla ja Niittyniemessä osoitetaan vakituisen tai loma-asumisen mahdollistavana
rantarakennusalueena, jossa rakennuspaikan käyttötarkoitus määräytyy rakennusluvan yhteydessä raken-
nuspaikkakohtaisesti. Vaihtoehdossa 2 esitetään asemakaavoitettavaksi Posiontien varsi Laivalan länsipuolel-
la sekä vaihtoehtoa 1 laajempi alue Kansanopiston eteläpuolella. Vastaavasti Leppärantaan osoitetaan jon-
kin verran vähemmän rakennuspaikkoja kuin vaihtoehdossa 1. Vaihtoehdossa 2 myös Niittyniemen raken-
nuspaikat osoitetaan mahdollisina myös vakituiselle asumiselle.

Suhde maakuntakaavaan

21.9.2022 voimaan kuulutetussa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa suunnittelualue sijaitsee pää-
osin maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M 4512). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsäta-
louskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaa-
matta myös muihin tarkoituksiin.

Suunnittelualueen luoteiskulma kuuluu Ranuan kirkonkylän taajamatoimintojen alueeseen (A 22). Merkin-
nällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuu-
delle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalu-
eita. Kohdemerkinnän kehittämisperiaatteen mukaan lisärakentaminen sijoitetaan mahdollisuuksien mu-
kaan nykyiselle asemakaava-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen olemassa olevaa rakennetta täyden-
tään ja eheyttään. Suunnittelussa otetaan huomioon arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristökohteet ja säi-
lytetään rakennussuojelukohteet.

Suunnittelualueen länsiosaan on maakuntakaavassa osoitettu tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohja-
vesialue. Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla
tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava si-
ten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

Suunnittelualueen pohjoisreunalla kulkee sähkölinja, jonka yhteydessä kulkee myös moottorikelkkailureitti.

Suunnittelualueen kaakkoisosassa kulkee seututie 941. Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa seututiehen
942.

Vastineet 3/2026

Suunnittelualue kuuluu matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen Itä-Lappi-Ranua-Rovaniemi matkailualue (mv 8401). Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistyksen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuri-perintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu myös koko maakuntakaava-alueita koskevia määräyksiä muun muassa vapaan rantaviivan osuudesta, rannan suuntaisen kulkuyhteyden turvaamisesta, arvokkaiden maisema-alueiden ja luonnonympäristöjen huomioimisesta sekä yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen ja pysyvän asutuksen sijoittamiseen liittyen.

Suunnittelualueella on voimassa oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa, mutta on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Lapin liiton hallitus päätti 2.12.2024 käynnistää Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaavan 2050 laadittamisen, kuuluttaa vaihemaakuntakaavan vireille sekä asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaava 2050 kuulutettiin vireille 24.1.2025. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on päivittää geopoliittisen tilanteen vuoksi voimassa olevia maakuntakaavoja ja vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Keskeisenä tavoitteena on myös yhtenäistää seudullisten maakuntakaavojen suunnittelumääräyksiä. Tavoitteena vaihemaakuntakaavassa on osoittaa Lapin liikennestrategian 2050 mukaisesti liikennejärjestelmää koskeva kehittämistavoitteet sekä huomioida puolustusvoimien maankäyttölliset tarpeet. Lisäksi tavoitteena on osoittaa keskeiset isot teollisuus- tai varastorakennusten alueet. Vaihemaakuntakaavan laadinnassa huomioidaan valtioneuvoston päätökset koskien kulttuuriympäristöä, maisema-alueita ja arkeologisia kohteita. Tavoitteena on myös selvittää laaja-alaisten M-alkuisten aluevarausten toimivuutta tässä toimintaympäristössä. Vaihemaakuntakaavassa voidaan osoittaa myös muita kaavaprosessin aikana esille tulleita tarpeita.

Lapin liiton näkemys

Kaavaselostuksessa on tuotu esille Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan suunnittelualueita koskevat merkinnät ja niiden määräykset sekä osayleiskaavapäivityksen suhde maakuntakaavaan.

Kaavaselostuksessa olisi hyvä tuoda soveltuvin osin esille myös koko maakuntakaava-alueita koskevia suunnittelumääräyksiä.

Lapin liiton virasto toteaa Ranuanjärven osayleiskaavapäivityksen valmisteluaineiston ja molempien siihen liittyvien kaavaluonnosten toteuttavan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan tavoitteita ja muodostavan hyvän pohjan kaavaehdotuksen laadinnalle.

Vastine:

- *Täydennetään kaavaselostusta pyydetysti.*

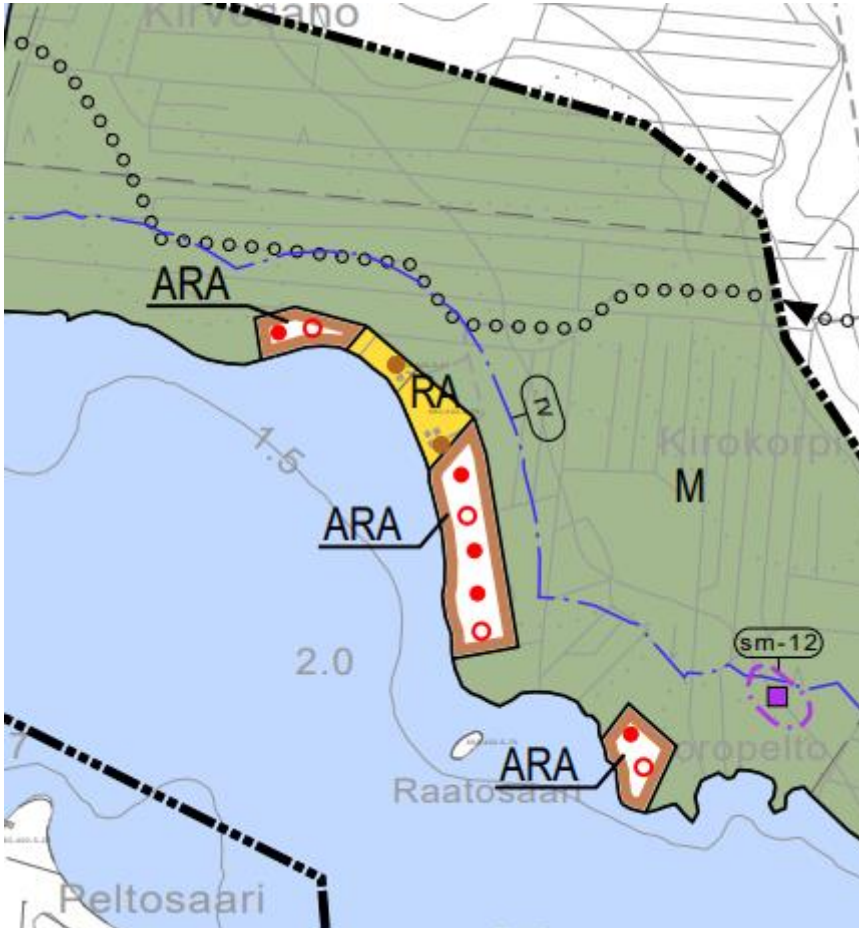
Lisäksi Ranuan Infra Oy:n kanssa on käyty keskustelua kaavamerkinnoistä sähköpostitse.

Mielipiteet

1) Yksityishenkilö 2.4.2025

Sähköpostiviestiketju: Toive ARA-merkinnästä.

Vastine:

- RA-alue voidaan muuttaa ARA-merkinnälle viereisten alueiden mukaisesti. ARA-merkinnän osalla tulee huomata, että lomarakennusten muuttaminen vakituiseksi vaatii todennäköisesti rakennusten muutoksia, jotka määritetään muutostilanteessa rakennusjärjestyksen ohjeiden mukaisesti.

2) Yksityishenkilö (683-402-2-134) 5.5.2025

Haluaisimme esittää toiveen muutokseen kaavaan Pekkalantie 10 osoitteessa olevalle ns. vanhan meijerin kiinteistön alueelle. Kiinteistötunnus on 683-402-2-134.

Esitämme koko alueen käyttötarkoituksen teollisuuden, matkailun, kaupan ja asumisen mahdollistavaksi alueeksi.

Vastine:

- *Alueen (T-alue) merkintää on päivitetty niin, että merkintä mahdollistaa myös muunlaista elinkeinotoimintaa ja asumista tulevaisuudessa. Alue on osoitettu asemakaavoitettavaksi, joten lopullinen alueen käyttötarkoitus ja tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavoituksen yhteydessä. Sen vuoksi osayleiskaavan merkinnän on hyvä olla sen verran väljä, että jatkosuunnittelussa pystytään pohtimaan alueen käyttöä tarkoituksenmukaiseksi. Esitetty viheryhteystarve on kuitenkin tärkeä säilyttää osayleiskaavassa, jotta se tulee huomioitua myös asemakaavoituksessa. Alueen läpi tulee olla kulkumahdollisuus.*

3) Yksityishenkilö (683-402-1-250, 683-402-1-223, 683-402-81-7 ja 683-402-81-6) 5.5.2025

Omistamme kaavoitusalueelta kiinteistöt: Erkkilä-Joutensuo 683-402-1-250, Mäkiranta 683-402-1-223, Lepäranta 683-402-81-7 ja Kotimännikkö 683-402-81-6.

Alue on kaavoitettu edellisen kerran 2019. Tuolloin maanomistajat saivat toivomiaan rakennuspaikkoja tulevien vuosikymmenten tarpeisiin. Silti jostain syystä alueen kaavoittamista lähdettiin tuomaan talousarvioon vain kolme vuotta edellisen kaavan vahvistamisen jälkeen. Yksi valtuutettu kyseenalaisti tätä esitystä valtuustossa 19.12.2022. Päättäjille ei kerrottu tuolloin todellista rakennuspaikkatilannetta kaavoitusalueella. Kun heidän piti ja hyväksyä Ranuanjärven kaavoitus vuoden 2023 talousarvioon. Tiedossamme on, että maanomistajat, jotka omistavat Ranuanjärven rantaviivaa n. 2,5km matkalta eivät aio kaavoittaa uusia rakennuspaikkoja. Näistä kolmen maanomistajan maille on nähty asuinaluevaraukset ja työryhmän esityslista kaavaluonnos VE2:ssa 18.3.2025. Kyseenalaistamme kaavoituksen motiivit, samassa kaavaluonnos VE2:ssa 18,3 2025 on esitetty uutta tielinjausta opiston pihasta kunnan ylimmän virkamiehen, joka on tilivelvollinen kunnan maankäytön suunnittelusta ja hänen lähipiirin talojen viereen. Tuo tielinjaus toisi virkamiehelle merkittävän taloudellisen hyödyn. Olemme yrittäneet saada vastausta kysymykseen, kuka on alun perin tätä kaavoitusta esittänyt virkamies, mutta vastauksena olemme saaneet neljä kertaa kysymyksen ohittamisen. Tämä peittely kertoo jotain koko kaavoittamisprosessin lähtökohdista.

6.6.2024 Ranuanjärven kaavoituksen yleisötilaisuudessa kunnan teknisen johtajan dian mukaan kaavoitusalueella on tonttivarantoa 85 rakennuspaikkaa ja kirkonkylä mukaan laskettuna yli 135. Ympäri Ranuaa kuntaa on valmiina satoja kaavoitettuja rakennuspaikkoja.

Rakennuspaikkapulaa Ranualla ei ole, joten on ollut perätöntä puhua julkisesti tonttitarpeesta, luoden totuuden vastaista mielikuvaa sekä päättäjille päätöksenteon yhteydessä että kuntalaisille.

Ranuan kunnalla on myynti-ilmoitusten perusteella Kirkonkylällä 17 omakotitalotonttia ja 7 rivitalotonttia. Kunnan myynti-ilmoituksista puuttuvat valmiiksi kaavoitetut 6 omakotitalotonttia ennen Tuomaantietä sekä Teerentaipaleen, Riekonpolun ja Koppelon kierroksen tontit, joissa 19 on omakotitalotonttia ja 12 paikkaa rivitaloille. Kunnalla on siis kaavoitettuna ja vapaana kirkonkylällä 42 pientalotonttia ja 12 rivitalotonttia. (www.ranua.fi ja www.kartta.ranua.fi 2.5.2025).

Kaavoitusta on perusteltu kaivoksen ja muiden suurinvestointien tuomalla suurella tonttitarpeella ja -kysynnällä. Tämä perustelu on kestävä, koska yksikään suurinvestointi ei ole vielä varma. Silti kunnan alueella on rakennuspaikkoja riittävästi. Lisäksi on täysin epävarmaa, kuinka moni työntekijöistä edes muuttaisi Ranualla työn perässä ja vielä epävarmempaa on kuinka moni edes alkaisi rakentamaan taloa. Suhangon kai-

Vastineet 3/2026

vosyhtiö siirtää toistuvasti investointipäätöksen tekemistä ja kaivoksen tulosta on puhuttu 1960-luvulta lähtien. 28.11.2024 Kerkässä pidetyssä kaivosilllassa Suhanko Arctic Platinumin edustaja Juha Rissanen toppuuteli kunnan edustajia kaksi kertaa sanomalla; "älkää ennakoiko kunnassa mitenkään ennen investointipäätöksen tuloa" Mitä Ranuan kunta on tehnyt? Ennakoinut vastoin neuvoja, jos tätä kaavoitusta perusteltiin kaivoksen tulolla. Täysin epävarmojen ja olemattomien investointien käyttö perusteluna juuri Ranuanjärven alueen ja sen yksityisomistuksessa olevien maiden kaavoittamiseksi asuinalueeksi, ei ole kestävä peruste. Koska jälleen törmäämme siihen tosiasiaan, että kunnan alueella on satoja rakennuspaikkoja.

Ranuanjärven kaavoituksesta on puhuttu vuodesta 2022 lähtien, mm, valtuuston kokouksissa ja etenkin yhden tietyn puolueen kiinnostus houkutteleviin rantatontteihin on käynyt selväksi. Tietyn tahon kiinnostus metsätalouskäytössä oleville Ranuanjärven rantamaille ei ole peruste kaavoittaa toisen maaomaisuutta asuinkäyttöön, etenkin jos omistaja ei tätä halua eikä tarve perustu totuuden mukaisiin faktoihin. Tällainen faktoihin perustumaton toiminta olisi mielivaltaa ja kunnan käyttämistä väärin tarkoitukseen, koska faktojen perusteet puuttuvat. Ranualla on ranta-alueillekin kaavoitettu rakentamispaikkoja ympäri suuret määrät, koska viimeisen vuosikymmenen aikana on kaavoitettu järviolueita ja Simojärven ympäristöä. Rantatontteja on entuudestaan paljon.

Meiltä rantatonttia on kysynyt (tuttavalleen) vain yksi henkilö, kunnan maankäytön suunnittelusta tilivelvollinen virkamies, kunnanjohtaja Tuomas Aikkila 29.5.2022 Mustanniementiellä. Emme suostuneet perintömaata, kuten ei naapurimmeakaan. Maat ovat olleet saman suvun jäsenillä yli 160 vuotta ja tällä hetkellä kunnan virkamiesten toimesta esitetyt kaavoitukselle tai suunnitelmalle asutuksen suuntaamisesta mm. Kohtalehdon alueelle, eivät ole todellisia ja kestäviä perusteita. Asutusrakentamisen tai yhdyskuntarakentamisen laajenemisen suuntaa osoittavia kaavamerkintöjä ei tarvitse kaavoittaa tälle kiinteistölle.

Kunnanjohtaja oli tietoinen 23.9.2022, että Ranuanjärven pohjoisella alueella kahdella suuremman alueen maanomistajalla ei ollut halua myydä rantatontteja, kun hän esitteli valtuustoseminaarissa Ranuanjärven ympäristön kaavoittamista yhtenä suurena muutoksena vuodelle 2023.

Todistettavasti suurinta muutospainetta kaavoituksessa järven pohjoisalueella on osoitettu juuri kyseisille Ranua- kantatilaan rek.nro 1 kuuluneisiin tiloihin Erkkilä-Joutensuo (1-250) ja Ranua (1-137). Intressit kyseisiin kiinteistöjä kohtaan julkistettiin kaava- ja maapoliittisen työryhmän 18.3.2025 esityslistan §12:n kaavaluonnoksessa VE2:ssa esitettynä rajattuina n. 15 ha + 15 ha asuinalueerajauksina, jotka työryhmä kokouksessaan poisti. Seuraavaksi kunnanhallituksessa 24.3.2025 alueelle lisättiin valmisteluvaiheen kaavaluonnos VE2:een asuinalueen/yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntaa osoittavat nuolet kaava- ja maapoliittiseen työryhmään kuuluvan kunnanhallituksen jäsenen toimesta ja toinen kannatti.

Tosiasiallista ja kestävä perustetta tuoda asutusta näille alueille ei ole, vaan kyse on vain jonkun tahon / joidenkin tahojen kiinnostus Ranuanjärven rantatontteja kohtaan. Myöskään uusia tieyhteyksiä ei alueelle tarvita, koska maa-alueet ovat yksityisomistuksessa ja alueella on entuudestaan kaksi yksityistietä. Uuden tieyhteyden saamisen taustalla ei ole faktoja, vaan toive saada kunnan ylimmälle virkamiehelle ja tämän lähipiirille uusi tie veronmaksajien kustannuksella.

Ranuan kunta on panostanut viime vuosina Ranuanjärven **luontopolkuun** ja peruskorjannut sitä sekä Hyyhelöjan että Luhtaojan sillat. Tuntuu käsittämättömältä, että luontopolun alue nähtävyyksineen tulisi nyt tuhota ranta-alueiden rakentamisen takia. Luontopolku on suosittu reitti paikallisten keskuudessa. Luontopolun lähialueiden kaavoittaminen asuinkäyttöön olisi ristiriidassa mm. alueidenkäyttölain 5§:n 4, 5 ja 6 momenttien kanssa.

Vastineet 3/2026

Ranuan kunnan **väestökehityssuunnitelma** ei tue lisäkaavoittamista ja vielä vähemmän asemakaavoituksen laajentamisesta Kohtalehdon alueelle. Kunnan asuntopoliittisen ohjelman (2024, s. 30) optimistisen odotteen mukaisesti, jos kuntaan muuttaisi satoja ihmisiä suurinvestointien kautta ja jos nämä rakentaisivat muutamankymmenen uutta taloa, niin niiden rakentamiseen on jo nyt riittävästi rakennuspaikkoja. Silti kunnan väkiluku vähenisi tarkastelujakson 2022-2040 aikana (Ranuan kunta, asuntopoliittinen ohjelma kohta 4.4, s. 51). Kaavoituksen yhtenä perusteluna käytetty "riittävän tonttitarpeen turvaaminen" investointien takia, on kestävä ja paikkaansa pitävä väite. Toistamme, kunnassa on olemassa satoja rakennuspaikkoja. Tosiasia on laskeva Ranuan kunnan väkiluku. Tätä väestön laskua on ollut koko sen ajan, mitä olemme asuneet yhtäjaksoisesti Ranualla vuodesta 2003 alkaen.

Jos alueen maanomistajilta olisi kysytty halukkuutta kaavoitukseen etukäteen, olisi säästyttävä näin laajamuu-
toiselta ja kalliilta kaavoitusprosessilta. Halukkuutta rakennuspaikoille kysyttiin Vuonna 2019 vahvistettuun kaavaan. Kuntalaisina, veronmaksajina ja maanomistajina olemme tyrmistyneitä tämän prosessin uudelleen avaamisesta näin nopeasti edellisen kaavoittamisen jälkeen.

Mielenkiinnolla seuraamme kuinka meidän mielipiteemme tullaan huomioimaan kaavoitustyöryhmässä. Tähän mennessä olemme ilmaisseet mielipiteemme selkeästi kolme kertaa. Olemme ilmoittaneet toiveemme etukäteen tekniselle johtajalle suullisesti 28.2.2024, sähköpostilla Swecon Johanna Lehdolle 8.4.2024 sekä kaavoituksen yleisötilaisuudessa 6.6.2024 suullisesti ja piirtämällä toiveet kartoille.

Näiden kolmen mielipiteen esittämisestä huolimatta kumpikaan kaavaluonnos ei vastaa omistajien näkemystä omaisuutemme käytöstä. Kiinteistön omistajina emme koe tarvetta uusille rakennuspaikoille, emmekä muutostarpeita nykyiseen kaavaan. Ei edes kymmenien vuosien aikajännteellä. Kiinteistön Erkkilä-Joutensuo (1-250) metsäalueet ovat osa perheemme elinkeinoa, pitkäjänteistä ylisukupolvista metsätalouden harjoittamista. Kiinteistö on ollut suvussa yli 160 vuotta. Se ei ole myytävänä edes pieniltä osin, emmekä koe tarvetta minkäänlaiselle kaavamuutokselle. Kaavoittajien ei tule estää metsätalouden harjoittamista tai aiheuttaa merkittävää lisähaittaa sille. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan, että kaavoittajien on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä. Meille kyseessä on merkittävä osa metsätaloudesta, koska kiinteistöllä on useita rasiitteja entuudestaan.

Vastine:

- *Kaavoitusta on lähdetty edistämään kunnan kaavoituspäätöksen jälkeen. Kun kaavoituspäätös on kunnassa tehty, ei kaavoitukseen kuulu enää mahdollisten taustalla olevien erilaisten motiivien poh-
timinen, vaan kaavoitusta ohjaa lainsäädäntö ja vaade maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta.
(Alueidenkäyttölaki, ent. Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä maankäyttö- ja rakennusasetus)*
- *Ranuan kunta on halunnut varautua suurinvestointeihin houkuttelevilla rakennuspaikoilla, koska suurinvestointien sijainti on sellainen, että työntekijöiden asuinpaikka voi olla myös muualla kuin Ranualla. Kunnassa on aiempien vuosien rakennushankkeiden ja muiden sijoittumiskyselyiden poh-
jalta katsottu, että halutuimpia asuinpaikkoja ovat vesistöjen rannoille sijoittuvat paikat. Tällaisia ei nykyisessä kunnan hallinnassa olevassa tonttivarannossa käytännössä ole vapaana. Yksityisten hal-
lussa olevien rakennuspaikkojen (yleiskaavoitettujen) myyntiin ei kunnalla ole mahdollisuutta vai-
kuttaa, joten näiden toteutuminen on epävarmaa. Tämän vuoksi on avattu keskustelu uusien ra-
kennuspaikkojen mahdollisuudesta taajaman läheisyydestä vesistön rannalta.*
- *Palautteessa myöhemmin esitetty muiden kuin taajaman läheisten alueiden osoittaminen asumisen laajenemiselle omaa samoja ongelmia kuin nykyinen Ranuanjärven pohjoisosan osayleiskaava, sillä*

Vastineet 3/2026

osayleiskaavojen rakennuspaikkojen sijoituessa yksityisten maanomistajien maille, kunnalla ei ole mahdollisuutta saada niitä rakennettaviksi, mikäli maanomistaja ei halua itse rakentaa tai myydä paikkoja. Lisäksi Ranuan taajaman läheisten alueiden kehittäminen asumisen alueina tulee valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ("Luodaan edellytykset vähähiiliselä ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.").

- *Vaikka suurinvestoinnit ovat vielä epävarmoja, kunnan tulee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteidenkin mukaan valmistautua mahdolliseen väestönkasvuun ("Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämislle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittäväle ja monipuoliselle asuntotuotannolle."). Jos kaavoitus käynnistetään vasta sitten, kun investointipäätöksiä saadaan, voi prosessi kestää pitkään, eikä rakennuspaikkoja saada toteutettaviksi ajoissa. Tällöin nekin, jotka olisivat halukkaita asettumaan Ranuulle, etsivät asuinpaikan mahdollisesti muualta. Suurinvestointeja alueella on suunnitteilla kaivoksen lisäksi muitakin.*
- *Palautteessa on nostettu esiin prosessi, jossa osayleiskaavoitettavan alueen eri osa-alueiden käyttöä asuinrakentamiseen on pohdittu eri näkökulmista. Tämä tuotiin esiin myös mainitussa yleisötilaisuudessa, jolloin kerrottiin, että esillä olevat alustavat luonnostelut tuovat pohjan keskustelulle ja eri vaihtoehdoille, eivät ole vielä varsinaisia kaavaluonnoksia. Kuten palautteessa hyvin tuodaan esiin, alueiden asuinmahdollisuuksia sekä rakennuspaikkojen esittämistä eri maanomistajille on käyty läpi useassa tilanteessa (yleisötilaisuus, kaava- ja maapoliittisen toimikunnan kokoukset). Lopulta merkintöjä on muutettu kaavaluonnoksen kahden vaihtoehdon mukaisiksi eli mm. asemakaavoitettavat alueet on poistettu. Tämä osoittaa prosessin tarpeellisuuden sekä maanomistajien toiveiden huomioinnin. Kaavaluonnoksen vaihtoehdoissa maanomistajien toivetta alueen säilyttämisestä on kunnioitettu, mutta toisessa vaihtoehdossa nuolimerkinntä antavat mahdollisuuden tarkastella asiaa uudelleen esimerkiksi rantakaavoilla (yksityisten laatimilla) pitkällä aikavälillä tulevaisuudessa. Merkintä ei ole velvoittava, vaan mahdollistava. Kaavaprosessi jatkuu ehdotusvaiheeseen, johon tämä sekä muu palaute huomioidaan. Myös ehdotuksesta pyydetään lausunnot sekä mielipiteet. Yleiskaavoitus on aina prosessi, jossa eri intressit käydään läpi. Yleiskaava on lopulta yleensä kompromissi, jossa eri intressit on sovittu yhteen mahdollisimman hyvin (ks. esim. Ympäristöhallinnon verkkopalvelu <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaavoitus-ja-alueidenkaytto/kaavoitus/yleiskaavat>).*
- *Alueella kulkeva luontopolku on merkitty osayleiskaavaan säilytettävänä. Luontopolku toteuttaa osaltaan mm. maakuntakaavan yleismääräyksiä.*

MIELIPITEEMME OSAYLEISKAAVAN PÄIVITYKSEN SELVITYKSIIN

Osayleiskaavan **Kulttuuriympäristöselvityksessä** 7.11.2024 (s. 14) mainitaan Ranualla olevan rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokkaita pyramidikattoisia kesänavettoja kaksi, joista toinen on kaavoitusalueella kiinteistöllä Ranua (1-137) ja toinen kirkonkylällä. Tämä tieto ei pidä paikkaansa, vaan myös kiinteistöllä Mäkiranta (1-223) on vanha pyramidikattoinen kesänavetta. Kiinteistöjen Ranua (1-137) ja Mäkiranta (1-223) molemmat kesänavetat on rakennettu 1950-luvun alussa. Näiden lisäksi Ranualla on useita muitakin pyramidikattoisia kesänavetoita, joita ei selvityksessä mainittu.

Kulttuuriympäristökohteista puuttuu Leppärannan alueelta toinen vanha asuinrakennus, vuonna 1911 rakennettu kruununtorppa, joka sijaitsee kiinteistöllä Leppäranta (81-7). Mainitsimme torpan kaavoitustyöryhmän edustajille 6.6.2024 pidetyssä kaavoituksen yleisötilaisuudessa ja he merkitsivät sen karttaan. Silti tehdyssä selvityksessä ei rakennusta ei ole mainittuna.

Vastine:

- *Kulttuuriympäristökohteiden osalta saatiin yleisötilaisuudessa palautteessa mainittuja lisätietoja, mutta ei varsinaisia karttamerkintöjä ei mitakaan tarkentavia tietoja, jotta kohteet olisi pystytty kattavasti kaava-aineistossa huomioimaan. Swecolta Johanna Lehto on sähköpostitse pyytänyt 7.6.2024 maanomistajalta lisätietoja kohteista (kuvia ja sijaintitietoja), ja pyyntö on uusittu 23.3.2026. Kyselyyn ei ole saatu vastausta. Tällaisesta menettelystä sovittiin yleisötilaisuudessa, jolloin myös saatiin sähköpostiyhteystiedot.*
- *Maanomistajien kanssa voidaan keskustella kohteista vielä kaavoituksen aikana, jotta kohteet saadaan asianmukaisesti tarkasteltua ja merkittyä kaava-aineistoon.*

Ranuanjärven yleiskaavan päivittämisen **arkeologiseen inventointiselvitykseen** liittyen, havaitsimme puutteellisia ja virheellisiä tietoja. Mm. kiinteistöllä Leppäranta (81-7) on ollut asutusta ainakin 1910-luvulta, jolloin omistuksessamme oleva kruununtorppa on rakennettu. Eikä 1920-luvulla kuten selvityksessä mainittiin. Kiinteistöltä Leppäranta (81-7) on löytynyt kampakeraamisen kauden esine (4200-2000 ekr.), vuonna 1917 löydetty reikäkivi (lähde: Ranuan historia, sivut 28-29 ja sivu 51, reikäkivi 8058:71). Tätä löytöä ei mainittu selvityksessä.

Vastine:

- *Lapin maakuntamuseo on lausunut inventoinnista (lausunto nro 2 vastinedokumentissa). Tarkistetaan arkeologisen selvityksen osalta tietoja vielä tarvittaessa (kaavaehdotukseen/lopulliseen kaava-aineistoon). Tulee kuitenkin huomata, että osa arkeologisista löytöpaikoista on yleisesti ottaen sellaisia, että niille ei osoiteta kaavamerkintää ja -määräystä.*
- *Museovirastolle voi ilmoittaa löydöistä (Kulttuuriympäristön palveluikkuna <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>).*

Swecon tekemän **saukkoselvityksestä** emme pidä luotettavana yhden päivän kestäneen (28.2.2025) tutkimuskäynnin perusteella. Olemme asuneet Ranuanjärven rannalla yli 20 vuotta ja teemme vuosittain jälkihavaintoja saukoista Ranuanjärven rannoilla ja aivan lähialueilla. Samoin meitä edeltävätkin sukupolvet ovat tehneet havaintoja saukoista. Kerran näimme saukon kulkemassa hangella kotipihamme lähellä olevalla pelolla. Kun eläin oli siirtymässä Takajärveltä Ranuanjärvelle päin ja sen yli. Olemme nähneet vuosittain jälkiä Ranuanjärven takana sijaitsevilla lähialueilla mm. Luhtaojalla, Hyytelöojalla ja Tynnyriojalla. Näistä vesistä Tynnyrioja ja Luhtaoja sisältävät virtakohtia, jotka ovat avoimia ympäri vuoden. Viime talvena näimme saukon jäljet Mustanlahden ranta-alueella ja ne menivät Joutensuolle päin. Viimeisimmät jälkihavainnot ovat tältä kevättalvelta 2025.

Vastine:

- *Palaute viedään tiedoksi selvityksen laatijalle.*

Vastineet 3/2026

- *Lapin ELY-keskus on lausunut selvityksestä (lausunto nro 3 vastinedokumentissa) ja todennut luontoselvitykset tältä osin riittäviksi sekä saukkohavainnot osayleiskaavatasolla riittävästi huomioi-duiksi. Asiasta on keskusteltu myös kaavaneuvottelussa (19.3.2026), eikä luontoselvityksiin kat-sottu olevan lisäselvitystarpeita.*
- *Palaute on käsitelty myös selvityksen laatijan kanssa. Esitetyt havainnot eivät ole sellaisia, että saukkoselvityksen tulokset sulkisivat nämä pois, sillä selvitys kertoo kyseisen ajankohdan tilanteen. Osayleiskaavoituksen näkökulmasta tulee kuitenkin huomioida, että luonnonsuojelulain suojaamia ovat lisääntymis- ja levähdyspaikat, ja selvitettyillä alueilla ei ollut saukon lisääntymis- ja levähdys-paikkoja. Selvitys on tehty osayleiskaava-alueen potentiaalisille saukon elinympäristöille, jotka tulisi huomioida osayleiskaavoituksessa. Näitä ympäristöjä ovat Ranuanjärveen laskevat purot/ojat, joita on viisi. Talvella sulana pysyvät virtapaikat ovat edellytys lisääntymis- ja levähdyspaikan rajaami-seen. Selvityksessä havaittiin yhden saukkoyksilön jäljet sulana virtaavan uoman varrella (osayleis-kaavoitettavan alueen ulkopuolella), mutta tämä ei yksin riitä lisääntymis- ja levähdyspaikan mää-rittämiseksi.*

Kiinteistöllä Leppäranta (81-7) olemme tavanneet sisiliskoja kruununtorpan pihalla vuodesta 2014 lähtien joka kesä. Laji on rauhoitettu. Edelliseltä omistajalta saamamme tiedon mukaan Leppärannalla on ollut sisi-liskoja aina, kun siellä on ollut vanhaa asutusta, Leppärannalla on sisiliskojen lisäksi havaintoja mm. rupi-sammakosta ja muista pienistä sammakoista (pituus n. 3cm) joiden osalta emme ole tunnistanee lajia.

Ranuanjärven osayleiskaavan päivittämisen **linnustoselvitykseen** liittyen tiedossamme on, että petolinnuista maakotka, eri haukkoja (kana-, ruskosuo- ja sinisuohaukka), kalasääski, huuhkaja ja lapinpöllö, joita elää kaa-voitusalueella ja sen lähialueilla.

Meillä on useita näköhavaintoja lapinpöllöistä viimeisen kymmenen vuoden ajalta sekä riistakameran valo-kuvia Leppärannalta. Viimeiset näköhavainnot viime talvelta, paikka on kaavoitusalueen rajalta n. 500 m päässä. Tuolloin kohtasimme kolme lapinpöllöä samalla kertaa.

Kaavoitusalueen rajalla ja sen sisäpuolella olemme tavanneet sinisuohaukan ja kanahaukan useita kertoja, Samoin paikassa, joka on n. 500 m m päästä kaavoitusalueen rajalta.

Maakotkasta (vaarantunut laji) ja kalasääskestä (vaarantunut), on vuosittain havaintoja Ranuanjärven poh-jois- ja itäpuolella. Viimeisin maakotkahavainto oli 18.8.2024 klo 15.12. jolloin lintu lensi/liiti Joutensuo-Ket-tusuo-Leppäranta-alueen yläpuolella. Tilanteesta on valokuvia.

Kohtalehdon alueella olemme havainneet palokärkiä, kuten myös Leppärannalla (81-7).

Lisäksi olemme havainneet kiinteistöllä Leppäranta useina vuosina uhanalaisista lintulajeista ja pidettävistä lajeista kuukkeleita ja vaarantuneista lajeista pyytä.

Vastine:

- *Lapin ELY-keskus on lausunut selvityksestä (lausunto nro 3 vastinedokumentissa) ja todennut luon-toselvitykset tältä osin riittäviksi. Asiasta on keskusteltu myös kaavaneuvottelussa (19.3.2026), eikä luontoselvityksiin katsottu olevan lisäselvitystarpeita.*
- *Palaute on käsitelty myös selvityksen laatijan kanssa. Kaikki luontohavainnot eivät vaadi tai mahdol-lista kaavamerkintöjen osoittamista. Lintuselvityksen lähtötiedot sisältävät maastotarkkailuun pe-*

rustuvan selvityksen (Näyhä, 2017) sekä Suomen lajitietokeskuksesta (2024b) saatavilla olevien lintuaineistojen tarkastelun. Maastotarkkailun ja Suomen lajitietokeskuksen aineistojen perusteella pyrittiin tunnistamaan selvitysalueen linnustoarvot, ja erityisesti kiinnitettiin huomiota uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien, lintudirektiivin liitteen II lajien sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymiin sekä linnuston kannalta arvokkaisiin alueisiin. Osayleiskaavoitettavalta alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole käytettävissä olleiden aineistojen perusteella todettu erityisiä linnustollisesti arvokkaita alueita, vaikka alueella onkin jonkin verran merkitystä muuttavalle linnustolle ja alueella on havaittu huomionarvoisia lintulajeja.

MUUTOKSET ESITETTYIHIN KAAVALUONNOKSIIN KIINTEISTÖILLÄMME

KAAVALUONNOSVAIHTOEHTO 1:

- vaadimme, että **Erkkilä-Joutensuo** (683-402-1-250) alue Kohtalehdossa tulee Säilyttää vuoden 2019 osayleiskaavan mukaisena metsätalousmaana, merkintä M. Kiinteistöltä tulee poistaa VE1:ssä esitetty uusi rakennuspaikka järvenrannalta kiinteistön **Mäkiranta** (683-402-1-223) vierestä. Omistajilla ei ole tarvetta uudelle rakennuspaikalle, jota esitetään mökillemme vievän tien päälle ja kohdalle, jossa sijaitsi Erkkilän Pentin ja Yrjön rakentamat hyppyrimäet. Paikalle tehtiin kolme eri hyppyrimäkeä vuosina 1957-60. Useat ranualaiset kävivät hyppäämässä niistä. Tällaista kirkonkylän historiaan liittyvää seikkaa ei varmaan työryhmässä tiedetty eikä selvästikään arvosteta. Hyppyrimäen kohta on edelleen maastosta havaittavissa.
- Kiinteistö **Erkkilä-Joutensuo** (1-250) on antanut yhteisen hyvän eteen vähintäänkin riittävästi, mm. sähkölinja halkoo kahtia, luontopolkua varten on vuokrattu kunnalle 650 m alue ja kiinteistöjen **Erkkilä-Joutensuo** (1- 250) ja **Kotiranta** (683-402-2-583) välillä menee Kohtalehdon yksityistie n. 1,8 km matkalla. Järven rannassa tie kääntyy ja menee lähes kokonaan kiinteistömme halki kohti Mustaniemeä, jatkuen luontopolkuna kiinteistön rajalle asti. Mustanniementie on peruskorjattu 2022 ja on riittävä kiinteistöjemme käyttötarkoituksiin. Maanomistajalla ei ole tarvetta saada uutta tieyhteyttä alueelle, etenkin kun emme keksi mitään todellista perustetta sellaisen rakentamiseksi.
- **Erkkilä-Joutensuo** kiinteistö (1-250) on vuokrattu hirvenmetsästyksen Luhtajärven metsästys- ja kalastusseuralle. Alueen muuttaminen muuhun käyttöön tulisi aiheuttamaan merkittävää haittaa metsästykselle.

Kiinteistöjen **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) osalta toteamme, että olemme hankkineet ne vapaa-ajan käyttöön, emmekä keskelle vakituista asutusta. Leppärannan alue on pääosin vapaa-ajan asumiseen soveltuvaa, rauhallista aluetta ja sijaitsee n.9 km päässä kirkonkylältä. Alueella ei ole kunnallista infraa. Alueella ei asu tietääksemme kukaan vakituisesti, vaikka yksi rakennus on peruskorjattu kyseiseen käyttöön. Alueen muuttaminen vakituiseen asumiseen yhden talon takia ei ole kunnan taloustilan näkökulmasta järkevää eikä ole kestävä, taloudellista yhdyskuntarakentamista.

Leppärannan alueella on monipuolinen eläimistö, mm. kettu, saukko, hirvi, kauris, metsäjänis, sepelkyyhky, metsäkanalinnut ja mm. lapinpöllö. Sekä aiemmin mainitut eläin- ja lintulajit. Alueen vakituiseen asumiskäyttöön muuttaminen sekä suunniteltavat rakennuspaikat kiinteistöltä Leppäranta Luhtaojan suuntaan, tulevat lopettamaan metsästysmahdollisuuden kiinteistöllämme. Vakituinen asuminen alueella tulee aiheuttamaan eläimistön karkottamista/hävittämistä alueelta. Metsästäemme em. kiinteistöillä ja olemme vuokranneet ne Luhtajärven metsästys- ja kalastusseuran käyttöön. Suoritamme alueella riistanhoitoa talvisin ruokkimalla eri eläinlajeja.

Leppärannan alueella ei ole vakituisia asujia ja alueelle menee Leppärannan yksityistie, joka on lähes kokonaisuudessaan kolmen maanomistajan mailla kulkeva, tien loppupään 380 metriä lukuun ottamatta, **Erkkilä-**

Joutensuo-kiinteistö (1-250) on yksi tieosakas. Koemme nykyisen tien olevan riittävä tarpeisiimme, kiinteistöjen **Erkkilä-Joutensuo** (1-250), **Jaakonvainio** (683-402-1-136), **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) osalta. Tienkäyttötarpeemme ovat metsätalous ja vapaa-ajan kiinteistöille kulku. Leppärannantie loppuu kiinteistöllemme Leppäranta (81-7). Alueelle ei tarvitse tehdä uutta tielinjausta/yhteyttä, koska se tulisi rasiittamaan kohtuuttomasti samojen maanomistajien maita, joiden mailla nykyinen tie menee.

Kiinteistöjen **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) viereiselle kiinteistölle Luhtaojalle päin, on kaavassa merkitty kaksi vapaa-ajan rakennuspaikkaa. Nämä vapaa-ajan rakennuspaikat muutettaisiin mahdollistamaan vakituinen asuminen ja lisättäisiin vielä kolmas rakennuspaikka. Näille rakennuspaikoille ei ole tieyhteyttä, Emme tule hyväksymään vapaa-ajankiinteistömme muuttamista läpikulkupaikaksi.

Kunnan omistamalle kiinteistölle Laavula (322-1) ja sen mahdollisille rakennuspaikoille ei ole tieyhteyttä. Laavun lähialueen kaavoittamista asumiskäyttöön luontopolun ja Ranuanjärven väliin suon laidalle, ei liene järkevää eikä perusteltua. Tälläkään alueella ei ole infraa ja sen rakentaminen tulisi kalliiksi veronmaksajille saatuaan hyötyä nähden. Asutusta tulee ohjata kirkonkylän alueelle, missä on kunnallinen infra valmiiksi rakennettuna sekä vapaita tontteja ja rakennuspaikkoja. Lisäksi asutusta tulee ohjata kaavoittamalla omistajien toiveiden mukaisesti keskustajaman ulkopuolelle monipuolisesti ympäri kuntaa sijaitsevia sivukyliä.

KAVALUONNOS VAIHTOEHTO 2

- **Erkkilä-Joutensuo**-kiinteistöltä (1-250) tulee poistaa asutusrakenteen / yhdyskuntarakentamisen laajenemisen suuntaa osoittava nuoli-merkintä. Alueen kaavoittaminen asuinkäyttöön ja etenkin asemakaavoittamisen laajenemisen mahdollisuus tulee poistaa. Tälle ei ole tosiasiallista perustetta. Maanomistajalla ei ole tarvetta muuttaa suvussa yli 160 vuotta ollutta metsäkiinteistöä asumisalueeksi, ei edes tulevaisuudessa. Kunnallakaan ei tällaista tosiasiallista tarvetta tähän ole, kuten asuntopoliittisen ohjelman väestöennustekin vahvistaa. Kunnan alueella on entuudestaan sadoittain rakennuspaikkoja ja rakentamista tulee ohjata sinne missä on infra vieressä eli kirkonkylälle.
- **Erkkilä-Joutensuo**-kiinteistö (1-250) on vuokrattu hirvenmetsästyksen Luhtajärven metsästyks- ja kalastusalueelle. Alueen muuttaminen muuhun käyttöön tulee aiheuttamaan merkittävää haittaa metsästykselle metsästyksalueen pienenessä.

Vaadimme poistettavaksi virkistyskohteen kiinteistömme **Mäkiranta** (1-223) ja naapurimme Pentti Lohen kiinteistön **Kotiranta** (683-402-2-583) rajalta. Naapurimme kiinteistön ranta-alue on yksityistä luonnonsuojelualuetta, joten sille rakentaminen on kielletty. Huoltotie virkistyskohteelle tulisi tehdä tekemään todennäköisimmin kiinteistömme kautta ja tätä emme hyväksy, emme edes rajalinjaa pitkin. Esitetty virkistyskohde on n. 25 m päässä mökkimme uimarannasta, joten se aiheuttaisi meille merkittävää haittaa ja rajoittaisi kiinteistömme uimarannan käyttöä. Kohtalehdon alueella on entuudestaan virkistyskohde, nuotiopaikka Pentti Lohen kiinteistöllä **Kotiranta** (2-583) ja Luhtaojan lähellä sijaitsevalla kunnan omistamalla kiinteistöllä **Laavula** (683-402-322-1).

Kiinteistöjen **Erkkilä-Joutensuo** (1-250) ja **Kotiranta** (2-583) välillä menee Kotalehdon yksityistie n. 1,8 km matkalla. Järven rannassa se kääntyy ja menee lähes kokonaan kiinteistömme halki kohti Mustaniemeä, jatkuen luontopolkuna rajalle asti. Tie on peruskorjattu 2022 ja on riittävä kiinteistöjemme käyttötarkoitukseen. Alueelle ei tarvita uutta tielinjausta. Uudet tielinjaukset tulisivat rasittamaan samoja tiloja, joiden mailla nykyiset tiet menevät.

Vaadimme poistettavaksi Leppärannan edustalla kiinteistö **Leppäranta** (81-7) ja naapurimme **Lepistö** (683-402-81-1) rajalle esitetyn virkistyskohteen. Kiinteistöllämme **Leppäranta** (81-7) on tieoikeus kiinteistöille **Lepistö** (81-1) ja **Haaparanta** (683-402-81-3) esitetyn virkistyskohteen kohdalta.

Esitetty virkistyskohde sijoittuisi lähelle Leppäranta kiinteistön saunaa ja uimarantaa (n. 50 m), häiriten kiinteistömme käyttöä. Tälle virkistyskohteelle ei ole tarvetta, koska Leppärannan alueen kiinteistöt ovat ranta-kiinteistöjä ja luontopolulta on matkaa esitetylle virkistyskohteelle yli 300 m, muttei kulkuyhteyttä. Lisäksi lähin yleinen virkistyskohde on n. 650 metrin päässä oleva, kunnan kiinteistöllä Laavula (322-1) sijaitseva nuotiolaavu.

Kiinteistöjen **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) osalta toteamme, että olemme hankkineet ne vapaa-ajan käyttöön. Leppärannan alue on pääosin vapaa-ajan asumiseen soveltuvaa, rauhallista, metsäistä ja soista aluetta. Se sijaitsee n. 9 km päässä kirkonkylältä. Alueella ei asu tietääksemme kukaan vakituisesti, vaikka yksi rakennus on peruskorjattu siihen käyttöön. Vapaa-ajan asumiseen tarkoitetun alueen muuttaminen vakituiseen asumiseen ja rakentaminen kauas kirkonkylältä ei ole kunnan taloudentilan näkökulmasta eikä ole perusteltua alueidenkäyttölain 5§ 2.momentissa mainitun alueiden käytön suunnittelussa huomioitavan taloudellisuuden mukaan.

Leppärannan alueella on monipuolinen eläimistö, mm, saukko, kettu, hirvi, kauris, jänis, sepelkyyhky, metsäkanalinnut ja mm. lapinpöllö. Vakituinen asuminen alueella tulee aiheuttamaan eläimistön karkkoamista/häviämistä alueelta. Metsästämme em. kiinteistöillä ja olemme vuokranneet ne Luhtajärven metsästys- ja kalastusseuran käyttöön Nyt asumiskäyttöön suunniteltavat rakennuspaikat Leppärannalta Luhtaajan suuntaan, tulevat lopettamaan metsästysmahdollisuuden kiinteistöillä ja lähialueilla.

Leppärannan alueella ei ole vielä vakituisia asujia ja alueelle menee yksityistie, joka on lähes kokonaisuudessaan 4 km matkan kolmen yksityisen maanomistajan mailla kulkeva, **Erkkilä-Joutensuo**-kiinteistö (1-250) on yksi kolmesta pidemmän matkan tiepohjan tieosakas-maanomistajista. Koemme nykyisen tien olevan riittävä tarpeisiimme kiinteistöjen **Erkkilä-Joutensuo** (1-250), **Jaakonvainio** (683-402-1-136), **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) osalta. Tienkäyttötarpeemme ovat metsätalous ja vapaa-ajan kiinteistöille meno. Tie loppuu kiinteistölle **Leppäranta** (81-7). Alueelle ei tarvitse tehdä uutta tielinjausta, koska se tulee rasittamaan kohtuuttomasti samojen maanomistajien maita, joiden mailla nykyinen tie menee. Emme myöskään hyväksy tieosakkaina kunnan puuttumista yksityistiehen, jonka osakkaana kunta ei ole. Asutusta tulee ohjata kirkonkylän alueelle, missä on kunnallinen infra valmiiksi rakennettuna sekä vapaita tontteja ja rakennuspaikkoja. Lisäksi asutusta tulee ohjata kaavoittamalla omistajien toiveiden mukaisesti keskustaaaman ulkopuolelle monipuolisesti ympäri kuntaa sijaitsevia sivukylä.

Kiinteistöjen **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) viereiselle kiinteistölle Luhtaojalle päin, on nykyisessä kaavassa merkitty kaksi vapaa-ajan rakennuspaikkaa. Nämä vapaa-ajan rakennuspaikat muutettaisiin mahdollistamaan vakituinen asuminen ja lisättäisiin vielä kaksi uutta rakennuspaikkaa. Näille rakennuspaikoille ei ole tieyhteyttä. Emme hyväksy historiallisen ja rauhallisen vapaa-ajankiinteistömme muuttamista läpikulkupaikaksi. Kunnan omistamalle kiinteistölle Laavula (322-1) ja sen mahdollisille kolmelle rakennuspaikoille ei ole tieyhteyttä. Laavun lähialueen kaavoittamista asumiskäyttöön luontopolun ja Ranuanjärven väliin suon laidalle, ei liene järkevää eikä perusteltua. Tälläkään alueella ei ole infraa ja sen rakentaminen tulisi kalliiksi veronmaksajille saatuun hyötyyn nähden.

LOPPUSANAT / YHTEENVETO

Kaavoitusalueella sijaitsevien kiinteistöjen **Erkkilä-Joutensuo** (1-250), **Mäkiranta** (1-223), **Leppäranta** (81-7) ja **Kotimännikkö** (81-6) omistajina emme hyväksy kaavaluonnoksen muutosesityksiä. Emme koe tarvetta uusille rakennuspaikoille eikä väkiennusteet puhu niiden puolesta. Myöskään uusille tieyhteyksille Ranuanjärven pohjoispuolella ei ole tarvetta. Väestönkehitys kunnassa ei tue muutoksia, joita VE2:ssa esitetään.

Kaavaluonnos VE2 on kiinteistöjemme Erkkilä-Joutensuo, Mäkiranta, Leppäranta ja Kotimännikkö osalta ristiriidassa Alueidenkäyttölain 39§:n kanssa, jossa mainitaan, ettei yleiskaavoitus saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Alueidenkäyttölain 54§:ssä mainitaan, ettei asema-kaavoitukseen saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajalle.

Yleiskaavan kaavaluonnos VE2:ssa olevat Asutusrakenteen ja yhdyskuntarakentamisen laajenemisen suuntaa osoittavat nuolet merkitsivät asemakaavoituksen tekemistä kiinteistöllemme (Kaavaselostusluonnos Sweco, kohta 6.1.1., sivu 38-40). Tällaiseen asutuksen suuntaamiseen Kohtalehdon alueelle ei ole tosiasiallisia perusteita kuten tonttipulaa, emmekä maanomistajina ole suunnitellaan suostuvaisia. Meillä on alueen käytölle omat suunnitelmat: harjoittaa metsätaloutta, harrastaa siellä. Jonain päivänä siirrämme kiinteistön seitsemännen omistajasukupolven omistukseen alueella. Maanomistajia tulee kohdella tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti, eli heidän näkemys omasta omaisuudestaan tulee näkyä tulevassa kaavassa. Jokainen päättäkään oman omaisuuden käytöstä, eikä ulkopuoliset ihmiset. Rannikon kunnan perustelut toisenlaiselle käyttötarkoitukselle eivät ole kestäviä.

Vaadimme em. kiinteistöjemme omistajina niiden säilyttämistä nykyisen, vuonna 2019 hyväksytyin ja vahvistetun osayleiskaavan mukaisena.

Vastine:

- *Palautteessa on hyvin perusteltu näkemykset luonnosvaiheen vaihtoehtoihin. Koska kyseessä on yksityisten maanomistajien alueille laadittava osayleiskaava, uusien rakennuspaikkojen merkinnät eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat (sekä VE2 nuolimerkinnät) ovat mahdollistavia, eivät velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät uusien rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.*
- *Tilalle esitetään uusia rakennuspaikkoja mitoituksen pohjalta, ja lisäksi nuolimerkintä mahdollistamaan alueen kehittämisen asumiselle tulevaisuudessa. Maanomistajia kuullaan ehdotusvaiheessa, minkä jälkeen uudet rakennuspaikat voidaan poistaa, mikäli maanomistajat näin vaativat. Tällöin emätilaselvitykseen tehdään kirjaus maanomistajan tahdosta mikä velvoittaa myös tulevaisuudessa (alueita ei voida ottaa rakentamiskäyttöön mitoituksesta huolimatta).*
- *Valmisteluvaiheen vaihtoehtojen pohjalta on laadittu kaavaehdotus. Koska palautteessa (lausunnot ja mielipiteet) ei tullut selkeää eroa vaihtoehtojen välille, kaavaehdotus on tehty vaihtoehtojen yhdistelmänä.*

4) Yksityishenkilö (5:66 ja 5:65) 29.4.2025

Emme hyväksy maillemme 5-66 ja 5-65 kaavoittajan suunnittelemaa asuintontteja (2 kpl). Suunniteltu tontti, joka on 5-66 alueella on kevättulvan alla sekä tontti 5-65 on osittain lähde- ja suoalueella.

Emme hyväksy, että kunta kaavoittaa meidän maille ilman lupaa ja sitten pakkolunastuksen kautta myy asuintontteja halukkaille.

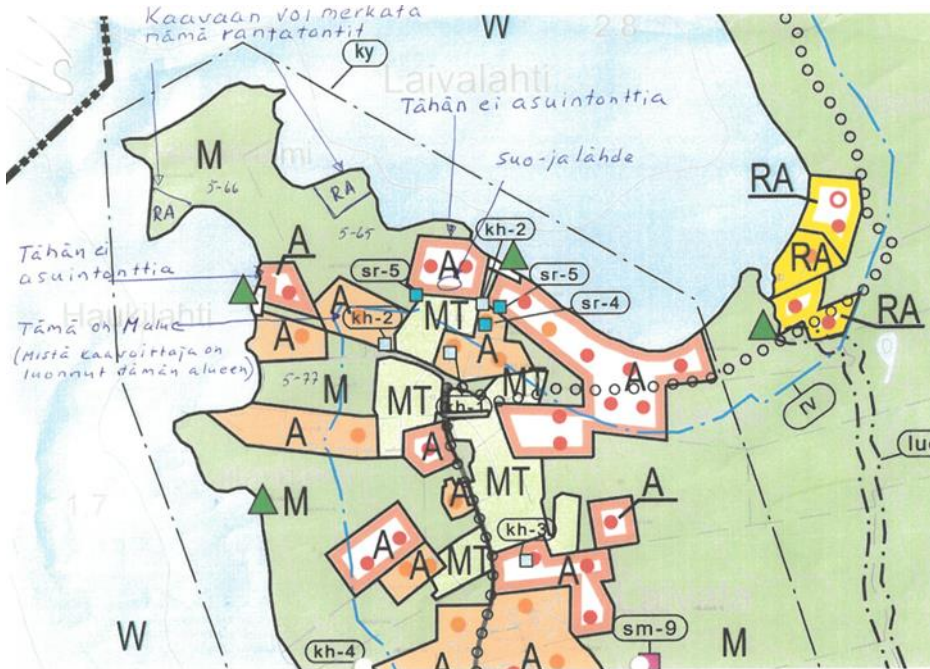
Kyseiset suunnitellut asuintontit vaativat myös kulkutiet, jotka estävät meidän asumisen rauhassa omassa kodissamme.

Mahdolliset kulkutiet joutuisi pakosta rakentamaan meidän kasvimaiden ja pihapiirin läpi. Olemme muuttessamme tänne ajatelleet, että tämä on loppuelämämme rauhaista asuinpaikka. Asuinpaikkamme on perintötila, joka on ollut Lahjamaria Rannikon suvun omistuksessa 1920-luvulta lähtien.

Vastineet 3/2026

Haukaniemeen olemme karttaan merkinneet kaksi (2) rantatonttia, joita meidän perillisemme voivat tarvittaessa tulevaisuudessa hyödyntää.

Vastine:

- Uudet rakennuspaikat kyseisille kiinteistöille on osoitettu voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesti; Maanomistajia kuullaan ehdotusvaiheessa, minkä jälkeen uudet rakennuspaikat voidaan poistaa, mikäli maanomistajat näin vaativat. Tällöin emätilaselvitykseen tehdään kirjaus maanomistajan tahdosta mikä velvoittaa myös tulevaisuudessa (alueita ei voida ottaa rakentamiskäyttöön mitoituksesta huolimatta).
- Osayleiskaavan pohjalta kunnalla ei ole lunastusoikeutta kiinteistön rakentamiselle osoitettuihin alueisiin. Rakentaminen tapahtuu maanomistajan aloitteesta (joko itse toteuttaen tai rakennuspaikkojen osalta kiinteistöjen myynnin kautta), joten merkintä tulee nähdä mahdollistavana, ei velvoittavana. Rakennuspaikkoja ei voida siirtää tulvauhkan alaiselle alueelle.
- Nopeusrajoitustoiveet menevät kunnalle tietoon mielipiteen kautta, mutta niitä ei voida osoittaa osayleiskaavassa.
- Kevyenliikenteenväylän rakentamiseksi osayleiskaavamerkinnyt on osoitettu niin, että rakentamisen tärkeys tulee esille kaava-asiakirjoista.
- Tarkistetaan kaavan merkinnät nykytilanteen mukaan.

5) Yksityishenkilö (683-402-5-70) 30.2025

Olen tutustunut luonnosvaiheessa olevaan osayleiskaavan muutoksen selostukseen ja siihen sisältyviin kahden vaihtoehtoon. Haluaisin esittää seuraavat näkökulmat lausuntona kaavasta:

1. Rakennuspaikkojen mitoitus vaikuttaa molemmissa vaihtoehdossa perustellulta ja sopivalta. Tonttien todennäköinen käyttötarkoitus tulisi olemaan vaihtoehdon 1 mukainen loma-asuminen (RA), mikä sopii hyvin alueen yleiseen maankäyttöön ja olosuhteisiin.

Vastineet 3/2026

2. On tärkeää, että suunniteltu kiinteistöni tonttien lukumäärä (yhdeksän) säilyy lopullisessa kaavassa, jotta alueen kehittämismahdollisuudet säilyvät tarkoituksenmukaisina ja maanomistajien kesken tasapuolisena kohteluna (emätilatarkastelu).
3. On erittäin tärkeää, että nyt vireillä oleva osayleiskaavan muutos laaditaan oikeusvaikutteisena ja saa näin lainvoiman. Oikeusvaikutteinen osayleiskaava mahdollistaa rakennuslupien hakemisen ilman tarvetta asemakaavan tai ranta-asemakaavan laatimiselle, mikä edistää alueen kehittämistä ja rakentamisen joustavuutta.
4. Esitän esillä olevan luonnoksen lisäksi, että kaavaan merkittäisiin maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) metsätalouden harjoittamista ja käyttöä varten tarkoitetut alueet, joille voidaan sijoittaa rantasaunan (SA) ja taukotuvan (TA) rakennusalat. Kyseinen rakennusoikeus voitaisiin vaihtoehtoisesti korvata ja merkitä kaavakartalle esim. alueena M-1. Alueen kaavamerkintöihin ja määräyksiin tulisi kirjata, että M-1 alueella sallitaan pienimuotoinen maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen. Tämä voisi koskea vain meidän omistamaamme kiinteistöä tai sitten useampia Ranuanjärven kiinteistöjä.
5. Näiden rakennusten tarkoituksena olisi palvella metsätaloutta ja sen hoitoa sekä työaikaista majoitumista ja muualla kiinteistön alueella sijaitsevaa kaluston huoltoa ja säilytystä. Tämä tukisi metsätalouden toimintaedellytyksiä ja edistäisi monikäyttöistä maankäyttöä alueella.

Toivon, että esittämäni näkökulmat huomioidaan osayleiskaavan muutoksen jatkovalmistelussa. Olen valmis tarvittaessa tarkentamaan lausuntoani tai osallistumaan kaavan jatkokeskusteluun.

Vastine:

- *Luonnosvaiheen (VE2 eli suurempi mitoitus) mukaiset rakennuspaikat on esitetty myös ehdotusvaiheeseen.*
- *Maa- ja metsätalousvaltaisen alueen (merkintä M) osalta määräykseen on täydennetty ” Alueella sallitaan maa- ja metsätaloutta sekä muita luontaiselinkeinoja palveleva rakentaminen. ” Alueen rakennuspaikat on osoitettu ARA-merkinnöillä.*

6) Yksityishenkilö (Laivalasta) 30.4.2025

Laivalan maanomistajina lausumme Ranuanjärven osayleiskaavaluonnoksiin seuraavaa:

Vaihtoehto 1 vastaa tahtotilaamme paremmin ja toivomme sen etenemistä. Yhtä omistamillamme mailla olevaa rakentamatonta rakennuspaikkaa haluaisimme vähän siirtää (Vaaranmäen varressa olevaa noin 40 m lähemmäs Laivalantietä). Virkistyskohteiksi Laivalassa merkityt alueet toivomme poistettavan niiltä osin, kun meillä on omistusta niille merkittyihin maihin.

Vaihtoehto 2. Jos tämän luonnoksen mukaisesti edettäisiin, toivomme yllä kirjoitettujen lisäksi, että metsätalousmerkintä säilytetään maillamme voimassa olevan kaavan ja VE1 -luonnoksen mukaisena. Lisäksi emme halua rakennuspaikkoja omistamillemme maille lisää. Luonnoksessa on yksi uusi merkintä. Toivomme lisäksi tieyhteysmerkinnän poistoa Vanhalta Laivalantieltä.

Vastine:

- *Laivalan alue on kaavaehdotuksessa osoitettu AT-merkinnällä kaavaluonnoksen vaihtoehdon 2 mukaisesti. Laivalan virkistyskohteiden merkintää on tarkistettu.*
- *Osoitettujen rakennuspaikkojen toteuttaminen tapahtuu maanomistajan aloitteesta (joko itse toteuttaen tai rakennuspaikkojen osalta kiinteistöjen myynnin kautta), joten merkintä tulee nähdä mahdollistavana, ei velvoittavana.*
- *Tieyhteysmerkinnät ovat yhteystarpeita, joilla näytetään kehittämistarvetta.*

7) Yksityishenkilö 4.5.2025

Kannatan vaihtoehtoa kaksi, jossa esitetään laajempaa rakentamista.

Vastine:

- *Ehdotusvaiheeseen on esitetty ratkaisu, jossa on pohjana suurempi mitoitus eli isompi määrä rakennuspaikkoja.*

8) Yksityishenkilö (Laivalasta) 4.5.2025

Tässä palautteeni luonnoksista Ranuanjärven osayleiskaavasta. Itse olen maanomistaja rantatontista Laivalasta. Minulle ei ole henkilökohtaisesti mielipidettä kumpi kartta suunnitelma olisi parempi sillä niissä ei ole eroa omakohtaisesti.

Kokonaisuudessaan kehitysprojekti vaikuttaa hyvin epärealistiselta. Ranuaa ei tarvitse laajentaa väestönkasvun puolesta. Tulevaisuuden kaivoshanke sopii keikkatyöntekijöille ja tuskin kasvattaa paikkakuntalaisten määrää. Jos tarve rakennustonteille lisääntyy, ainoa järkevä ratkaisu olisi toteuttaa kaavoitusta patkka kerrallaan ja aloittaa sieltä, minne kunnallistekniikan ja teiden rakennus on helpointa ja halvinta, esimerkiksi Posion tien ja järven väliseen kaistaan. Ainoastaan jos 'ensitonteille' olisi ostajia ja asukkaita, kannattaisi projektin laajentamista harkita ja silloinkin pala kerrallaan. Olen tietoinen, että useampi rantamaiden omistaja vastustaa kaavoitussuunnitelman toteuttamista ja sen väkisin eteen vienti vaikuttaa erittäin epäreilulta, etenkin kun lisäkotien tarpeesta ei ole minkäänlaista näyttöä.

Itse haluaisin suojella Ranuaa luontomatkailupitäjänä. Olisi sääli luopua vasta kunnostetusta järveä kiertävästä luontopolusta ja mielestäni sen kunnossapitoon pitäisi satsata.

Vastine:

- *Ranuanjärveä kiertävä reitti merkitään osayleiskaavaan, eli sitä ei olla kaavoituksen kautta poistamassa.*
- *Asemakaavoitettavaa aluetta laajennetaan jonkin verran järven etelä- ja länsipäässä, mutta suurin osa osoitetuista rakennuspaikoista ovat sellaisia, joiden osalta maanomistaja päättää toteutuksesta. Eli osayleiskaavan merkinnät mahdollistavat rakentamisen, mutta eivät velvoita maanomistajia siihen.*

9) Kuukkaan paliskunta 4.5.2025

Ranuan kunnanhallitus pyytää lausuntoa Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen valmisteluvaiheen aineistosta.

Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle, Kuukkaan paliskuntaan. Poronhoito on merkittävä elinkeino Ranuan kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja muussa poronhoitoalueella tapahtuvassa toiminnassa. Poronhoidon kannattavuuden edellytys on vapaa laidunnusoikeus (PHL 3 §). Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Poronhoitolain 53§ kaltaiset neuvottelut on todettu hyväksi keinoksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja kaavoituksessa, vaikka kyse ei olisikaan valtion maista.

Vastineet 3/2026

Kuukkaan paliskunta vaatii että, paliskunnan kanssa neuvoteltaisiin aina kaikista kaavoista mitä suunnitellaan paliskunnan alueella jo suunnittelujen alkuvaiheessa.

Voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan koko kaava-alueella koskeva yleismääräys edellyttää: "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa."

Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavalla ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoitajat ovat alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualueella poronhoidon turvaaminen hankkeen kaavoituksessa on välttämätöntä. Alueidenkäyttölain 95:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Poronhoidon nykytila ja toiminta kaava-alueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida yhteistyössä alueen paliskunnan kanssa.

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia selvittäessä tulee asiasta neuvotella Kuukkaan paliskunnan kanssa (PHL 53 § mukaiset tai kaltaiset neuvottelut). Nyt käsitteillä olevasta kaavaluonnoksesta ei ole neuvoteltu paliskunnan kanssa eikä Paliskuntaa ei ole muullakaan tavoin kuultu. Kaavaselostuksessa ei mainita kaavan sijoittumista paliskunnan alueelle. Poronhoidon nykytilan selvitystä ei ole, eikä kaavan vaikutuksia alueen poronhoitoon ole arvioitu. Kaavaselostusta täytyy näiltä osin täydentää ja kaavan vaikutuksia tulee selvittää yhteistyössä paliskunnan kanssa. Kaavaluonnosvaihtoehdoissa ei ole myöskään poronhoitoa koskevia määräyksiä. uusi asuin- ja lomarakentaminen porolaitumille ja porojen kulkureiteille aiheuttaa poikkeuksetta ongelmia. Poroja laiduntaa nyt kyseessä olevalla kaava-alueella ja sen tuntumassa. Kaava-alueella on Ranuanjärven rannalla poroille tärkeitä kuusikoita, joissa poroja laiduntaa etenkin syksyisin huomattava määrä. Talvisin rantakuusikot tarjoavat poroille läpi talven erittäin hyvän laidunalueen. Etenkin uusien tonttien kohdalla on todennäköistä, että porot päätyvät tonteille ja talojen pihoihin esimerkiksi uuden nurmen ja istutusten houkuttamina. Kaavasta aiheutuu konflikteja ja ristiriitoja sekä vakituisten asuntojen osalta mahdollisesti korvausvaatimuksia ja -velvoitteita paliskunnille. Tällaisia tarpeettomia ongelmia asukkaiden ja poronhoitajien välillä tulee ennakoida ja ehkäistä jo suunnittelu vaiheessa. Uusien tonttien ostajille pitää tiedottaa tontin sijaitsemisesta poronhoitoalueella. Kaavoituksessa tulee entistä paremmin herätä huomaamaan potentiaaliset ristiriidat ja pyrkiä etsimään niihin ratkaisut ennakkoon. Kunnan tulisi antaa ohje pihojen perustamiseen varsinkin loma-asutuksen yhteydessä käytettävän luonnonmukaisia piha ratkaisuja. Ei esimerkiksi nurmikko alueita eikä suuria hiekkapintaisia alueita.

Kuukkaan paliskunta vastustaa Ranuanjärven osayleiskaavan päivitystä, sillä uusi asuin- ja lomarakentaminen aiheuttaa lähes poikkeuksetta ongelmia. Poroja laiduntaa kaava-alueella ja sen tuntumassa. Kuukkaan paliskunta katsoo, ettei asemakaavaa tule laajentaa yleiskaavan eteläosassa. Eteläosassa laajennettavan asemakaavan välittömässä läheisyydessä on porotila. uusi asutus- ja lomarakentaminen tuo ongelmia porojen laiduntaessa alueella ja kulkiessa sen läpi.

Vastine:

- *Poroelinkeino huomioidaan kaava-asiakirjoissa ehdotusvaiheeseen. Kaavaluonnoksessa oli esillä kaksi vaihtoehtoa, joihin toivottiin osallisten näkemyksiä. Ehdotusvaiheeseen vaihtoehtoja ei esitetä, vaan laaditaan yksi ehdotus. Ennen nähtävilläoloa on keskusteltu myös paliskunnan kanssa (lain vaatima neuvottelu).*

Vastineet 3/2026

- *Ranuanjärven osayleiskaava laaditaan alueelle, jossa on jo voimassa oleva osayleiskaava. Ehdotusvaiheeseen arvioidaan, miten ratkaisu vaikuttaa suhteessa voimassa olevaan kaavaan. Koska kyseessä on taajaman läheinen alue, taajamaa ja oleva rakennetta täydentävä suunnitelma, tulee taajaman laajentamisen ja alueen elinkeinojen, mukaan lukien poroelinkeinojen, yhteensovittamiseen kiinnittää huomiota.*

10) Ranuanjärven osakaskunnan hoitokunta 29.4.2025

Ranuanjärven osakaskunnan mielestä rantarakentamista osayleiskaava-alueella tulisi rajoittaa enemmän koska kai rakentamisella on aina vaikutuksensa luontoon ja vesistöön.

Alueille, joissa rakentamista tehdään, se tulee tehdä niin ettei aiheuteta lisäkuormitusta järveen. On siis huolehdittava jätevesien asianmukaisesta käsittelystä ja hulevesien hallinnasta niin ettei niitä johdeta suoraan järveen.

Rantarakentamispaikoissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että ranta säilytetään mahdollisimman luonnonmukaisena. Rantojen siistiminen on sallittua mutta suuret koneelliset muutostyöt maanajoneineen tulisi olla kiellettyjä.

Vastine:

- *Osayleiskaavan yleismääräyksissä kiinnitetään huomiota myös hulevesien hallintaan ja käsittelyyn sekä jätevesien käsittelyyn. Kaavassa osoitetaan rakennuspaikat emätilaselvityksen perusteella, jotta maanomistajien tasapuolinen kohtelu toteutuu. Ranuan rakennusjärjestyksessä on kirjaus rantarakentamisesta, mikä tulee huomioida rakentamislupia myönnettäessä. Rakennusjärjestyksen mukaan rakennettaessa ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja luonnonmukaiseen väritykseen siten, etteivät rakennukset näy häiritsevästi vesistöön ja vastarannalle. Rakennuspaikalla tulee rantavyöhykkeen kasvillisuus pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua. Lisäksi sade- ja pintavedet sekä salaojiin kertyvä vesi on maaperäolosuhteiden niin salliessa imeytettävä omalla tontilla. Jätevedet on käsiteltävä ja johdettava niin, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa tai ympäristönsuojelulaissa sanottua ympäristön pilaantumista tai ympäristön pilaantumisen vaaraa.*

11) Yksityishenkilö (683-402-2-609) 4.5.2025

Muistutus Ranuan kunnan Ranuanjärven osayleiskaava ehdotukseen

Haen muutosta osayleiskaavaluonnokseen omistamani kiinteistön Kolmio 683-402-2-609 osalta.

Nykyiseen kaavaluonnokseen kiinteistölle ehdotettu lähivirkistysalue (VL) . Haluan että alue muutetaan maa ja metsätalous alueeksi (M). Kiinteistölle suunniteltu ulkoilureitti poistetaan (kaavaluonnos ve2).

Kiinteistö sijaitsee yleiskaava-alueella, en pidä muuttamista asemakaava-alueeksi tarpeellisena.

Perustelut

Virkistysalue luo kohtuuttoman haitan maankäytölle. Alueen muuttaminen maa ja metsätalous alueeksi, helpottaa alueen hoitamista. Puiden harventaminen, pystyy kuolleiden puiden poistaminen.

Alueella on tarkoitus säilyttää ns. suojametsä teollisuusalueen ja asuntoalueen välissä. Sorastettuja luontopolkuja kunnasta löytyy mielestäni jo sen verran, kun on kulkijoitakin. Lähellä sijaitsevalta Kansanopistolta lähtee jo Ranuanjärven kiertävä ulkoilureitti. En pidä tarpeellisena ulkoilureittejä yksityisille maille.

Vastine:

- *Kiinteistö sijaitsee alueella, joka on osoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin alueen tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.*
- *Alueen merkintää on muutettu niin, että alue osoitetaan asumiselle, mutta alueelle tulee jättää myös kulkuyhteyksiä ja riittävät viher- ja virkistysalueet. Näiden sijainti ratkaistaan kuitenkin asemakaavoituksen yhteydessä, ei osayleiskaavalla.*

12) Yksityishenkilö 5.5.2025

Hei! Omistan mökin tontteineen osoitteessa Posiontie 39. Olen erittäin huolissani suunnitellusta pyörätiestä mökkini vierestä, lohkoen ison osan tontistani. Ehdotan pyörätien rakentamista toiselle puolelle tietä eli ns. metsänpuolelle. Näin Ollen se ei olisi kenenkään haittana asumiseen tai mökkeilyyn liittyen. Toiseksi ehdotaisin tonttini kaavoittamista vapaa-ajan asumiseen (mökki) sekä vakituisen asumiseen soveltuvaksi.

Vastine:

- *Kevyenliikenteen väylän toteuttaminen Posiontien eteläpuolelle tuo ongelmia mm. tien ylitystarpeen vuoksi. Osayleiskaavamerkintä tulee kuitenkin tulkita yhteystarpeena, jonka toteuttaminen suunnitellaan tarkemmin eri yhteyksissä.*

13) Yksityishenkilö (683-402-35-1) 5.5.2025

Omistamme omakotitalon Leppärannalta, Haapakummun (683-402-35-1 + viereinen valtiolta ostettu suikale). Olemme lisäksi ostaneet haapakummun tontin vierestä valtiolta maasuikaleen, joka liitetään tonttimme. (lohkominen vielä kesken)

Nämä yhdessä muodostavat yli kolmen hehtaarin alueen.

Haluaisimme esittää, että ko tontille saataisiin toiselle omakotitalolle rakennuspaikka. Tällöin voisimme lohkaista tonttimme kahtia ja joku muukin saisi Ranuanjärven parhailta paikoilta rakennuspaikan.

Lisäksi olemme rakentamassa nykyiselle paikalle lisää rakennuksia mm. autotalli/halli yhdistelmää + ranta-saunan ja grillikatoksen.

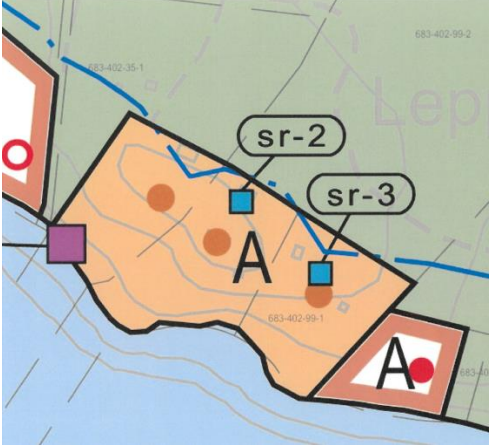
Mahdolliselle uudelle tontille tulee myös vastaavia rakennuksia.

Alla kaavaluonnoksesta ote = Haapakumpu A alueella vasemmanpuoleisin.

Vastineet 3/2026

Uuden rakennuspaikan näkisin aivan vasempaan reunaan A alueelle ja huomioon ottaen lisäkaistaleen.

Ajatuksia:

1. kannatamme vaihtoehto 1, koska tällä luonnoksella kannustetaan järven pohjoispuolelle vakituiseen asumiseen => kun katsomme järven etelärantaa leirintäalueen vierellä, missä on uusia taloja rakennettu => on pahan komeaa katseltavaa => kaava pitäisi huolen, että myös järven pohjoispuolella rakennetaan hallitusti ja järjestelmällisesti => olisi hienoa katseltavaa.
2. infran rakentaminen palvelisi nykyisiä ja tulevia asukkaita mm. vesi- ja jätevesijärjestelmä estäisi kotitalousvesien valumista vesistöihin
3. yks selkeä tie koko järven ympärille säästäisi luontoa jo rakentamisvaiheessa, sekä tietysti ylläpidettäessä nykyisellään Leppärannan asujat menevät tiloillensa Leppärannantietä pitkin, joka vaatisi kunnostusta kannattaisi hyödyntää jo kunnostettua Mustaniementietä
4. Ranuanjärven ympäristö olisi pitänyt kaavoittaa jo vuosikymmeniä sitten miksi kunta jättäisi tällaisen mahdollisuuden hyödyntämättä oikein kaavoitettuna kaikki eri osa-alueet huomioiden (rakennuspaikat, luontotarvot, jne...) Ranuanjärven ympäristö saadaan pidettyä siistinä ja toimivana kokonaisuutena
5. kaava mahdollistaisi Ranuanjärven rannoilla olevien hyvien rakennuspaikkojen hyödyntämisen useampien kuntalaisten olisi mahdollisuus asua halutuilla paikoilla kunta kohtelisi tällöin kuntalaisia tasavertaisesti
6. kaavoitus veisi Ranuaa uudelle tasolle, missä hyödynnettäisiin kokonaisvaltaisesti Ranuanjärven mahdollisuuksia hallitusti.

Alla ote Mapsista => Leppärannantie ja Mustaniementie pitäisi yhdistää perustelut kohdassa 3 (yllä)

Vastine:

- *Alueen mitoitus ei mahdollista uutta rakennuspaikkaa, vaikka huomioitaisiin viereinen maasuikale.*
- *Kaavaehdotukseen esitetään luonnosvaiheen vaihtoehtoista isompaa mitoitusta, minkä lisäksi mahdollistetaan asemakaavoitettavan alueen laajeneminen ja tieyhteyksien kehittäminen.*

14) Yksityishenkilö 5.5.2025

Keuyen liikenteen väylän toteuttaminen aloitettava välittömästi.

Maantiellä on kevyttä liikennettä. Erilaista liikuntaa harrastavia, kävelijöitä, koiran ulkoiluttajia, pyöräilijöitä jne. Tiellä liikkuminen on hengenvaarallista. Tiellä ei ole reunakaistoja, joten kevyt liikenne joutuu käyttämään ajokaistaa. Nopeusrajoitus on nykyisellään 100 km/h ja tiellä liikkuu paljon raskasta liikennettä. Pimeän aika lisää onnettomuusriskiä merkittävästi.

Nopeusrajoitus 80 km/h kirkonkylältä ohi Laivalantien risteyksen säädettävä mahdollisimman nopeasti

Matkan varrella on useita tieliittymiä päätielle ja niistä lähteminen ja kääntyminen autolla on aina haasteellista 100 km/h ollessa voimassa. Posiontie 42 kohdalla on aikaisemmin tapahtunut liikenneonnettomuus, peräänajo, vakavin seurauksin. Posiolta päin tullut Jeepi hiljensi vauhtia kääntyäkseen vasemmalle talon pihaan. Samasta suunnasta tullut pakettiauto törmäsi kovalla vauhdilla Jeepin perään. Molemmat autot romuttuivat käyttökelvottomiksi. Jeepin kuljettaja ja pakettiautossa ollut matkustaja joutuivat sairaalahoitoon.

Lahtelan talojen kohdalla tie kaartuu loivasti ja tiehen on merkitty sulkuviivaa. Talon pihasta, Posiontie 42, on haasteellista kääntyä kirkonkylälle päin, koska näkyvyyttä oikealle suunalle kaarteeseen taakse ei ole riittävästi. Posiolta päin 100 km/h nopeudella ajava auto joutuu jarruttamaan kylälle kääntyvän auton taakse tilanteessa, jossa on vastaantulevaa liikennettä.

Talon pihaan kääntyminen kirkonkylältä päin tultaessa on myös haasteellista. Kirkkotien risteyksen jälkeen saa ajaa 100 km/h. Ennen liittymää on sulkuviivaa. Takana tuleva auto joko alkaa hiljentämään ajoissa ja pysähtyy taakse liittymän kohdalla tai ohittaa vauhdilla sulkuviivasta huolimatta kaarteessa, jossa näkyvyyttä ei ole riittävästi.

Venepaikkojen huomiointi asukkaille, joilla ei ole rantatonttia

Onko tätä ylipäätään otettu huomioon, mikäli rannat asetettaisiin osayleiskaavan suunnitelman mukaisesti?

Vastine:

- *Kevyenliikenteen väylä on osoitettu osayleiskaavassa, mutta toteutus vaatii tarkemman suunnittelun ja rahoituksen.*
- *Kevyenliikenteenväylän rakentamiseksi osayleiskaavamerkinnyt on osoitettu niin, että rakentamisen tärkeys tulee esille kaava-asiakirjoista.*
- *Osayleiskaava-alueelle on osoitettu useita virkistyskohteita. Näitä on ehdotusvaiheeseen jaoteltu. Virkistyskohteet mahdollistavat rantaan pääsyn myös niille maanomistajille, joiden kiinteistö ei ulotu rantaan.*

15) Yksityishenkilö (683-402-1-137) 27.4.2025

Me tilan 683-402-1-137 maanomistajat haluamme seuraavanlaiset muutokset kaavaluonnoskarttaan.

Pitkänperänojan seutu:

-pyörätien siirto Posiontien eteläpuolelle

-rakennuspaikat Säilytetään A-merkintänä, myös olemassa oleva asemakaavoitusta ei hyväksytä

-rakentamattomien rakennuspaikkojen lukumääräksi muutetaan 4kpl

Järventaus/Mustalahti

-rakennuspaikka-alueeksi ARA

-rakennuspaikkoja max.3kpl

-alueelle ei virkistyskohdepaikkoja

-alueelle ei yhdyskuntarakenteen laajenemis mahdollisuutta

-alueelle ei rantavyöhykettä RV

-alueelle ei tarvita lisää tieyhteyksiä. Järven takana menee yksityistie, joka kulkee pääosin kolmen maanomistajan maalla. Joten olemassa olevat tieyhteydet ovat riittävät tilojen käyttöön.

Emme tule hyväksymään mitään muita kaavamerkintöjä kuin sen mitä tarvitsemme. Kunnalla ei ole tarvetta kaavoittaa ilman maanomistajan suostumusta mitään ylimääräistä. Kunnalla on tällä hetkellä rakentamattomia rakennuspaikkoja yli tarpeen.

Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaavalla ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

Vastine:

- *Kevyenliikenteen väylän toteuttaminen Posiontien eteläpuolelle tuo ongelmia mm. tien ylitystarpeen vuoksi. Osayleiskaavamerkintä tulee kuitenkin tulkita yhteystarpeena, jonka toteuttaminen suunnitellaan tarkemmin eri yhteyksissä.*
- *Koska kyseessä on osayleiskaava, rakennuspaikkamerkinnyt eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat ovat mahdollistavia, ei velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.*

- *Rantavyöhykkeen merkintä on katsottu aiheelliseksi osoittaa, koska sillä näytetään alue, jossa sovelletaan emätilaselvityksperiaatetta rakennuspaikkojen osoittamisessa.*
- *Virkistyskohteet on jaoteltu ehdotukseen, merkinnät osoittavat olevia virkistykselle varattuja paikkoja.*

16) Yksityishenkilö (tontti, Mustaniemi) 3.5.2025

Hyväksyn kunnan suunnitelman kaavoittaa omistamani Mustaniemen tontti kolmeksi omakotitalo tontiksi.

Vastine:

- *Alue merkintään kolmelle asuinrakennuspaikalle.*

17) Yksityishenkilö 5.4.2025

Kuntalaisena haluan kertoa mielipiteeni Ranuanjärven osayleiskaavaluonnoksista. Mielestäni on todella hyvä, että vaihtoehtoon 2 on merkitty useita virkistyskohteita (vihreä kolmio) järven rannalle. Kuntalaisten ja matkailijoiden näkökulmasta on todella hyvä, että kyseisiä virkistyskohteita on mahdollisimman paljon.

On tärkeää, että kuntalaiset pääsevät nauttimaan todellisesta luonnonrauhasta Ranuanjärven rannalla myös niin, ettei asutusta ole vieressä. On hyvä, että on mahdollisuuksia olla myös ihan yksin rentoutumassa virkistyskohteessa, oli se sitten esim. laavu tai lintutorni.

Toimintaterapeutina näen hyväksi myös virkistyskohteiden kuntoutukselliset mahdollisuudet kuntalaisille. Jotta virkistyskohteessa voi toteuttaa esim. toimintaterapiaa tai muuta kuntoutusta, on tärkeä huomioida, että kulkuyhteys osaan virkistyskohteista on käveltävissä n. 5-10 minuutissa, jotta 45-60 min tapaamisella ehtii tehdä muutakin kuin kävellä kohteeseen.

Vielä parempi olisi, jos osaan virkistyskohteista pääsisi pyörätuolilla, rollaattorilla tai sähkömopolla, jotta kohteet olisi saavutettavissa myös vammaisille ja liikuntaesteisille kuntalaisille ja matkailijoille.

Virkistyskohteisiin olisi hyvä olla polut varsinaiselta Ranuanjärven retkeilyreitiltä.

Vastine:

- *Virkistyskohteiden merkintöjä on tarkastettu kaavaehdotukseen eri mielipiteiden pohjalta.*
- *Kulkuyhteydet kohteisiin esitetään yhteystarpeina, joita voidaan toteuttaa tarkemmin suunnitellen ja mahdollisuuksien mukaan.*

18) Yksityishenkilö (2:562) 9.4.2025

Pyydämme poistamaan 2:562 (2:526) tontiltamme kaavoituksessa merkatun virkistysalueen. Tarvitsemme alueen kokonaisuudessaan omaan käyttöön. Kyseinen alue on parasta rakentamisaluetta meille esim. mahdolliselle kahdelle paritalolle. Toiseksi emme pysty enää piha-alueitamme laajentamaan. Olemme jo 2 kertaa maanvaihtoja/laajennusta piha-alueeseen tehty. Vielä on suunnitelmia jatkossakin.

Olemme ostaneet tilan sen takia että meillä on liikkumavaraa toiminnan laajentuessa. Meillä on kunnasta todistus että kunnalla ei ole etuosto-oikeutta alueeseen.

Muilta osin suosittelemme 2 vaihtoehtoa kaavoituksessa.

Vastine:

- *Kiinteistö sijaitsee alueella, joka on osoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin alueen tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.*

- *Alueen merkintää on muutettu niin, että alue osoitetaan asumiselle, mutta alueelle tulee jättää myös kulkuyhteyksiä ja riittävät viher- ja virkistysalueet. Näiden sijainti ratkaistaan kuitenkin asemakaavoituksen yhteydessä, ei osayleiskaavalla.*

19) Yksityishenkilö (Hyyhelönojan suu) 22.4.2025

Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen valmisteluvaiheeseen haluan jättää alla olevat mielipiteet.

Omistan kaavaan merkityn Hyyhelönojan suun ympärillä olevan luonnonsuojelualueen.

Mielipiteenäni ilmoitan, että ulkoilureitti tulee toteuttaa maltillisesti luontoa kunnioittaen.

Luonnosvaihtoehdossa 2 on merkitty luonnonsuojelualueella ulkoilureitiltä yhteys rannalla olevaan virkistyskohteeseen (tarkoitettu ulkoilu- ja virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden toteuttamiseen ja kehittämiseen).

Virkistyskohde (laavu, lintutorni, taukopaikka) tulisi toteuttaa siten, että se ei riko kohteen ympäröivän luonnon katetta.

Yhteys virkistyskohteeseen tulisi toteuttaa siten, että se ei riko ympäröivää luontoa: pitkospuilla tai vastavalla.

Vastine:

- *Osayleiskaavaehdotukseen on tarkistettu luonnonsuojelualueen merkinnät alueen rauhoitusmääräysten mukaisiksi.*

20) Yksityishenkilö (Anttila/Järvelä -tilat) 23.4.2025

Ranuanjärven osayleiskaavavaihtoehtoiksi on ehdotettu useampaa eri vaihtoehtoa, joista emme ole löytäneet meitä tyydyttävää esitystä. Aikaisempi vuoden 2019 osayleiskaava täyttää Anttila/Järvelä tilojen tarpeet.

Nykyiseen esitykseen suunnitellut ympärivuotiset asumissuunnitelmat eivät ole meille tarpeellisia, koska haluamme säilyttää metsäalueen nykyisellään metsätalouksikäytössä

Kaavaluonnoksessa oli mainittu myös uusi tielinjaus, jota emme hyväksy. Suunnitellulle tielinjaukselle meillä ei ole tarvetta. Nykyiset tiet on rakennettu tilamme tarpeita vastaaviksi. uusi tielinjaus veisi jälleen suuren osan metsämaata ja sijoittuisi nykyisen tielinjauksen välittömään läheisyyteen. Anttila/Järvelä tilasta on jo nykyisellään annettu yhteiseksi hyväksi tiemaita ja luontopolku kulkee maiden läpi.

Vastine:

- *Koska kyseessä on yksityisten maanomistajien alueille laadittava osayleiskaava, uusien rakennuspaikkojen merkinnät eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat (sekä VE2 nuolimerkinnät) ovat mahdollistavia, eivät velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät uusien rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.*
- *Tilalle esitetään uusia rakennuspaikkoja mitoituksen pohjalta, ja lisäksi nuolimerkintä mahdollistamaan alueen kehittämisen asumiselle tulevaisuudessa. Maanomistajia kuullaan ehdotusvaiheessa, minkä jälkeen uudet rakennuspaikat voidaan poistaa, mikäli maanomistajat näin vaativat. Tällöin*

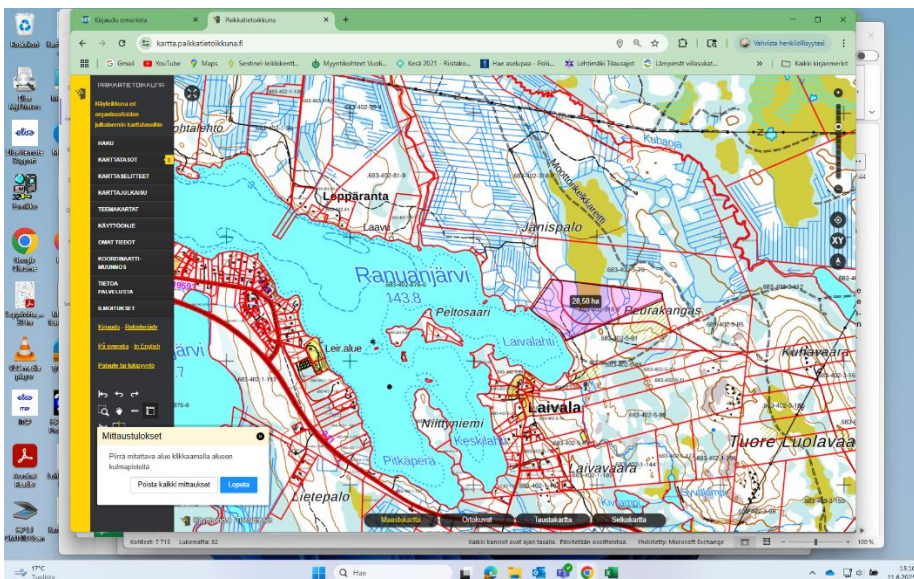
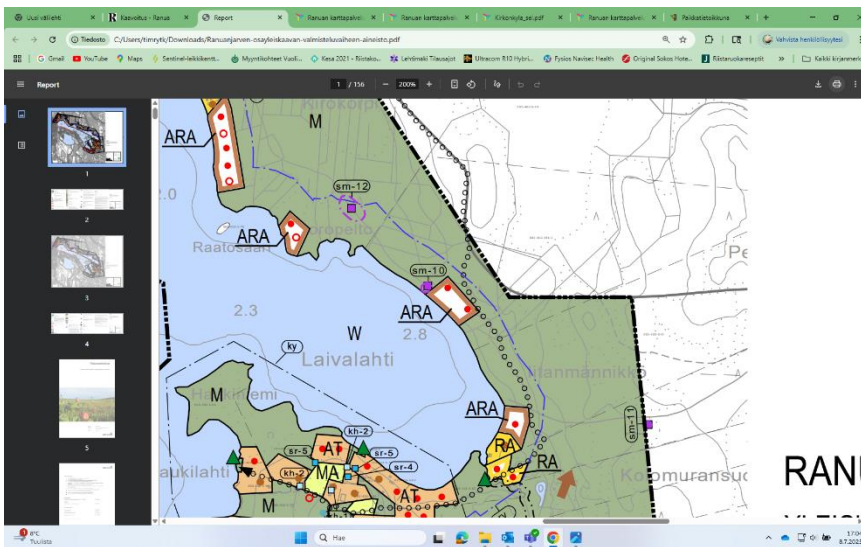
emätilaselvitykseen tehdään kirjaus maanomistajan tahdosta mikä velvoittaa myös tulevaisuudessa (alueita ei voida ottaa rakentamiskäyttöön mitoituksesta huolimatta).

21) MTK:n säätiö 8.7.2025

MTK:n säätiö omistaa Jänispalon tilan 683-402-318-0.

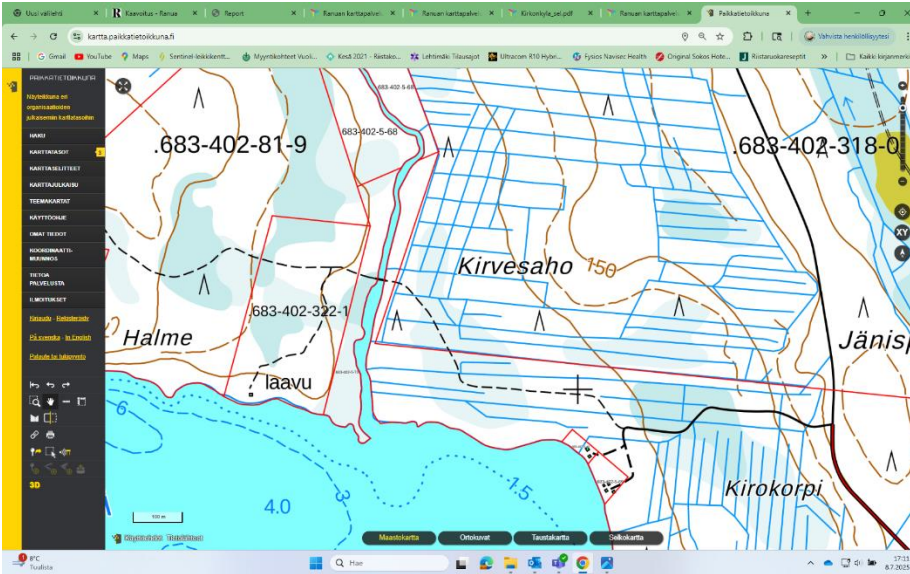
Kirkonkylän osayleiskaavassa ja uudessa yleiskaavan päivitysehdotuksessa ko. tilan yhdelle palstalle (karttaliitteet) on merkitty 2 rakennuspaikkaa(tonttia), jotka ehdotusten mukaan tulevat päivitettyyn kaavaan, tien suomalaiset tuntien olisi parempi, jos rakennuspaikat sijaitsisivat vähän erillään kuin aivan vierekkäin, mutta kelpaa noinkin, jos se on kaavoituksellisesti parempi.

Muut Jänispalon palstat eivät tule Ranuanjärveen asti kiinni, mutta isomman palstan aivan lounaiskulma, kartassa Kirvesaho tekstin lounaispuolella(karttaliite) tulee lähes Luhtajärvestä tulevaan jokeen/puroon kiinni ja palstan nurkalta kulkee jonkinlainen tie. Jos kaavoituksessa mahdolliselle rakennuspaikalle osoitettaisiin lisäksi rantaoikeus/venepaikka siihen jokeen niin alue voisi kiinnostaa ostajia.

Vastineet 3/2026

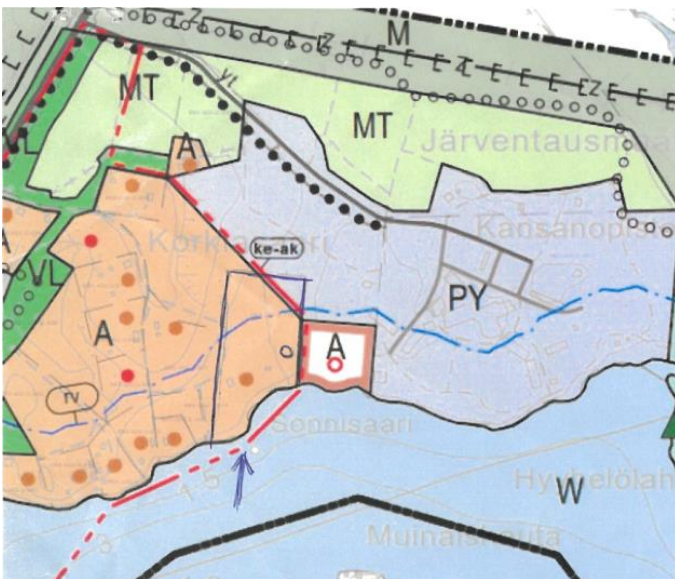
Vastine:

- Rakennuspaikat säilyvät ehdotukseen, rakennuspaikkojen rantaviiva on yhteensä yli 100 metriä, eli rakennuspaikkoja ei tarvitse toteuttaa aivan rinnakkain.
- Kirvesahon alueella menee reitti, eikä alueella ole uusia rakennuspaikkoja. Joen/puron länsipuolella on rantautumispaikka, johon on pääsy reitiltä.

22) Yksityishenkilö 7.5.2025

Haluamme, että koko tonttialueemme säilyy omakotitalomme asuinalueena, eikä siihen tule puistoalueita tms. rajoittavia tekijöitä.

Voisiko tonttillemme merkitä rakennuspaikan ympärillä merkittyyn kohtaan.

Vastine:

- *Kiinteistö sijaitsee alueella, joka on osoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin alueen tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.*
- *Alueen merkintää on muutettu niin, että alue osoitetaan asumiselle, mutta alueelle tulee jättää myös kulkuyhteyksiä ja riittävät viher- ja virkistysalueet. Näiden sijainti ratkaistaan kuitenkin asemakaavoituksen yhteydessä, ei osayleiskaavalla.*

23) Yksityishenkilö 8.7.2025

On ihmeellistä, että kunta suunnittelee näin massiivista lisä-asuntoaluetta Laivalaan, eikä tänne tulevalle tielle ole kunnan kunnossapitovelvoitetta. Lisäksi toivomme, että kunta edesauttaa toimeenpanemaan kesäiset nopeusrajoitukset Posiontielle seuraavasti

Vanha Laivalantiestä lähtien 80 km/h Kirkkotielle asti Laivalantien kohdalle vaadimme 60 km/h:n nopeusrajoituksen, koska risteysalueella on syvät montut. Tänä vuonna on kyseisessä kohdassa tukkirekoista kolme kertaa pudonnut tukkeja tielle sekä irronneita kirstysketjuja on ollut tienposkessa 80 km/h:n rajoituksen perustelemme sillä, että Vanha Laivalantien, Haarahiltusen, Karjalaisen ja Liedepalon risteykset ovat kaikki mutkien kohdalla. Tämä vaarantaa kyseenomaisille teille kääntymisen.

Lisäksi toivomme, että kunta nopeuttaa kevyenliikenteenväylän rakentamista Laivalantieltä Kirkkotielle mahdollisimman pian.

Vastine:

- *Kevyenliikenteen väylän osoittava osayleiskaavamerkintä tulee tulkita yhteystarpeena, jonka toteuttaminen suunnitellaan tarkemmin eri yhteyksissä.*
- *Nopeusrajoitustoiveet menevät kunnalle tietoon mielipiteen kautta, mutta niitä ei voida osoittaa osayleiskaavassa.*
- *Kevyenliikenteenväylän rakentamiseksi osayleiskaavamerkinnyt on osoitettu niin, että rakentamisen tärkeys tulee esille kaava-asiakirjoista.*

24) Yksityishenkilö (683-402-1-236 ja 683-402-1-147) 30.3.2025

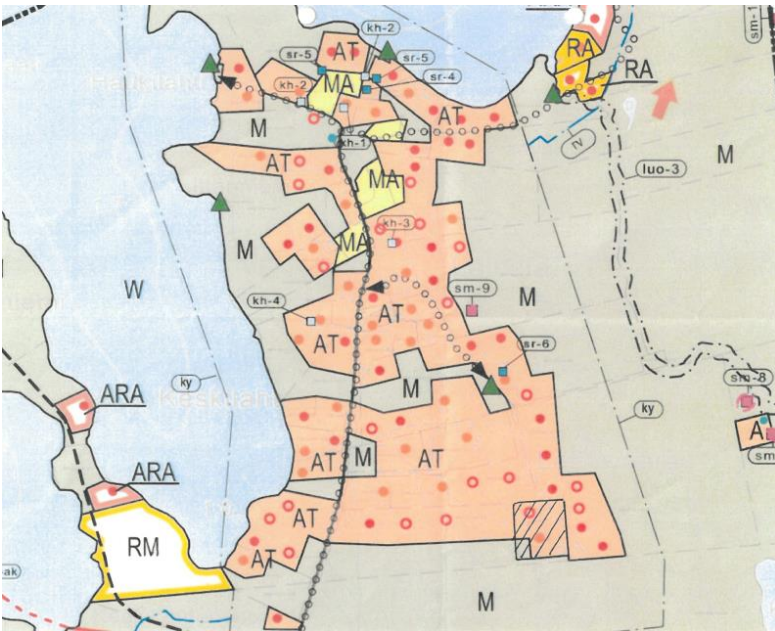
Ranuanjärven yleiskaavasta on laadittu kaksi luonnosta ja alueen voimassaoleva yleiskaava on muutoksen kohteena. Mikäli ettei toivo rakentamista maa- alueellenne, niin kertokaa mitä suunnitelmia teillä on alueen käytölle. Esimerkiksi maa- ja metsätalous, matkailu tai jokin muu. Alueen kaavamerkintä ratkaisee tulevaisuudessa, mitä omistamallenne maa-alueelle voitte tulevaisuudessa rakentaa. Eli jos tahdotte kaavamerkinäksi maa- ja metsätalouden, niin silloin alueella on tulevaisuudessa sallittua kyseinen toiminta.

Liitteenä kuva jossa rajattu meidän molemmat kiinteistöt 683-402-1-236 ja 683-402-1-147. Haluamme AT merkinnät tontteihin ja tulee sallia hallin tai asunnon rakentamiseen.

Emme hyväksy kaavaesitystä omien kiinteistöjemme 683-402-1-236 ja 683402-1-147 osalta. Meillä on omia suunnitelmia tonteillemme ja toiseksi olemme tarkoituksella muuttaneet haja-asutusalueelle luonnonrauhaan. Toivomme ettei se muutu.

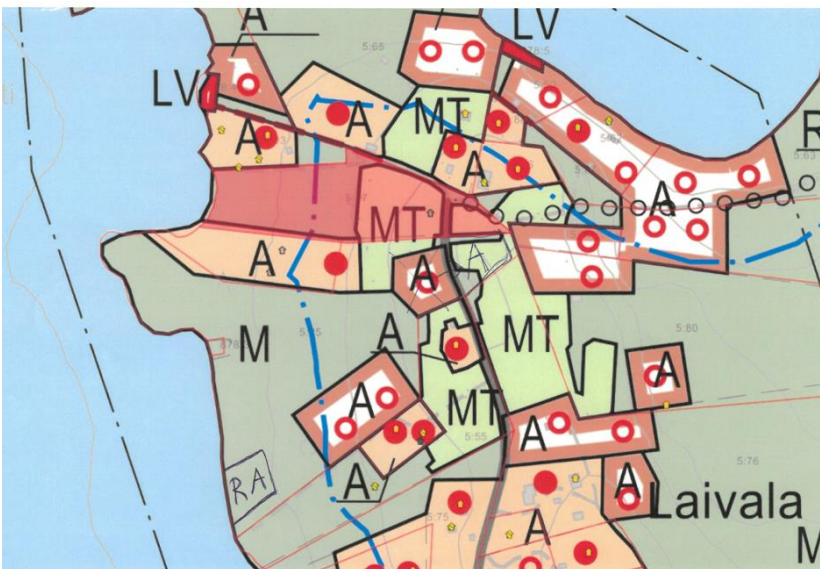

Vastineet 3/2026

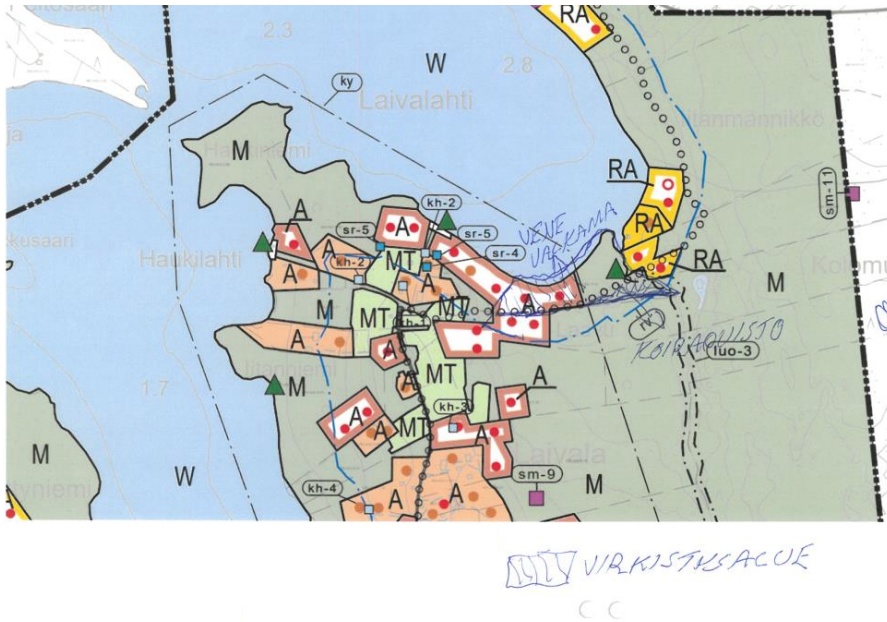
Vastine:

- Kiinteistöt on merkitty AT-alueeksi, joilla on yksi oleva rakennuspaikka sekä mahdollisuus toteuttaa toinen rakennuspaikka tilalle 1:236.

Vastine:

- Toinen rakennuspaikka siirretään rantaan, olevan naapurikiinteistön rakennuspaikan vierelle.

Vastine:

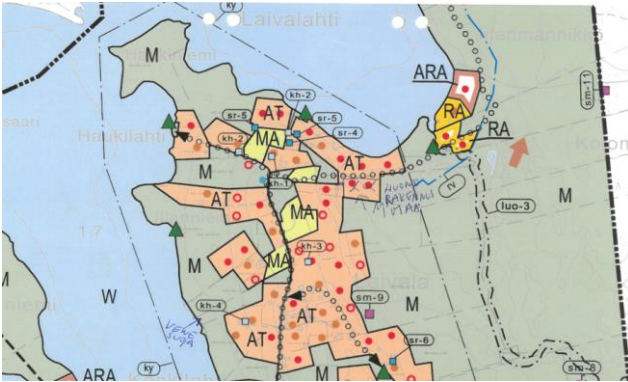
- Koska kyseessä on yksityisten maanomistajien alueille laadittava osayleiskaava, uusien rakennuspaikkojen merkinnät eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat ovat mahdollistavia, eivät velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät uusien rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.
- Maanomistaja saa toteuttaa alueelleen yleistä virkistystä palvelevan alueen, AT-merkinnän mukaan "alue varataan ensisijaisesti kyläasutukselle ja kylää tukeville harrastus- ja elinkeinotoiminnoille, kuten pienyritystoiminnoille, matkailulle ja palveluille." Osayleiskaava mahdollistaa myös alueen ottamisen asuinrakentamiskäyttöön.

25) Yksityishenkilö (683-402-5-67-M601 ja 683402-5-68) 25.4.2025

Omistuksessani kaavoitusalueella ovat kiinteistöt Puittila 683-402-5-67-M601 ja Kivelä 683402-5-68.

Kaavaluonnos Vaihtoehto 1:ssä on nykyisellään kiinteistöllä Kivelä kaksi rakennuspaikkaa Laivalahden alueella. Vaadin näiden kahden rakennuspaikan poistamista kaavoituksen yhteydessä. Kiinteistölle Puittila saa jäädä nykyinen yksi rakennuspaikka.

Kaavaluonnos Vaihtoehto 2:ssä on nykyisellään kiinteistöllä Kivelä kaksi rakennuspaikkaa Laivalahden alueella. Vaadin niiden poistamista kaavoituksen yhteydessä. Kiinteistölle Puittila saa jäädä nykyinen yksi rakennuspaikka. Lisäksi kiinteistölleni Kivelä on piirretty asumisen / yhdyskuntarakentamisen laajenemisen suuntaa osoittava nuoli, Vaadin tämän nuolimerkinnän poistoa, sillä en koe tarvetta asutuksen laajenemisesta kiinteistölleni. Haluan pitää kiinteistöni sukuni perintömaan metsätalousmaana.

Vastine:

- Koska kyseessä on osayleiskaava, rakennuspaikkamerkinnot eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat sekä nuolimerkinnot ovat mahdollistavia, ei velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.
- Tilalle esitetään uusia rakennuspaikkoja mitoituksen pohjalta, ja lisäksi nuolimerkintä mahdollistamaan alueen kehittämisen asumiselle tulevaisuudessa. Maanomistajia kuullaan ehdotusvaiheessa, minkä jälkeen uudet rakennuspaikat voidaan poistaa, mikäli maanomistajat näin vaativat. Tällöin emätilaselvitykseen tehdään kirjaus maanomistajan tahdosta mikä velvoittaa myös tulevaisuudessa (alueita ei voida ottaa rakentamiskäyttöön mitoituksesta huolimatta).

26) Yksityishenkilö (682-402-5-81) 22.4.2025

Omistan Ranuanjärven alueella kiinteistön Peurakangas 682-402-5-81. Minulla on ollut tällä kiinteistöllä vuokrattava erämökki vuodesta 1999. Kaavoituksessa alueen "suunniteltu kehittyminen" laajentaa asutusta ja yhdyskuntarakentamista kiinteistöni suuntaan tulee vaarantamaan erämökkini tuoton ja etenkin mökkini parhaiten maksavan asiakaskunnan. Vuokratoimintani käsittää vuosittain n.900 hengen yöpymisen ja n. 20000 euron vuokratuotot. Tämä asiakasmäärä lisää Ranua Resortin eläinpuiston ja muiden paikkakunnalla olevien matkailupalveluiden kävijämäärää. Mikäli kaavoitusta kehitetään kiinteistöni ja vuokrakäytössä olevan mökkini kustannuksella, miten Ranuan kunta aikoo tämän kävijämäärän vähenemisen kompensoida minulle?

Viime kesänä pidetyssä kaavoituksen yleisötilaisuudessa Oli esillä kaavavisiota ja tilaisuudessa ilmoitin kantani, ettei kiinteistöni tarvitse muutoksia. Silti minulta kysymättä kaavaluonnoksissa suunnitellaan muutoksia kiinteistölleni ja naapurustoon. Tämä kaavoitus on turha, sillä kaavoitusalueella on olemassa yli 80 rakennuspaikkaa ja kirkonkylän alueella lisää. Suunniteltu "kehitys" tuhoaisi Ranuanjärven Luontopolkua, joka on ranualaisten ja vierailijoiden suosiossa.

Pidetään Ranuanjärven ympäristö niin luonnontilassa kuin mahdollista, jotta voimme saada jatkossakin turisteja ja vieraita nauttimaan tulevaisuudessakin järvenranta-alueen luonnosta. Tätä ei ylikehitetty ja yli-asuttu asuinalue edusta.

Haluan mielipiteenäni ilmaista kaavaluonnoksiin, että:

- kaavaluonnos Vaihtoehto 1, vaadin kiinteistölleni esitetty rakennuspaikka poistetaan
- kaavaluonnos Vaihtoehto 2, vaadin Yhdyskuntarakentamisen/asutusrakenteen laajenemisen suuntaa osoittavan nuolimerkinnot poistamista, koska se osoittaa kiinteistöni suuntaan.

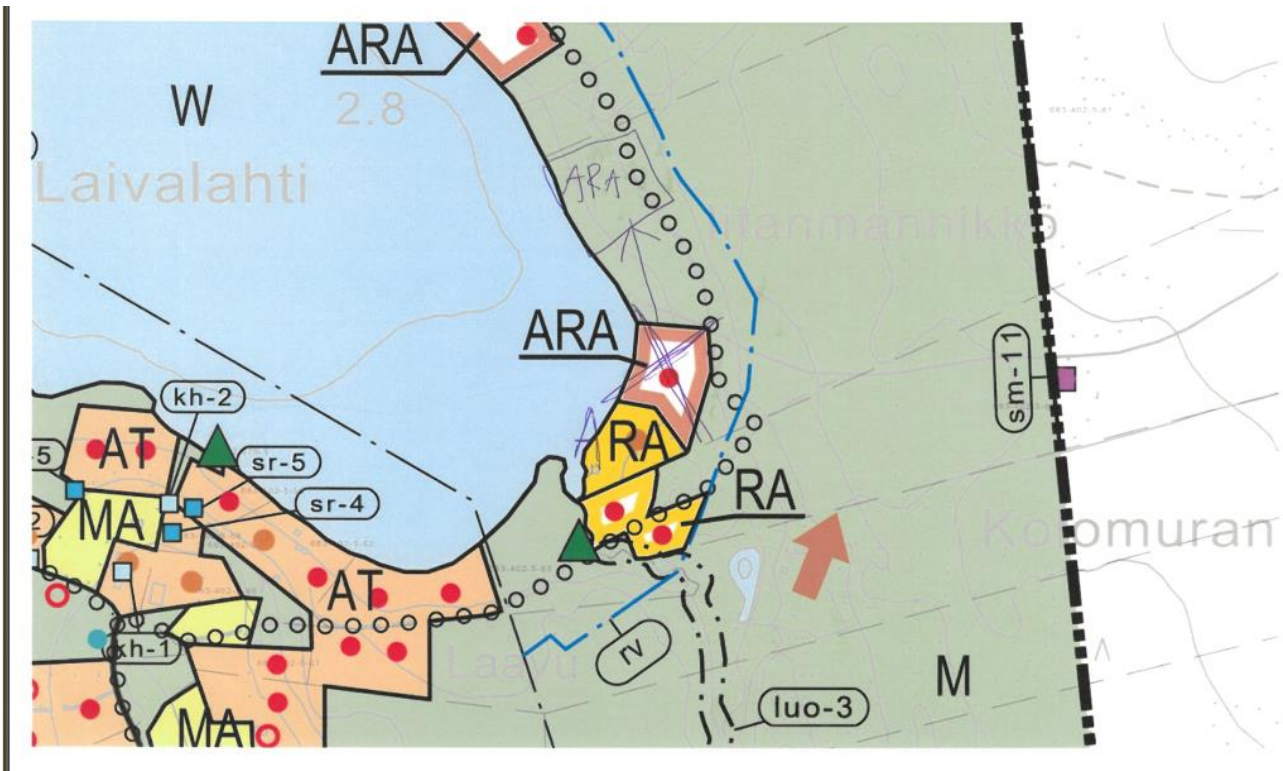

Vastineet 3/2026

- Ranuanjärven alueelle ei tarvita uusia tieyhteyksiä, koska Laivalantie tulee kiinteistölleni ja päättyy sinne. En tule hyväksymään tien jatkamista kiinteistöni läpi, koska Ranuanjärven itäosaan pääsee olemassa olevan Jänispalontien kautta. Ranuanjärven pohjoisosan alueelle tulee myös entuudestaan tiet, joten sinnekään ei uusia tieyhteyksiä tarvita.

Toisin sanoen, vaadin kiinteistöni kaavan pysymistä sellaisena, kuin se on vuonna 2019 vahvistetussa osayleiskaavassa.

PAREMPI OLLA LAATUA KUIN MÄÄRÄÄ!

Vastine:

- Koska kyseessä on osayleiskaava, rakennuspaikkamerkinnot eivät ole velvoittavia eikä niiden toteuttamista pystytä maanomistajilta vaatimaan. Näin ollen rakennuspaikat sekä nuolimerkinnot ovat mahdollistavia, ei velvoittavia. Mikäli laskennallisia rakennuspaikkoja ei osoiteta kaavassa, rantavyöhykkeen kaavamerkintä ja -määräys sekä kaavan yleismääräykset estävät rakennuspaikkojen mahdollisuuden myös myöhemmin.
- Tilalle esitetään uusia rakennuspaikkoja mitoituksen pohjalta, ja lisäksi nuolimerkintä mahdollistamaan alueen kehittämisen asumiselle tulevaisuudessa. Maanomistaja kuullaan ehdotusvaiheessa, minkä jälkeen uudet rakennuspaikat voidaan poistaa, mikäli maanomistajat näin vaativat. Tällöin emätilaselvitykseen tehdään kirjaus maanomistajan tahdosta mikä velvoittaa myös tulevaisuudessa (alueita ei voida ottaa rakentamiskäyttöön mitoituksesta huolimatta).
- Tieyhteysmerkinnot ovat yhteystarpeita, joilla näytetään kehittämistarvetta. Tieyhteys tulee suunnitella tarkemmin ennen toteutusta. Esitetty reitti on oleva.

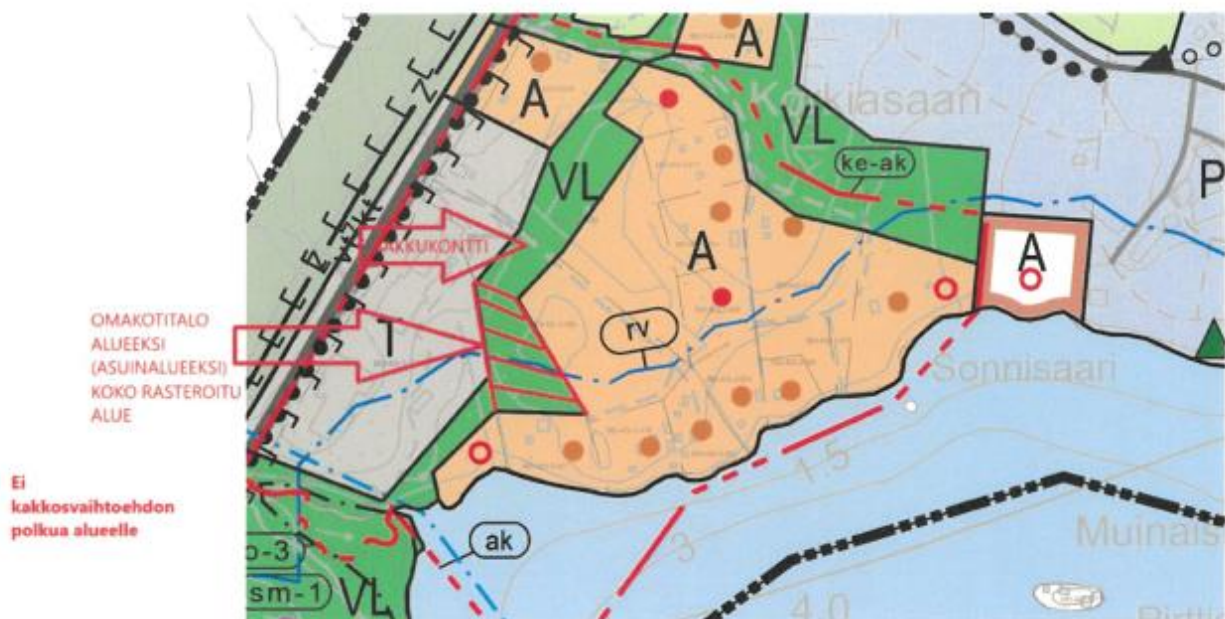
27) Laivalan tiekunta 21.10.2025

Päätös: Kokous esittää Ranuan kunnalle seuraavaa; pyörätietä Laivalan tiestä Posion tien reunaan myöten Kirkontielle. Pyörätie ei tarvitse olla päällystetty asfaltilla vaan tie voi olla päällystetty sepellä.

Vastine:

- Kevyenliikenteen väylän osoittava osayleiskaavamerkintä tulee tulkita yhteystarpeena, jonka toteuttaminen suunnitellaan tarkemmin eri yhteyksissä.

28) Yksityishenkilö

Vastine:

- Kiinteistö sijaitsee alueella, joka on osoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin alueen tarkempi suunnittelu tehdään asemakaavoituksen yhteydessä.
- Alueen merkintää on muutettu niin, että alue osoitetaan asumiselle, mutta alueelle tulee jättää myös kulkuyhteyksiä ja riittävät viher- ja virkistysalueet. Näiden sijainti ratkaistaan kuitenkin asemakaavoituksen yhteydessä, ei osayleiskaavalla.

29) Yksityishenkilö

Kevyen liikenteen väylän toteuttaminen aloitettava välittömästi.

Maantiellä on kevyttä liikennettä. Erilaista liikuntaa harrastavia, kävelijöitä, koiran ulkoiluttajia, pyöräilijöitä jne. Tiellä liikkuminen on hengenvaarallista. Tiellä ei ole reunakaistoja, joten kevyt liikenne joutuu käyttämään ajokaistaa. Nopeusrajoitus on nykyisellään 100 km/h ja tiellä liikkuu paljon raskasta liikennettä. Pimeän aika lisää onnettomuusriskiä merkittävästi.

Nopeusrajoitus 80 km/h kirkonkylältä ohi Laivalantien risteyksen säädettävä mahdollisimman nopeasti

Matkan varrella on useita tieliittymiä päätielle ja niistä lähteminen ja kääntyminen autolla on aina haasteellista 100 km/h ollessa voimassa. Posiontie 42 kohdalla on aikaisemmin tapahtunut liikenneonnettomuus,

Vastineet 3/2026

peräänajo, vakavin seurauksin. Posiolta päin tullut Jeepi hiljensi vauhtia kääntyäkseen vasemmalle talon pihaan. Samasta suunnasta tullut pakettiauto törmäsi kovalla vauhdilla Jeepin perään. Molemmat autot romuttuivat käyttökelvottomiksi. Jeepin kuljettaja ja pakettiautossa ollut matkustaja joutuivat sairaalahoitoon.

Lahtelan talojen kohdalla tie kaartuu loivasti ja tiehen on merkitty sulkuviivaa. Talon pihasta, Posiontie 42, on haasteellista kääntyä kirkonkylälle päin, koska näkyvyyttä oikealle suunnalle kaarteeseen taakse ei ole riittävästi. Posiolta päin 100 km/h nopeudella ajava auto joutuu jarruttamaan kylälle kääntyvän auton taakse tilanteessa, jossa on vastaantulevaa liikennettä.

Talon pihaan kääntyminen kirkonkylältä päin tullessa on myös haasteellista. Kirkkotien risteuksen jälkeen saa ajaa 100 km/h. Ennen liittymää on sulkuviivaa. Takana tuleva auto joko alkaa hiljentämään ajoissa ja pysähtyy taakse liittymän kohdalla tai ohittaa vauhdilla sulkuviivasta huolimatta kaarteessa, jossa näkyvyyttä ei ole riittävästi.

Venepaikkojen huomiointi asukkaille, joilla ei ole rantatonttia

Onko tätä ylipäätään otettu huomioon, mikäli rannat asutettaisiin osayleiskaavan suunnitelman mukaisesti?

Vastine:

- *Osayleiskaava mahdollistaa kevyenliikenteen väylän toteutuksen, mutta osayleiskaavassa ei voida ottaa kantaa toteutuksen aikatauluun.*
- *Nopeusrajoitustoiveet menevät kunnalle tietoon mielipiteen kautta, mutta niitä ei voida osoittaa osayleiskaavassa.*
- *Tielinjauksen muutossuunnitelmia ei ole tiedossa, osayleiskaava ei estä tien parannustoimia.*
- *Rantautumispaikkoja ja niiden merkintöjä sekä määräyksiä tarkastellaan kaavaehdotukseen mm. maanomistajien mielipiteiden pohjalta.*

30) Yksityishenkilö (nähtävilläolon jälkeen tullut mielipide)

Ostanut kyseisen määräalan ja haluaa alueelle 3 ARA merkintää ja lyhyt vuokrauksen. Paikat olivat jo luonnoskartassa.

Vastineet 3/2026

Ranua 19.9.2025

Vastine:

- Kiinteistölle esitetään maanomistajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta RM-merkintä mahdollistamaan lyhytvuokrausta.

RANUA

Ranuanjärven osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2024

Risto Nurmi

Maanala Oy

MAAN
ALA

Sisällysluettelo

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Johdanto.....	5
1.1. Tausta ja tutkimustehtävä	5
1.2. Menetelmät.....	5
2. Taustatutkimus.....	6
2.1. Maaperä ja topografia	6
2.2. Tutkimushistoria ja tunnetut kohteet	7
2.3. Historialliset kartat, ilmakuvat ja paikannimistö.....	8
2.4. Lidar-havainnot.....	9
2.5. Paikallishistoria	9
3. Maastohavainnot	13
3.1. Aiemmin rekisteröidyt arkeologiset kohteet	14
1. Ranua Kolonenäke	14
2. Ranua Tuliniemi	15
3.2. Uudet arkeologiset kohteet.....	17
3. Ranua Multikangas.....	17
4. Ranua Kohtalehto	18
5. Ranua Leppäranta	19
6. Ranua Laivavaara E	21
7. Ranua Kivilampi P.....	22
8. Ranua Laivavaara I	23
9. Ranua Laivala	24
10. Ranua Laivalahti.....	25
11. Ranua Kolomuransuo.....	27
12. Ranua Poropelto	29
4. Yhteenveto	31
5. Lähteet	32

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Ranua, Ranuanjärven osayleiskaava-alue

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen inventointi

Tavoite: tarkastaa tunnetut kohteet, selvittää, onko alueella aiemmin tuntemattomia arkeologisia kohteita ja rajata kohteet riittävällä tarkkuudella kaavatyön jatkosuunnittelua varten

Kenttätyöaika: 18.–19. ja 23.–24.9.2024

Tutkija: FT Risto Nurmi, Maanala Oy

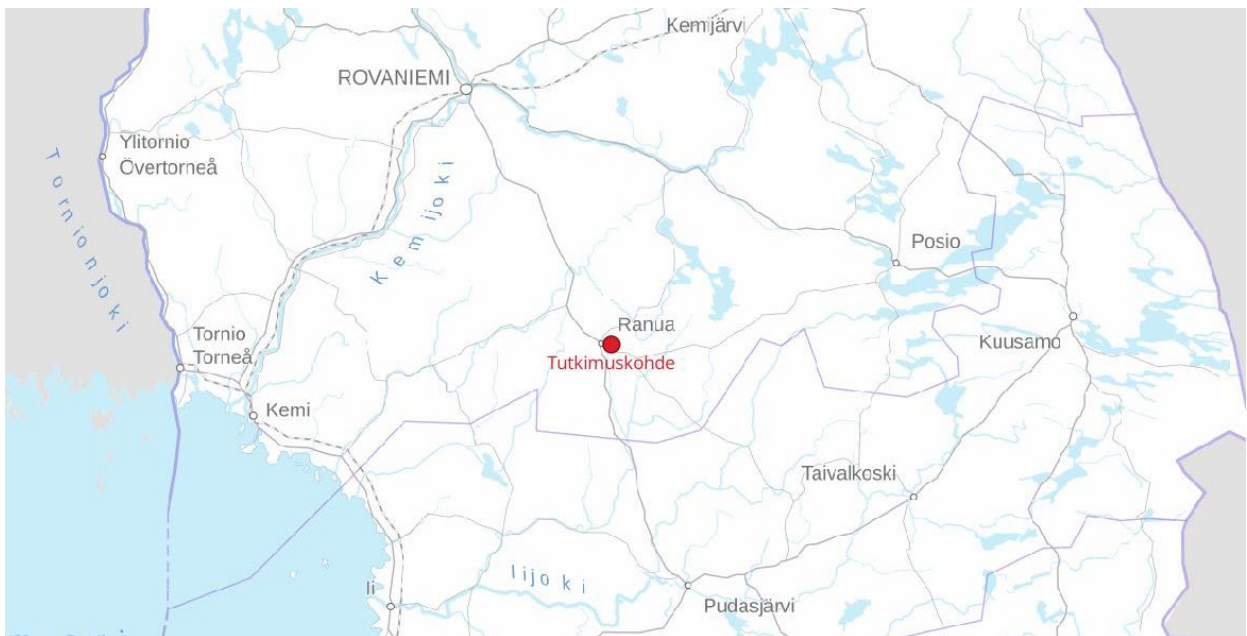
Tilaaaja: Sweco Finland Oy

Koordinaatit alueen keskeltä: N 7311961 E 480773

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: Aarne Europaeus 1922, kaivaus; Markku Torvinen 1984, tarkastus; Oiva Keskitalo 1966, tarkastus; Hannu Kotivuori 1990, inventointi; Simo Vanhatalo 2001, kaivaus; Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 2017, inventointi.

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: –

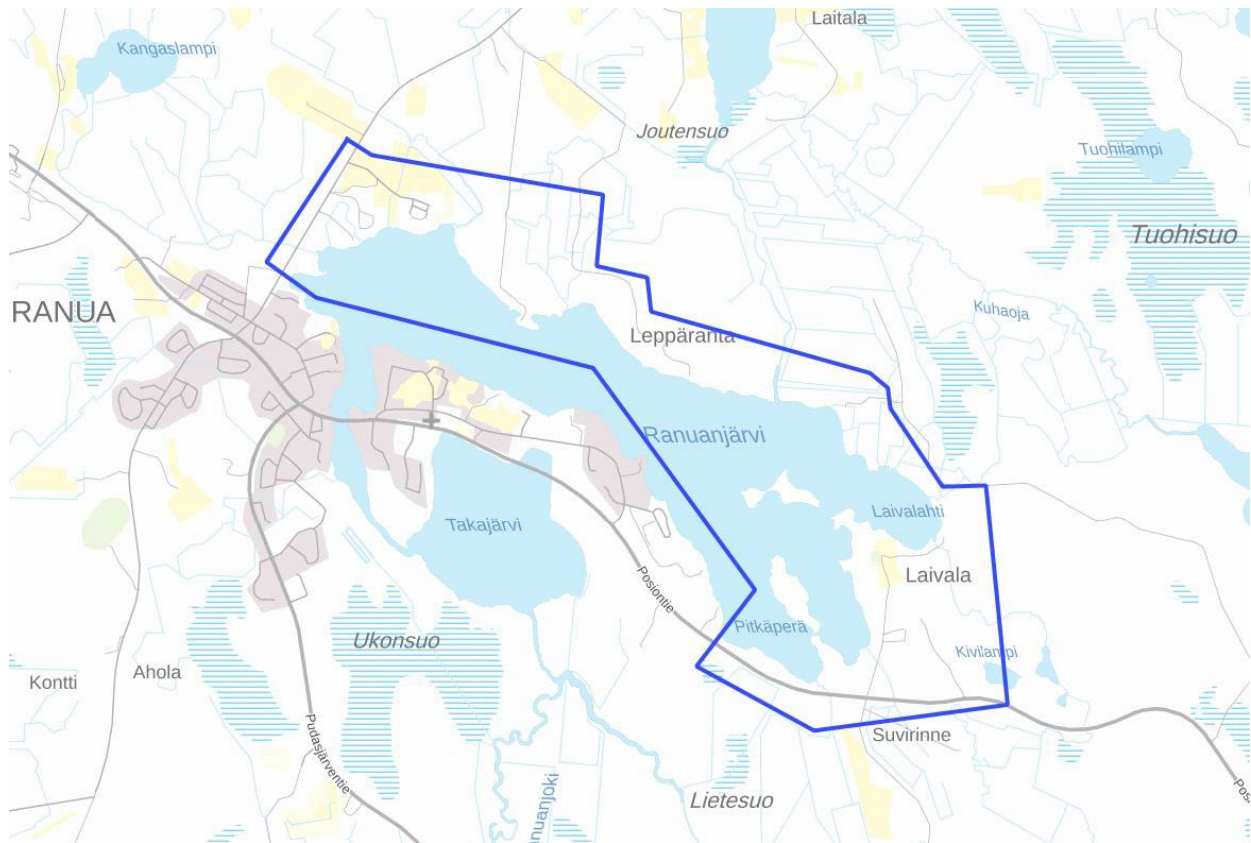
Tulos: Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin tutkimusalueen tunnetut muinaisjäännökset. Kohteen *Kolonenäke* todettiin olevan kunnoltaan ennallaan. Kohteesta *Tuliniemi* ei tarkastuksen yhteydessä tehty asuinpaikkaan liittyviä havaintoja. Tutkimusalueelta löydettiin 10 uutta muinaisjäännöskohdetta, joista 6 oli tervahautakohteita, 3 miilunpohjia sekä 1 poroerotuspaikka. Edellä mainittujen lisäksi tutkimusalueelta paikannettiin useita asumiseen liittyneitä kiveyksiä ja kivantoja, joilla ei kuitenkaan ole arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta suojeluarvoa.

Kuva 1. Tutkimuskohteen sijainti. Pohjakartta: Maanmittauslaitos. Kartta: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Raportin karttakoordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN-järjestelmässä (korkeus N2000). Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Kansikuva: Laivalan tilan vanha aitta. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 2. Selvitysalueen rajaus merkittynä sinisellä viivalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos. Kartta: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Taulukko 1. Inventoinnissa tarkastetut tunnetut kohteet sekä löydetty uudet kohteet.

N:o	Nimi	Mj.rek.no	Tyyppi	Ajoitus	N	E	Z
1	Kolonenäke	683010001	asuinpaikka	kivikautinen	7312941	478037	145
2	Tuliniemi	683010101	asuinpaikka	kivikautinen	7312241	480536	143
3	Multikangas	uusi kohde	hiilimiilu	historiallinen	7313283	477765	158
4	Kohtalehto	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7312642	479919	148
5	Leppäranta	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7312296	481142	152
6	Laivavaara E	uusi kohde	hiilimiilu	historiallinen	7309687	482771	159
7	Kivilampi P	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7310194	483176	153
8	Laivavaara I	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7310255	483130	151
9	Laivala	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7310425	482614	156
10	Laivalahti	uusi kohde	tervahauta	historiallinen	7311326	482618	145
11	Kolomuransuo	uusi kohde	hiilimiilu	historiallinen	7311326	482611	145
12	Poropelto	uusi kohde	poroerotuspaikka	historiallinen	7310974	483184	159

1. Johdanto

1.1. Tausta ja tutkimustehtävä

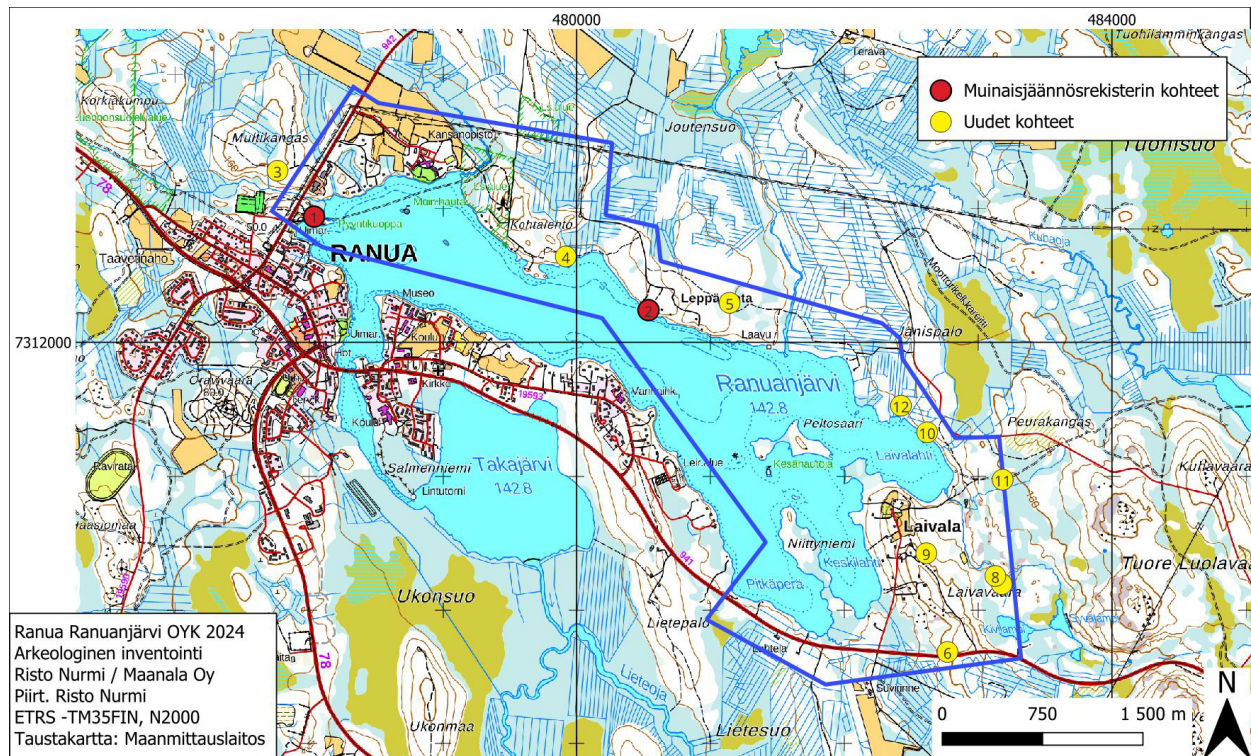
Sweco Finland Oy valmisteleo Ranuanjärven osayleiskaavaa. Suunnittelualue käsittää Ranuanjärven pohjois-, itä ja kaakkoisrannat Kolonenäkkeeltä Pitkäperälle sekä Laivavaaran alueen järven itäpuolella. Alueen pinta-ala on noin 520 hehtaaria. Ranuanjärven alueella ei ole koskaan tehty systemaattista arkeologista inventointia, joten Lapin maakuntamuseo edellytti sen tekemistä kaava-alueella kaavoitushankkeen yhteydessä. Sweco Finland Oy tilasi Maanala Oy:ltä alueen arkeologisen inventoinnin 15.5.2024.

1.2. Menetelmät

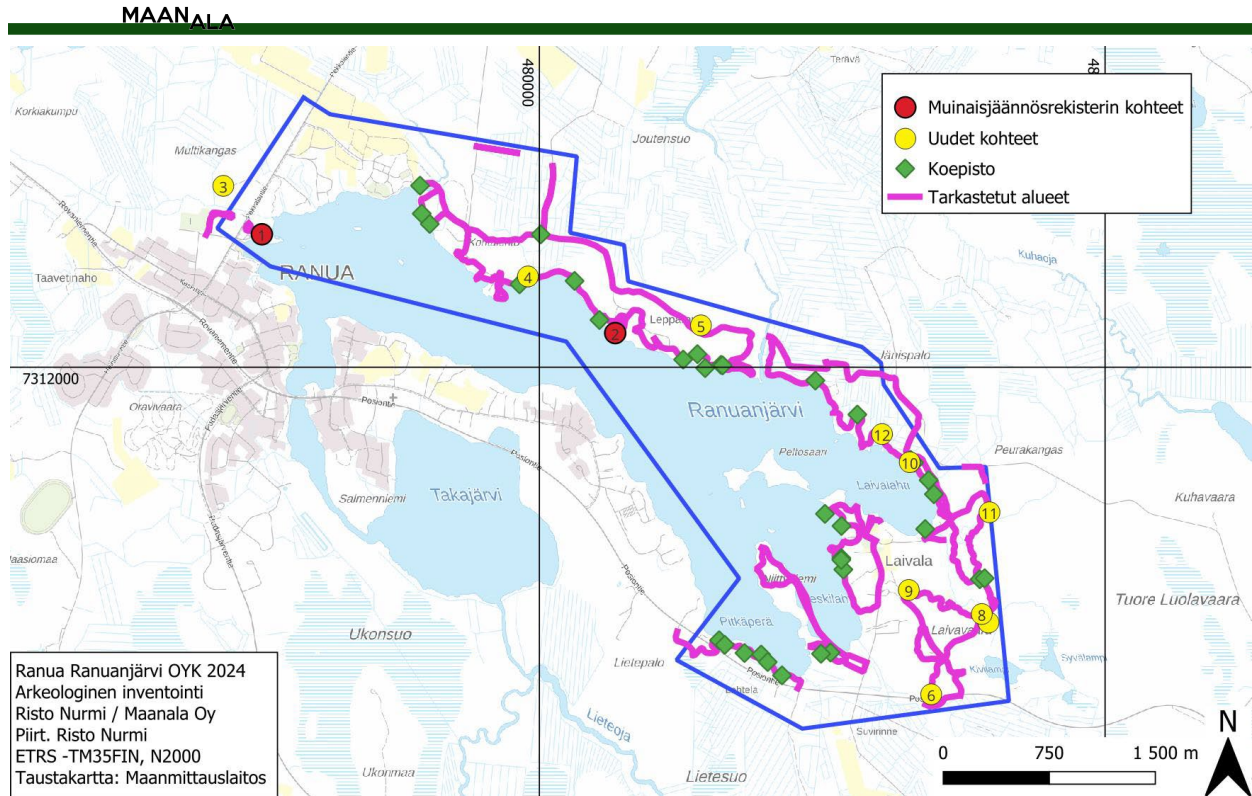
Ennen arkeologisen inventoinnin maastotöitä tutkimusalueesta tehtiin kattava esiselvitys. Sen yhteydessä käytiin läpi alueen aiemmat arkeologiset tutkimukset, tunnetut kohteet ja irtolöydöt sekä relevantit paikallishistoriat. Historiallisesta kartta-aineistosta nykykartalle asemoitiin isojako- ja pitäjänkartat ja tuorempaan maankäyttöhistoriaan tutustuttiin

vanhojen peruskarttojen sekä Maanmittauslaitoksen historiallisten ilmakuvien (Paikkatie-toikkuna) avulla. Esitöissä etsittiin myös arkeologisiin kohteisiin mahdollisesti viittaavaa paikannimistöä, jota käytiin läpi karttalähteiden lisäksi avoimista nimistöportaaleista (Nimisampo ja Nimiarkisto). Lisäksi tutkimusalueen muinaisjäännöspotentiaaliin perehdyttiin maastokarttojen topografian, Maanmittauslaitoksen Laserkeilausaineiston (5 pistettä / m²) sekä Geologian tutkimuskeskuksen 1:200 000 mittakaavan maaperäkartojen (Maankamara) pohjalta. Taustatutkimuksen tekivät FT Risto Nurmi ja HuK Taneli Leinonen.

Maastotöissä taustatutkimuksessa havaitut kohteet paikannettiin ja tunnistettiin. Selvitys-alueetta inventoitiin arkeologisesti potentiaalisimmiksi katsotuilta paikoilta. Maastotyössä käytettiin normaaleja arkeologisia inventointimenetelmiä: silmänvaraista havainnointia, pintapöimintää, koekuopitusta ja maanäytekai-
rausta. Havainnot dokumentoitiin sanallisesti ja valokuvaamalla ja ne mitattiin QField-
maastotallennussovelluksella sekä Garmin Montana 700 GNSS-laitteella.

Kuva 3. Selvitysalue rajattuna sinisellä maastokartalle. Tunnetut kohteet punaisilla ja uudet kohteet keltaisilla ympyröillä. Numerot viittaavat taulukkoon 1.

Kuva 4. Selvitysalue, tunnetut arkeologiset kohteet, löydetty uudet kohteet, tarkastetut alueet ja tehdyt koepistot Maanmittauslaitoksen taustakartalla. Numerot viittaavat taulukkoon 1.

Kohteiden koordinaattitiedoista tervahautojen ja hiilimiilujen tiedot on kirjattu raporttiin laserkeilausaineiston perusteella. Muut kohteet on paikannettu satelliittipaikantimella useiden mittauksen avulla, mutta paikkatiedoissa voi tästä huolimatta olla pientä virhettä. Tutkimuksen maastotyön ja kohteiden arvottamisen teki arkeologi FT Risto Nurmi 18.–19. ja 23.–24.9.2024. Maastotyöt tehtiin havainnoinnin kannalta hyvissä olosuhteissa.

2. Taustatutkimus

2.1. Maaperä ja topografia

Geologian tutkimuskeskuksen 1:200 000 mittakaavan maaperäkartan (kuva 5) perusteella selvitysalueen maaperä on pääosin karkeaa moreenia. Ainoastaan muutamilla paikoin on järven rannassa hienompaa hiekkamaata ja jonkin verran soistunutta turvemaata.

Hankealueen maasto muodostuu pääosin Ranuanjärven rantapenkereistä ja on pääosin metsäpohjaa. Rannan maastonmuoto vaihtelee järven eri osissa. Järven länsipäätä hallitsee Kolonenäke-niminen, järveen luoteesta työntyvä hiekkaharju. Harju on lähellä nykyistä

Ranuan keskustaa ja sillä sijaitsee muun muassa Ranuan hautausmaa ja vedenottamo. Ranuanjärven länsiosaa on rantaa myöten taajaan rakennettua ja paljolti muokattua maatalousmaata aina Hyyhelöojalle saakka.

Järven pohjoisrannalla Hyyhelöojalta Laivalan niemelle saakka ei ole pysyvää asutusta lukuun ottamatta vanhaa Leppärannan talokeskittymää. Pohjoisrannan maaperä on matalahkoa ja hyvin kivikkoista moreenia, jossa on paljon soistuneita alueita, ja sitä halkoo pari pientä jokea / puroa. Rantapenger on pääosin korkeahko ja jyrkkä, etenkin Kohtalehdon alueella (kuva 6). Alueen puusto on pääosin kuusikko-/sekametsärämettä. Kuivemmillä alueilla kasvaa mäntymetsää. Rannalla on harvakseltaan uudehkoa loma-asutusta. Leppärannan alueella maaperä on tasaisempaa ja puusto lehtipuuvältaisempää. Alueella on havaittavissa umpeen kasvaneita vanhoja peltoalueita.

Alueen itäosaa hallitsee järven kaakosta työntyvä Laivavaara-niminen korkea kivikkoinen kangas. Laivavaaran itäpuolella on runsaasti pieniä kalliopaljastumia ja maasto on yleisesti polveilevampaa (kuva 6). Puustoa hallitsee

mänty. Laivalan rannat ovat vanhaa asutusta ja siellä maasto on pääosin peltoa tai umpeen kasvanutta vanhaa peltoa.

Selvitysalueen eteläosa Laivavaarasta länteen on laakeaa ja melko märkää mäntyvoittoista kangasmetsää. Järven rannat ovat hyvin matalia. Etenkin Niittyniemen alueella rannat ovat jo hyvin soistuneita. Pitkänperän eteläranta on matalaa märkää kuusivoittoista hiekkakangasta.

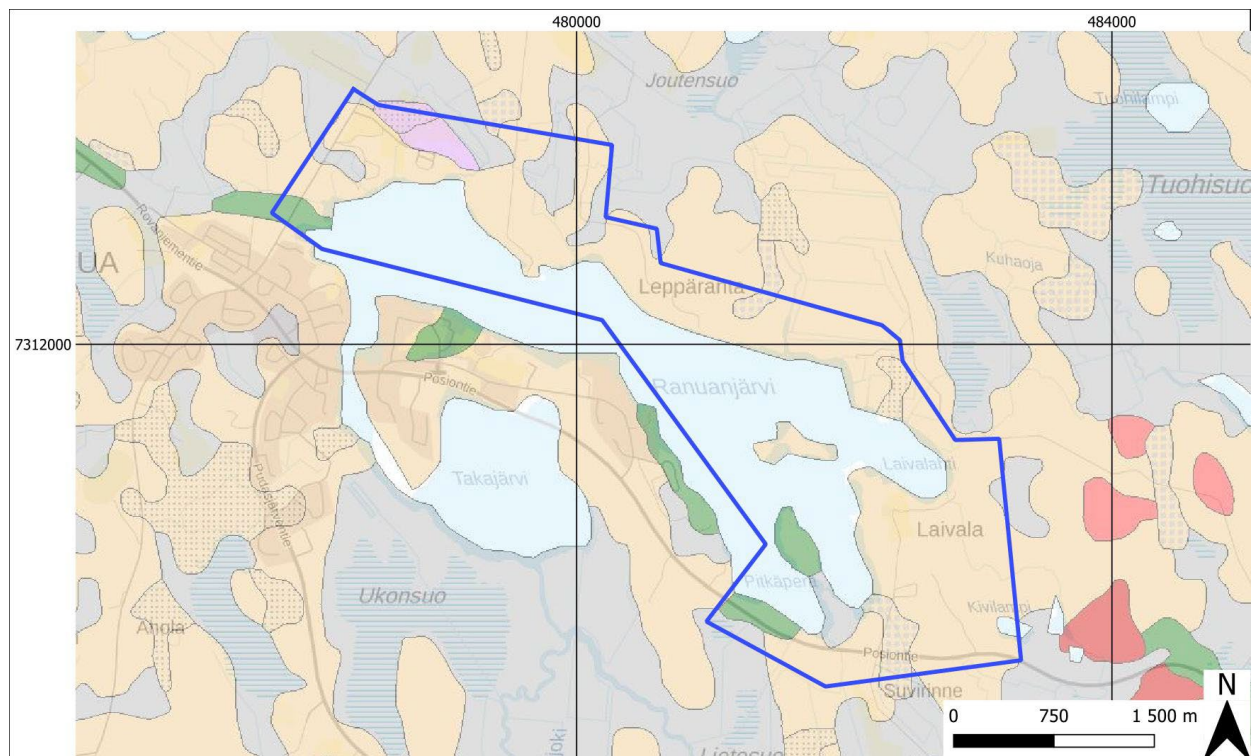
2.2. Tutkimushistoria ja tunnetut kohteet

Ranuanjärven alueella ei ole koskaan tehty systemaattista arkeologista inventointia. Hannu Kotivuoren (1990) tekemässä Ranuan pitäjäninventoinnissa Ranuanjärven alueelta löydettiin muutamia kivikautisia asuinpaikkakohteita, muun muassa tässä inventoinnissa tarkastettu *Tuliniemi* (Muinaisjäännösrekisterin tunnus 683010101). Muut kivikautiset kohteet löydettiin Ranuanjärven saarista. Edellä mainittujen arkeologisten kohteiden lisäksi

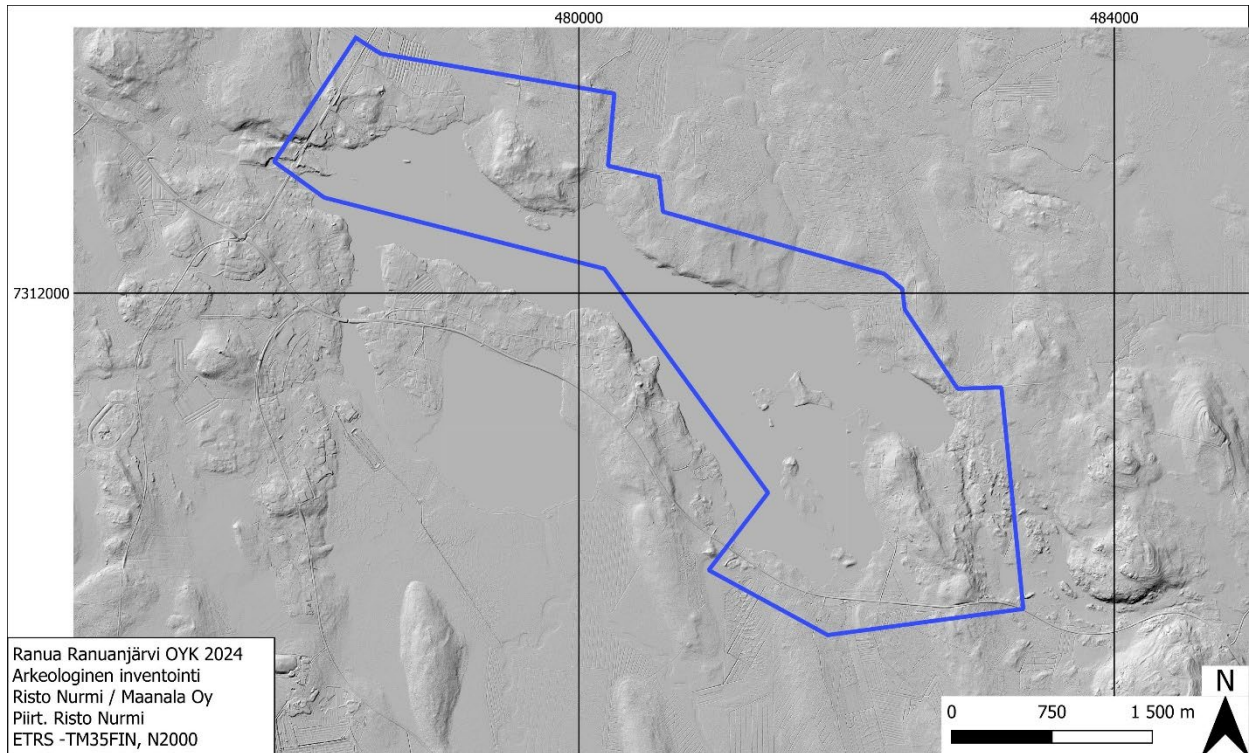
Ranuanjärveltä tunnetaan historiallisen ajan hautasaaria (Kotivuori 1990).

Suurin arkeologinen mielenkiinto Ranuanjärven alueella on aikojen saatossa kohdistunut *Kolonenäkkeen* kivikautiselle asuinpaikalle (tunnus 683010001). Kohteelta tunnetaan asuinpaikkalöytöjen lisäksi pyyntikuoppia. Kolonenäke on myös selvitysalueen ainoa kohde, jolla on tehty arkeologisia kaivaustutkimuksia (Europaeus 1922; Vanhatalo 2001). Kolonenäkkeen laaja muinaisjäännösalue on tunnettu jo pitkään ja siellä on tehty ensimmäiset arkeologiset tutkimukset jo 1920-luvulla. Nykyään Kolonenäkkeen alueen itäosa on laajalti tuhoutunut viime vuosisadan soranotoissa, mutta alueella on vielä havaittavissa myös säilyneitä rakenteita.

Kaiken kaikkiaan selvitysalueelta tunnettiin ennen inventointia kaksi muinaisjäännöskohdetta, molemmat kivikautisia asuinpaikkoja. Kolonenäkkeeltä tunnetaan lisäksi pyyntikuoppia, joiden ajoitusta ei ole määritetty.

Kuva 5. Selvitysalue Geologian tutkimuskeskuksen 1:200 000 mittakaavan maaperäkartalla. Keltaiset alueet ovat hiekkamoreenia ja vihreät hiekkamaata. Punaiset alueet ovat kalliomaata, harmaat turvemaata ja violetti alue hienoa hietaa. Rasteroidut alueet ovat soistumia. Selvitysalueen maaperä on kartan perusteella pääosin moreenia ja muutamain paikoin hiekkamaata tai soistunutta turvemaata. Kuvakaappaus Maankamara-karttapalvelusta. Kartta: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 6. Selvitysalue Maanmittauslaitoksen 0,5 pistettä / m²-tarkkuuden laserkeilausaineistosta laaditulla rinnevarjoste-visualisoinnilla.

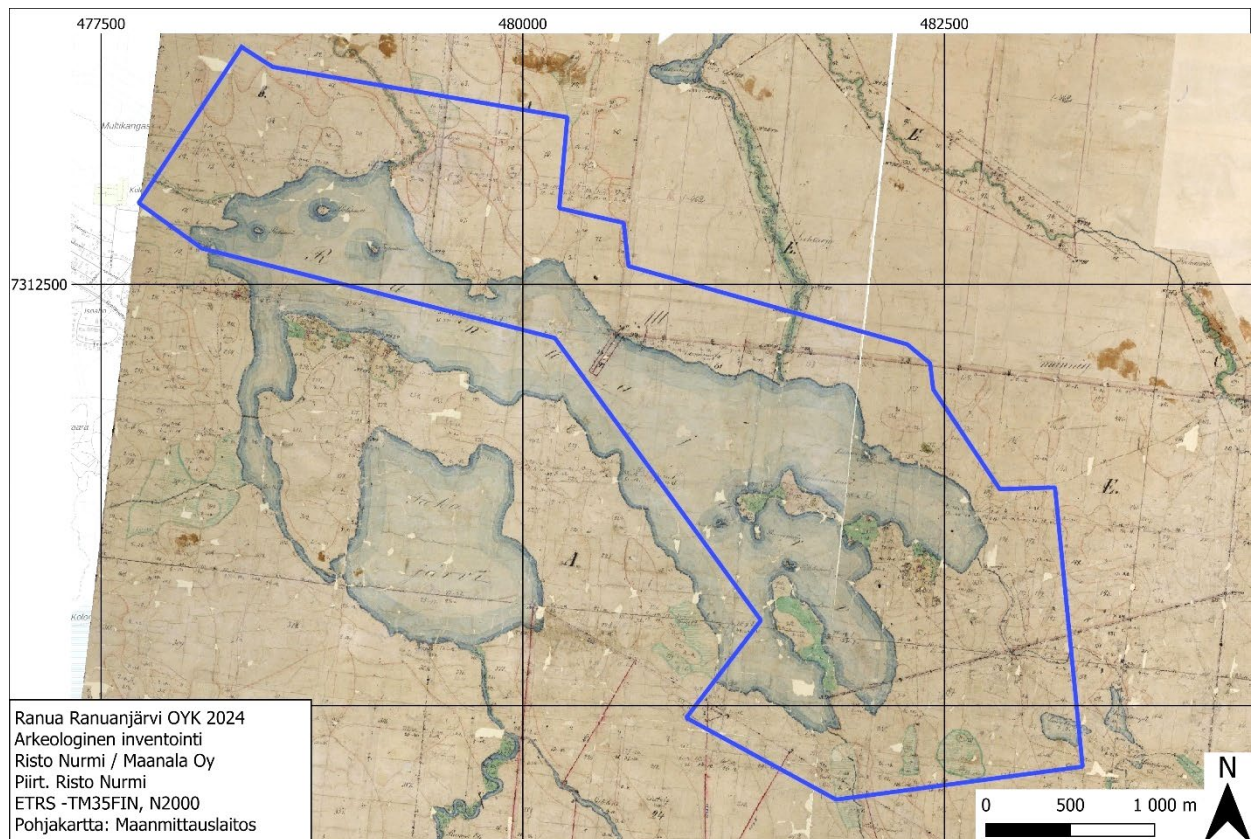
2.3. Historialliset kartat, ilmakuvat ja paikan-nimistö

Ranuanjärven alueen isojakotehtiin 1800-luvun alkupuoliskolla ja isojakokartat on julkaistu vuonna 1844 (Barck 1844; kuva 7). Alueen pitäjänkartat julkaistiin parikymmentä vuotta myöhemmin vuonna 1865 (karttalehdet 3524 04 ja 3524 07; kuva 8). Uudemmissa karttajulkaisuista alueesta on olemassa 1:20 000 mittakaavan topografiakartat vuodelta 1964 (karttalehdet 3524 04 Ranua ja 3524 07 Kuha; kuva 9), ja peruskarttoja on saatavissa vasta vuodesta 1981 alkaen (karttalehdet 3524 04 Ranua ja 3524 07 Kuha; kuva 10).

Isojakokartoilla selvitysalueella on asutusta ainoastaan Laivalassa. Leppärannan alueella näkyy kartalla lohkottuja maa-alueita ja paikan nimi on merkitty karttaan, mutta aluetta ei ole vielä rakennettu. Kartalle on merkitty niittypalstoja ainoastaan Ranuanjärveen laskevien ojien Kangasoja, Hyyhelöja ja Luhtaoja varsille sekä järven itäpäässä Laivalan niemen kärkeen, Niittyniemelle ja Tannisensaarelle (nyk. Pelto-saari / Lehtosaari). Muutoin maasto on kartalla metsämaata. Ainoa silmiinpistävä

merkintä isojakokartalla on järven itäpäähen, Laivalahden pohjoisrannalle merkitty pieni ruskea ja vihreällä reunustettu alue. Vuoden 1865 pitäjänkartalle kohdetta ei ole enää merkitty. Vuoden 1959 ilmakuvassa (Paikkatietoikkuna; kuva 12) kohde on havaittavissa vielä osittain avoimena aukkona metsämaassa. Peruskartalla ja nykyisellä maastokartalla alueen paikannimeksi on merkitty *Poropelto*. Kyseessä on siis todennäköisesti historiallisen ajan poroerotuspaikka.

Pitäjänkartoilla alueen maankäyttö vastaa aika lailla isojakokarttoja. Koska Poropeltoa ei ole enää kartoille merkitty, ei niiltä ilmene mitään arkeologisesti potentiaalisia ilmiöitä. Karttojen paikannimistössä on yksi huomioon otettava nimi: Ranuanjärven pohjoisrannalla Luhtaojan suun länsipuolella ja nykyisen Leppärannan talokeskittymän alueella on järven rannalle merkitty *Hautarannanaho*. Hauta-sanan sisältävät paikannimet viittaavat pääsääntöisesti alueen tervanpolttohistoriaan. Maanmittauslaitoksen 5p-tarkkuuden Lidar-aineistosta tehdyillä visualisoinneilla ei kuitenkaan tällä kohtaa järven rantaa havaittu viitteitä tervahaudoista.

Kuva 7. Selvitysalue isojakokartoilla (Barck 1844).

Alueen paikannimistö tarkastettiin Kotimaisen kielten Nimiarkistosta, Nimisammosta sekä isojako-, pitäjän- ja peruskartoilta. Nimistöstä löytyi hyvin vähän viitteitä mahdollisiin arkeologisiin kohteisiin tai nykyisin tuntemattomaan historiallisen ajan asutukseen/toimintaan alueella. Ainoat huomionarvoiset nimet olivat jo mainitut Poropelto ja Hautarannanaho.

2.4. Lidar-havainnot

Selvitysalueen maanpinnan muodot ja maan pinnalle näkyvät rakenteet ja ilmiöt kartoitettiin Maanmittauslaitoksen 5 pistettä / m² -tarkuuden laserkeilausaineistosta tuotetuilta TPI-pintamallinnoilta. TPI-pintamallinnukset on tuotettu Museoviraston ja Oulun yliopiston arkeologian laboratorion LIDARK-hankeessa kehitetyllä mallinnusalgoritilla (Anttiroiko 2022).

5p-aineistosta tuotetuilta TPI-mallinnoilta käytiin läpi kaikki mahdolliset kuoppajäännökset, miilut, tervahaudat ja muut silmiin pistävät maaperän poikkeavuudet QGIS-paikkatietohjelmistossa. Havaintoja tehtiin kaikkiaan 55

kappaletta, ja ne tallennettiin pistetietoina ja kuvaleikkeinä ja siirrettiin QField-maastotalennussovellukseen ja GNSS-laitteeseen tarkastettaviksi kohteiksi. Kaikki Lidar-havainnot tarkastettiin maastotöiden yhteydessä.

2.5. Paikallishistoria

Selvitysalueen arkeologisen historian merkittävin kohde on Kolonenäkkeen laaja kivikautinen asuinpaikka- ja pyyntikuoppa-alue. Lisäksi järven rannoilta Leppärannasta, Ranuansalmen alueelta sekä järven saarista tunnetaan kivikautisia asuinpaikkoja. Näiden lisäksi Ranuanjärven rantamilta on aikojen saatossa kerätty talteen yksittäisiä irtolöytöjä muun muassa Leppärannasta ja Laivalasta. Rautakautisia löytöjä selvitysalueen läheisyydestä tunnetaan ainoastaan Multikankaalta, Kolonenäkkeen harjun pohjoispuolelta, 1800-luvun lopulla löytynyt viikinkiaikainen tappisolki (Juntunen 1990).

Ranuanjärven alueet kuuluivat ennen itsenäisen Ranuan pitäjän perustamista Pudasjärven Pohjanperän kylään (Hiltunen 1990). Ranuan

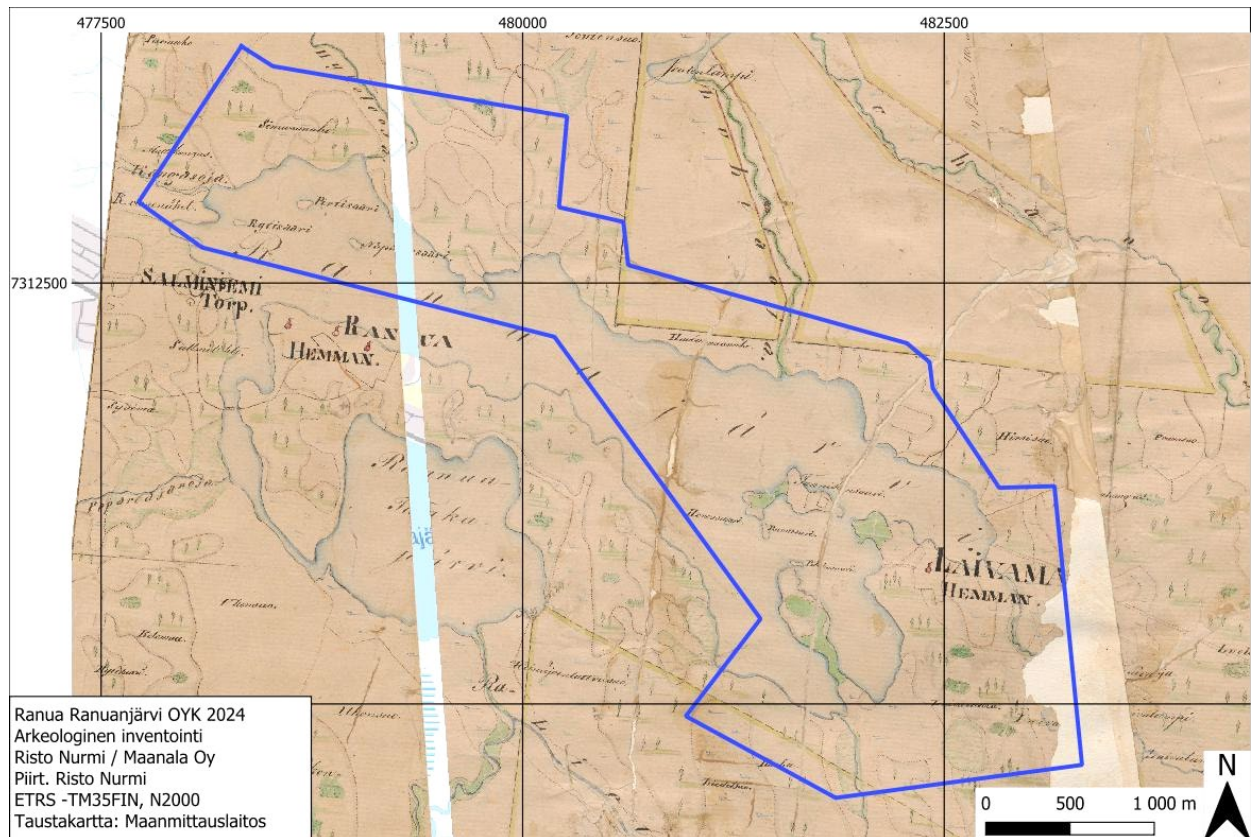
nykyinen asutus pohja nojautuu vahvasti 1800-luvun metsäteollisuuden kasvuun ja siitä juontuneen kruununmetsätorppalaitoksen asutusta voimakkaasti lisänneeseen vaikutukseen. Sitä Ennen Ranuan alue oli hyvin harvaan asuttua Pudasjärven takamaata. Säilyneen asiakirja-aineiston perusteella Ranuanjärvi on alueen vanhinta talonpoikaisasutusalueetta. Ranuanjärvellä mainitaan olleen ensimmäinen lyhytaikainen asutus 1570-luvulla. 1600-luvulla Ranuanjärvellä oli yksi talo.

Ranuanjärven toinen talo perustettiin Laivalaan 1740-luvulla (Hiltunen 1990). Vielä 1800-luvun alkupuolella koko nykyisen Ranua kunnan alueen asutus oli hyvin harvaa, vain noin parisen kymmentä taloa eikä yhtään varsinaista asutuskeskittymää. Asutus alkoi kasvaa vasta vuosisadan jälkipuoliskolla, kun metsän arvon nousu alkoi vetää puoleensa asutusta.

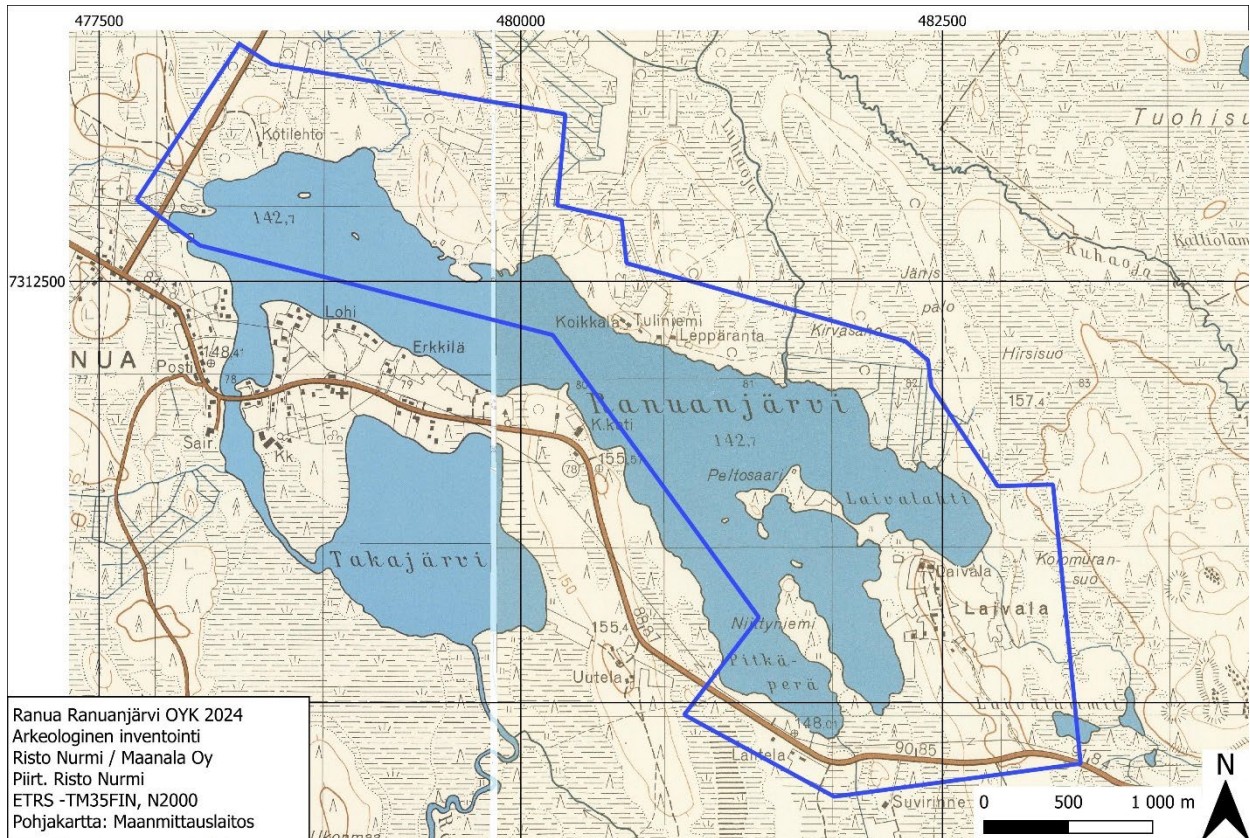
Tässä vaiheessa asutus alkoi keskittyä Ranuan kylän alueelle.

Ranuanjärven rannalla asutus keskittyi Ranuansalmelle ja Laivalaan. Kolmas vanhempi asutuskeskittymä syntyi myöhemmin vielä Leppärannalle. Isojakokartalle (Barck 1844) Leppärannan maat on jo merkitty, mutta myöhemmissä kartoissa alueelle ilmestyy taloja vasta 1920-luvulla.

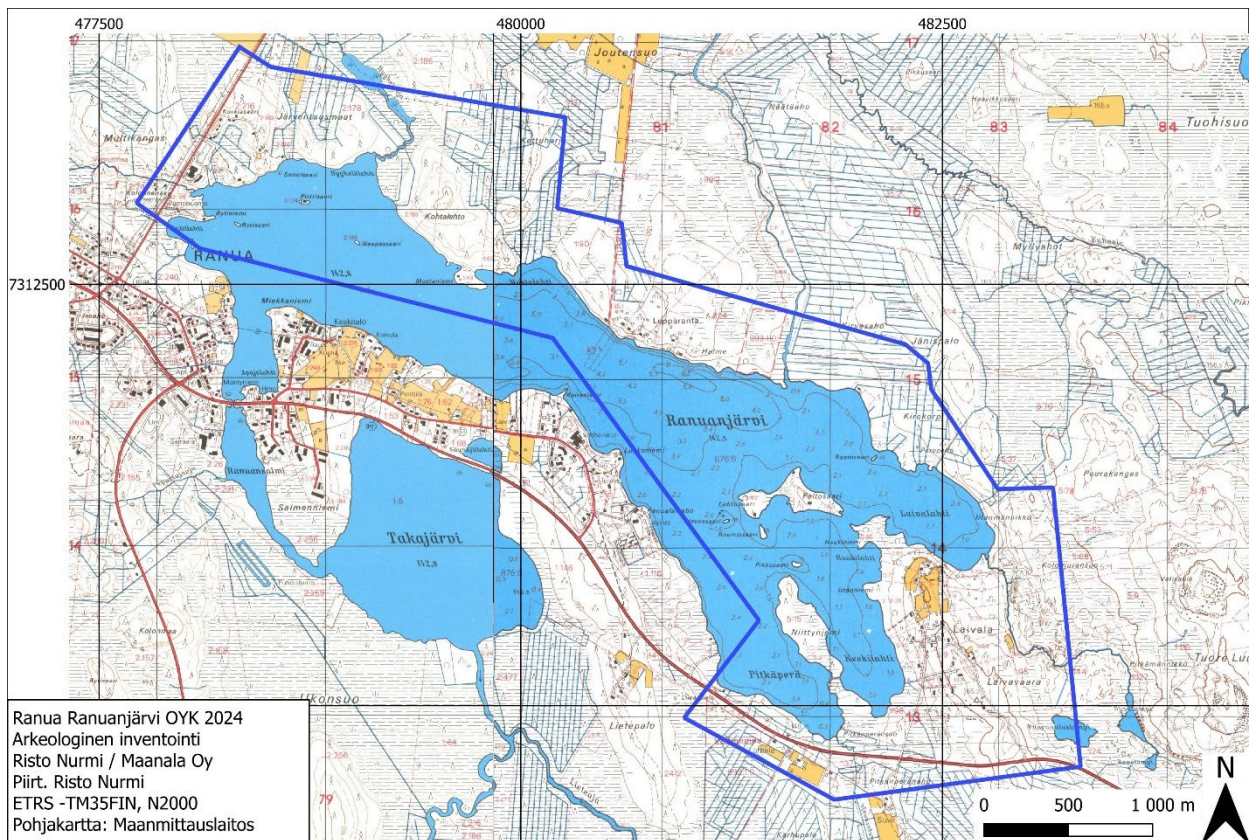
Ranuan seudun maanviljelys oli pitkään kaskiviljelyä, mikä näkyy monina palo-, aho-, huuhta- ja halme- sanoina alueen paikannimisessä. Isojako lopetti käytännössä kaskiviljelyn kerralla. Porotalous oli Ranualla merkittävässä roolissa aina 1800-luvun loppuun saakka. Vielä 1870-luvulla pelkästään Ranuan kylän taloilla oli ilmoitettu olleen tuhatkunta poroa (Hiltunen 1990).

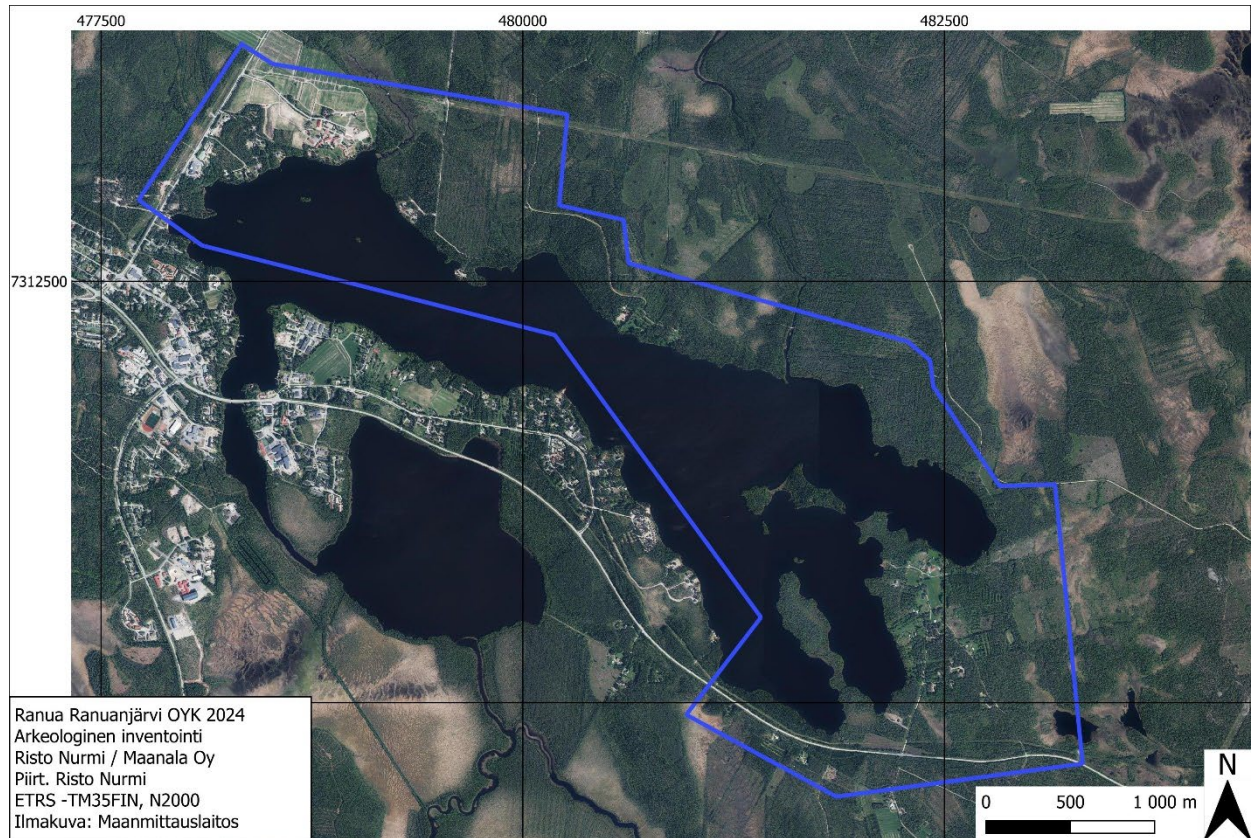
Kuva 8. Selvitysalue vuoden 1865 pitäjänkartoilla (karttalehdet 3524 04 ja 3524 07).

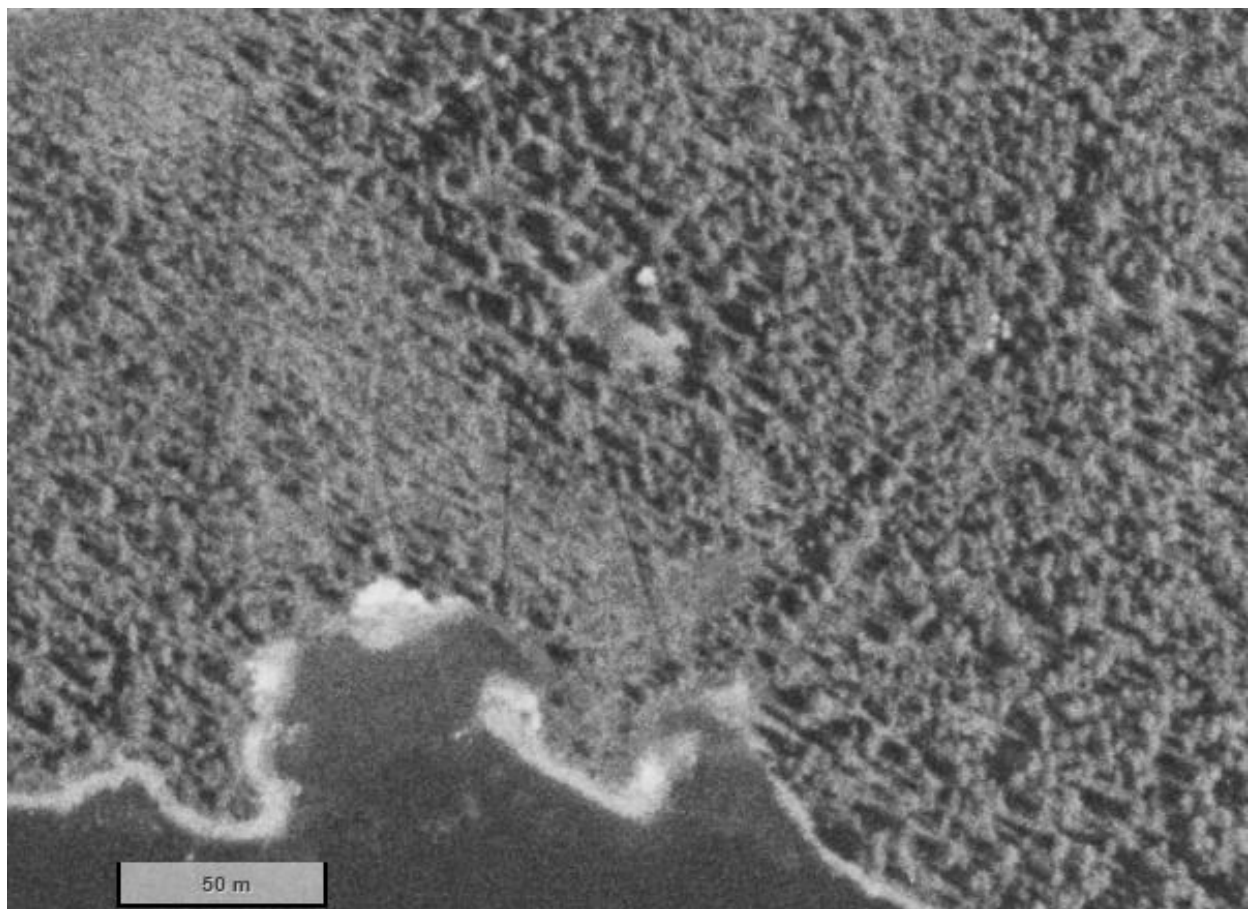
Kuva 9. Selvitysalue vuoden 1964 topografiakartoilla (karttalehdet 3524 04 Ranua ja 3524 07 Kuha).

Kuva 10. Selvitysalue vuosien 1981 (karttalehti 3524 04 Ranua) ja 1992 (karttalehti 3524 07 Kuha) peruskartoilla.

Kuva 11. Selvitysalue vuoden 2022 ortoilmakuvassa.

Kuva 12. Kuvakaappaus Paikkatietoikkunan historiallisista ilmakuvista vuodelta 1959. Poropellon alue näkyy kuvan keskellä osittaisena aukiona metsämaassa. Kuva: Maanmittauslaitos.

3. Maastohavainnot

Inventoinnin yhteydessä havaittiin ja dokumentoitiin yhteensä 10 uudeksi muinaisjään-
nöskohteeksi esitettävää kohdetta. Kohteet käsittävät 6 tervahautaa, 3 hiilimiilua ja yhden poroerotuspaikan. Kohteet ja niiden sijainti on esitetty raportin taulukossa 1 sekä kartalla 3. Kohteiden lyhyt kuvaus valokuvineen sekä ehdotukset muinaisjäänösalueiden rajauksiksi on esitetty alaluvuissa 3.1. ja 3.2.

Muinaisjäänöskohteet tulee merkitä kaavakarttaan kaavamerkinnällä sm ja kaavamääräykseen tulee merkitä: *"Muinaismuistolaila*

*(295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjään-
nös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muut-
taminen, vahingoittaminen, poistaminen ja
muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta
koskevista suunnitelmista on pyydettävä alu-
eellisen vastuumuseon (Lapin maakuntamu-
seo) lausunto".*

Valokuvien kuvaussuunnat on ilmoitettu kom-
passiasteina (deg). Kohteiden koordinaatit on
tallennettu matkapuhelimen GNSS-tallenti-
mella ilman tarkentavaa korjausdataa. Kohtei-
den koordinaatit ja muinaisjäänösalueen ra-
jausehdotukset ovat ohjeellisia.

Kuva 13. Autioitunut talo Laivalassa. Kuvaussuunta 200° Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

3.1. Aiemmin rekisteröidyt arkeologiset kohteet

1. Ranua Kolonenäke

Kiinteä muinaisjäännös (Muinaisjäännösrekisterin tunnus 683010001)

Tyyppi: asunpaikat, työ- ja valmistuspaikat / pyyntikuopat

Ajoitus: esihistoriallinen / kivikautinen

Koordinaatit: N 7312941, E 478037 (kartoilla kohde 1)

Korkeus: 145 m mpy

Löydöt: –

Aiemmat tutkimukset: Europaeus 1922; Keski-talo 1966; Torvinen 1984; Kotivuori 1990; Vanhatalo 2001; Itäpalo & Schulz 2017

Ranuanjärven länsipäässä järveen työntyvällä hiekkaharjulla sijaitseva laaja kivikautinen asuinpaikka ja pyyntikuoppa-alue. Kohde on soranotossa osittain tuhoutunut. Muinaisjäännösalue ulottuu laajalle alueelle noin 500 metrin matkalle Ranuan hautausmaalta aina Ryti-niemen kärkeen saakka. Kohteella on tehty kaivaustutkimuksia vuosina 1922 ja 2001. Vuoden 1922 kaivauksissa kohteelta löydettiin muun muassa liesikiveyksiä, palanutta luuta ja suhteellisen runsaasti kvartsisiesineistöä. Paikalta on myös tuuralöytö.

Tarkastuksessa kohteen todettiin olevan ennallaan. Pekkalantien itäpuolisella osalla Ryti-niemen alueella kohteella oli tehty vastikään harvennushakkuuta.

Kuva 14. Kohteen 1 (Kolonenäke) sijainti ja Muinaisjäännösrekisterin aluerajaus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 15. vanha sorakuoppa Kolonenäkkeen asuinpaikalla. Puusto on vastikään poistettu. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

2. Ranua Tuliniemi

Kiinteä muinaisjäännös (Muinaisjäännösrekisterin tunnus 683010101)

Tyyppi: asunpaikat

Ajoitus: esihistoriallinen / kivikautinen

Koordinaatit: N 7312241, E 480536 (kartoilla kohde 2)

Korkeus: 143 m mpy

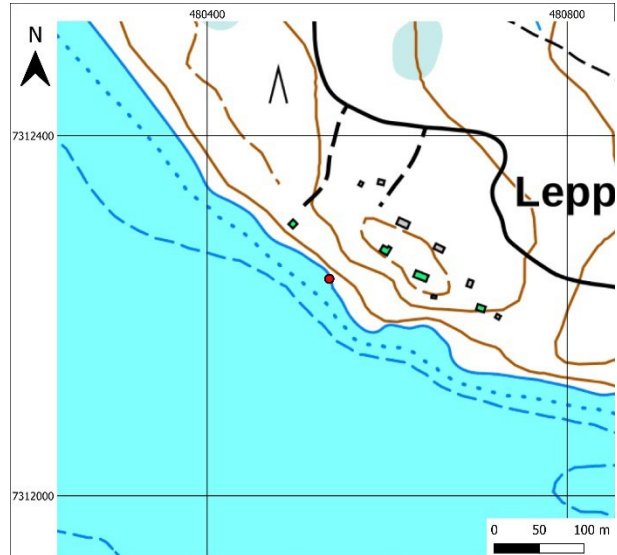
Löydöt: –

Aiemmat tutkimukset: Kotivuori 1990

Ranuanjärven pohjoisrannalla olevassa pienessä niemikkeessä huuhtoutuneella rannalla Koikkalan tilan kohdalla sijaitseva kivikautinen asuinpaikka. Vuoden 1990 inventoinnissa kohteen arveltiin olleen pitkälle tuhoutunut. Kohteelta löydettiin inventoinnissa muutamia kvartsi-iskoksia vesirajasta. Lisäksi lähistöltä tunnetaan vanha kivikautinen irtolöytö, reikäkivi (Juntunen 1990). Kohteelle ei ole määritetty aluerajausta.

Tarkastuksessa kohteelta ei tehty havaintoja esihistoriallisesta asuinpaikkakohteesta. Kohde sijaitsee 1940–1950-luvulla rakennetun omakotitalon pihan rannassa. Talo on paraikaa kunnostettavana ja koko tontin piha-alue on lähes rantaan saakka muokattu. Tontille johtaa järvestä uudehkon näköinen (korkeintaan muutaman vuoden vanha) kaapelikaivanto. Piha-alueella ei tehty koepistoja eikä vesirajasta löytynyt esineistöä.

Kohteelle ei voitu inventoinnissa määrittää muinaisjäännösalueen rajausta. Kohde on hyvin todennäköisesti joko kokonaan tai lähes kokonaan tuhoutunut.

Kuva 16. Kohteen 2 (Tuliniemi) sijainti maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 17. Uudehko kaapelikaivanto ja jakokaappi Tuliniemen kohteen alueella. Kuvaussuunta 340°
Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 18. Tuliniemen kivikautisen asuinpaikan alue. Kuvaussuunta 300° Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

3.2. Uudet arkeologiset kohteet

3. Ranua Multikangas

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjäänneksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7313283, E 477765 (kartoilla kohde 3)

Korkeus: 158 m mpy

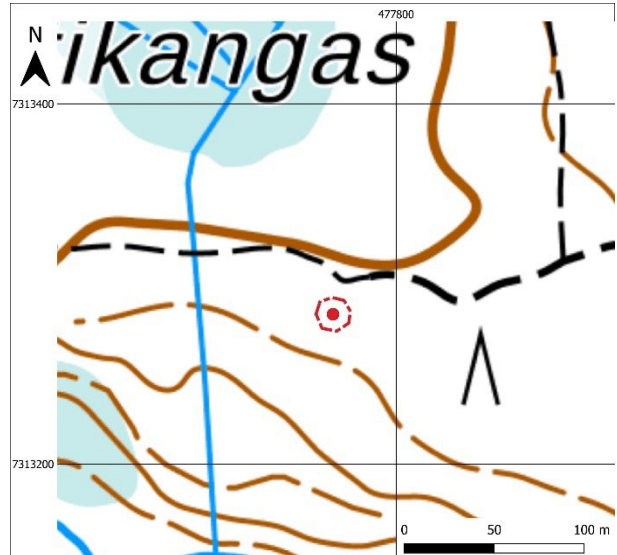
Löydöt: –

Kolonenäkkeen harjanteen pohjoispuolella kangasmaastossa sijaitseva pyöreä tasapohjainen hiilimiilun pohja. Miilun halkaisija on 10 metriä. Pohja on noin 30 senttimetriä koholla ympäröivästä maastosta. Miilun kehän ulkopuolella on miilun rakentamiseen liittyviä kairantoukkoja. Miilu edustaa rakenteen nuorinta tyyppiä, mutta koska miilunpohjien käyttöikä oli pitkä ja vanhoja pohjia pyrittiin uudelleenkäyttämään, on todennäköistä, että pohja voi olla yli 100 vuoden ikäinen.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 19. Miilunpohja lounaasta kuvattuna. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 20. Kohteen 3 (Multikangas) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 21. Kairanäyte miilunpohjasta. Näytteessä erottuu vahva hiilikerros. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

4. Ranua Kohtalehto

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7312642, E 479919 (kartoilla kohde 4)

Korkeus: 148 m mpy

Löydöt: –

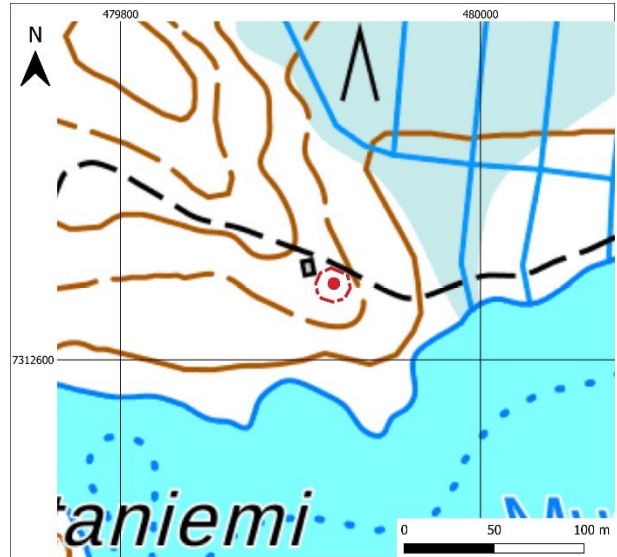
Kohtalehto-nimisen kohouman kaakkoiskärjen rinteellä lähellä Mustalahden rantaa sijaitseva tervahauta. Kohde sijaitsee kaavassa rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti paikallisesti arvokkaaksi kohteeksi merkityn kesänavetan välittömässä läheisyydessä, sen kaakkoispuolella ja ulkoilureitin vieressä.

Tervahaudan halkaisija on noin 12 metriä ja syvyys noin 1,5 metriä. Sen halssi suuntautuu koilliseen. Koepistossa tervahaudasta todettiin vahva hiilikerrostuma. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 22. Hauta halssin suunnasta kuvattuna. Kuvaussuunta 220°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 23. Kohteen 4 (Kohtalehto) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 24. Tervahauta luoteesta kuvattuna. Kuvaussuunta 120°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

5. Ranua Leppäranta

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7312296, E 481142 (kartoilla kohde 5)

Korkeus: 152 m mpy

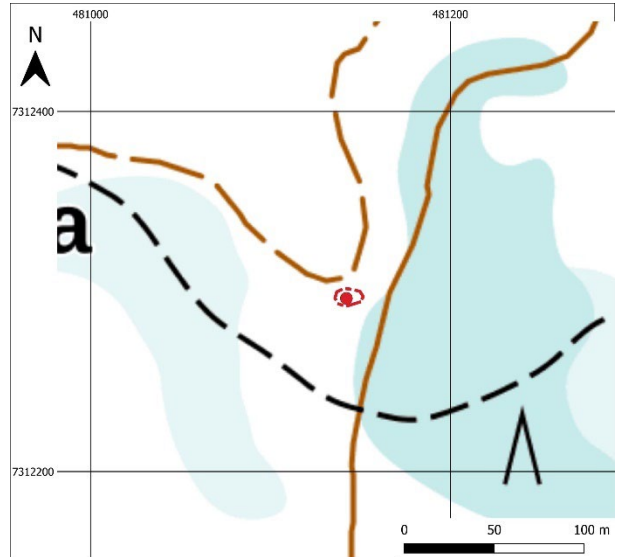
Löydöt: –

Leppärannan vanhan asutuksen itäpuolella mäntykankaan itäreunalla ulkoilureitin pohjoispuolella sijaitseva hyvin pienikokoinen tervahauta. Tervahaudan halkaisija on noin 4 metriä ja syvyys vain 20 senttimetriä. Tervahaudalla on hyvin heikosti erottuvat vallit. Tervahaudan noin metrin syvyinen ja 5 metriä pitkä halssi suuntautuu itään. Halssille kaivettu oja on selkeästi erottuva. Koepistossa tervahaudasta todettiin vahva hiilikerrostuma. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde löydettiin maastotarkastuksen yhteydessä.

Kuva 25. Haudan halssi luoteesta kuvattuna. Kuvaussuunta 140°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 26. Kohteen 5 (Leppäranta) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 27. Tervahauta kaakosta kuvattuna. Kuvaussuunta 320°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 28. Tervahauta lounaasta kuvattuna. Kuvaussuunta 140°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

6. Ranua Laivavaara E

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjäänöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7309687, E 482771 (kartoilla kohde 6)

Korkeus: 159 m mpy

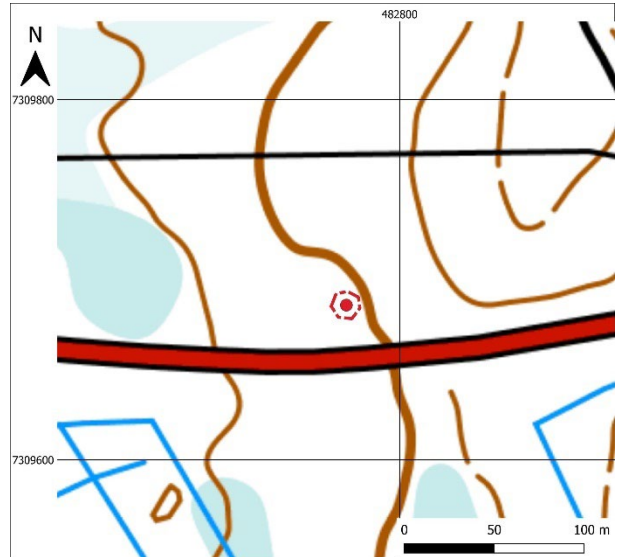
Löydöt: –

Laivavaaran eteläpäässä Posiontien pohjoispuolella mäntykankaalla sijaitseva hiilimiilu. Miilun halkaisija on 9 metriä. Miilu on tyypiltään kuoppamiilu. Sen keskuspainanteen syvyys on noin 1,5 metriä ja sillä on selkeät vallit. Miilu edustaa rakenteen vanhempaa tyyppiä, joten on todennäköistä, että kyseessä on vähintään 100 vuotta vanha rakenne.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 29. Hiilimiilun keskuskuoppa koillisesta kuvattuna. Kuvaussuunta 240°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 30. Kohteen 5 (Laivavaara E) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 31. Hiilimiilu etelästä kuvattuna. Kuvaussuunta 0°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

7. Ranua Kivilampi P

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjäänöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7310194, E 483176 (kartoilla kohde 7)

Korkeus: 153 m mpy

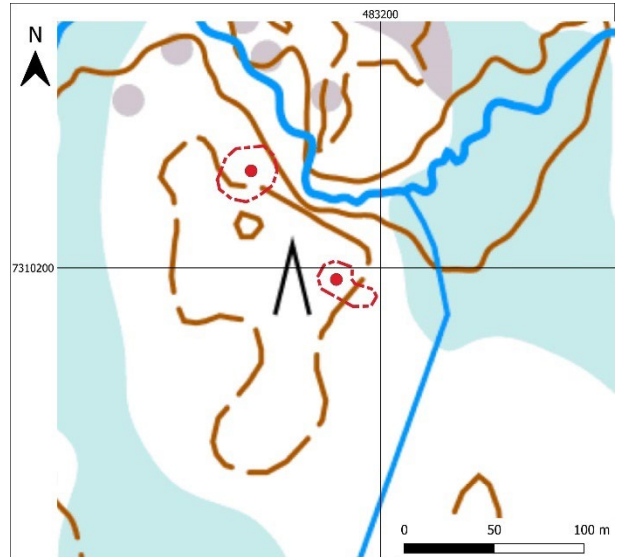
Löydöt: –

Laivavaaran itäpuolella Syvälamesta Ranuanjärveen laskevan Laivaojan länsirannalla jyrkän rinteessä mäntykankaalla sijaitseva tervahauta. Tervahaudan halkaisija on noin 11 metriä ja se on noin metrin syvyinen. Tervahaudalla on noin 20 metriä pitkä selkeä halsioja, joka laskee kohti puroa. Halsioja lähtee tervahaudasta kaakkoon ja kääntyy puolivälissä itään. Tervahaudalla on selkeästi erottuvat vallit. Koepistossa tervahaudasta todettiin vahva hiilikerrostuma. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 32. Tervahauta kuvattuna etelästä. Kuvaussuunta 0°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 33. Kohteen 7 (Kivilampi P) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Kohde kuvan keskellä. Ylempi kohde on kohde 8 (Laivavaara I). Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 34. Hauta halssin suunnasta kuvattuna. Kuvaussuunta 300°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

8. Ranua Laivavaara I

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjäänneksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7310255, E 483130 (kartoilla kohde 8)

Korkeus: 151 m mpy

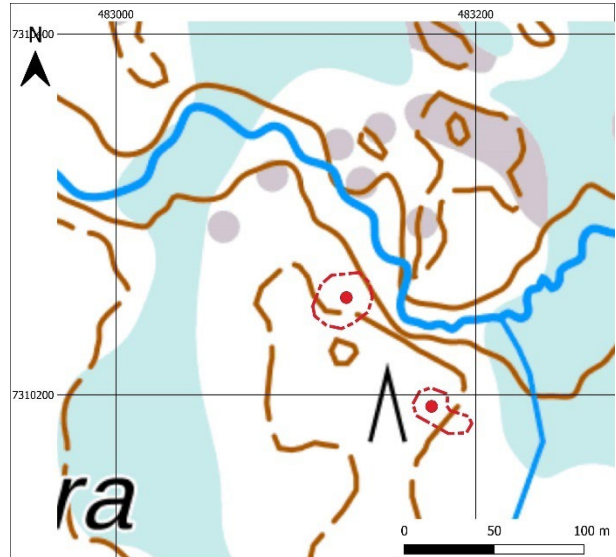
Löydöt: –

Laivavaaran itäpuolella Syvälamesta Ranuanjärveen laskevan puron länsirannalla jyrkän rinteen päällä mäntykankaalla sijaitseva tervahauta.

Tervahaudan halkaisija on noin 21 metriä ja syvyys noin 1,2 metriä. Tervahaudan halssi laskee koilliseen kohti Laivaojaa. Tervahaudalla on selkeästi erottuvat vallit. Tervahaudan ympäristössä, etenkin länsipuolella on selkeitä kairantoja ja rakenteita, jotka liittyvät tervahaudan käyttöön. Koepistossa tervahaudasta

todettiin vahva hiilikerrostuma. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 35. Kohteen 5 (Laivavaara I) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Kohde kuvan keskellä. Alempi kohde on kohde 7 (Kivilampi P). Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

9. Ranua Laivala

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7310425, E 482614 (kartoilla kohde 7)

Korkeus: 156 m mpy

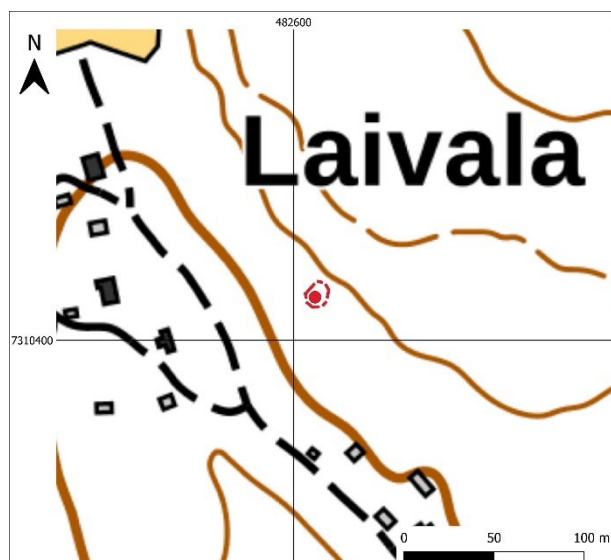
Löydöt: –

Laivavaaran pohjoispäässä Laivalan kylän asutuksen lähistöllä Itärinteessä äestetyllä hakkuuaukiolla sijaitseva tervahauta. Tervahaudan halkaisija on noin 8 metriä ja syvyys noin 1,8 metriä. Tervahaudan selkeästi erottuva halssi suuntautuu koilliseen. Tervahaudalla on selkeästi erottuvat vallit. Tervahauta on todennäköisesti käyttämätön. Koepistoissa ei havaittu minkäänlaisia viitteitä hiilikerroksesta. Tervahaudan vallit on äestetty rikki metsänaurauksen yhteydessä. Aurausuristakaan ei havaittu viitteitä hiilikerroksesta. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 37. Tervahauta kuvattuna lounaasta. Kuvaus-suunta 50°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 36. Kohteen 9 (Laivala) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

10. Ranua Laivalahti

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / tervahaudat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7311326, E 482618 (itäinen tervahauta, pääkohde, kartoilla kohde 10) ja N 7311326, E 482611 (läntinen tervahauta, kohteen 10 alakohde)

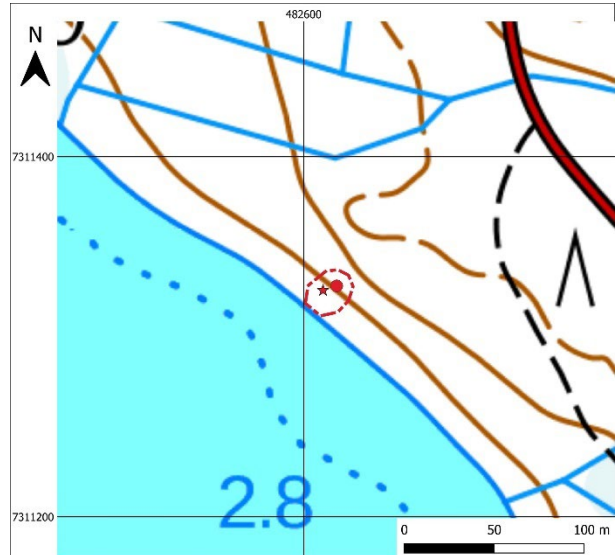
Korkeus: 145 m mpy

Löydöt: –

Laivalahden koillisrannalla jyrkällä törmällä mäntykankaalla sijaitseva kahden tervahaudan kokonaisuus. Tervahaudoilla on osin yhteinen valli. Tervahaudoista itäinen on läntistä selkeästi suurempi.

Itäisen tervahaudan halkaisija on noin 10 metriä ja syvyys noin 70 senttimetriä. Läntisen tervahaudan halkaisija on noin 8 metriä ja syvyys noin 50 senttimetriä. Molempien tervahautojen halssi laskee lounaaseen kohti Ranuanjärveä. Tervahaudoilla on selkeästi erottuvat vallit. Koepistoissa tervahaudoista havaittiin selkeät hiilikerrostumat. Läntisen pienemmän tervahaudan hiilikerrostuma on heikko. Muita tervahautaan liittyviä rakenteita ei havaittu.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 38. Kohteen 10 (Laivalahti) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 39. Tervahauta (pääkohde) koillisesta kohti järveä kuvattuna. Kuvaussuunta 200°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 40. Tervahauta (alakohde) lännestä kuvattuna. Kuvaussuunta 60°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

11. Ranua Kolomuransuo

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjännöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / hiilimiilut

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7310974, E 483184 (kartoilla kohde 11)

Korkeus: 159 m mpy

Löydöt: –

Kolomuransuon pohjoispäässä litanmännikön kankaan lähellä pienellä suosaarekkeella sijaitseva hiilimiilu. Miilun halkaisija on 6 metriä. Miilu on tyypiltään kuoppamiilu. Sen keskuspainanteen syvyys on noin 1,5 metriä ja sillä on selkeät vallit. Miilun vallit on osin äestetty rikki metsänaurauksen yhteydessä. Miilu edustaa rakenteen vanhempaa tyyppiä, joten on todennäköistä, että kyseessä on vähintään 100 vuotta vanha rakenne.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 41. Hiilikerrosta vallin äestysurassa. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 42. Kohteen 5 (Kolomuransuo) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 43. Hiilimiilu idästä kuvattuna. Kuvaussuunta 250°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 44. Hiilimiilu etelästä kuvattuna. Kuvaussuunta 180°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

12. Ranua Poropelto

Uusi kohde – ehdotetaan rekisteröitäväksi kiinteänä muinaisjäänöksenä

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat / poroaidat

Ajoitus: historiallinen

Koordinaatit: N 7311525, E 482424 (kartoilla kohde 12)

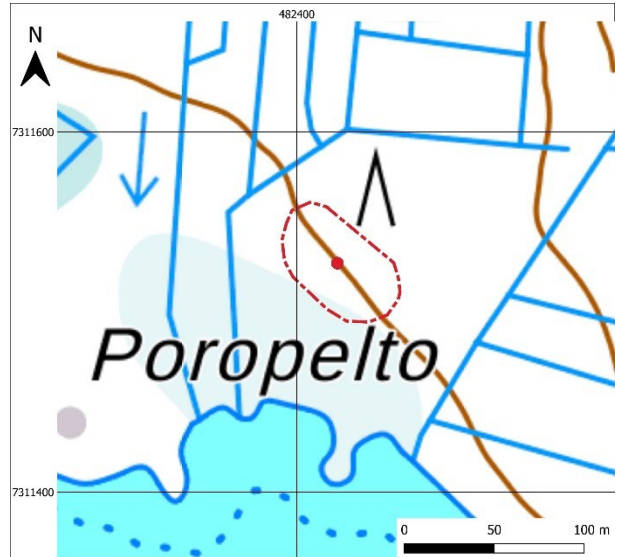
Korkeus: 145 m mpy

Löydöt: –

Laivalahden pohjoisrannalla 60 metrin etäisyydellä Ranuanjärven rannasta sijaitseva luodekaakko-suuntainen noin 60 x 25 metrin laajuisen ovaali rakennettu kenttä. Kohde rajautuu koillissivultaan alueen rajalle kaivettuun selkeään ojaan ja lounaissivultaan hiekkamaasta rakennettuun matalaan valliin. Vallin ja ojan yhtymäkohdassa rakenteen pohjoispäässä on havaittavissa aukko. Koepistojen perusteella rakenteen pohja on rakennettu luontaisen maapinnan päälle ajetusta noin 20 cm paksuisesta hiekkakerroksesta. Alueen keskiosassa havaittiin kivillä reunustettu tulisijarakenne.

Paikannimen perusteella kyseessä on todennäköisesti vanha poroerotuspaikka. ”Poropelto” on poronhoitoalueen eteläosissa tyypillisesti käytetty nimitys poroerotuspaikalle. Kohde on merkitty jo vuoden 1844 isojakokarttaan, joten kyseessä on vähintään 180 vuotta vanha kohde. Museoviraston ohjeistuksen mukaan käytöstä poistuneet poroerotuspaikat tulee merkitä Muinaisjäänösrekisteriin muinaisjäänöskohteina.

Kohde tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehdyn havainnon pohjalta.

Kuva 45. Kohteen 12 (Poropelto) sijainti ja sille määritelty aluerajausehdotus maastokartalla. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 46. Yleiskuva poropellosta luoteeseen. Kuvaussuunta 300°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 47. Kohteen lounaissivun vallirakennetta. Kuvaussuunta 120°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 49. Kohteen koillissivulle kaivettu oja. Kuvaussuunta 120°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 48. Alueen keskellä sijaitseva kivetty tulisijarakenne. Kuvaussuunta 100°. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

Kuva 50. Koepisto poropellolta. Kuvassa näkyy ajettun likaisen hiekkakerroksen alta paljastuvat luonnolliset huuhtouma- ja rikastumakerrokset. Kuva: Risto Nurmi, Maanala Oy.

4. Yhteenveto

Inventoinnissa tarkastettiin alueelta kaksi ennestään tunnettua kivikautista muinaisjään-
nös kohdetta (*Ranua Kolonenäke*, Muinaisjään-
nösrekisterin tunnus 683010001 ja *Ranua Tuli-
niemi*, tunnus 683010101). Kohteista Kolo-
nenäkkeen todettiin olevan ennallaan ja Mui-
naisjään-
nösrekisterin mukaisessa tilassa. Koh-
teen Tuliniemi todettiin kärsineen mahdollisia
vaurioita viimeaikaisessa maankäytössä.
Kohde on kuitenkin ollut pahoin vaurioitunut
jo aiemman inventoinnin yhteydessä.

Uusia ehdotettuja muinaisjään-
nös kohteita alu-
eelta dokumentoitiin yhteensä 10 kappaletta.
Nämä käsittävät yhteensä 7 tervahautaa, 3

hiilimiilua ja yhden poroerotuspaikan. Edellä
mainittujen lisäksi tutkimusalueelta paikannet-
tiin useita asumiseen liittyneitä kiveyksiä ja kai-
vantoja, joilla ei kuitenkaan ole arkeologisen
kulttuuriperinnön kannalta suojeluarvoa.

Oulussa 27.12.2024

Risto Nurmi, arkeologi, FT

Maanala Oy

5. Lähteet

Internetlähteet:

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämä Maankamara-karttapalvelu [<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>].

Helsingin yliopiston digitaalisten ihmistieteiden keskuksen ylläpitämä Nimisampo-verkkopalvelu. [<https://nimisampo.fi/fi/>].

Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämä Digitaalinen Nimiarkisto [<https://nimiarkisto.fi/>].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Kartta-paikka-tiedostopalvelu [<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi>].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Paikkatietoikkuna-karttapalvelu [<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi>].

Maanmittauslaitoksen ylläpitämä Vanhat painetut kartat -palvelu [<https://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>].

Mikko Kutilaisen ylläpitämä Vanhat kartat -sivusto [<https://vanhatkartat.fi/>].

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristön palveluikkuna eli niin sanottu Muinaisjäänösrekisteri [<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>].

Kirjallisuus ja tutkimusraportit:

Anttiroiko, Niko. 2022. LIDARK Arkeologisten kohteiden automaattinen tunnistaminen laserkeilausdatasta. Hanke-esittely 12.12.2022. Museovirasto.

Europaeus, Aarne 1922. *Tutkimuksia kivikautisella asuinpaikalla Ranuan pitäjän Ranuan kylässä Kolonenäkkeen niemellä*. Museoviraston arkisto.

Hiltunen, Mauno 1990. Ranua saamalaiskaudelta 1900-luvun alkuun. Hiltunen, Mauno (toim.), *Ranuan Historia*, Ranuan kunta ja seurakunta, 53–130.

Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2017. *Ranua, Pudasjärvi 2017, Ranua-Pudasjärvi 110 kV voimajohtohankkeen arkeologinen selvitys*. Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu, Museoviraston arkisto.

Juntunen, Jukka 1990. Ranuan esihistoria kivi-kaudesta saamelaisasutukseen. Hiltunen, Mauno (toim.), *Ranuan Historia*, Ranuan kunta ja seurakunta, 17–52.

Keskitalo, Oiva 1966. *Ranua Ranuankylä Kolonenäke, Kivikautisen asuinpaikan tarkastus 19.6.1966*. Museoviraston arkisto.

Kotivuori, Hannu 1990. *Ranuan muinaisjäänösten inventointi 1990, Osa 2: kohdeluettelot, luonnokset ja karttaotteet*. Museoviraston arkisto.

Vanhatalo, Simo 2001. *Ranua 1 Kolonenäke, Kivikautisen asuinpaikan ympäristössä olevan pyyntikuopan koekaivaus*. Museoviraston arkisto.

Karttalähteet:

Barck, C. Emil 1844. *Charta öfver en del af Pohjanperä Bys Ägor belägna i Pudasjärvi Socken af Uleåborgs Län afmätte år 1844*. Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Kansallisarkisto.

Peruskartta 1981. *Karttalehti 3524 04 Ranua*. 1:20 000. Maanmittauslaitos.

Peruskartta 1992. *Karttalehti 3524 07 Kuha*. 1:20 000. Maanmittauslaitos.

Pitäjänpitääntä 1865a. *Karttalehti 3524 04*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänpitääntä 1865b. *Karttalehti 3524 07*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Topografiakartta 1964a. *Karttalehti 3524 04 Ranua*. 1:20 000. Maanmittauslaitos.

Topografiakartta 1964b. *Karttalehti 3524 07 Kuha*. 1:20 000. Maanmittauslaitos.

Kaavaselostus

Ranuanjärven osayleiskaava

Osayleiskaavalla kumotaan osittain Ranuan kirkonkylän
osayleiskaavan itä- ja pohjoisosaa

Päiväys
Tekijä

7.4.2026
Johanna Lehto, Mikko Autio ja
Tiia Luukkonen

Versio

Ehdotus

Käsittelyvaiheet

- 11.12.2023 § 224 Kunnanhallitus, kaavoituspäätös
- 13.12.2023 Kuulutus vireilletulosta
- 13.12.2023 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtäville (MRL 63 §)
- 19.1.2024 Viranomaisneuvottelu (MRL 66 § ja MRA 26 §)
- 18.3.2025 § 12 Kaava- ja maapoliittinen työryhmä, alustavan kaavaluonnoksen käsittely
- 24.3.2025 § 54 Kunnanhallitus, kaavaluonnoksen käsittely
- 26.3.-5.5.2025 Kaavaluonnos nähtävillä valmisteluvaiheen kuulemista varten (AKL 62 § ja MRA 30 §)
- 13.4.2026 Kunnanhallitus, kaavaehdotuksen käsittely
- 15.4.-15.5.2026 Kaavaehdotus julkisesti nähtävillä (AKL 65 § ja MRA 27 §)
- pv.pv.vvvv Viranomaisneuvottelu (AKL 66 § ja MRA 26 §)
- pv.pv.vvvv § xx Kunnan toimielin hyväksyi kaavaehdotuksen
- pv.pv.vvvv § xx Kunnanvaltuusto hyväksyi kaavaehdotuksen

Kaavakartta

Kaavakartta, mittakaava 1:10 000

7.4.2026

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

päivitetty 7.4.2026

Erillisselvitykset

Linnustoselvitys

24.9.2024

Saukkoselvitys

6.3.2025

Kulttuuriympäristöselvitys

7.11.2024

Arkeologinen inventointi

27.12.2024

Muut kaavaan liittyvät asiakirjat

Mitoitustaulukot

Sisältö

1	Johdanto.....	5
1.1	Suunnittelualue	5
2	Lähtökohdat.....	6
2.1	Yleiskaavan sisältövaatimukset	6
2.2	Suunnittelutilanne.....	6
2.2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	6
2.2.2	Maakuntakaava.....	7
2.2.3	Yleiskaavat.....	10
2.2.4	Asemakaavat ja ranta-asemakaavat	12
2.2.5	Rakennusjärjestys	12
2.2.6	Pohjakartta	12
2.2.7	Muut mahdolliset selvitykset, hankkeet ja inventoinnit	12
3	Perusselvitykset.....	13
3.1	Yleistä.....	13
3.2	Luontoselvitys.....	13
3.2.1	Vesistöt ja pohjavedet.....	14
3.2.2	Tulva-alueet	15
3.2.3	Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit	15
3.3	Maisema.....	16
3.3.1	Maiseman yleiskuvaus.....	16
3.3.2	Arvokkaat maisema-alueet	16
3.3.3	Maisematekijät	17
3.4	Rakennettu ympäristö	20
3.4.1	Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila.....	20
3.4.2	Rakentamisen määrä ja rantaviiva	22
3.4.3	Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet	22
3.4.4	Kulttuuriympäristöselvitys	22
3.5	Arkeologinen kulttuuriperintö.....	27
3.6	Liikenne ja melualueet	28
3.7	Yhdyskuntateknikka	31
3.8	Maanomistus	31
3.9	Väestö, rakentamispaine.....	31
3.10	Elinkeinot ja palvelut	32
3.10.1	Porotalous	33
3.11	Virkistys.....	34
3.12	Ympäristön häiriötekijät	34
4	Tavoitteet.....	36
4.1	Yleiset tavoitteet	36
4.2	Mitoitustavoitteet	36
5	Suunnittelun vaiheet	37
5.1	Suunnittelun tarve	37
5.2	Osallistuminen ja vuorovaikutus.....	37
5.3	Valmisteluvaiheen kuuleminen.....	38
5.4	Ehdotusvaiheen kuuleminen	38
6	Vaihtoehdot ja niiden vertailu	39
6.1	Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	39

6.1.1	Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu	39
6.1.2	Kaavaratkaisun valinta ja perusteet	41
7	Yleiskaava ja sen perustelut	42
7.1	Kaava-alueen raja	42
7.2	Rantavyöhykkeen raja	42
7.3	Yleiskaavan kuva	42
7.3.1	Kokonaisrakenne ja -mitoit	43
7.3.2	Kuvaus alueittain ja toiminnoittain	45
7.3.3	Kaavamääräykset	51
7.4	Vertailevat tarkastelut	53
7.4.1	Muutos nykytilanteeseen	53
7.4.2	Valtakunnalliset ja seudulliset intressit	53
7.4.3	Tavoitteiden toteutuminen	53
8	Yleiskaavan vaikutukset	54
8.1	Ympäristövaikutukset	54
8.1.1	Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	54
8.1.2	Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon	54
8.1.3	Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin	55
8.2	Taloudelliset vaikutukset	55
8.2.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen	55
8.3	Sosiaaliset vaikutukset	55
8.3.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	55
8.3.2	Vaikutukset elinkeinoihin, yritystoimintaan ja palveluihin	56
9	Yleiskaavan toteuttaminen	58
9.1	Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet	58

1 Johdanto

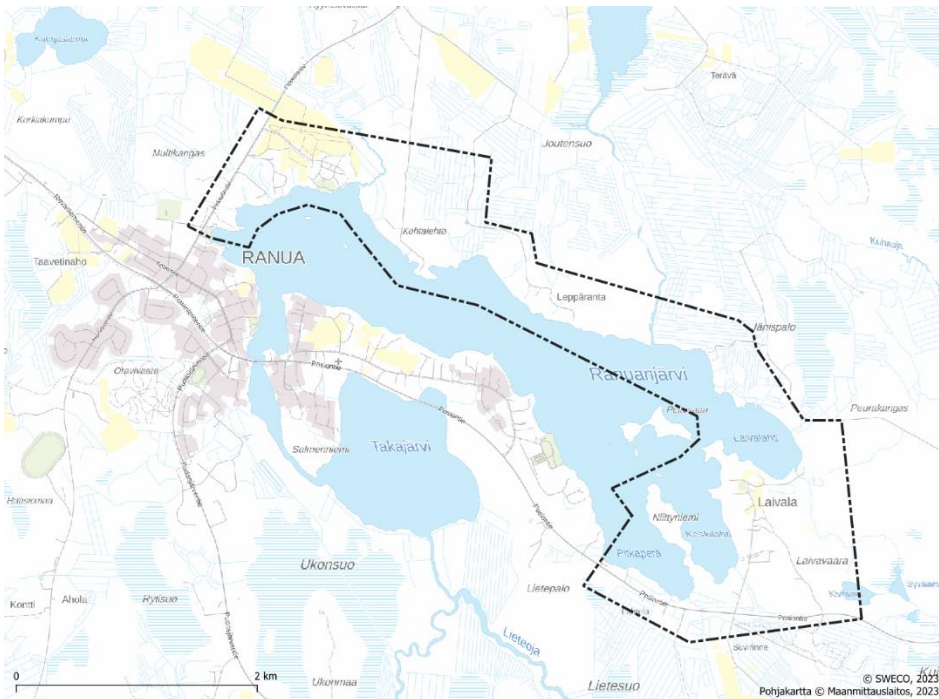
Ranuan kirkonkylän osayleiskaava on hyväksytty 2019. Tämän jälkeen on noussut tarve muuttaa osayleiskaava Ranuanjärven itä- ja pohjoisosasta. Ranuan kunnanvaltuusto on vuoden 2023 talousarvion yhteydessä päättänyt, että kunta käynnistää Ranuanjärven ympäristön yleiskaavan muutoksen. Päivitystyön tavoitteena on lisätä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja sekä mahdollistaa asemakaavan laajennus tarvittavilta osin. Lisäksi muutostyöhön sisältyy selvityksen laadinta Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuudesta Ranuanjärven ympäröivälle alueelle sekä selvitys asemakaavan laajentamisesta aiheutuvista kuluista ja saatavista hyödyistä siltä osin kuin se osayleiskaavatyön ohessa on tarkoituksenmukaista.

1.1 Suunnittelualue

Osayleiskaavan muutosalue sijoittuu Ranuan keskustaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itärannalle. Osayleiskaavan nimi on Ranuanjärven osayleiskaava, ja sillä kumotaan osittain Ranuan kirkonkylän osayleiskaavan itä- ja pohjoisosaa.

Kuva 1. Osayleiskaava-alueen alustava rajaus mustalla katkoviivalla. (Taustakartta © MML 2025)

Kuva 2. Suunnittelualueen rajaus mustalla katkoviivalla (Taustakartta © MML 2025).

2 Lähtökohdat

2.1 Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavan sisältövaatimusten (AKL 39 §) mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.

2.2 Suunnittelutilanne

2.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttölain (AKL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Tässä kaavassa tulee huomioida erityisesti seuraavat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen:

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.
- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

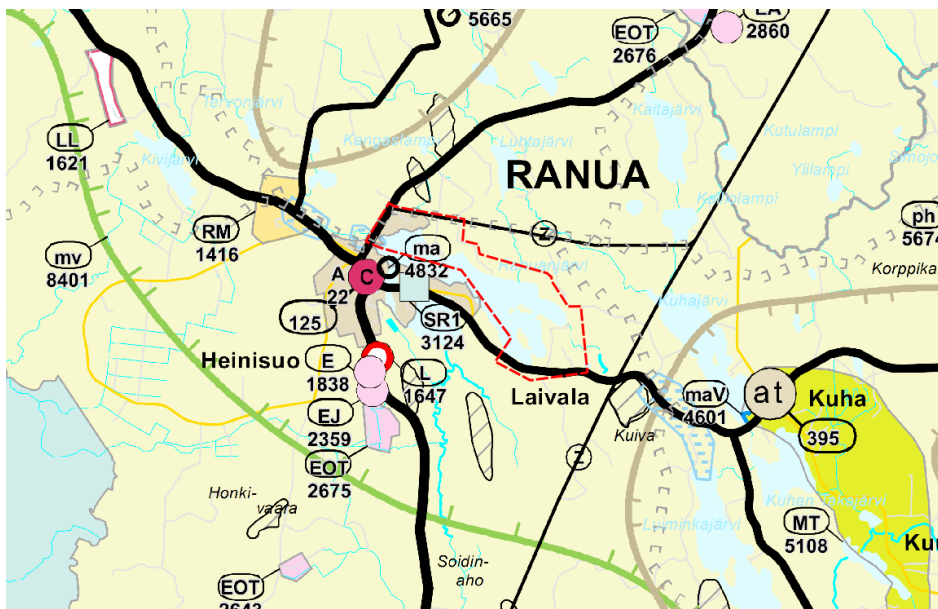
- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

2.2.2 Maakuntakaava

Suunnittelualueella on voimassa 21.9.2022 voimaan kuulutettu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava. Maakuntakaava on kumonnut Rovaniemen maakuntakaavan, joka on vahvistettu ympäristöministeriössä 2.11.2001.

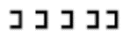

Kuva 3. Ote maakuntakaavasta, kartalle lisätty alustava suunnittelualueen rajausta punaisella katkoviivalla (maakuntakaavakartta: Lapin liitto).

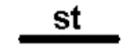
Maakuntakaavassa alue on pääosin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Alueen luoteiskulma kuuluu Ranuan kirkonkylän taajamatoimintojen alueeseen. Suunnittelualueen pohjoisreunalla on sähkölinja, jonka yhteydessä kulkee myös moottorikelkkailureitti. Ranuanjärven länsipuolella, osittain suunnittelualueen sisällä

on pohjavesialue, joka on hyvä huomioida erityisesti rantoja suunniteltaessa. Ranuan kirkonkylä ja Ranuanjärven alue kuuluu kokonaisuudessaan maakuntakaavan matkailun vetovoima-alueeseen.

Osayleiskaavoitettavalla alueella ja sen lähetyvillä on maakuntakaavassa seuraavat merkinnät:

MOOTTORIKELKKAILUREITTI

SEUTUTIE

VOIMAJOHTO

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

KULTTUURIYMPÄRISTÖN JA/TAI MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE TAI KOHDE

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

MATKAILUN VETOVOIMA-ALUE, MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.

Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

Maakuntakaavassa on myös koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä. Näistä Ranuanjärven osayleiskaavoitusta koskevat erityisesti seuraavat:

- Alueidenkäyttöä ja toimintoja suunniteltaessa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttämistä, elinympäristön laadun parantamista sekä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edellytysten kehittämistä. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen erityisolosuhteisiin.

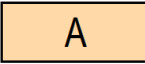
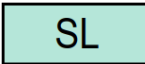

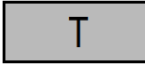

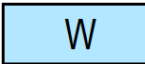

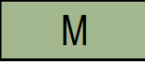

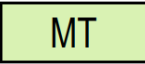

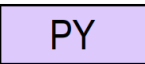

- Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA), keskuskylä (at), keskustatoimintojen alueiden (C) ja keskustatoimintojen kohteiden (c) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunnetusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.
- Maankäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.
- Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet.

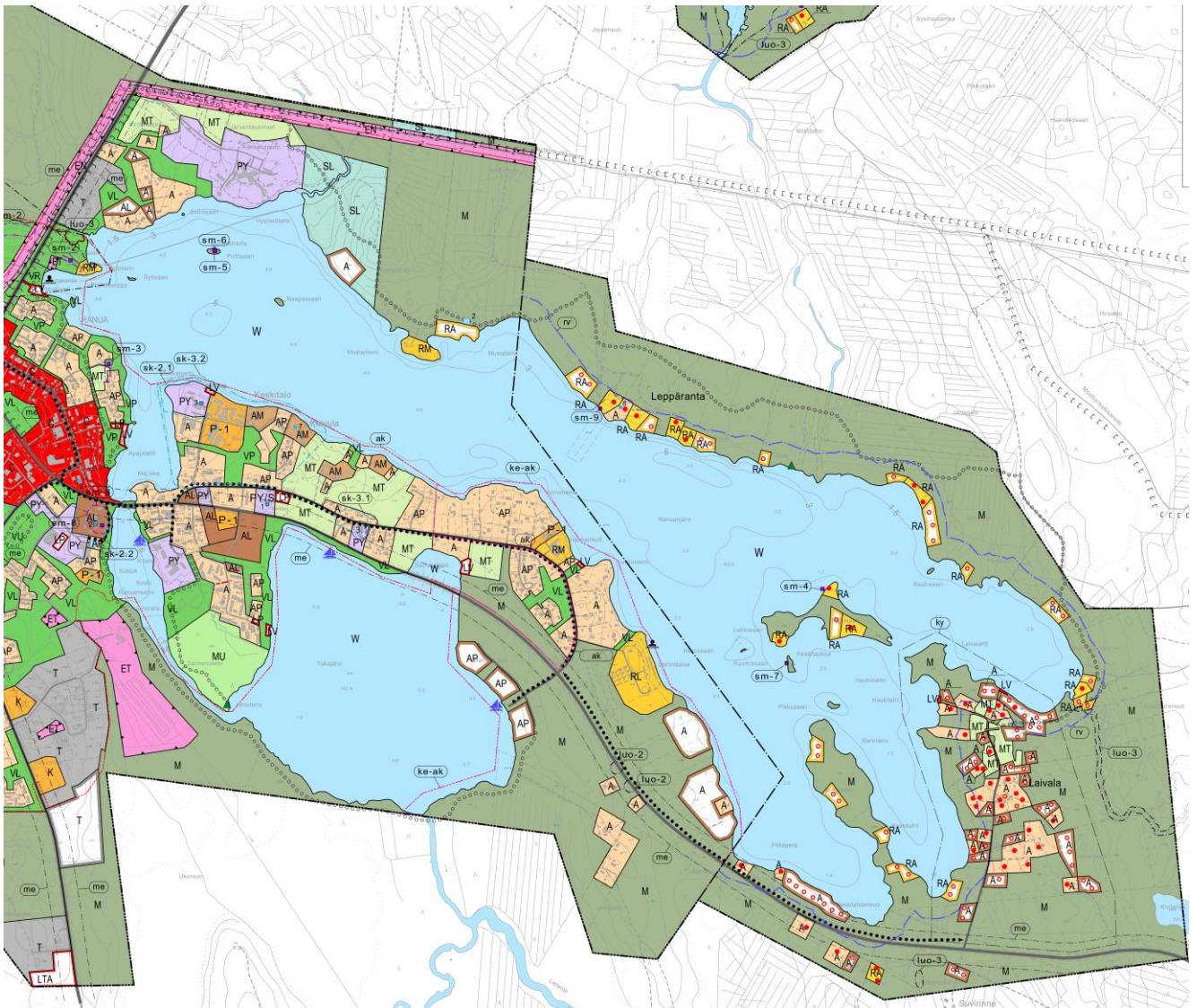
Lapin liiton hallitus päätti 2.12.2024 käynnistää Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaavan 2050 laatimisen. Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaava 2050 kuulutettiin vireille 24.1.2025. Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on päivittää geopoliittisen tilanteen vuoksi voimassa olevia maakuntakaavoja ja vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Keskeisenä tavoitteena on myös yhtenäistää seudullisten maakuntakaavojen suunnittelumääräyksiä. Tavoitteena vaihemaakuntakaavassa on osoittaa Lapin liikennestrategian 2050 mukaisesti liikennejärjestelmää koskeva kehittämistavoitteet sekä huomioida puolustusvoimien maankäytölliset tarpeet. Lisäksi tavoitteena on osoittaa keskeiset isot teollisuus- tai varastorakennusten alueet. Vaihemaakuntakaavan laadinnassa huomioidaan valtioneuvoston päätökset koskien kulttuuriympäristöä, maisema-alueita ja arkeologisia kohteita. Tavoitteena on myös selvittää laaja-alaisen M-alkuisten aluevarausten toimivuutta tässä toimintaympäristössä. Vaihemaakuntakaavassa voidaan osoittaa myös muita kaavaprosessin aikana esille tulleita tarpeita.

2.2.3 Yleiskaavat

Ranuan kirkonkylällä on voimassa oikeusvaikutteinen osayleiskaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 10.6.2019 ja kaava on saanut lainvoiman 7.8.2019.

Suunnittelualueella on yleiskaavassa seuraavat merkinnät:

A	Asuntoalue.	SL	Luonnonsuojelualue.
AL	Asuin-, liike ja toimistorakennusten alue.	T	Teollisuus- ja varastoalue.
EN	Energiahuollon alue.	W	Vesialue.
LV	Venesatama / venevalkama.	ky	Kyläalue.
M	Maa- ja metsätalousalue.	rv	Rantavyöhyke.
MT	Maatalousalue.	sm-1	Muinaisjäännös/-kohde. (sm-2,-4,-5,-6,-7,-9)
PY	Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.	me	Melualue.
RA	Loma-asuntoalue.	luo-3	Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.
RM	Matkailupalvelujen alue.		

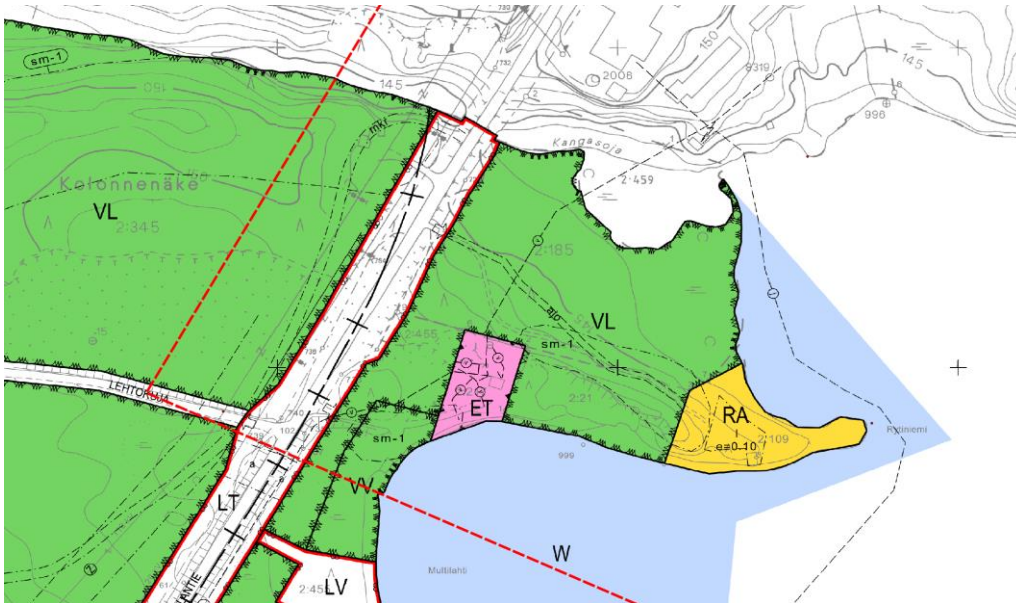

Kuva 4. Ote Ranuan kirkonkylän osayleiskaavasta.

2.2.4 Asemakaavat ja ranta-asemakaavat

Kirkonkylän alkuperäisen asemakaavan on laatinut Otto I. Meurman. Kaava on vahvistettu 23.12.1966 ja sitä on muutettu ja laajennettu useasti.

Suunnittelualueelle sijoittuu vain Ranuan keskustan ja Multilahden asemakaavamuutos, joka on hyväksytty 19.3.2007 (kuva 5).

Kuva 5. Ote Ranuan keskustan ja Multilahden asemakaavamuutoksesta. Suunnittelualueen rajausta punaisella.

2.2.5 Rakennusjärjestys

Ranuan kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 22.6.2020 ja tullut voimaan 20.8.2020. Ranuan kunnassa on aloitettu rakennusjärjestyksen uusiminen. Tarkoituksena on, että rakennusjärjestyksessä on huomioitu uusi, vuoden 2025 alussa voimaan tullut rakentamislaki.

2.2.6 Pohjakartta

Ranuan kirkonkylän alueelta on laadittu 1:2000 mittakaavainen asemakaavan pohjakartta. Kartoitettujen alueiden pinta-ala on 2700 hehtaaria. Pohjakartta on hyväksytty maanmittauslaituksessa asemakaavan pohjakartaksi 22.1.1991. Muualla osayleiskaava-alueella käytetään Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoa.

2.2.7 Muut mahdolliset selvitykset, hankkeet ja inventoinnit

Voimassa olevassa osayleiskaavatyössä on ollut käytössä emätilaselvitys, joka on laadittu vuonna 2019 hyväksytyä osayleiskaavaa varten.

Ranuan kunnassa on 11.11.2024 hyväksytty maapoliittinen ohjelma vuosille 2024–2032. Ohjelma käsittää kunnan maanhankintaan ja kaavojen toteuttamiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset yhdyskuntien kehittämiseksi. Ohjelmassa kirkonkylän asemakaava-alue sekä Ranuanjärven ympäristö on tunnistettu kasvualueeksi.

3 Perusselvitykset

3.1 Yleistä

Yleiskaavatyössä hyödynnetään pääosin voimassa olevan yleiskaavan selostusaineistoa ja perusselvityksiä. Seuraavissa kappaleissa on kerrottu, mitä tietoja on päivitetty edellisen kaavaprosessin jälkeen.

3.2 Luontoselvitys

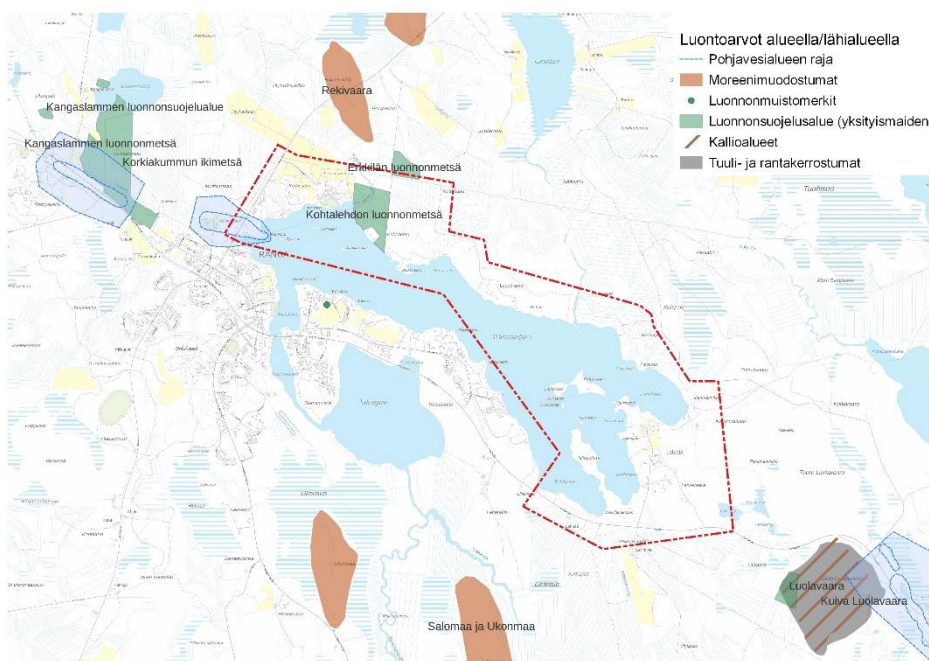
Kaava-alueen luontoselvitys on tehty edellisen kaavan laatimisen yhteydessä vuonna 2016 (Aija Degerman, Sweco) ja lintuselvitys vuonna 2017 (Olli Näyhä). Luontoselvityksessä on kuvattu kasvillisuuden ja eläimistön ohella myös kallio- ja maaperä sekä vesistöt ja pohjavedet.

Selvitysten jälkeen luonnonsuojelulaki on muuttunut vuonna 2023, minkä lisäksi on ilmestynyt uudet raportit luontotyyppien ja lajien uhanalaisuudesta. Uusien suojeltavien luontotyyppien ja lajien esiintyminen alueella on tarkistettu keväällä 2024 eikä luontotyyppiä tai lajeja todettu esiintyvän.

Kaava-alueen linnustoselvitystä on täydennetty syksyllä 2024 ajantasaisilla Suomen Lajitietokeskuksen tiedoilla. Lähtötietojen perusteella kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei arvioida olevan erityisiä linnustollisesti arvokkaita alueita. Ranuanjärvellä pesii viisi huomionarvoista lintulajia.

Suunnittelualueelle on laadittu saukkoselvitys maaliskuussa 2025. Saukkoselvityksessä tutkittiin alueen Ranuanjärveen laskevat ojat ja purot, joiden läheisyyteen oli suunnitteilla maankäytön muutoksia. Laivalan itäpuolella sijaitsevassa purossa havaittiin saukko, mutta alueelle ei kuitenkaan sijoitu lisääntymis- tai levähtämipaikaksi soveltuvia, talvella avoimena pysyviä vesistön osia.

Kaava-alueelle sijoittuu yksi yksityismaiden luonnonsuojelualue, Kohtalehdon luonnonmetsä (YSA207184). Lisäksi Erkkilän luonnonmetsä (YSA207483) rajoittuu kaava-alueeseen pohjoisessa.

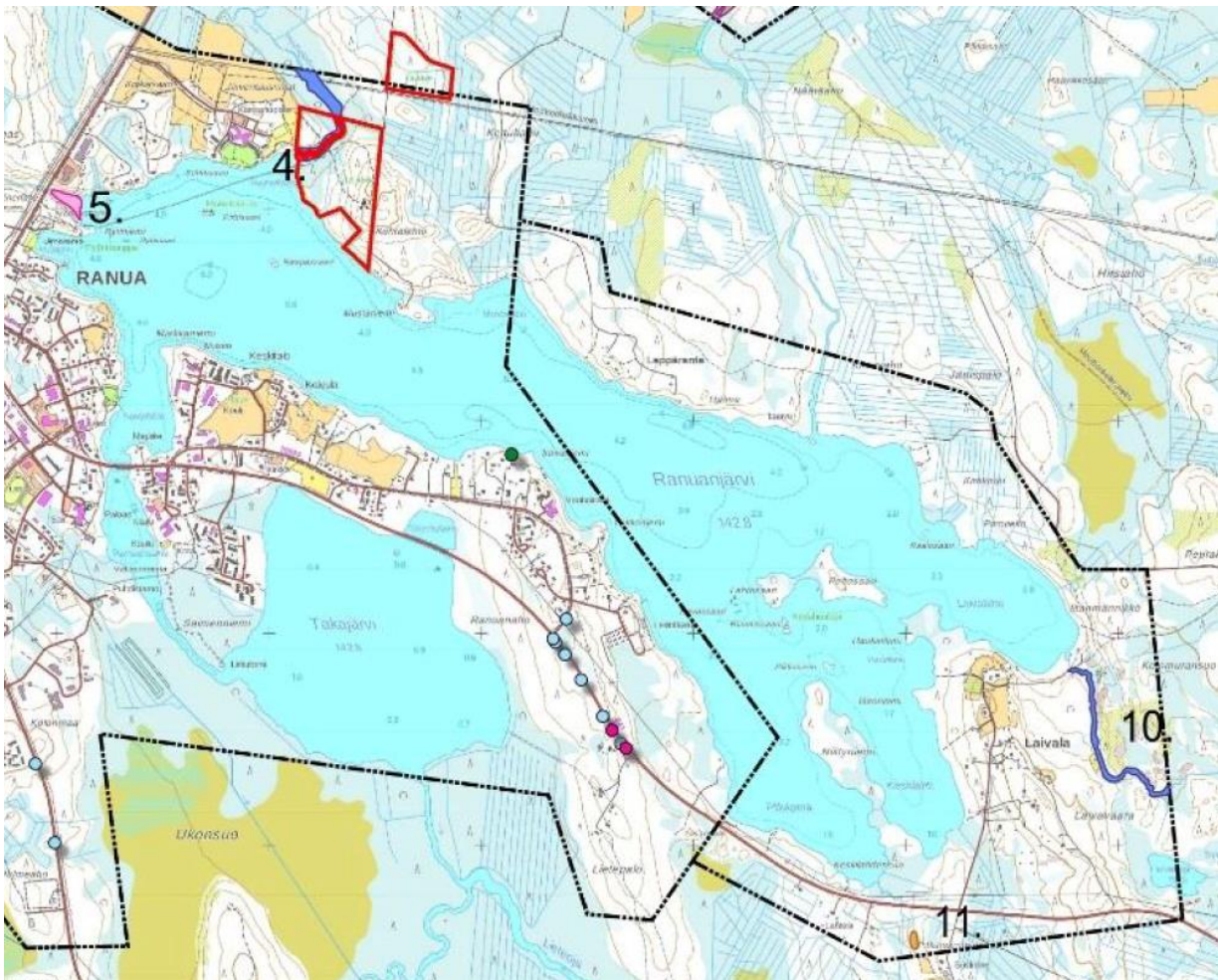

Kuva 6. Luonnonsuojelualueet, pohjavesialueet ja arvokkaat geologiset kohteet yleiskaava-alueella ja sen läheisillä alueilla. Selvitysalueen rajaus punaisella pistekatkoviivalla.

Suurin osa alueen soista ja kosteikoista on ojitettu. Metsät ovat talouskäytössä lukuun ottamatta yksityismaan luonnonsuojelualueita Ranuanjärven pohjoispuolella ja Kangaslammen ympäristössä.

Metsäkasvillisuus on tavanomaista. Kaava-alueella ei ole luonnonsuojelulain, vesilain tai metsälain mukaisia luontokohteita. Uhanalaista tai muuta huomionarvoista lajistoa on hyvin vähän.

Luontoselvitykseen on rajattu luonnon monimuotoisuutta lisääviä muita arvokkaita luontokohteita, jotka on syytä huomioida maankäytön suunnittelussa. Nämä ovat muusta ympäristöstä luonnontilaisuutensa vuoksi erottuvia alueita. Luontoselvityksessä nyt muutettavan kaavan alueella huomioitavina luontokohteina on rajattu purojen ja ojien varsia: Hyyhelönoja (4), Kangasojan suu (5), Syvälammen oja (10) sekä Pitkäperänahon oja (11). Saukkoselvityksessä Syvälammen ojan varressa tehtiin saukosta havainto, joskin aluetta ei tulkittu lisääntymis- tai levähdyspaikaksi.

Kuva 7. Kaava-alueelle sijoittuvat arvokkaat luontokohteet vuoden 2016 luontoselvityksen perusteella.

3.2.1 Vesistöt ja pohjavedet

Suunnittelualueen länsireuna kulkee Ranuanjärven poikki. Kaava-alueelta rajutuvat ulkopuolelle Ranuansalmi sekä Takajärvi. Ranuanjärven kokonaispinta-ala on noin 480 hehtaaria ja siinä on rantaviivaa noin 23 km. Ranuanjärven saaria, joista suurin on Laivalan alueen edustalla sijaitseva Peltosaari. Saaria ei ole sisällytetty kaavamutokseen, koska niihin ei ole tarpeen osoittaa muuttuvaa maankäyttöä.

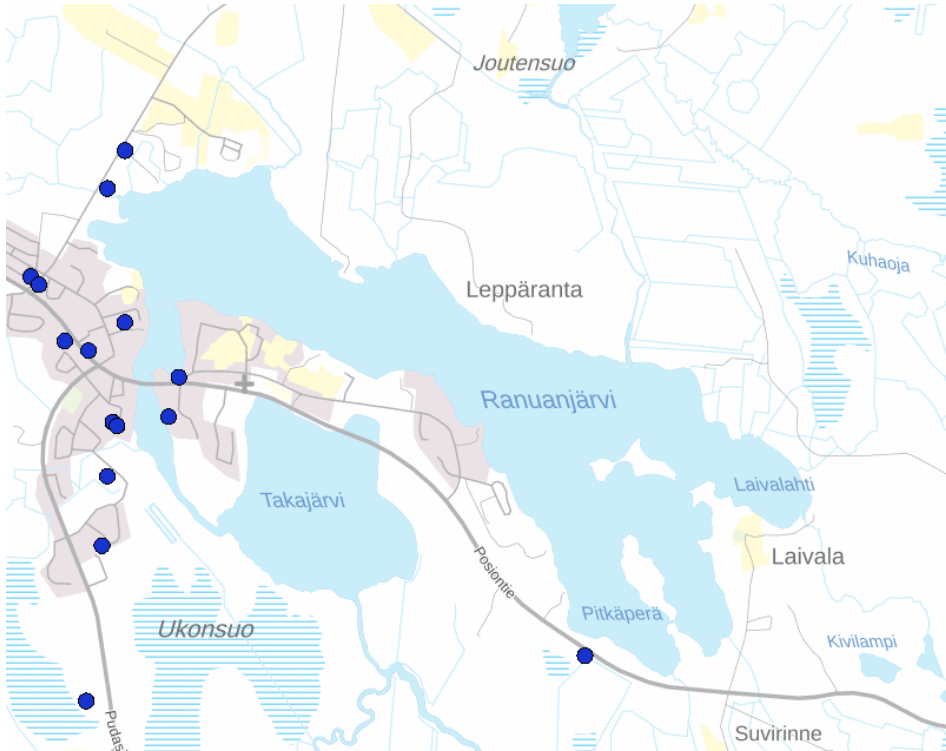
Suunnittelualueen luoteiskulmaan sijoittuu Kolonenäkkeen (12683101) pohjavesialue, joka on tärkeä pohjavesialue vedenhankintaa varten.

3.2.2 Tulva-alueet

Alueen järvet kuuluvat latvavesistöihin, joilla vedenpinnan korkeusvaihtelut ovat pieniä, alle 1 m. Mahdolliset tulvat kohdistuvat alavimmille suorannoille. Ranuanjärven keskivedenkorkeus on +143,16 m (N2000).

3.2.3 Pilaantuneet maa-alueet ja maaperän pilaantumisriskit

Yleiskaava-alueelle sijoittuu kolme maaperän tilan tietojärjestelmän kohdetta, joissa on mahdollisesti pilaantuneita maa-alueita. Kaksi kohdetta sijoittuu alueen länsiosaan Pekkalan tien varteen teollisuusalueelle ja yksi alueen eteläosaan Posion tien eteläpuolelle Pitkäperän kohdalle.

Kuva 8. Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohteet (Karpalo-karttapalvelu, luettu 12.9.2024).

3.3 Maisema

Maisematarkastelu tukeutuu olemassa oleviin selvityksiin. Pääasiallisia lähteitä ovat olleet:

- Ramboll Finland Oy (2014), Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, Maisema ja luonnonympäristö.
- Muhonen, Matleena ja Mervi Savolainen. Etelä- ja Keski-Lapin kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2011–2013.

3.3.1 Maiseman yleiskuvaus

Suunnittelualue sijoittuu Ranuanjärven itäpuolelle, jossa järvi hallitsee suurta osaa maisemasta. Järven ranta-alueet ovat pääosin metsäisiä ja soisia. Järven pohjoisrannalla kohoaa Kohtalehdon alue, joka on osin luonnonsuojelualuetta. Suunnittelualueen pohjois- ja eteläpäätyihin sijoittuu jonkin verran myös rakennettua ympäristöä.

Maisemamaakuntajaossa Ranuan kirkonkylä lähialueineen kuuluu Pohjois-Pohjanmaan nevalakeuteen ja siellä Ranuan järviolueeseen. Pohjois-Pohjanmaan nevalakeus on suhteellisen tasaista maastoa ja valtaviin vetisien aapasuoerämaiden hallitsemaa. Soiden ja metsien lisäksi alueella on jonkin verran jokia ja järviä. Peltoa maa-alasta on hyvin vähän ja asutus on harvaa. Seudulla on harjoitettu jonkin verran kaskeamista. Erämaisen seudun pääelinkeinoja ovat olleet metsätalous ja karjanhoito, sivuelinkeinona myös poronhoito, kalastus, metsästys ja luonnontuotteiden keruu.

Ranuan järviolue: Ranuan kuntaa halkoo luode-kaakkoisuuntainen pienten ja keskikokoisten järvien ja harjujakson muodostama vyöhyke, joka poikkeaa luonteeltaan ympäröivästä tasaisesta ja vähäjärvisestä nevalakeudesta. Järvien rannat ovat karua ympäristöään viljavampia ja tiheämmin asuttuja sekä viljeltyjä. Suurin asutuskeskittymä on Ranuan kuntakeskus Ranuanjärven rannalla. Tiestö seuraa harjujaksoa. Pääelinkeinoja ovat metsätalous, poronhoito sekä maa- ja karjatalous.

Kuva 9. Ranuanjärven rantaa Kohtalehdossa.

3.3.2 Arvokkaat maisema-alueet

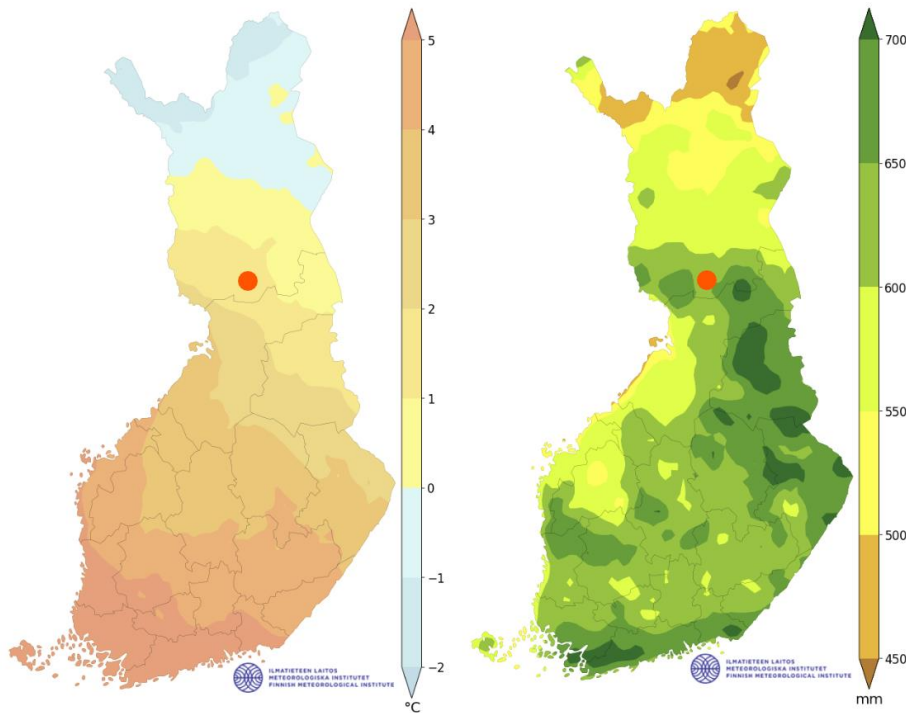
Alueella ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

3.3.3 Maisematekijät

Ilmasto

Suunnittelualue sijaitsee Lapissa, jossa ilmasto on pohjoisille alueille tyypillisen viileä. Suunnittelualueen ilmastossa ominaista on talvien ankaruus ja runsaslumisuus ja talvet ovat yleensä pitkiä. Kesät ovat lyhyitä, mutta valoisia ja kuivia, sekä suhteellisen lämpimiä. Kasvukausi on keskimäärin 40–65 vuorokautta, ja vuoden keskilämpötila on 0 °C paikkeilla. Suunnittelualue sijoittuu pohjoisborealiselle ilmastovyöhykkeelle, jossa metsät ovat harvoja ja hidaskasvuisia ja uudistuvat vain edullisimpina kesinä. Aapasoita on paljon ja pohjavesi on lähellä maanpintaa koko kesän. Tähän vaikuttaa myös se, että Lappi on Suomen kuivinta aluetta ja suurin osa sateesta tulee lumena. Vuotuinen sademäärä on noin 600–650 mm, ja haihdunta merkittävästi pienempää kuin muualla maassa johtuen kylmyydestä. Kevättulvat voivat olla rajuja ja vesien valunnat suuria.

Vuoden keskilämpötila ja vuosisade 1991-2020

Kuva 10. Vuoden keskilämpötila vasemmalla ja keskimääräinen vuosisade oikealla vertailukaudella 1991-2020. Suunnittelualueen suurpiirteinen sijainti näytetty punaisella pallolla. Lähde: Ilmatieteen laitos (<http://ilmatieteenlaitos.fi/vuositilastot>).

Korkeussuhteet

Suunnittelualue ja sen lähiympäristö on suhteellisen matalaa maastoa. Korkeusvaihtelua on Ranuanjärven pohjoispuolella Kohtalehdon alueella, sekä Ranuanjärven eteläpuolella Laivalan seudulla ja sen eteläpuolella. Suunnittelualueen ulkopuolella korkeampia kohtia löytyy Ranuan keskustan luoteispuolelta. Muualla suunnittelualueella sekä sen lähiympäristössä maasto on tasaista ja soistunutta, alavan alueen katkaisee yleensä pohjois-eteläsuuntainen kohouma, drumliini, joka on jääkauden muodostama moreeniselänne.

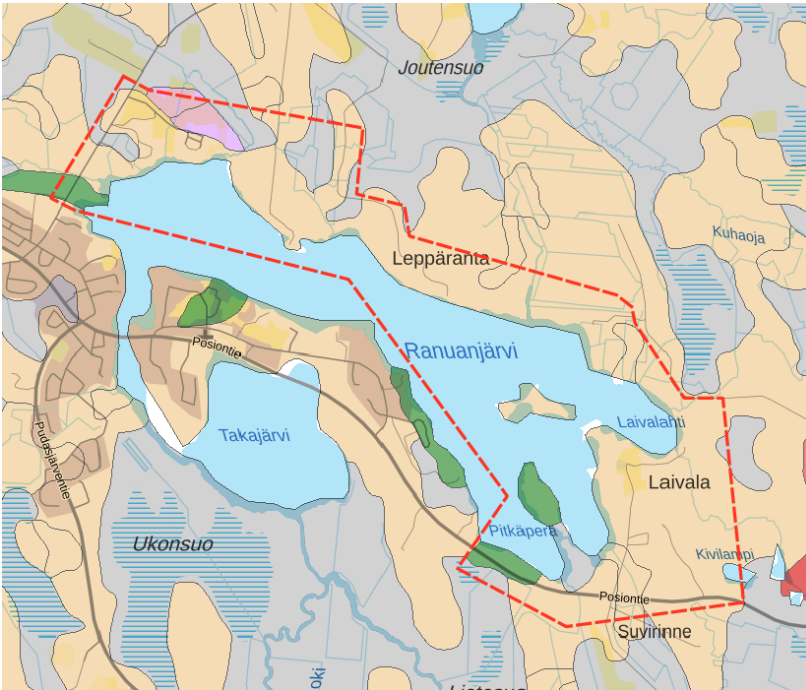

Kuva 11. Ranuan pinnanmuodoissa on havaittavissa pohjois-eteläsuuntaisia drumliineja.

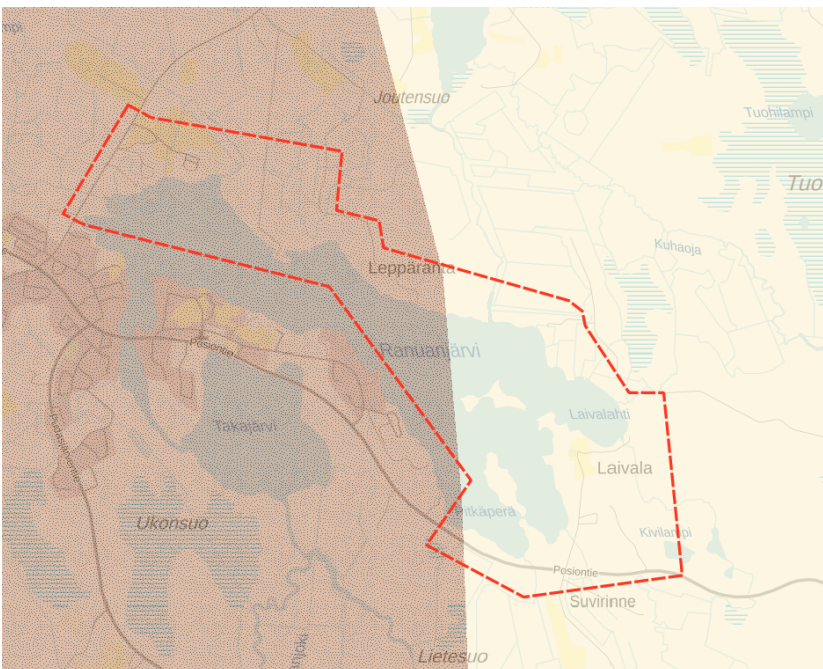
Maa- ja kallioperä

Suurimmalta osin suunnittelualueen maaperä on moreenia ja turvetta. Ranuanjärven rantavyöhykkeellä on pääosin moreenia, Pitkäperän kohdalla ja Niittyniemessä hiekkaa. Suunnittelualueen pohjoisreunalle, Kansanopiston alueelle sijoittuu pieni alue hienoa hietaa.

Suunnittelualueen kallioperä on länsiosaltaan Ranuan dioriittia ja itäosaltaan migmatiittista tonaliittia.

Kuva 12. Suunnittelualueen maaperä (lähde: GTK 2024). Vaaleanruskeat alueet ovat moreenia, vaaleanharmaat turvetta, vihreät hiekkaa ja vaaleanpunainen hienoa hietaa.

Kuva 13. Suunnittelualueen kallioperä 1:200 000 (lähde: GTK 2024). Länsiosa on Ranuan dioriittia ja itäosa migmatiittista tonaliittia.

Maisemarakenne

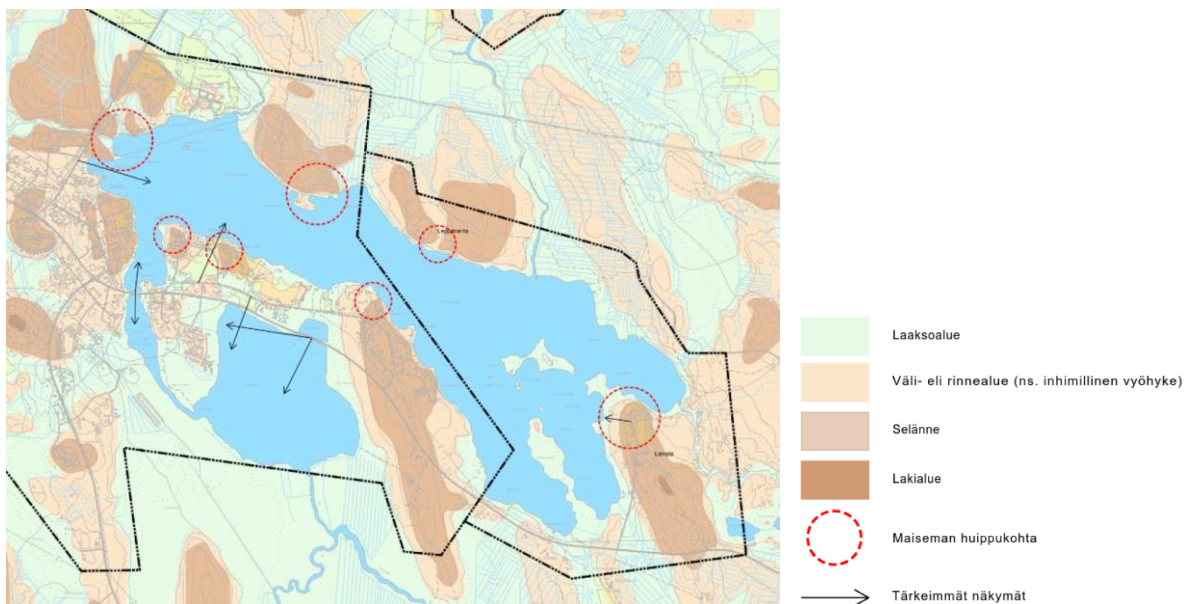
Maiseman perusrunko muodostuu selänneistä ja laaksoista. Selänneet ovat korkeimpia osia, ja ovat usein myös pohjaveden muodostumisalueita sekä vedenjakajia ja lähtöalueita pintavesille. Laaksot taas ovat alimpia kohtia. Laaksojen ja selänneiden väliin jäävät rinnealueet eli vaihtumisvyöhykkeet. Lakialueet ovat ylimpiä kohtia ja niistä selkeimmät on merkitty kartalle.

Suunnittelualueen maisemakuva on pieni- ja vaihteleva. Suunnittelualueella ja sen ympäristössä on selkeästi pohjois-etelä-suuntautuneita kumpareita. Osa korkeimmista kohdista on myös suuntautumattomia kumpareita.

Suunnittelualueella maisemalliset huippukohtat ovat niitä alueita, joissa selännealue tulee korkeana lähelle maiseman matalimpia tasoja, vesistöjä. Suunnittelualueella maiseman huippukohtia löytyy Kohtalehdosta, Leppärannasta ja Laivalasta.

Maisemakuva

Maisemakuva on maisemarakenteen optisesti havaittava ilmiasu. Maisemarakennekartalla on osoitettu laakso-, väli-, selänne- ja lakialueet, maiseman huippukohtat ja tärkeimmät näkymät. Suunnittelualueella maiseman huippukohtia ovat Multilahti Ranuanjärven länsirannalla, Kohtalehdon ja Mustaniemen sekä Leppärannan alueet pohjoisrannalla ja Laivalan alue idässä. Tärkeitä näkymiä ovat näkymä Laivalan selännealueelta länteen viljellyn alueen yli Ranuanjärvelle sekä lännessä Multilahden kohdalla Pekkalantieltä avautuva järvinäkymä.

Kuva 14. Ote voimassa olevan yleiskaavan maisemakuvakartasta.

3.4 Rakennettu ympäristö

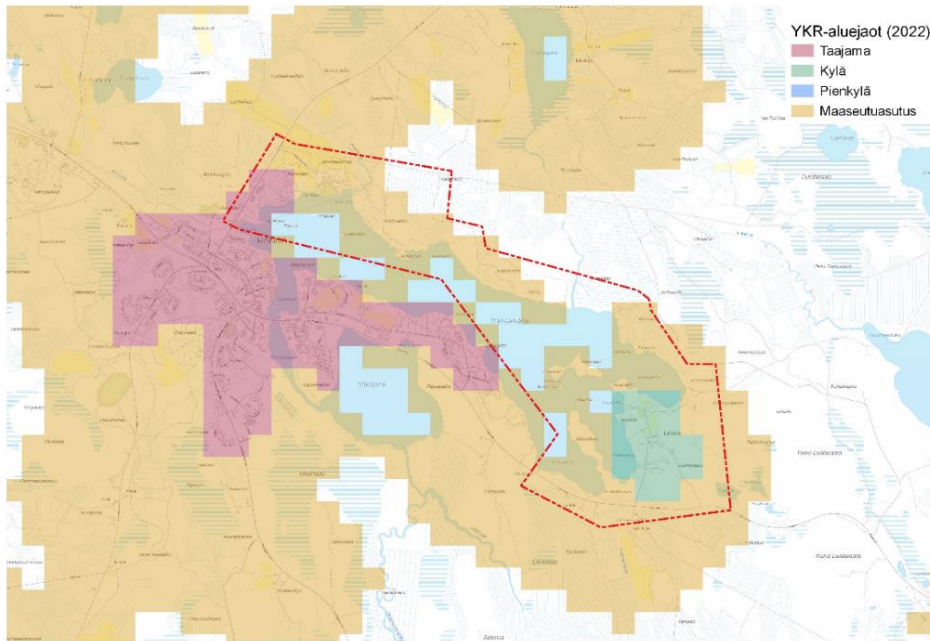
3.4.1 Yhdyskuntarakenne ja asutuksen nykytila

Suunnittelualue sijaitsee lähellä Ranuan kirkonkylän taajamaa, johon suunnittelualue palveluiden osalta tukeutuu. Ranuan keskusta sijaitsee Ranuanjärven ja Rovaniementien välillä, joskin esimerkiksi kirkko ja koulu sijaitsevat Ranuansalmen itäpuolella Salmenniemen-Pappilanniemen alueella. Keskeinen taajama-alue levittäytyy Rovaniementien–Posiontien molemmin puolin. Teollisuusalueita sijaitsee Pudasjärventien

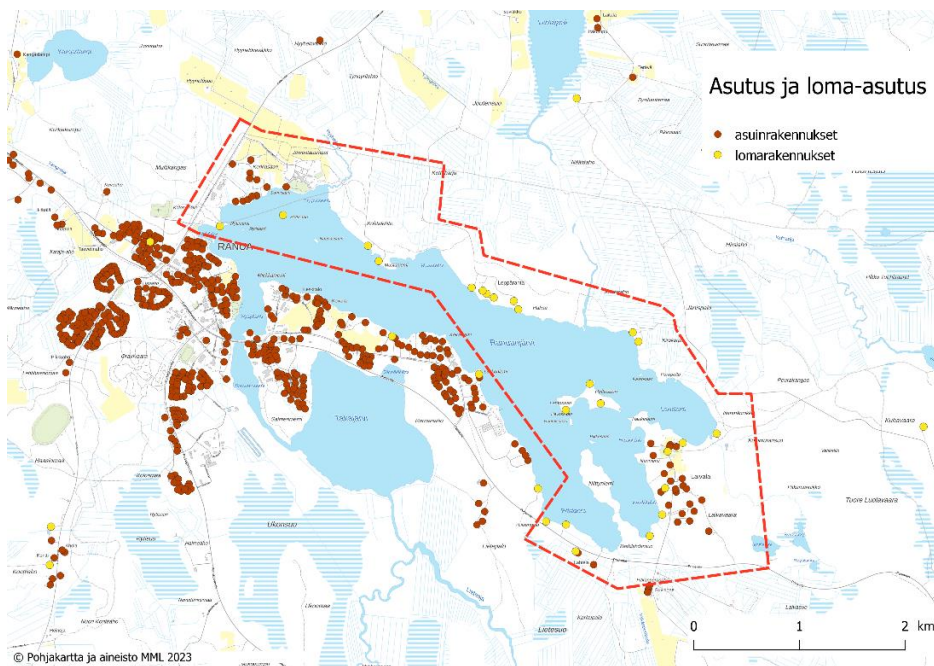
varressa. Palveluista eläinpuisto, kristillinen kansanopisto ja leirintäalue sijaitsevat kaikki nykyisen taajaman laidalla, näistä kansanopisto sijoittuu suunnittelualueelle.

Kirkonkylän taajama ulottuu suunnittelualueen länsiosaan. Muutoin kaava-alue on pääosin maaseutuasutusta. Laivalan kyläalue sijaitsee suunnittelualueen itäreunalla.

Suunnittelualueella asutus keskittyy alueen länsireunaan ja Laivalan alueelle. Ranuanjärven pohjois- ja itäreunalla on harvakseltaan lomarakennuksia. Leppärannan alueella on sijainnut tila, jonka peltoalueet ovat sittemmin kasvaneet umpeen. Nykyisin alueella on useampi rakennus.

Kuva 15. Yhdyskuntarakenteen aluejako (YKR) 2022.

Kuva 16. Suunnittelualueen ja lähiympäristön asuin- ja lomarakennukset MML:n maastotietokannan mukaan (tilanne 12/2023).

3.4.2 Rakentamisen määrä ja rantaviiva

Suunnittelualueella Ranuanjärven rantaviivan pituus on 13,4 km. Tästä noin 3,3 km on rakennettua rantaviivaa.

Suunnittelualueen länsiosassa Kansanopiston ja kirkonkylän välinen alue on varsin tiheään rakennettu. Muita rakentamisen tihentymiä on Kohtalehdon ja Leppärannan alueilla. Laivalan kylän alueella rakentamista on enemmän, mutta rakennukset sijaitsevat pääasiassa kauempana rannasta.

Alueella on yhteensä 36 asuinrakennusta, joista 8 sijoittuu rannalle. Lomarakennuksia on 20 kpl, joista 18 sijaitsee rannalla.

3.4.3 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat alueet ja kohteet

Suunnittelualueella ei ole valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä edustavia alueita tai kohteita.

3.4.4 Kulttuuriympäristöselvitys

Suunnittelualueelle on tehty kevään ja kesän 2024 aikana yleiskaavatyöhön liittyvä kulttuuriympäristöselvitys, joka on tämän kaavaselostuksen liitteenä.

Alle ovat listattuna kulttuuriympäristöinventoinnin yhteydessä tarkistetut 11 kohdetta sekä niiden arvotus kulttuuriympäristöselvityksestä. Kohteet on arvioitu selvityksessä rakennushistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaiksi (R), historiallisesti arvokkaiksi (H) ja maisemallisesti arvokkaiksi (M).

Kuva 17. Kulttuuriympäristökohteet.

- 1 Pyramidikattoinen kesänavetta
- 2 Haapakumpu
- 3 Tuliniemi
- 4 Koivuranta
- 5 Laivala

- 6 Lepola (Laivala)
- 7 Laivalan aitat (luhtiaitta, pikkuaitta, sauna ja iso aitta)
- 8 Vaaralan aitta
- 9 Määttälä
- 10 Paukunpaikka
- 11 Vanha Alatalo

Pyramidikattoinen kesänavetta

Kesänavetta on rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas rakennus. Se edustaa harvinaiseksi käynttä perinteistä rakennustyyppiä. Se on ominaispiirteiltään hyvin säilynyt. Muun muassa pärekate on säilynyt. Ulkoilureitin varressa kesänavetta hahmottuu pienimuotoisena, paikallisena maamerkkirakennuksena.

Paikallisesti arvokas: R, H, M

Haapakumpu

Asuinrakennus on melko tavanomainen oman aikakautensa rakennus, jota on myöhemmin uudistettu. Pihapiirin talousrakennukset ovat kadonneet tai katoamassa. Kokonaisuuteen ei liity erityisiä arvoja.

Haapakummun asuinrakennus ja talousrakennus.

Tuliniemi

Pihapiirillä on rakennushistoriallista arvoa 1900-luvun alun rakennusperinnettä edustavana kokonaisuutena. Tuliniemi lienee yksi alueen vanhoista kantatiloista. Asuinrakennukseen on tehty myöhemmin muutoksia, mutta myös alkuperäisiä piirteitä on säilynyt.

Paikallisesti arvokas: R

Tuliniemen asuinrakennus ja talousrakennus (navetta).

Koivuranta

Asuinrakennus on hyvin säilynyt esimerkki jälleenrakennuskauden rakennusperinteestä. Talousrakennuksille on arvoa osana pihapiirikokonaisuutta, mutta itsessään ne ovat varsin tavanomaisia maaseudun talousrakennuksia.

Paikallisesti arvokas: R

Koivurannan asuinrakennus sekä kaivo ja aitta.

Laivala

Rakennuksella on maisemallista arvoa jäänteenä vanhasta rakennusperinteestä. Se erottuu kyläkuvassa ominaispiirteiltään uusista omakotitaloista poikkeavana rakennuksena, mikä tuo miljööseen ajallista kerroksellisuutta.

Arvoa osana kyläkuvaa: M

Lepola (Laivala)

Ikänsä puolesta rakennuksella on rakennushistoriallista arvoa esimerkkinä vanhasta rakennusperinteestä.

Paikallisesti arvokas: R

Laivalan aitat

Aittarakennuksilla on rakennushistoriallista arvoa esimerkkeinä vanhasta rakennusperinteestä. Luhtiaitta on komea ja hyvin säilynyt.

Paikallisesti arvokas: R (luhtiaitta ja pikkuaitta)

Arvoa osana kyläkuvaava: M (sauna ja iso aitta)

Laivalan luhtiaitta ja pikkuaitta.

Vaaralan aitta

Aitalla on arvoa ennen muuta osana kyläkuvaava. Itsessään se on perinteinen, joskin melko tavanomainen, maaseudun talousrakennus.

Arvoa osana kyläkuvaava: M

Määtälä

Jälleenrakennuskauden asuinrakennus tuo omaa aikakauttaan edustavan lisän Laivalan kylämiljööseen. Sillä on miljöön kerroksellisuuden kannalta merkitystä osana kyläkokonaisuutta. Vanhat talousrakennukset ovat osa pihapiiriä. Kokonaisuuteen ei liity itsessään erityisiä rakennushistoriallisia arvoja.

Arvoa osana kyläkuva: M

Paukunpaikka

Rakennus on rahu-tietojen mukaan rakennettu jälleenrakennuskaudella. Rakennuksen ulkoasu on myöhemmin uudistettu. Nykyisessä asussaan rakennus näyttää uudisrakennukselta, sitä ei pysty tunnistamaan jälleenrakennuskauden rakennukseksi.

Rakennukseen ei liity erityisiä arvoja.

Vanha Alatalo

Vanhempi asuinrakennus ja talousrakennus ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita kylän vanhinta kerrostumaa edustavina rakennuksina. Molemmat rakennukset ovat myös vanhassa asussaan varsin hyvin säilyneitä.

Paikallisesti arvokas: R, M

Vanhan Alatalon vanhempi asuinrakennus, talousrakennus ja uudempi asuinrakennus.

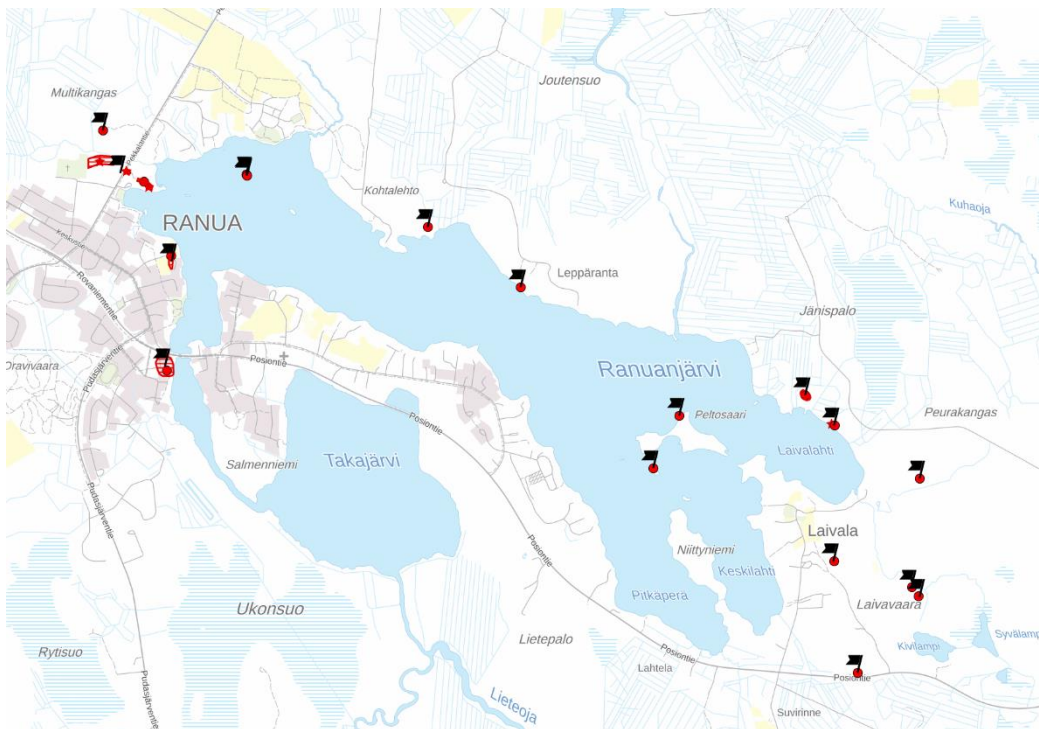
Yhteenveto

NRO	NIMI	ARVO-LUOKKA	ARVOT	ARVOSTATUS
1	Pyramidikattoinen kesänavetta	PK	R, H, M	Arvokohde
2	Haapakumpu	-	-	Ei erityisiä arvoja
3	Tuliniemi	PK	R	Arvokohde
4	Koivuranta	PK	R	Arvokohde
5	Laivala	-	M	Arvoa osana kyläkuva
6	Lepola (Laivala)	PK	R	Arvokohde
7	Laivalan aitat	PK	R / M	Arvokohde (luhtiaitta ja pikkuaitta) Muilla arvoa osana kyläkuva
8	Vaaralan aitta	-	M	Arvoa osana kyläkuva
9	Määttälä	-	M	Arvoa osana kyläkuva
10	Paukunpaikka	-	-	Ei erityisiä arvoja
11	Vanha Alatalo	PK	R, M	Arvokohde

3.5 Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueelle on laadittu arkeologinen inventointi syyskuussa 2024. Ennen inventointia kaava-alueelta tunnettiin kaksi muinaisjäännöskohdetta: Kolonenäke ja Tuliniemi. Inventoinnissa dokumentoitiin yhteensä 10 uutta kohdetta, joista 9 sijaitsee kaava-alueen sisällä. Uusista kohteista 6 oli tervahautoja, 2 hiilimiiluja sekä 1 poroerotuspaikka.

- Kolonenäke, esihistoriallinen muinaisjäännösryhmä (mj-tunnus 683010001), sm-1
- Tuliniemi, kivikautinen asuinpaikka (mj-tunnus 683010101), sm-2
- Kohtalehto, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054693), sm-4
- Leppäranta, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000055530), sm-5
- Laivavaara, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054694), sm-6
- Kivilampi, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054695), sm-7
- Laivavaara 2, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054696), sm-8
- Laivala, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054697), sm-9
- Laivalahti, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054699), sm-10
- Kolomuransuo, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054709), sm-11
- Poropelto, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054711), sm-12

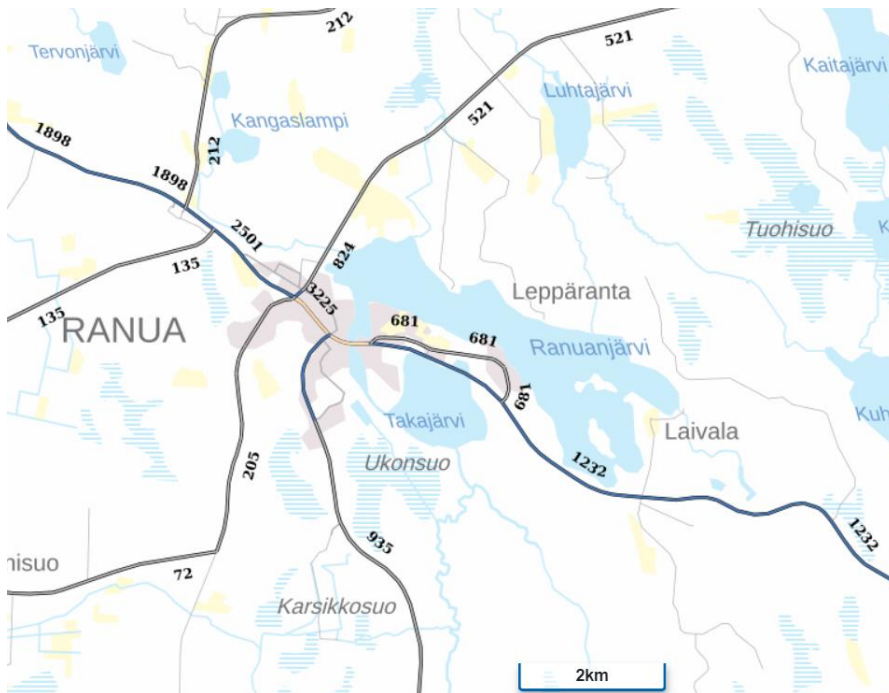
Kuva 18. Alueen muinaisjäännökset muinaisjäännösrekisterin mukaan (26.2.2025).

3.6 Liikenne ja melualueet

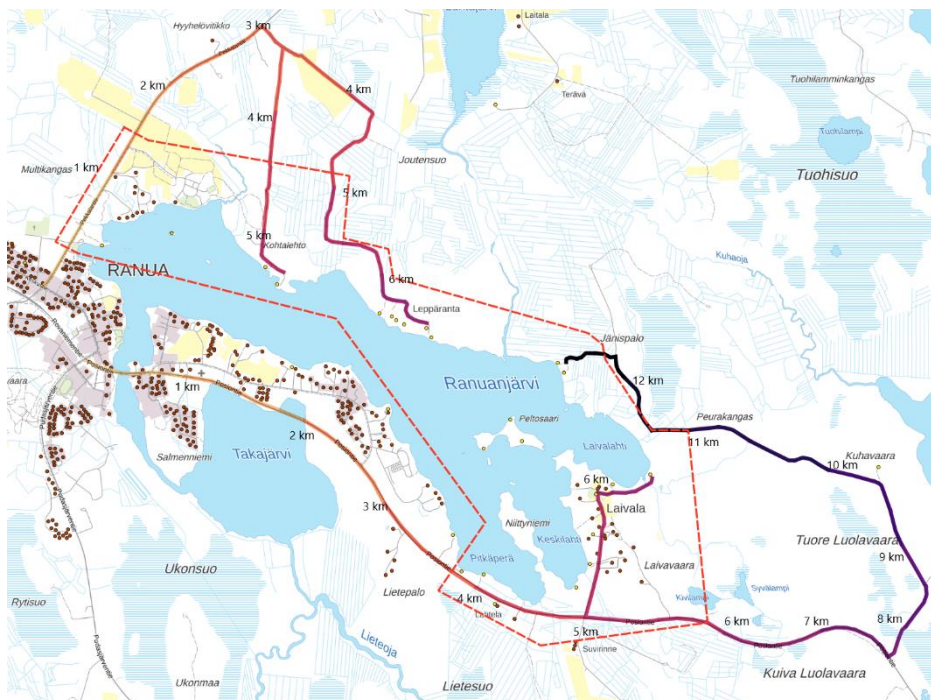
Ranuan keskustaajama sijaitsee Kajaanista Rovaniemelle kulkevan kantatien 78 varrella. Suunnittelualueen länsireunalla kulkee Ranualta Kemijärven suuntaan seututie 941 eli Pekkalan tie, ja alueen eteläreunalla Ranualta Posion suuntaan seututie 942 eli Posion tie. Ranuan keskustan kohdalla kantatiellä 78 vuorokausittainen ajoneuvomäärä on 3225 ajoneuvoa. Koilliseen keskustaajamasta lähtevän Pekkalan tien liikennemäärä on 824 ajoneuvoa vuorokaudessa laskien Korkiasaaren ja Järventaasmaiden ohituksen jälkeen 521 ajoneuvoon vuorokaudessa. Laivalan kyläalueen eteläpuolelta kulkevan Posion tien vuorokausittainen liikennemäärä 1232 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Liikennöinti Ranuanjärven pohjoispuolelle Kohtalehdon ja Leppärannan alueelle tapahtuu Pekkalan tien kautta, Laivalaan Posion tieltä erkanevan Laivalan tien kautta ja Ranuanjärven koillisrannalle Laivalan itäpuolelta Posion tiestä haarautuvan Jänispalontien kautta. Ranuanjärven pohjois- ja itäpuolella kulkevat tieyhteydet ovat lähinnä kapeita metsäautoteitä. Varsinaista yhtenäistä ajoyhteyttä järven ympäri ei ole. Pohjois- ja eteläpuolen yhdistää luonto-/ulkoilureitti, ja Luhtajärveltä tulevan laskujoen yli vie silta.

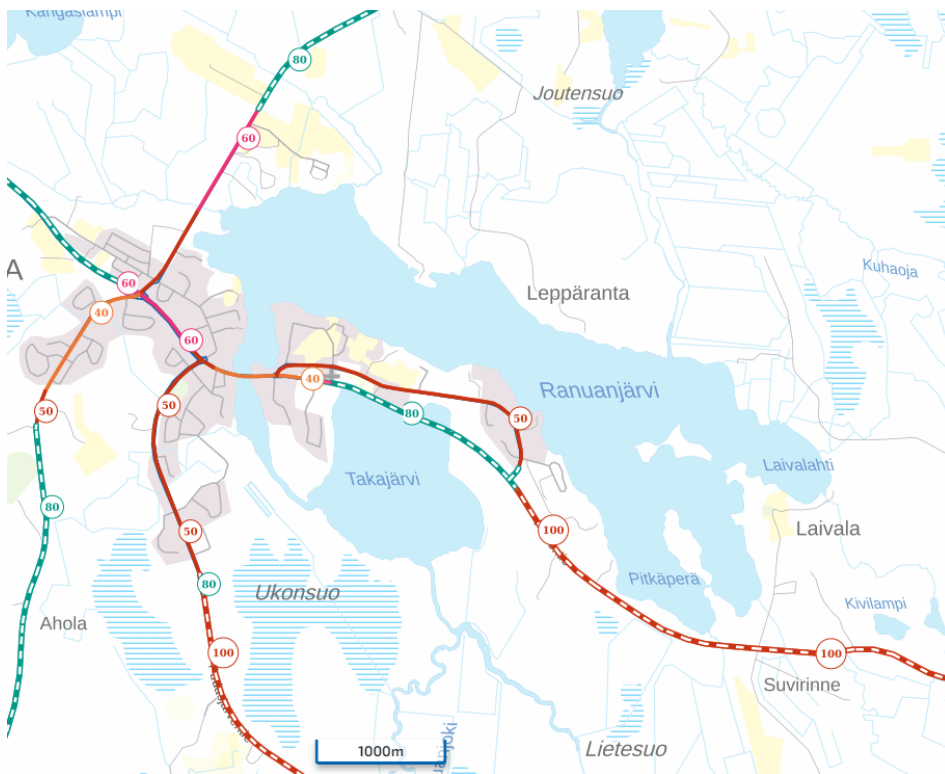
Ranuan kirkonkylältä kevyen liikenteen väylät ulottuvat pohjoisessa Pekkalan tien varressa Kansanopistolle saakka ja idässä Posion tien varressa Kirkkotien päähän leirintäalueelle saakka.

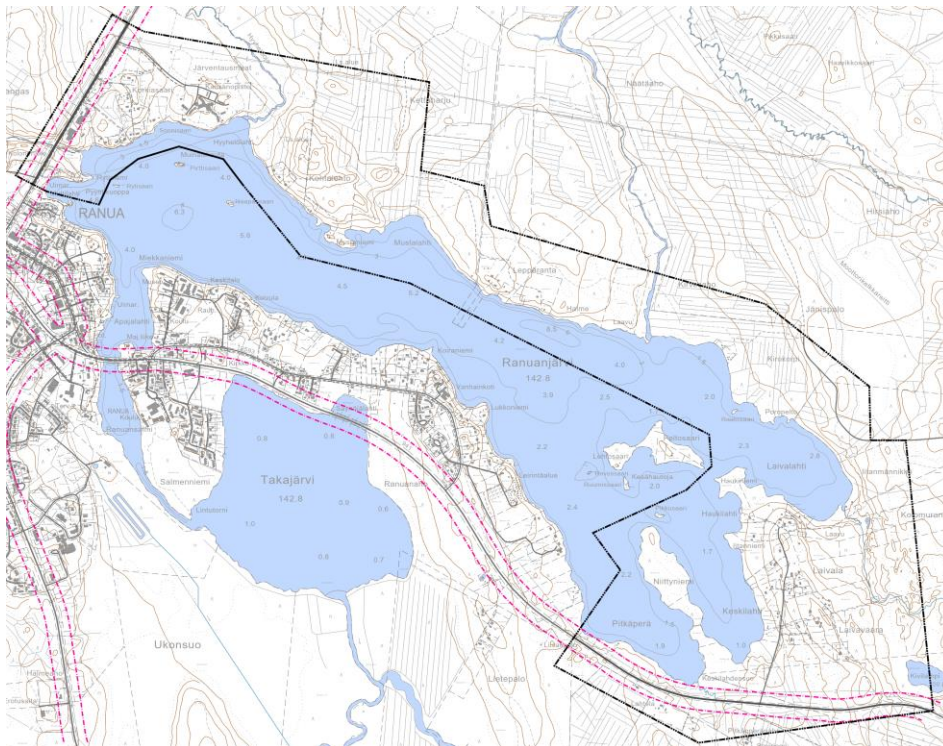
Kuva 19. Liikennemäärät Ranuan kirkonkylän ympäristössä (lähde: Väyläviraston karttapalvelu, 13.9.2024).

Kuva 20. Nykyinen tieverkko ja etäisyydet tieverkkoa pitkin Ranuan kirkonkylälle.

Kuva 21. Nopeusrajoitukset Ranuan kirkonkylän ympäristössä (lähde: Väyläviraston karttapalvelu, 13.9.2024).

Kuva 22. Melualueet voimassa olevan yleiskaavan mukaan.

3.7 Yhdyskuntatekniikka

Kunnallistekniikan verkostosta vesi- ja jätevesiverkostot yltyvät Laivalaan, sekä Ranuanjärven pohjoispuolella Kristilliselle kansanopistolle ja Kohtalehtoon saakka. Kirkonkylän alueella on lisäksi kaukolämpöverkko.

3.8 Maanomistus

Suunnittelualueen maat ovat pääasiassa yksityisten maanomistajien omistuksessa.

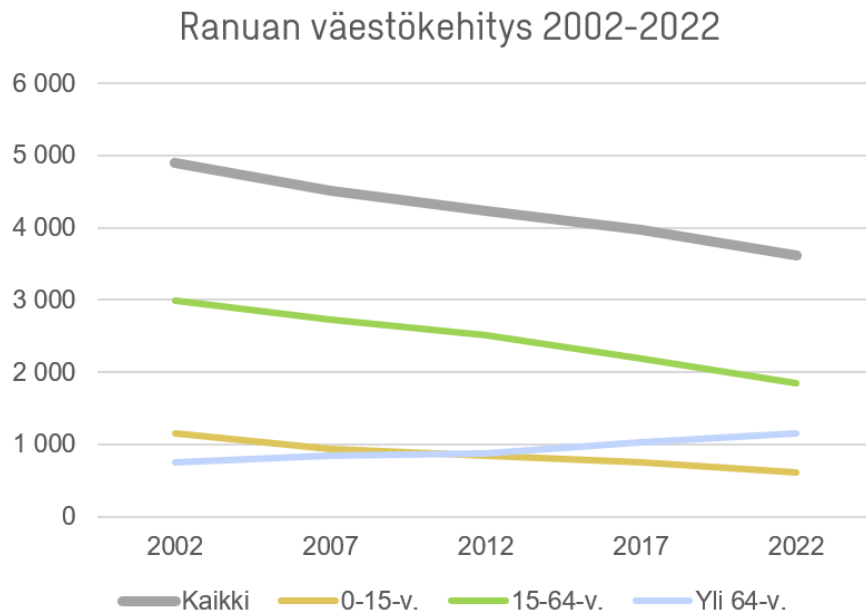
Kuva 23. Laivalantie.

3.9 Väestö, rakentamispaine

Ranuan kunnassa oli vuoden 2022 lopussa 3618 asukasta. Väestökehitys on koko kunnassa ollut viime vuosina laskevaa. Yli 64-vuotiaiden määrä ja osuus on kasvussa. Tilastokeskus ennustaa Ranualla olevan 2812 asukasta vuonna 2040.

Suunnittelualueella on noin 110 asukasta. Vakituinen asutus keskittyy alueen länsiosaan kansanopiston läheisyyteen sekä itäosaan Laivalan kylään.

Ranualla on vireillä useita isoja hankkeita, joista merkittävin on Suhangon kaivoshanke. Toteutuessaan hankkeet lisäävät työllisyyttä sekä voivat tuoda alueelle uusia asukkaita sekä kysyntää tonteille ja asunnoille.

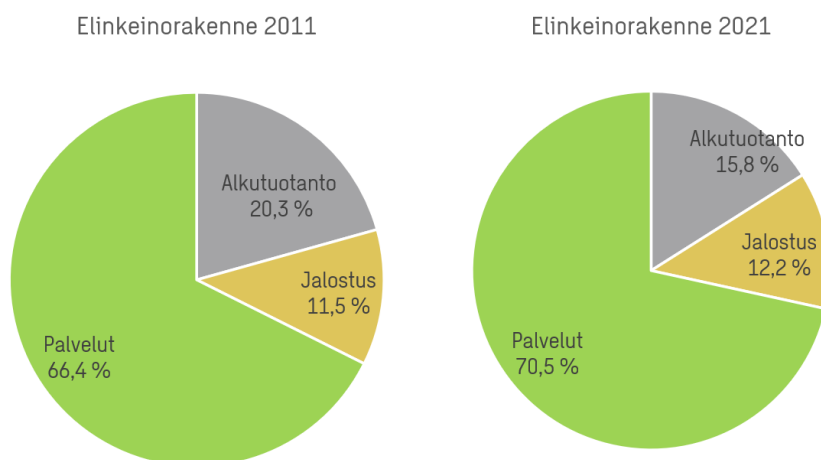

Kuva 24. Ranuan kunnan väestökehitys vuosina 2002-2022 ikäryhmittäin.

3.10 Elinkeinot ja palvelut

Suunnittelualueella ei sijaitse palveluita lukuun ottamatta kansanopistoa. Palvelut sijoittuvat pääasiassa Ranuan keskustan alueelle ja sen välittömään läheisyyteen. Ranuan kirkonkylällä on koulukeskus (peruskoulu ja lukio), terveystalouksia, kirkollisia palveluita (kirkko ja seurakuntakoti) sekä muita julkisia palveluita (kirjasto, poliisi, museo, kunnantalo). Lisäksi on kaupallisia palveluita, huoltamoita sekä pankki ja posti. Tärkein matkailupalvelu on eläinpuisto lähialueineen, mutta myös kirkonkylän keskustasta löytyy majoitus- ja ravintolapalveluita sekä Ranuanjärven rannalta leirintäalue.

Ranuan kunnan elinkeinorakenne on palveluvaltainen, joskin alkutuotannon työpaikkoja on keskimääräistä valtakunnallisesti enemmän. Viimeisen kymmenen vuoden aikana alkutuotannon työpaikkoja on siirtynyt palveluihin. Koko kunnan työpaikkojen määrä on laskenut 1276:sta 1188:aan vuosina 2011–2021.

Kuva 25. Ranuan kunnan elinkeinorakenne vuosina 2011 ja 2021.

3.10.1 Porotalous

Suunnittelualue sijoittuu poronhoitoalueelle, Kuukkaan paliskuntaan. Paliskuntain yhdistyksen ja poronhoidon huomiointin oppaiden mukaan poronhoito on yksi perinteisistä maankäyttömuodoista pohjoisessa Suomessa. Poronhoito vaatii laajoja alueita, minkä vuoksi muut maankäyttömuodot vaikuttavat yleensä aina jollain tavalla poronhoitoon. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät poronhoitoalueella nopeimmin, mikä osaltaan vaikuttaa elinkeinon harjoittamismahdollisuuksia.

Poronhoitoa turvaa poronhoitolaki. Poronhoito perustuu vapaaseen laidunnusoikeuteen ja yhtenäisiin laidunnusalueisiin (Poronhoitolaki 14.9.1990/848):

2 §

Poronhoitoalue

Poronhoitoalue käsittää Lapin maakunnan alueen Kemiä, Keminmaata ja Torniota lukuun ottamatta sekä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien alueesta Kuusamon, Taivalkosken, Pudasjärven, Suomussalmen ja Hyrynsalmen, Oulusta entisen Yli-lin kunnan alueen ja entisen Ylikiimingin kunnan alueesta Kiiminkijoen pohjoispuolella olevan alueen, listä entisen Kuivaniemen kunnan alueen sekä Puolangasta ja Utajärvestä Kiiminkijoen ja seututien 891 (Hyrynsalmi–Puolanka) pohjoispuolella olevat alueet sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2014. (30.12.2014/1428)

Tähän lakiin liittyvässä kartassa olevan rajan pohjoispuolella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista.

3 §

Poronhoidon harjoittamisoikeus

Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.

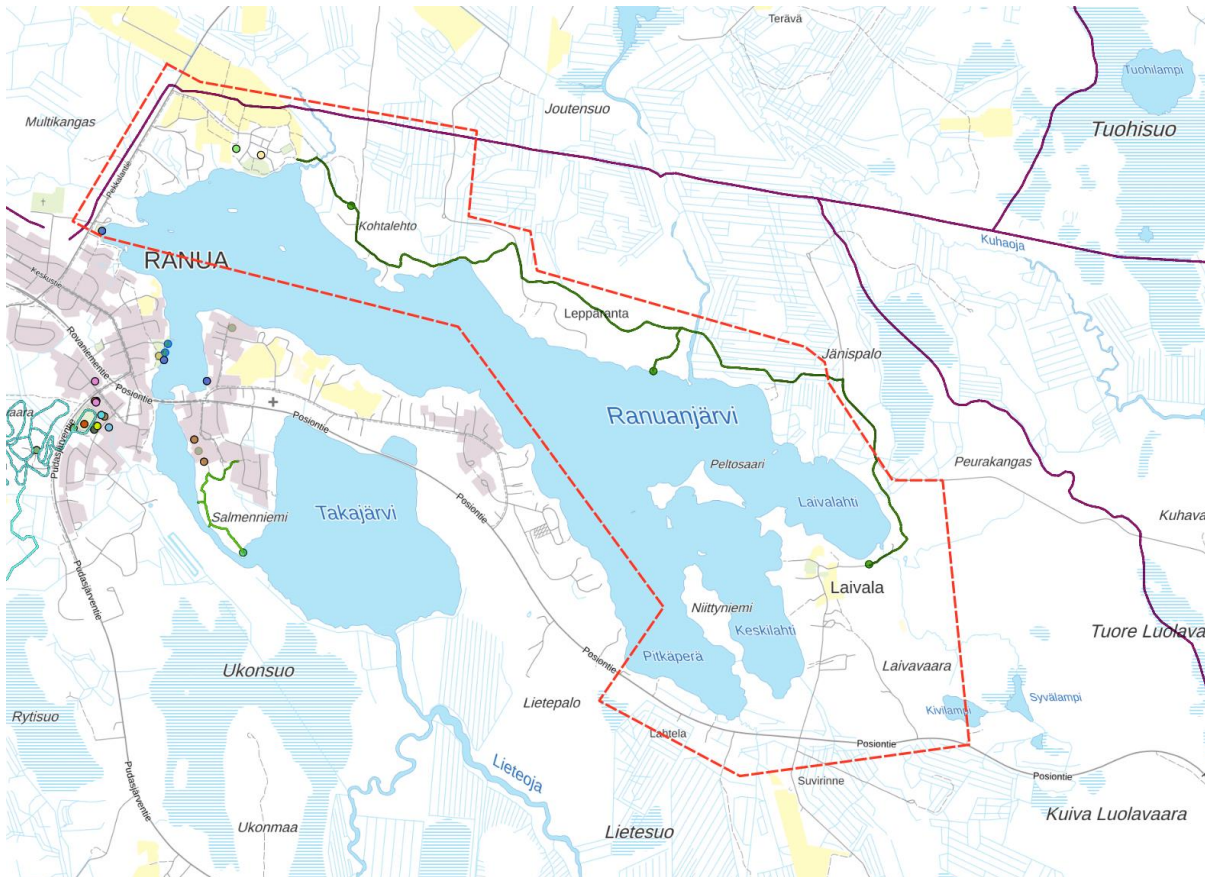
Porot eivät kuitenkaan saa laiduntaa tietyillä alueilla eivätkä aiheuttaa vahinkoja (esim. viljelyalueille). Näissä tilanteissa paliskuntaa koskee korvausvelvollisuus. Porot eivät myöskään saa lähtökohtaisesti kulkea toisen paliskunnan alueelle eivätkä poronhoitoalueen ulkopuolelle.

Paliskuntain yhdistyksen (valmisteluvaiheen lausunnon) mukaan Kuukkaan paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 1 500 ja poronmistajia on 56. Kuukkaan paliskunnalta saatujen tietojen mukaan osayleiskaavoitettava alue on paliskunnan syys- ja talvilaidunalueella. Osayleiskaavoitettavan alueen kaakkoispuolella on erotusaita/porotila, johon porot kulkevat mm. Laivalan kylän itäpuolitse. Lisäksi osayleiskaavoitettavan alueen pohjoispuolella Leppärannan tien varressa on siirtoaitapaikka (Kettuharju), toinen siirtoaita (Hyyhelö) on Pekkalan tien varressa. Ranuanjärven pohjoisranta on osa porojen kulkusuuntia ja -reittejä, erityisesti syyskierto suuntautuu Ranuanjärven pohjoisrannalle ja kaakkoispuolen erotusaidalle/porotilalle, myös talviaikaiset porojen kuljetusreitit seurailevat Ranuanjärven rantoja kohti erotusaitaa/porotilaa.

Poronhoito on merkittävä elinkeino Ranuan kunnassa. Se on tärkeä työllistäjä paitsi suoraan, myös lihan ja muiden tuotteiden jalostuksen sekä matkailupalveluiden kautta. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen käyttöön.

3.11 Virkistys

Ranuanjärven pohjoislaitaa kulkee luonto-/ulkoilureitti. Suunnittelualueelle ulkoilureitin varrelle sijoittuu muutama laavu/kota: Yksi sijoittuu Kohtalehdon alueelle lähelle selänteen korkeinta kohtaa ja toinen on Leppärannan eteläpuolella lähellä laskujoen suuta.

Kuva 26. Suunnittelualueen virkistysreitit ja -kohteet LIPAS-tietokannan mukaan. Luontopolut on merkitty vihreällä, moottorikelkkaurat violetilla, laavut ja kodat tumman vihreillä pisteillä. Kansanopiston alueella on lisäksi frisbeegolfrata (vaaleanvihreä piste) ja liikuntasali (keltainen piste). Kaava-alueen länsipuolella on Multilahden uimaranta (sinertävä piste). Ranuan kirkonkylällä on lisäksi runsaasti virkistyskohteita ja reittejä. Moottorikelkkaura ei näy LIPAS-aineistossa.

Suunnittelualueen pohjoisreunalla kulkee moottorikelkkareitti sekä Ranuanjärven kautta moottorikelkkaura. Pekkalan tie on tunnistettu matkailun master planissa mahdolliseksi pyöräilyreitiksi.

Muut virkistysalueet sijoittuvat Ranuan keskustaajaman lähialueille Ranuanjärven länsireunalle, muun muassa molemmat uimarannat. Kirkonkylän länsipuolella on Oravivaaran ulkoilualue, jossa on valaistuja latuja. Venevalkamat niin ikään sijoittuvat Ranuanjärven länsilaidalle sekä Takajärven rannoille.

3.12 Ympäristön häiriötekijät

Kaava-alueeseen ei kohdistu merkittäviä ympäristön häiriötekijöitä. Pääliikennereittien varsilla merkittävien häiriötekijä on liikenteen melu.

Kuva 27 ja 28. Luontopolku kulkee Ranuanjärven pohjois- ja itärantojen halki. Oikealla Laivalan laavu.

4 Tavoitteet

4.1 Yleiset tavoitteet

Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on varautua tonttikysynnän mahdolliseen lisääntymiseen kirkonkylän läheisyydessä. Tavoitteena on lisätä vetovoimaisia vakituisen asumisen rakennuspaikkoja koko Ranuanjärven alueella. Rakennuspaikkojen määrä määritellään tiloille emätilaperiaatteen mukaan. Kaavamutoksen tavoitteena on myös mahdollistaa vapaa-ajan asumisen, matkailun ja muun elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuudet tarvittavilta osin.

Yleiskaavan laatimisen yhteydessä selvitetään Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuus sekä laajentamisesta koituvia kuluja ja saatavia hyötyjä.

Asumisen osalta tärkeää on vetovoimaisten ja houkuttelevien asuinpaikkojen takaaminen mm. vesistöjä hyödyntämällä. Ranualla tarve asumisen uusille alueille on pieni. Viime vuosina uusia rakennuslupia asuinrakennuksille on myönnetty alle 5 kpl/vuosi/asunto. Kaavassa kuitenkin varaudutaan myös suurten hankkeiden toteutumiseen, mm. Suhangon kaivoksen avaamiseen. Kaivoksen tuloon valmistautuminen vaatii kunnalta mm. suunnitelmia palveluiden ja asumisen järjestämiseksi, jotta kaivoksen työntekijöitä saadaan houkuteltua Ranuan asukkaiksi.

4.2 Mitoitustavoitteet

Nykyisessä osayleiskaavassa Ranuanjärven rantavyöhykkeellä sekä saarissa on rakennusoikeudet osoitettu muunnetun rantaviivan perusteella. Laivalan kyläalueella Posiontien varren rannalla mitoitus on 10 rakennuspaikkaa muunnettua rantakilometriä kohti, muualla lukema on viisi (5). Laivalassa myös kyläalueelle on osoitettu rakennuspaikkoja ns. kuivan maan mitoitukseen perustuen.

Osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on tutkia mitoituksen nostoa maltillisesti Ranuanjärven rantojen eri vyöhykkeillä sekä Laivalan kyläalueella emätilaselvitykseen perustuen.

5 Suunnittelun vaiheet

5.1 Suunnittelun tarve

Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen tavoitteena on varmistaa riittävä rakennuspaikka- ja tonttitarjonta Ranuan kirkonkylän läheisyydessä. Osayleiskaavan muutoksella varaudutaan tonttikysynnän mahdolliseen lisääntymiseen kirkonkylän läheisyydessä, mikäli alueen suuret investoinnit, kuten Suhangon kaivos, toteutuvat. Tonttitarjontaa lisätään kysyntää vastaavasti.

5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Tässä osayleiskaavassa osallisia ovat:

- Maanomistajat:
 - Yksityiset maanomistajat, kunta ja muut (myös vaikutusalueella)
- Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa:
 - Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja loma-asukkaat sekä vuokralaiset
 - Yritykset (mm. matkailuyritykset) ja niiden työntekijät
 - Laitokset ja niiden käyttäjät
 - Elinkeinojen harjoittajat
- Viranomaiset ja hankkeessa niihin verrattavat yritykset ja yhteisöt:
 - Naapurikunnat (Rovaniemi, Posio, Simo, Tervola, Pudasjärvi ja Ii)
 - Lupa- ja valvontavirasto sekä Lapin elinvoimakeskus
 - Lapin liitto
 - Lapin pelastuslaitos
 - Suomen metsäkeskus Lappi
 - Väylävirasto
 - Traficom
 - Fingrid
 - Lapin maakuntamuseo
 - Paliskuntain yhdistys
- Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:
 - Kuukkaan paliskunta
 - vaikutusalueen kyläyhdistykset
 - hankealueen/vaikutusalueen metsästysseurat
 - Ranuan yrittäjäyhdistys
 - Ranuan kristillinen kansanopisto
 - hankkeen vaikutusalueen metsänhoitoyhdistykset
 - hankkeen vaikutusalueen kalatalousalueet
 - sähköverkkoyhtiö Caruna
 - Ranuan infra
 - hankealueen ja vaikutusalueen tiekunnat, vesiosuuskunnat ja jakokunnat

Ranuanjärven osayleiskaavan muutoksen laatii Swecolla Oulun toimisto kaavan laatijoina FM Mikko Autio (YKS-759) ja FM Johanna Lehto (YKS-675). Kaavan laatimiseen ovat osallistuneet myös kartoittaja Markku Nikula, arkkitehti Tiia Luukkonen ja suunnitteluavustaja Tuija Junttila. Selvitysten päivitysten laatijat on esitetty kaava-aineiston liitteenä olevissa raporteissa. Ranuan kunnasta työtä ovat ohjanneet tekninen johtaja Risto Niemelä, Viivi Sarajärvi sekä kaava- ja maapoliittinen työryhmä.

5.3 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Kaavasta järjestettiin yleisötilaisuus 6.6.2024 Ranualla, jolloin maanomistajat ja alueen asukkaat kertoivat toiveistaan ja suunnitelmistaan. Kaavoitusta ja kaavaratkaisua on käsitelty kaava- ja maapoliittisen työryhmän kokouksissa kaavoituksen aikana.

Valmisteluvaiheen aineisto (sisältäen kaavaluonnoksen) oli nähtävillä 26.3.-5.5.2025. Aineistosta saatiin seitsemän lausuntoa ja 30 mielipidettä, yksi mielipiteistä saatiin varsinaisen nähtävilläoloajan jälkeen.

Lausuntojen pohjalta osayleiskaavaan on täydennetty tieyhteystarpeita sekä huomio kulkuyhteyksistä myös tulvatilanteessa. Arkeologisten kohteiden osalta on tarkastettu muun maankäytön aluevarauksia, jotta muinaismuistoihin ei kohdistu tuhoutumisvaaraa. Luontoarvojen ja pohjavesialueen merkintöjä on tarkastettu. Poroelinkeino on huomioitu kaavoituksessa. Uusi voimajohto on lisätty kaavakartalle. Kaavaselistusta on täydennetty.

Mielipiteissä nousi esiin kriittisiä näkemyksiä kaavoituksesta ja uusien rakennuspaikkojen tarpeesta, ja toisaalta myös toiveita uusista rakennuspaikoista esitettiin. Rakennuspaikkojen osoittamista sekä vakituiselle että loma-asumiselle toivottiin. Alkutuotannon alueiden kaavamääräyksiä on täydennetty niin, että alkutuotantoa palveleva rakentaminen sallitaan. Lisäksi tuli useita huomioita tiestön nopeusrajoitusten tarpeesta sekä Posiontien varren kevyenliikenteen väylän tarpeellisuudesta. Myös virkistysaluemerkintöihin esitettiin mielipiteitä. Matkailupalvelujen alueita on osoitettu maanomistajien tarpeiden pohjalta.

5.4 Ehdotusvaiheen kuuleminen

Kirjataan ehdotusvaiheen jälkeen.

6 Vaihtoehdot ja niiden vertailu

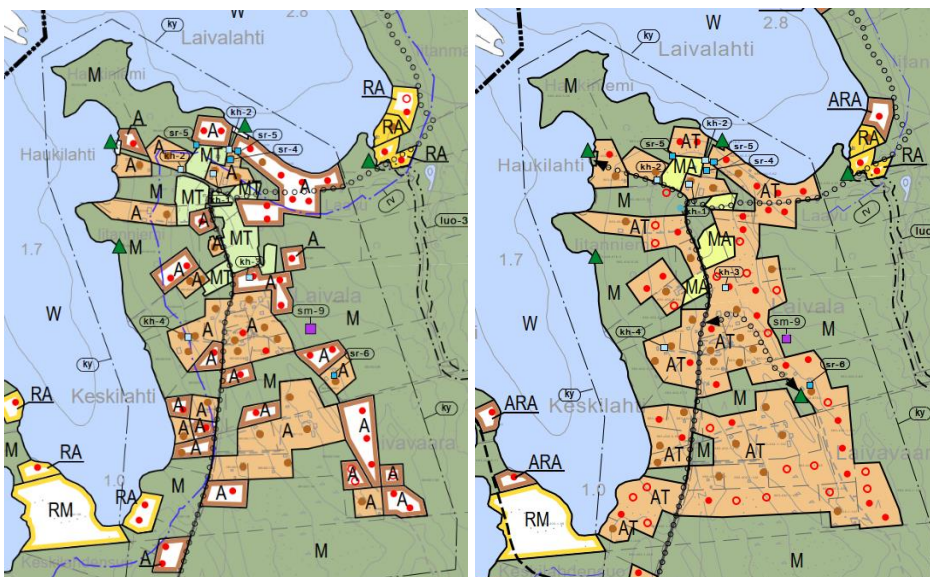
6.1 Kaavaratkaisun vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

6.1.1 Valittujen vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen, arviointi ja vertailu

Kaavan valmisteluvaiheessa kaavaluonnoksesta esitettiin kaksi vaihtoehtoa.

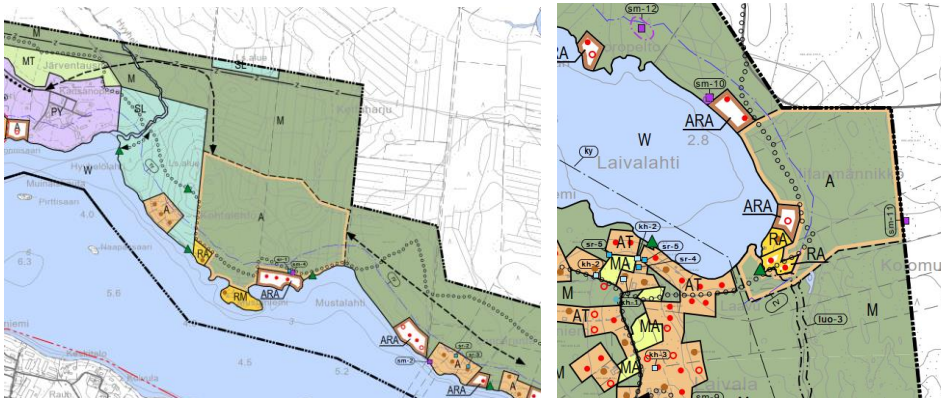
Vaihtoehdossa 1 uusi rakentaminen on maltillisempaa. Uusi vakituinen asuminen kohdistuu erityisesti Laivalaan sekä Ranuanjärven pohjoisrannalle Leppärantaan. Järven koillisranta on loma-asumisen aluetta. Vaihtoehdossa on painotettu erityisesti ennakkomielipiteissä, yleisötilaisuudessa ja muissa yhteydenotoissa huomioituja maanomistajien toiveita.

Vaihtoehdossa 2 esitetään hieman laajempaa rakentamista. Laivalan alue osoitetaan kyläalueena, joka mahdollistaa asumisen lisäksi muutkin alueelle soveltuvat toiminnot. Kyläalue on vaihtoehtoa 1 laajempi ja rakennuspaikkojen määrä alueella suurempi. Toistaiseksi rakentamattomat rantarakennuspaikat pohjoisrannalla ja Niittyniemessä osoitetaan vakituksen tai loma-asumisen mahdollistavana rantarakennusalueena, jossa rakennuspaikan käyttötarkoitus määräytyy rakennusluvan yhteydessä rakennuspaikkakohtaisesti. Vaihtoehdossa 2 esitetään asemakaavoitettavaksi Posiontien varsi Laivalan länsipuolella sekä vaihtoehtoa 1 laajempi alue Kansanopiston eteläpuolella. Vastaavasti Leppärantaan osoitetaan jonkin verran vähemmän rakennuspaikkoja kuin vaihtoehdossa 1. Vaihtoehdossa 2 myös Niittyniemen rakennuspaikat osoitetaan mahdollisina myös vakitukselle asumiselle.

Kuva 29 ja 30. Vaihtoehdossa 1 (vasemmalla) Laivalan alueelle uusi rakentaminen esitetään vakituksen rakennuspaikkoina. Vaihtoehdossa 2 (oikealla) Laivala on kyläaluetta (AT), joka mahdollistaa myös muita toimintoja vakituksen asumisen lisäksi.

Alustavan kaavaluonnoksen vaihtoehdossa 2 tutkittiin asumisen laajenemisen alueiden sijoittamista Ranuanjärven pohjoisrannalle Kohtalehtoon sekä Laivalahden itäpuolelle yhdyskuntarakenteen kannalta hyvin saavutettaville alueille. Alueet varattaisiin täydentämään olemassa olevaa rakennetta, mikäli vastaavat alueet on otettu jo käyttöön, ja alueiden toteuttaminen edellyttäisi asemakaavaa. Ennen asemakaavoitusta, tai muuta käyttötarkoitusta osoittavaa toimitusta, alueet olisivat nykyisen käytön mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Asumisen laajenemisen alueet päädyttiin kuitenkin poistamaan työryhmäkäsittelyssä ennen kaavaluonnoksen nähtävillä oloa ja tilalle lisättiin yleispiirteisemmät nuolimerkinnät yhdyskuntarakenteen laajenemissuunnasta. Alueiden käyttöönotto edellyttää, että vastaavat alueet muualla on jo otettu käyttöön. Alueiden toteuttaminen edellyttää asemakaavaa sekä tieyhteyttä.

Kuva 31. ja 32. Vaihtoehdossa 2 tarkasteltiin alustavassa kaavuluonnoksessa myös kahden alueen, Kohtalehdon ja Laivalan itäosan, osoittamista asemakaavoitettaviksi asumisen laajenemisen alueiksi. Ennen nähtävilläoloa merkinnät muutettiin yleispiirteisemmiksi yhdyskuntarakenteen laajenemissuunnan nuolimerkinnoiksi.

Seuraavassa on verrattu asemakaavoitusta ja osayleiskaavoitusta. Mikäli Kohtalehdon ja Laivalahden alueet asemakaavoitetaan, pystytään alueelle suunnittelemaan tiiviimpi rakenne. Asemakaavoituksen myötä alueen toteuttaminen tuo kunnalle toteutusvastuun ja kustannuksia infra, mutta mahdollistaa vetovoimaisten rannan läheisten alueiden tehokkaan hyödyntämisen. Osayleiskaavoituksella rakentaminen on väljempää, ja toteutus riippuvaista maanomistajista. Asemakaavoitetuille alueille kunta voi määrittää rakennuskehotuksen, mutta osayleiskaavan rakennuspaikkojen toteutumisen edistämiseen kunnalla ei ole keinoja.

	Asemakaava	Osayleiskaava
Asutuksen määrä	- mahdollistaa tiiviin rakenteen - mahdollistaa erilaisen tiiviyn eri alueilla	- rakentaminen väljempää - maanomistaja tulee kohdella tasapuolisesti, eri mitoitusvyöhykkeet antavat mahdollisuutta tietyille eroavuuksille
Tiestö	- tulee määrittää tieyhteydet - kunnan velvollisuus	- tieyhteydet voidaan jättää yleisemmälle tarkkuudelle - rakentajien velvollisuus
Virkistys	- mahdollistaa paremmin virkistysverkon suunnittelun	- vapaan rannan vaade, mutta virkistysyhteydet ja -kohteet sovittava maanomistajan kanssa
Toteuttaminen	- kunta	- maanomistaja
Kustannukset kunnalle	- kaavoitus - infra - ylläpito ja huolto - maanhankinta - katu- ja yleisten alueiden korvaukset	- kaavoitus
Kustannukset maanomistajalle/ asukkaalle	- kaavoitus ja maankäyttökorkvaukset	- kaavoitus (mahdollisesti) - toteutus - infra
Tulot kunnalle	- uusien asukkaiden tuomat verotulot - kiinteistöverot - lupamaksut	- uusien asukkaiden tuomat verotulot - kiinteistöverot
Tulot maanomistajalle/ asukkaalle	- mahdollisesti myyntitulot tonteista	- mahdollisesti myyntitulot tonteista

6.1.2 Kaavaratkaisun valinta ja perusteet

Kaavan valmisteluaineistossa esitettyjen kahden kaavaluonnosvaihtoehdon pohjalta laaditaan kaavaehdotus. Koska palautteessa (lausunnot ja mielipiteet) ei tullut selkeää eroa vaihtoehtojen välille, tehdään kaavaehdotus vaihtoehtojen yhdistelmänä. Kaavaehdotuksessa Laivalan alue on esitetty kylärakentamisen alueena luonnosvaiheen vaihtoehdon 2 mukaisesti osayleiskaavan pohjalta rakennettavana alueena. Rakennuspaikkojen määrää on kasvatettu, mutta niiden toteutuminen tulee tapahtumaan maanomistajien rakentamis- ja myyntihalukkuuden pohjalta. Tämän vuoksi oletetaan, että kyläalue kehittyy pikkuhiljaa. Kylälle on merkitty myös avoimena säilyviä peltoalueita, virkistyskohteita sekä tiestön ja reittien kehittämistarpeita.

Ranuanjärven pohjois- ja itärannoille on osoitettu uutta rakentamista olevan sekä voimassa olevan osayleiskaavan rakentamattomien rakennuspaikkojen oheen. Lisäksi osoitetaan yhdyskuntarakentamisen laajenemisen nuolet, joiden perusteella voidaan laatia asemakaavoja olevan taajamarakenteen laajentamiseksi. Nuolimerkinnät ovat mahdollistavia, niiden pohjalta voidaan myöhemmin kehittää alueita tiiviimmän rakentamisen alueiksi, mikäli tälle tulee tarvetta. Merkintöjen mukaisesti tällöin muiden vastaavien alueiden tulee pääosin olla rakentuneita. Asemakaavoituksen toteutuminen on kuitenkin epävarmaa, sillä asemakaavoja esitetään yksityisten omistamille alueille. Asemakaavoituksen käynnistäminen vaatii siis myös maanomistajien halukkuuden alueen käytölle asumisen alueina. Rantarakentamisalueelle merkityt uudet rakennuspaikat voidaan toteuttaa ilman asemakaavoitusta. Rantarakentamisen alueen rakennuspaikat on esitetty sijoitettavaksi niin, että ei vaikeuteta tulevaa mahdollista asemakaavoitusta.

Järven ympärille osoitettu uusi rakentaminen voidaan toteuttaa joko vakituksena tai vapaa-ajanasumisena. Merkintä vähentää ennakoitavuutta vakituisen asumisen sijoittumiseen liittyen, mutta antaa maanomistajille ja rakentajille vapauden päättää rakennuspaikkojen käytöstä. Laivalan kyläalueen merkintä lisää myös joustavuutta alueen toiminnoissa ja rakentamisessa.

Osayleiskaava-alueen eteläreunalla sekä luoteisosassa on asemakaavoitettavaksi osoitettuja alueita. Näiden alueiden tiiviimpi rakentaminen vaatii tarkempaa suunnittelua. Eteläreunalla merkintä vahvistaa myös kevyenliikenteen yhteyden tarvemerkinä sekä huomioi alueelle suunnitellun matkailurakentamisen tarkemman suunnittelun tarpeen.

7 Yleiskaava ja sen perustelut

7.1 Kaava-alueen rajaus

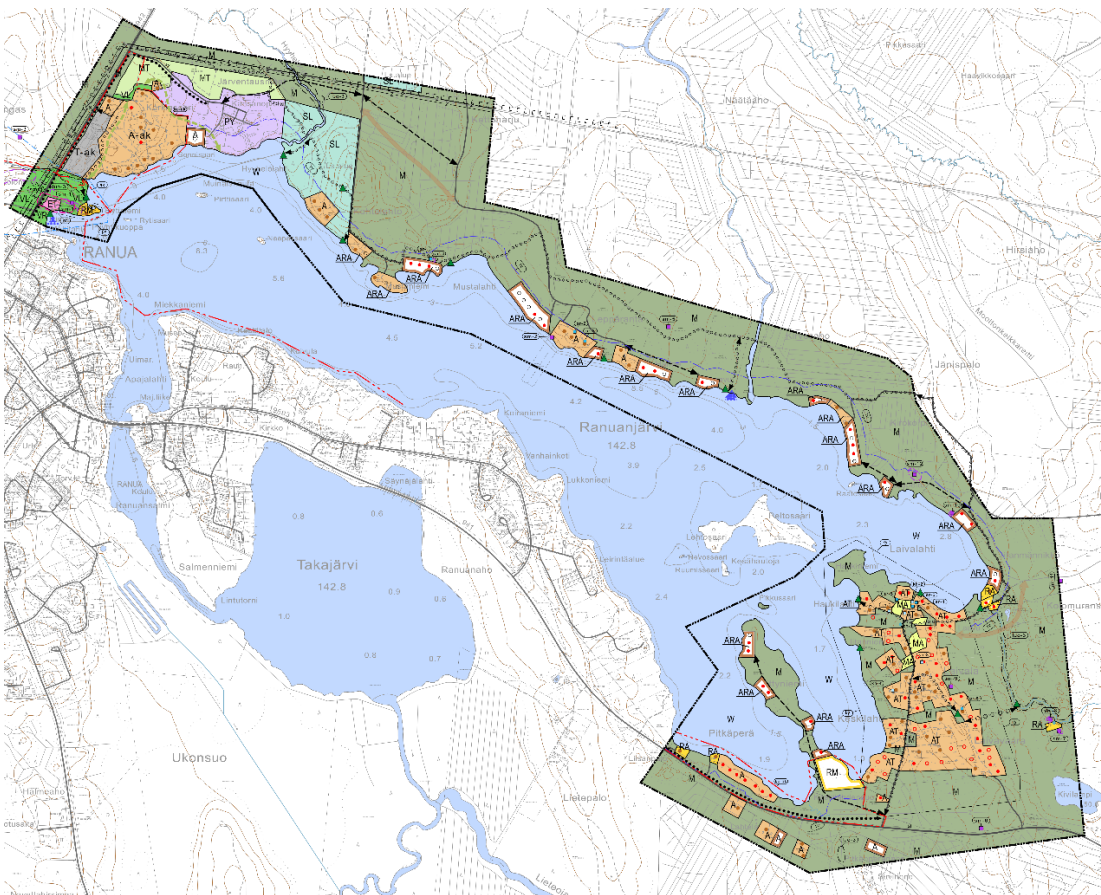
Kaava-alue käsittää osayleiskaavoitetun Ranuan kirkonkylän alueesta Ranuanjärven itä- ja pohjoisosan. Osayleiskaava-alueeseen on rajattu mukaan Ranuanjärven koillis-, pohjois-, itä- ja kaakkoisrannat lännestä Multilahdesta Kansanopiston kautta pohjoiseen Kohtalehtoon ja Leppärantaan sekä edelleen Laivalaan idässä. Laivalan lounaispuolella kaava-alue ulottuu Niittyniemeen ja Pitkäperän alueelle saakka. Ranuanjärvellä kaava-alue on rajattu siten, että saaret järven itäosan Pikkusaarta ja Raatosarta lukuun ottamatta jäävät kaava-alueen ulkopuolelle.

7.2 Rantavyöhykkeen rajaus ja tulkinta

Rantavyöhyke on rajattu maastonmuotojen sekä luonnon ja maiseman mukaisesti siten, että vyöhyke on vähintään 50 metriä ja enintään 200 metriä leveä. Rantavyöhykkeeseen on rakennettujen alueiden osalta huomioitu pääosin vesistöä lähinnä olevat vakituiset ja loma-asunnot.

Laivalassa ei ole huomioitu rantavyöhykettä, vaan alue on tulkittu kyläalueeksi, jossa mitoitus on tehty pinta-alaperusteisesti. Mitoituksessa on huomioitu olevat vakituiset ja loma-asunnot sekä muu maankäyttö.

7.3 Yleiskaavan kuvaus

Kuva 33. Kaavoitettava alue ja osayleiskaavaehdotus.

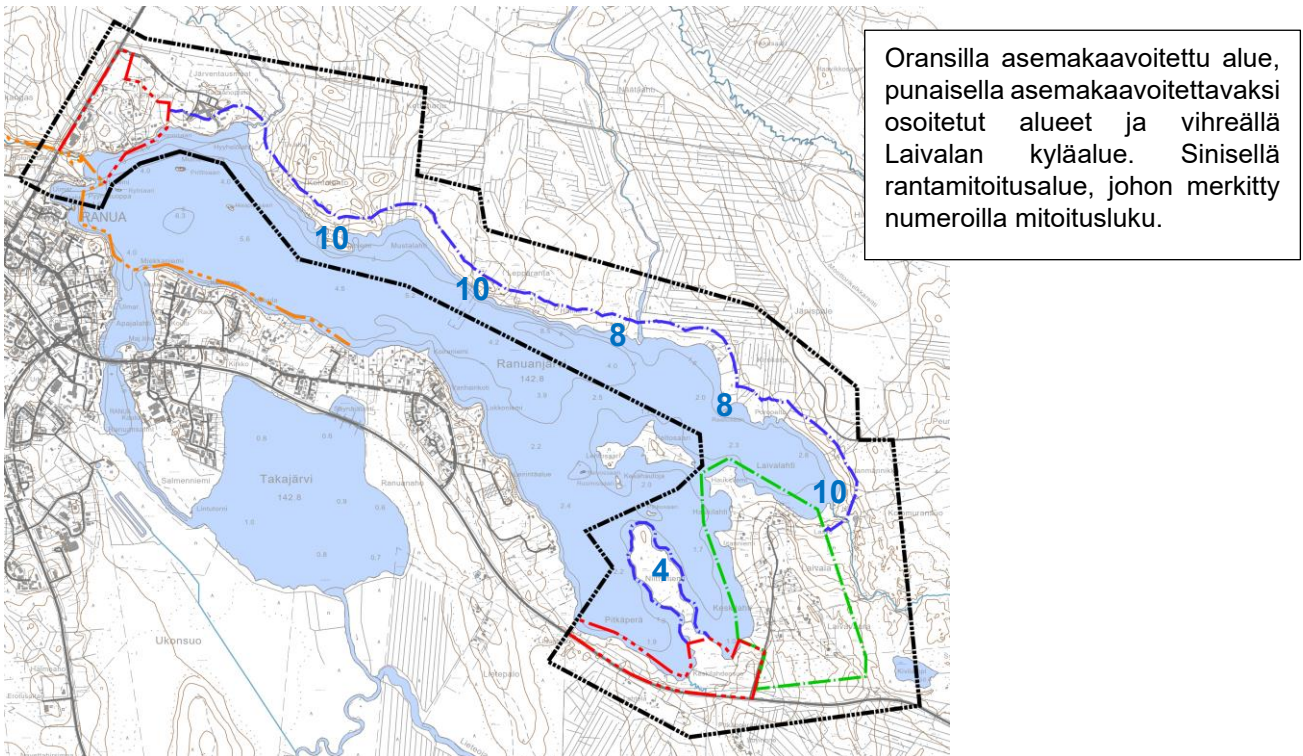
7.3.1 Kokonaisrakenne ja -mitoitus

Ranuanjärven ympärillä olevat metsäalueet ovat pääosin maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Alue on pääosin yksityisten maanomistajien omistuksessa. Järven kaakkoisrannalla Posiontien varressa on rakennuspaikkoja vakitukselle asumiselle. Niittyniemessä on muutamia toteutumattomia rakennuspaikkoja (voimassa olevan kaavan mukaisesti). Itärannalla Laivalan alueella on tiheähköä olevaa vakituista asutusta, jonka ympärille on osoitettu uutta rakentamista. Järven pohjoisrannalla on nykyisellään muutamia lomarakennuksia, joita täydentävät kaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat. Koilliskulmassa on Kansanopisto, jonka alue on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi. Kansanopiston itäpuolella Hyyhelöojan ja -lahden alue on luonnonsuojelualuetta (Kohtalehdon luonnonmetsä), lisäksi alueelle sijoittuu toinen yksityisten mailla oleva luonnonsuojelualue (pieneltä osin Erkkilän luonnonmetsä). Kansanopiston koillispuolella on vakituista asumisen, virkistysalueita sekä teollisuus- ja varastoaluetta. Koillispuolinen alue on osoitettu asemakaavoitettavaksi.

Alueelle sijoittuu kulttuuriympäristön kohteita ja arkeologisen inventoinnin mukaisia muinaisjäännöskohteita. Lisäksi alueella on luonnonympäristön kannalta tärkeitä alueita, virkistysreitit ja -kohteita sekä tiestöä ja muuta infraa.

Osayleiskaavaehdotuksessa alueelle on osoitettu rakennuspaikkoja yhteensä 177 kappaletta. Olevia rakennuspaikkoja on 68, rakentamattomia (eli aiemman osayleiskaavan mukaisia) 74 ja uusia (eli nyt osayleiskaavalla osoitettuja) 35. Näistä Laivalan kyläalueelle sijoittuu 78 kappaletta ja asemakaavoitettaville alueille 25 kappaletta. Loput ovat järven ympärillä rantavyöhykkeellä. Rantavyöhykkeen rakennuspaikat on osoitettu toteutettavaksi joko vakituksena tai vapaa-ajanasutuksena (ARA). Lisäksi alueella on kaksi matkailurakentamisen aluetta (RM), jotka on osoitettu asemakaavoitettaviksi.

Osayleiskaavaehdotuksessa rantavyöhykkeen rakennusoikeudet on osoitettu muunnetun rantaviivan perusteella. Rantavyöhyke on jaettu mitoitussyöhykkeisiin, joiden mukaan on osoitettu joko 10 tai 8 rakennuspaikkaa muunnettua rantakilometriä kohden, paitsi Niittyniemessä, jossa mitoitusluku on neljä. Mitoituslukuun on vaikuttaneet olevan asutuksen ja infran läheisyys, ja matalampaa lukua (8) on käytetty Jänispalon alueella. Niittyniemen mitoitus on aiemman osayleiskaavan mukainen, mutta rantaviivaan muunto ja laskelmat on tarkistettu. Mitoituksella on vastattu toiveeseen saada alueelle uusia rantarakentamisen mahdollisuuksia, mutta samalla on pystytty varmistamaan, että alueelle jää riittävästi vapaata rantaa muun muassa virkistysmahdollisuuksien kehittämiseksi sekä elinkeinojen (erityisesti metsätalouden ja poroelinkeinon) jatkumiselle. Mitoitusvyöhykkeet ovat seuraavat:

Kuva 34. Mitoitusalueet ja rantamitoitusalueen mitoitusluvut.

Laivalan kyläalueella rakennuspaikat on osoitettu mitoituskalkelman perusteella. Mitoitus on tehty siten, että on laskettu yksi rakennuspaikka hehtaaria kohti palstan pinta-alan mukaisesti. Pinta-alaan on huomioitu kylämitoitutusalueelle sijoittuvat palstan osat. Mitoituksessa on huomioitu voimassa olevan osayleiskaavan rakennetut ja rakentamattomat rakennuspaikat, joiden määrää ei ole vähennetty, vaikka mitoitus poikkeaisikin laskennallisesta. Lisäksi alle hehtaarin kokoisille palstoille on osoitettu rakennuspaikka, mikäli palstan pinta-ala riittää rakentamiselle ja on rakennuskelpoinen.

Metsäalueille Laivalan kylän ulkopuolella tai ranta-alueen ulkopuolella ei ole osoitettu rakennuspaikkoja, vaan ne on jätetty maa- ja metsätalousalueiksi. Alueet ovat suunnittelutarvealueita. Mikäli näille alueille tulee rakennuspaikkatarpeita, tulee ne ratkaista poikkeamislupamenettelyssä tai rakentamislupamenettelyssä tarkemman sijoittamisluvan kautta.

7.3.2 Kuvaus alueittain ja toiminnoittain

Yleiskaava on AKL 72 §:n mukainen rakennuspaikkakohtainen rantarakentamista ohjaava yleiskaava lukuun ottamatta Laivalan kyläaluetta, jossa yleiskaava on AKL 44 §:n mukainen rakennuspaikkakohtainen kyläkaava. Rantavyöhykkeellä ja kyläalueella on rakentamisrajoitus (AKL 43.2 §) osoitettujen rakennuspaikkojen ulkopuolella. Rantavyöhykkeen ja kyläalueen ulkopuoliset alueet ovat suunnittelutarvealueita, lukuun ottamatta asemakaavoitettua aluetta ja asemakaavoitettavaksi esitettyjä alueita.

Asumisen alueet

A

Asuntoalue. Merkinnällä osoitetaan vakituisten asumisen alueet ja rakennuspaikat. Vakituista asumista sijoittuu Kansanopiston vierelle asemakaavoitettavaksi tarkoitettun alueen itäpuolelle, suojelualueen keskellä olevalle toteutetulle asumisen alueelle sekä Posiontien eteläpuoliselle alueelle ja Laivalan kylän eteläpuolelle asemakaavoitettavaksi tarkoitettulle alueelle. Lisäksi Ranuanjärven pohjoisrannalla olevat rakennuspaikat Leppärannassa on osoitettu asuntoalueena.

A-ak

Asumisen alue Pekkalan tien varressa nykyisen asemakaava-alueen koillispuolella. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi vakituiseen asumiselle. Alue sisältää asuinrakennusten alueiden lisäksi tiestön sekä tarvittavat virkistys- ja vastaavat alueet.

ARA

Rantarakennusalue. Ranuanjärven ympärillä olevat uudet rantarakennuspaikat sekä nykyiset lomarakennuspaikat on osoitettu ARA-merkinnällä. Alueet on tarkoitettu vakituiseen asumiseen tai lomaa-asumiseen. Rakennuspaikan käyttötarkoitus määräytyy rakennusluvan yhteydessä rakennuspaikkakohtaisesti. Käyttötarkoitusta ratkaistaessa tulee huomioida ko. käyttötarkoitukselle osoitetut vaatimukset.

Merkinnällä halutaan mahdollistaa käyttötarkoituksen muutokset myös myöhemmin. Merkintä on osa kunnan valmistautumista kuntaan suunniteltuihin hankkeisiin ja niiden mahdollisesti tuomaan rakennuspaikkojen kysyntään.

AT

Kyläalue. Laivalan alue varataan ensisijaisesti kyläasutukselle ja kylää tukeville harrastus- ja elinkeinotoiminnoille, kuten pienyritystoiminnoille, matkailulle ja palveluille.

RA

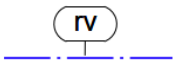
Vapaa-ajanasumisen alue. Alueella on yksi pelkästään vapaa-ajanasumiselle tarkoitettu rakennuspaikka, joka sijaintinsa ja pääsy-yhteyksien vuoksi ei sovellu lähtökohtaisesti vakituiseen asumiselle. Muut rakennuspaikat on esitetty merkinnällä, joka mahdollistaa toteutuksen joko vakituksena tai vapaa-ajanasuntona.

Rakentamisen alueiden rakennuspaikkojen lukumäärät on osoitettu symboleilla emätilaselvityksen pohjalta. Vakituiset ja lomarakennuspaikat on erotettu aluemerkinnoin. Merkinnöissä on eroteltu toteutetut

rakennuspaikat (oleva), rakentamattomat aiemmin laaditun osayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat (rakentamaton) sekä nyt laadittavan osayleiskaavan pohjalta esitetyt rakennuspaikat (uusi):

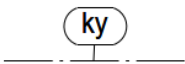
- Oleva rakennuspaikka.
- Rakentamaton rakennuspaikka.
- Uusi rakennuspaikka.

Rakennuspaikat on osoitettu rantavyöhykkeelle ja kyläalueelle niin, että rakentamislupa voidaan näillä alueilla myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella:

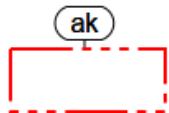
Rantavyöhyke. Alueidenkäyttölain 72 §:n mukaisesti käsiteltävä alue. Alueella voidaan myöntää rakennuslupa yleiskaavalla osoitetuille rakennuspaikoille. Rakennusoikeus on määritelty kiinteistökohtaisesti yleiskaavalla osoitetuille rakennuspaikoille.

Merkinnällä on osoitettu taajaman lievealueita Ranuanjärven ja Laivalan ympäristössä. Rantavyöhykkeellä rakennusoikeudet on osoitettu muunnetun rantaviivan perusteella. Rantavyöhyke on rajattu maastonmuotojen sekä luonnon ja maiseman mukaisesti siten, että vyöhyke on vähintään 50 metriä ja enintään 200 metriä leveä.

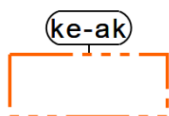

Kyläalue. Alueidenkäyttölain 44 §:n mukaisesti käsiteltävä alue. Alueella voidaan AKL:n 44 §:n mukaisesti myöntää rakennuslupa yleiskaavalla osoitetuille rakennuspaikoille. Rakennusoikeus on siirretty kiinteistökohtaisesti yleiskaavalla osoitetuille rakennuspaikoille.

Laivala on osoitettu kyläalueeksi. Laivalassa ei ole käytössä rantavyöhykkeen mitoitusta.

Asemakaavoitettu alue. Osayleiskaavaan on eritelty asemakaavoitettu ja asemakaavoitettavaksi tarkoitettu alue.

Asemakaavoitettava alue. Merkinnällä osoitetaan asemakaavoitettavat alueet Kansanopiston eteläpuolella sekä Posiontien varressa Laivalan länsipuolella oleva alue. Kyseiset alueet sijaitsevat lähimpänä nykyistä taajamaa ja asemakaava-aluetta. Posiontien varren asemakaavoitusta puoltaa myös kevyenliikenteen yhteistarve Laivalaan.

Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta. Merkinnällä on osoitettu asutusrakenteen mahdollista laajenemissuuntaa Ranuanjärven pohjoispuolelle. Merkinnän mukaisesti alueiden asemakaavoittaminen edellyttää, että vastaavat alueet muualla on jo pääosin otettu käyttöön.

Palvelut ja elinkeinot

RM

Matkailupalveluiden alue. Merkinnällä osoitetaan matkailupalveluiden käyttöön tarkoitettut alueet Rytiniemen kärjessä sekä Niittyniemen kannaksella. Alueen toteutuksen tulee perustua alueelle laadittavaan asemakaavaan, ranta-asemakaavaan tai kunnan hyväksymään muuhun yksityiskohtaiseen kokonaissuunnitelmaan, jossa määritetään myös rakennusoikeus.

PY

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue. Merkinnällä osoitetaan Kansanopiston alue.

T-ak

Teollisuus- ja varastoalue. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin alueelle voidaan teollisuuden sijaan osoittaa tarvittaessa myös muunlaista elinkeinotoimintaa ja asumista. Alue sijoittuu kaava-alueen länsiosaan Pekkalan tien varteen nykyisen asemakaava-alueen koillispuolelle.

M

Maa- ja metsätalousvaltainen alue. Merkinnällä osoitetaan pääosin metsät, jotka sijaitsevat kaava-alueella. Määräyksen mukaan alueella sallitaan maa- ja metsätaloutta sekä muita luontaiselinkeinoja palveleva rakentaminen. Lisäksi määrätään, että rantavyöhykkeen ja kyläalueen ulkopuoliset alueet ovat suunnittelutarvealueita. Tämä tulee huomioida mahdollisten rakentamislupahakemusten yhteydessä (RakL 46 §).

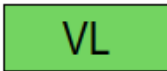
MT

Maatalousalue. Merkinnällä osoitetaan viljelykäytössä olevat pellot Kansanopiston pohjoispuolella. Määräyksen mukaan alueella sallitaan maa- ja metsätaloutta sekä muita luontaiselinkeinoja palveleva rakentaminen. Rantavyöhykkeen ja kyläalueen ulkopuoliset alueet ovat suunnittelutarvealueita kuten M-alueellakin.

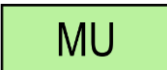
MA

Maisemallisesti arvokas peltoalue. Laivalan kylällä keskeisesti sijaitsevat peltoalueet on osoitettu maisemallisesti arvokkaiksi. Alueille saa rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia. Alueiden metsittäminen on kielletty. Rantavyöhykkeen ja kyläalueen ulkopuoliset alueet ovat suunnittelutarvealueita kuten M-alueellakin.

Virkistys

Lähivirkistysalue. Merkinnällä osoitetaan rakennetun ja asemakaavoitettavaksi tarkoitetun alueen välittömässä läheisyydessä. Alue on tarkoitettu päivittäiseen ulkoiluun ja virkistykseen.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Alueet sijoittuvat nykyiselle asemakaavoitetulle alueelle, jossa alueet on merkitty virkistykselle. Mikäli asemakaavaa muutetaan, alueiden käyttötarkoitus ja tien melualue tulee huomioida.

Virkistyskohde. Kohde on tarkoitettu yleistä ulkoilu- ja virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden (laavu, lintutorni, taukopaikka, venevalkama) toteuttamiseen ja kehittämiseen. Yksityisillä kiinteistöillä olevat virkistyskohteet on eroteltu omaksi merkinnäkseen:

Virkistyskohde. Kohde on tarkoitettu ulkoilu- ja virkistyskäyttöä palvelevien rakenteiden (laavu, lintutorni, taukopaikka, venevalkama) toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Uimaranta. Merkinnällä osoitetaan Multilahden uimaranta.

Ulkoilureitti. Merkinnällä osoitetaan Ranuanjärven kiertävä ulkoilureitti pistoyhteyksineen.

Kevyen liikenteen reitti. Merkinnällä osoitetaan Pekkalan tien varressa Kansanopistolle kulkeva reitti.

Kevyen liikenteen yhteystarve. Yhteystarve osoitetaan Posiontien varteen kirkonkylältä Laivalaan.

Moottorikelkkareitti. Merkinnällä osoitetaan Pekkalan tien varressa ja kaava-alueen pohjoisreunalla kulkeva moottorikelkkareitti.

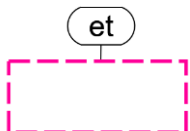

Moottorikelkkaura. Merkinnällä osoitetaan kaava-alueen luoteisosassa oleva ura, joka kulkee Ranuanjärven kautta.

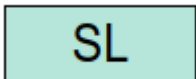
Muut merkinnät

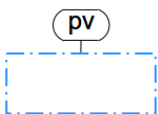
Yhdyskuntateknisen huollon alue. Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntateknisen huollon alue Multilahden uimarannan pohjoispuolella. Alueelle on määritetty myös suojavyöhyke, millä varmistetaan, ettei alueen vierelle voida sijoittaa toimintaa haittaavaa maankäyttöä.

Ohjeellinen yhdyskuntateknisen huollon alueen suojavyöhyke.

Luonnonsuojelualue. Merkinnällä osoitetaan kaava-alueelle sijoittuvat luonnonsuojelualueet Kohtalahdon alueella. Luonnonsuojelualueet yksityisillä mailla ovat luonnonsuojelulain 3. luvun 24 §:n mukaisia luonnonsuojelualueita, joita koskevat rajoitukset ja alueilla sallitut toimenpiteet on määritetty rauhoituspäätöksissä.

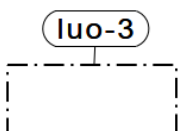

Pohjavesialue. Merkinnällä on osoitettu Kolonenäkkeen pohjavesialue kaava-alueen länsiosassa.

Pohjavesialueilla tapahtuvaa rakentamista ja muita toimintoja rajoittavat pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) ja pohjaveden muuttamiskielto (VL 3. luvun 2 §). Alueella ei sallita pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia rakennustoimenpiteitä tai toimintoja. Alueelle ei saa sijoittaa sellaista uutta teollisuutta tai muuta siihen verrattavaa toimintaa, joka valmistaa, varastoi tai käyttää toiminnassaan pohjavettä vaarantavia kemikaaleja tai muita aineita.

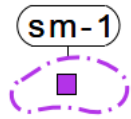
Pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavista toimenpiteistä on tarvittaessa pyydettävä paikallisen viranomaisen lausunto. Öljy- tai polttoainesäiliöt, sekä muiden pohjaveden puhtautta vaarantavien aineiden säiliöt ja varastot tulee varustaa riittävän tilavilla suoja-altailla ja sijoittaa maan päälle rakennusten sisätiloihin tai katoksen alle. Jätevesien imeyttäminen tai muu päästäminen maaperään on kielletty.

Alueen osalta tulee huomioida, että pohjaveden määrään ja laatuun vaikuttavat toimenpiteet voivat vaatia vesilain tai ympäristönsuojelulain mukaisen luvan.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue. Alue tulisi säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena. Alueelle saa rakentaa kulkureittejä. Alueelle toteutettavat polut ym. maastorakenteet tulee toteuttaa luonnonympäristön ehdoilla niin, että alueen luontoarvot säilyvät.

Merkinnällä on osoitettu Syvälammen oja ja Pitkäperänahon oja Laivalan ympäristössä sekä Hyyhelönoja luonnonsuojelualueen pohjoispuolella. Merkinnät perustuvat luontoselvitykseen.

Muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama muinaisjäännösalue/-kohde. Alueen kaivaminen, peittäminen, ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista toimenpiteistä ja maankäyttösuunnitelmista tulee pyytää alueellisen vastuumuseon (Lapin maakuntamuseo) lausunto. Kohteen numero viittaa arkeologisen inventointiraportin 2024 kohdeluetteloon.

- sm-1 Kolonenäke, esihistoriallinen muinaisjäännösryhmä (mj-tunnus 683010001)
- sm-2 Tuliniemi, kivikautinen asuinpaikka (mj-tunnus 683010101)
- sm-3 Multikangas, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054692)
- sm-4 Kohtalehto, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054693)
- sm-5 Leppäranta, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000055530)
- sm-6 Laivavaara, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054694)
- sm-7 Kivilampi, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054695)
- sm-8 Laivavaara 2, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054696)
- sm-9 Laivala, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054697)
- sm-10 Laivalahti, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054699)
- sm-11 Kolomuransuo, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054709)
- sm-12 Poropelto, historiallinen työ- ja valmistuspaikka (mj-tunnus 1000054711)

Muinaisjäännösalueet ja -kohteet pystytään turvaamaan kaavaratkaisussa.

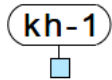
Kulttuuriympäristön osalta on tehty selvitys (Kulttuuriympäristöselvitys osayleiskaavan liitteenä), jonka pohjalta osa kohteista on määritelty paikallisesti arvokkaiksi. Ne ovat itsessään arvokkaita rakennuksia, joihin liittyy rakennushistoriallisia, historiallisia ja/tai maisemallisia arvoja. Nämä kohteet osoitetaan osayleiskaavassa suojeltavina rakennuksina tai kohteina (sr). Niitä koskee määräys, jonka mukaan rakennuksia ei saa purkaa ilman rakennuslain mukaista lupaa. Osa kohteista on inventoinnin pohjalta todettu arvokkaiksi osana kyläkuvaa. Ne ovat tyypillisesti rakennuksia, joilla on miljööön kerroksellisuuden kannalta merkitystä osana kyläkokonaisuutta: ne erottuvat kyläkuvassa ja maisemassa omaa aikakauttaan edustavina kohteina ja tuovat ympäristöönsä ajallista syvyyttä. Itsessään ne kuitenkin ovat tyypillisesti melko tavanomaisia oman aikakautensa rakennuksia. Näitä rakennuksia ei ole kaavamääräyksessä määrätty suojeltaviksi. Kaavamääräys kuitenkin ohjaa kohteiden säilyttämiseen osana miljöökokonaisuutta (kh).

Rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja/tai maisemallisesti arvokas rakennus tai kohde. Kulttuuriympäristöselvityksessä paikallisesti arvokkaiksi määritellyt kohteet huomioidaan kaavassa rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaina rakennuksina tai kohteina (sr).

Korjaus- ja muutostyöt sekä lisärakentaminen tulee toteuttaa siten, että rakennuksen tai kohteen rakennustaiteen, kulttuurihistorian, kyläkuvan ja/tai maisemakuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Kohteita koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Rakennuksia ei saa purkaa ilman RakL 55 § mukaista lupaa.

1. Pyramidikattoinen kesänavetta
2. Tuliniemi
3. Koivuranta
4. Lepola
5. Laivalan aitat (luhtiaitta ja pikkuaitta)
6. Vanha Alatalo

Kyläkuvallisesti ja/tai maisemallisesti arvokas rakennus tai kohde. Rakennukset tai kohteet, joiden arvo itsessään on vaatimaton mutta joilla on kyläkuvallista tai maisemallista merkitystä osana kokonaisuutta, huomioidaan kaavassa kyläkuvallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaina rakennuksina tai kohteina (kh).

Korjaus- ja muutostöissä rakennuksen tai kohteen historialliset ominaispiirteet on pyrittävä säilyttämään. Kohteita koskevista merkittävistä muutoksista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

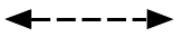
1. Laivala
2. Laivalan aitat (sauna ja iso aitta)
3. Vaaralan aitta
4. Määttälä.

st

Seututie. Posiontie (seututie 941) ja Pekkalantie (seututie 942).

yt

Yhdystie. Olevat tieyhteydet on merkitty tarvittavilta osin.

Tieyhteystarve. Merkinällä osoitetaan tieyhteystarve Laivalantieltä Niittyniemeen osoitetuille rakennuspaikoille sekä Kansanopistolta nykyisin Ranuanjärven pohjoispuolen rakennuspaikoille kulkevan tien varteen lyhentämään matkaa.

z

110 kV voimalinja. Rakennusten sijoittelussa tulee huomioida riittävät suojaetäisyydet. Merkinällä osoitetaan nykyinen Pekkalantien varressa ja kaava-alueen pohjoisreunalla kulkeva voimalinja.

z

Uusi 110 kV voimalinja. Rakennusten sijoittelussa tulee huomioida riittävät suojaetäisyydet. Merkinällä osoitetaan Pekkalantien varteen ja kaava-alueen pohjoisreunalle nykyisen voimalinjan rinnalle suunniteltu uusi voimalinja.

7.3.3 Kaavamääräykset

Yleiskaavassa on annettu seuraavat yleismääräykset:

Rakennuspaikan koko määräytyy rakennusjärjestyksen mukaisesti. Määräykset tontin vähimmäiskoosta koskevat vain uusia rakennuspaikkoja ja olevia rakennuspaikkoja silloin, kun tontin koko esim. lohkomisen vuoksi muuttuu. Kaavamääräykset eivät vähennä aiemmin myönnetyn rakennusluvan (rakentamisluvan) mukaista rakennusoikeutta, mikäli kyseinen lupa on edelleen voimassa.

A-, ARA- ja AT-alueilla rakennuspaikalle saa rakentaa enintään kaksikerroksisen asuinrakennuksen ja talousrakennuksia, joiden yhteenlaskettu rakennusoikeus on 300 k-m². Asuinrakennuksen etäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 20 m.

RA-alueilla rakennuspaikalle saa rakentaa loma-asunnon ja siihen liittyviä talousrakennuksia, joiden yhteenlaskettu rakennusoikeus on 200 k-m². Loma-asunnon etäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 10 m.

Yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa ja aluevarauksissa tulee huomioida hulevesien hallinta ja käsittely. Hulevedet on pyrittävä käsittelemään ja hyödyntämään syntypaikallaan.

Rakennettaessa maanteiden tai muun melua tuottavan kohteen läheisyyteen tulee ottaa huomioon valtioneuvoston antamat sisä- ja ulkomelutasoja koskevat ohjeavrot tai kulloinkin voimassa olevat ohjeet ja määräykset. Uudisrakennuspaikoilla melusuojausten rakentaminen on kiinteistönomistajan tai -haltijan toteutettava.

Uusille rakennuspaikoille tulee johtaa tonttitiet ensisijaisesti olemassa olevien pääsysteiden ja maantieliittymien kautta. Yleisten teiden varsilla tarvittavat liittymäluvut tai liittymän käyttötarkoituksen muutokset tulee hakea ennen rakentamisluvan myöntämistä. Uusia teitä rakennettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettei niiden rakentamisesta aiheudu merkittäviä maisemallisia vaurioita. Vakituksille asuinpaikoille johtavien yhteyksien tulee olla käytettävissä myös tulvatilanteessa.

Virkistysalueverkoston suunnittelussa ja toteutuksessa tulee pyrkiä katkeamattomiin yhteyksiin ja ottamaan monipuolisesti huomioon eri virkistystoiminnot.

Rakennuspaikkojen maanpinnan alin korkeustaso tulee olla vähintään yhden metrin (1 m) järven keskivedenkorkeuden (MW) yläpuolella. Alimmat tulvavahingoille alttiit rakenteet tulee sijoittaa vähintään puoli metriä (0,5 m) edellä mainitun korkeuden yläpuolelle. Tulvavahingoille alttiiden rakenteiden alin sallittu taso N2000-järjestelmässä on Ranuanjärvellä +144,66 m.

Rakennettaessa poronhoitoalueelle on huomioitava poronhoitolain 3 §:n takaama porojen vapaa laidunnusoikeus.

Rakentamislupahakemukseen tulee liittää jätevesien käsittelyä ja johtamista koskevat suunnitelmat sekä selvitys siitä, että laadultaan soveltuvaa talousvettä on riittävästi saatavissa. Velvoite jätevesien käsittelystä koskee kaikkea rakentamista. Jätevesien käsittelyssä on noudatettava kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja -asetusta sekä Ranuan kunnan rakennusjärjestystä. Asuinkiinteistöt tulee liittää jätelain mukaisesti jätehuoltoon.

7.4 Vertailevat tarkastelut

7.4.1 Muutos nykytilanteeseen

Osayleiskaavaehdotuksessa taajamarakennetta kasvatetaan hieman pohjoiseen ja itään alueille, jotka on merkitty asemakaavoitettavaksi. Samalla varmistetaan turvallinen kulkuyhteys järven pohjois- ja itäpuolille. Järven pohjois- ja itärannoille on osoitettu uusia rakennuspaikkoja, joiden myötä vastataan toiveeseen saada alueelle uusia rantarakentamisen mahdollisuuksia. Alueelle on jätetty myös mahdollisuus laajentaa asemakaavaa, mikäli se jossain vaiheessa nähdään tarpeellisenä. Rantarakentamisen lisääntyessä alueen tieyhteydet tulisi saada lyhyemmiksi, minkä vuoksi alueelle on esitetty tieyhteystarpeita. Tieyhteyksien tarkkoja paikkoja ei ole osayleiskaavassa selvitetty, vaan merkintä osoittaa tarpeen.

Osayleiskaavaehdotuksessa Laivalan rakennuspaikkojen lisäys on huomattava. Lisäyksen katsotaan kuitenkin olevan mahdollinen, sillä alue on vesi- ja viemäriverkon piirissä. Alueelle on hyvä tieyhteys, jota parantaa edelleen esitetty kevyenliikenteen yhteys toteutuessaan. Lisäksi alueen rakennuspaikat voi toteuttaa elinkeinoja ja palveluja sisältävinä, mikä mahdollistaa paikallisen työllisyyden ja palvelujen lisääntymisen, ja voi näin ollen vähentää kulkemistarvetta. Alueelle jää vapaita rantoja ja virkistyspaikkoja. Toisaalta merkittävä rakentamisen lisääminen voisi vaatia asemakaavoitusta.

7.4.2 Valtakunnalliset ja seudulliset intressit

Osayleiskaavaratkaisu tukee alueen elinvoimaa mahdollistamalla uusien vakituisten ja vapaa-ajan asuntojen rakentamisen houkutteleville ranta-alueille. Kaavassa varaudutaan tonttikysynnän lisääntymiseen vetovoimaisilla sijainneilla.

Uudet rakentamisalueet on pyritty sijoittamaan kirkonkylän lähialueelle, parhaiten saavutettaville rakentamiseen soveltuville sijainneille. Uusi rakentaminen täydentää olevaa rakennetta ja hyödyntää olevaa kunnallistekniikkaa. Uusi rakentaminen sijoittuu tulvavaara- ja melualueiden ulkopuolelle.

Kulttuuriympäristöt on huomioitu inventoinnissa ja niiden säilyminen turvataan kaavamääräyksillä. Maa- ja metsätalousalueet säilyvät kaava-alueella jatkossakin yhtenäisinä. Virkistysalueita, -reittejä sekä vapaata rantaa säilytetään kaava-alueella. Rannan suuntainen kulkuyhteys on turvattu mm. olevalla reitillä.

Osayleiskaava on myös maakuntakaavan mukainen. Taajamatoimintojen aluetta kehitetään ensisijaisesti asumisen alueena, vapaan rantaviivaan vaade huomioiden. Voimajohdot ja pohjavesialue on myös huomioitu kaavaratkaisussa. Osoitetut matkailupalveluiden alueet tukevat maakuntakaavan matkailun vetovoima-alueen merkintää. Osayleiskaava huomioi luonnon ja maiseman erityispiirteet, kulttuuriympäristön sekä alueen sijoittumisen poronhoitoalueelle.

7.4.3 Tavoitteiden toteutuminen

Osayleiskaavaratkaisulla saadaan lisättyä kirkonkylän ympäristön tonttitarjontaa ja varauduttua tonttikysynnän mahdolliseen lisääntymiseen. Uudet rakennuspaikat perustuvat emätilaselvitykseen, harkittuihin mitoituslukuihin ja olevan kunnallistekniikan entistä parempaan hyödyntämiseen.

8 Yleiskaavan vaikutukset

Alueidenkäyttölain mukaan kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset (AKL 9 § ja MRA 1 §). Vaikutuksen arvioinnin tarkoituksena on selvittää tarpeellisessa määrin kaavan toteuttamisen aiheuttamat vaikutukset ennakolta. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön;
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön;
- 6) elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti osayleiskaavan muutoksen vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin lähtökohdanna on voimassa oleva osayleiskaava, eli myös toteutumattomat kaavamerkinnot muun muassa rakentamattomien rakennuspaikkojen osalta, ei tämänhetkinen rakentamisen tilanne.

8.1 Ympäristövaikutukset

8.1.1 Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Osayleiskaavalla edistetään kulttuuriympäristön elinvoimaisuuden säilymistä ja tuetaan arvokkaiksi määriteltujen kohteiden säilymistä. Arvokohteiden säilyminen edistää myös kulttuuriympäristölle ominaisen kerroksellisuuden säilymistä. Kerroksellinen, eri-ikäisistä rakennuksista muodostuva ympäristö on myös asuinympäristönä viihtyisä ja vetovoimainen.

Arvokkaiksi määritellyt kohteet on merkitty kaavaan rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaina kohteina. Rakennusten ja niille tyypillisten erityispiirteiden säilymistä tuetaan kaavamääräyksillä. Sellaiset rakennukset, jotka eivät itsessään ole arvokkaita mutta joilla on arvoa osana kokonaisuutta, on merkitty kaavaan kyläkuvallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaina kohteina.

Laivalan rakennuspaikkojen lisääminen parantaa kylän elinvoimaisuutta ja hyödyntää olevaa kunnallistekniikkaa. Alueen elinvoiman lisääntymisen myötä kyläkuva voi parantua ja maisemat säilyä. Samoin muiden tiivistyvien alueiden taajama- ja kyläkuva voi parantua täydennysrakentamisen myötä. Toisaalta merkittävä lisäys rakennuspaikkoihin sekä elinkeinojen lisääntyminen alueella voi myös muuttaa kylän luonnetta niin, että se voidaan kokea negatiivisempana.

8.1.2 Vaikutukset luontoon, maa- ja kallioperään, veteen ja ilmastoon

Lisääntyvä loma- ja vakituinen asuminen tuo mahdollisesti kuormitusta luontoon ja erityisesti vesistöön, mikäli esim. jätevesien käsittelyssä on ongelmia. Kaavamääräyksillä nämä vaikutukset on pyritty minimoimaan. Rakentamisen lisäys mahdollistuu erityisesti Laivalassa, joka on jo nykyisellään kunnallistekniikan piirissä (vesi- ja jätevesiverkosto).

Mikäli asemakaavoitettaviksi esitetyt alueet toteutetaan, rakentamisvaiheessa näiden alueiden olosuhteet muuttuvat, kun puustoa kaadetaan ja maata kaivetaan ja tasoitetaan. Tiivistyvän asumisen alueen keskellä olisi tärkeää säilyttää osia alkuperäisestä luonnosta, mikä tulisi huomioida asemakaavoitusvaiheessa.

Arvokkaat luontokohteet on kartoitettu alueella, eikä niiden yhteyteen esitetä muuttuvaa maankäyttöä.

8.1.3 Vaikutukset liikenteeseen ja infrastruktuuriin

Rakennuspaikkojen lisääminen taajaman keskeisten alueiden ulkopuolella Laivalassa ja muualla vesistöjen ympärillä tuo liikkumistarvetta, mikä voi osaltaan hankaloittaa kylämaisten alueiden kehittämistä ja vaikuttaa asumisviihtyvyyteen negatiivisesti. Toisaalta lähes kaikki uusi rakentaminen voi liittyä olevaan kunnallistekniikkaan ja tiestöön, mikä säästää ympäristöä.

Etäälle taajamasta sijoittuvat uudet rakennuspaikat lisäävät liikkumista. Kaikki Ranuanjärven pohjoisrannan rakennuspaikat ovat nykyisinkin saavutettavissa tietä pitkin, joskin tietä pitkin etäisyydet ovat jonkin verran pidempiä kuin linnuntietä. Osayleiskaavan yleismääräyksissä on kiinnitetty huomiota siihen, että uusille rakennuspaikoille tonttitiet tulee johtaa ensisijaisesti olevien pääsysteiden ja maantieliittymien kautta. Osoitetut tieyhteystarpeet parantaisivat järven pohjoispuolisten alueiden saavutettavuutta. Tieyhteystarpeita ei ole suunniteltu eikä tarkempia linjauksia mietitty, mikä tuo epävarmuuden niiden toteuttamiskelpoisuuteen. Yleismääräysten pohjalta tulee lisäksi kiinnittää huomiota tierakentamisen maisemallisiin näkökulmiin ja vakituisten asuinpaikkojen tieyhteyksien käytettävyyteen myös tulvatilanteessa, mikä vähentää tierakentamisen vaikutuksia. Mikäli tieyhteydet vaativat korottamista, tulee maisemallisiin ja tulvaveden virtauksen mahdollistamiseen kiinnittää huomiota, erityisesti Niittyniemessä.

8.2 Taloudelliset vaikutukset

8.2.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskunta- ja energiatalouteen

Taajaman keskeisen osan ulkopuolisilla alueilla rakennuspaikkojen toteuttaminen on maanomistajien vastuulla, joten taloudelliset vaikutukset kohdistuvat maanomistajiin ja rakentajiin. Mikäli asemakaavoitettavaksi esitetyt alueet asemakaavoitetaan, taloudellisia ja toteutukseen liittyviä vastuita siirtyy kunnalle. Lisäksi uusille alueille on asemakaavoituksen pohjalta rakennettava lyhyehköt asuntokadut. Laivalassa on oleva kunnallistekniikka, ja rakennuspaikoille tai niiden lähetyville on olevia teitä tai metsäautoteitä, joita voidaan joutua parantamaan liikenteen lisääntyessä. Oleva yhdystieverkko on pidettävä kunnossa, riippumatta siitä tuleeko teiden varteen uutta asutusta.

Uudet rakentamisalueet on sijoitettu siten, että taajamasta parhaiten saavutettavissa oleville rakentamiseen soveltuville alueille osoitetaan tiiviimpää rakentamista. Tiiviimpi uusi rakentaminen on pyritty sijoittamaan olevan kunnallistekniikan piiriin tai sen lähelle.

Rakentaminen alueella on todennäköisesti varsin maltillista ja toteutuu pitkän ajan kuluessa.

8.3 Sosiaaliset vaikutukset

8.3.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Alueiden kehittäminen parantaa nykyisten ja tulevien asukkaiden elinoloja ja kehittää elinympäristöjä sekä kunnan elinvoimaa. Lisääntyvän elinvoimaisuuden myötä palveluihin, maisemiin ja virkistystekijöihin tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota, millä on todennäköisesti positiivinen vaikutus elinympäristöihin.

Uusien rakennuspaikkojen sijoittuminen vanhan rakentamisen läheisyyteen muuttaa ympäristön luonnetta ja asukkaiden elinympäristön kokemista. Laivalan voimakas lisärakentaminen voi muuttaa kylämiljöötä merkittävästi, myös negatiiviseen suuntaan. Häiriöitä tai keskenään ristiriitoja aiheuttavaa maankäyttöä ei kaavassa kuitenkaan esitetä toistensa viereen.

Matkailualueiden kehittäminen voi tuoda uudenlaista toimeliaisuutta alueelle, mutta myös negatiivisia ilmiöitä kuten lisääntyvää liikennettä. Matkailulle osoitetut alueet tulee kaavamääräysten mukaisesti asemakaavoittaa tai muuten suunnitella tarkemmin, millä voidaan vähentää ongelmia. Lisäksi matkailua on jo nykyisellään alueen lähistöllä, minkä voidaan katsoa vähentävän vaikutuksia.

8.3.2 Vaikutukset elinkeinoihin, yritystoimintaan ja palveluihin

Kaavaratkaisu lisää elinvoimaisuutta ja uusia asukkaita alueella. Tämä taas vaikuttaa siihen, että yritystoiminnalla ja palveluilla on paremmat menestymisen mahdollisuudet. Teollisuudelle ja matkailupalveluille on kaava-alueella omat aluevarauksensa. Lisäksi Laivalan alueelle voi sijoittaa elinkeinoja ja palveluja kylärakenteeseen osana muuta rakentamista.

Kaava-alueella on jonkin verran maa- ja metsätaloutta, mikä on huomioitu kaavaratkaisussa. Alkutuotanto voi jatkua alueella tulevaisuudessakin.

Kuva 35. Camping Ranuanjärvi sijaitsee vajaan kilometrin etäisyydellä osayleiskaavan rajasta. Kuva: <https://ranuaresort.com/majoitus/ranuanjarvi-camping/>

Vaikutukset poroelinkeinolle

Poronhoito ylläpitää kunnan monipuolista elinkeinorakennetta. Erityisesti pienemmissä kylissä Lapissa poronhoito on yleensä merkittävä työllistäjä ja elinvoimaisuuden, maisemakuvan ja turvallisuuden ylläpitäjä. Paliskunnan mukaan Ranuanjärven pohjois- ja itärannat ovat ikikuusikkoja ja luppukuusikoita, porojen luontaisia asuinalueita ja erityisesti talvilaidunalueita, ja porot liikkuvat alueella luontaisen laidunkierron mukaan. Lisäksi alueen kaakkoispuolella on tärkeä erotusaita ja porotila, jonne porot kulkevat ja jonne niitä myös kuljetetaan. Alueelle ei toivota uutta asuin- ja lomarakentamista, koska vaarana on laidunkierron häiriöt, porojen etsiytyminen pihaille sekä mahdolliset vastakkainasettelut asukkaiden ja poroelinkeinojen välille. Mikäli paliskunnassa joudutaan kuljettamaan poroja tai aitaamaan alueita, kasvavat elinkeinon kustannukset.

Osayleiskaavaratkaisulla ei kuitenkaan suoraan vaikuteta poroelinkeinoon, koska osayleiskaavoitettava alue on jo nykyisellään asumisen ja loma-asumisen aluetta, jossa on myös lisärakentamisen mahdollisuuksia (voimassa olevankin osayleiskaavan pohjalta). Alueelle sijoittuva Laivalan kylä on rakentunut, ja alueen virkistysreitit ovat käytössä olevia eikä niihin ole kaavaratkaisulla osoitettu muutoksia. Mikäli alueelle jo voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu rakentaminen sekä nyt esitetty lisäys rakentamiseen toteutuu täysimääräisenä, tulee alueelle lisää toimeliaisuutta ja sitä kautta vaikutuksia poroille ja poroelinkeinolle. Esimerkiksi lisääntyvä liikenne voi aiheuttaa vaaratilanteita, ja tiestö voi ohjata poroja kulkemaan lähemmäs asutusta erityisesti talvella. Alueen aurattava tiestö ja virkistysreitit voivat houkutellessa poroja kulkemaan niitä pitkin, ja tämä voi tuoda ongelmia alueelle. Lisäksi porot voivat kulkea asutuksen pihilla, ja tämä voi tuoda ristiriitoja elinkeinon ja asukkaiden välille. Alue on kuitenkin syys- ja talvilaidunalueita ja porojen kierto- ja

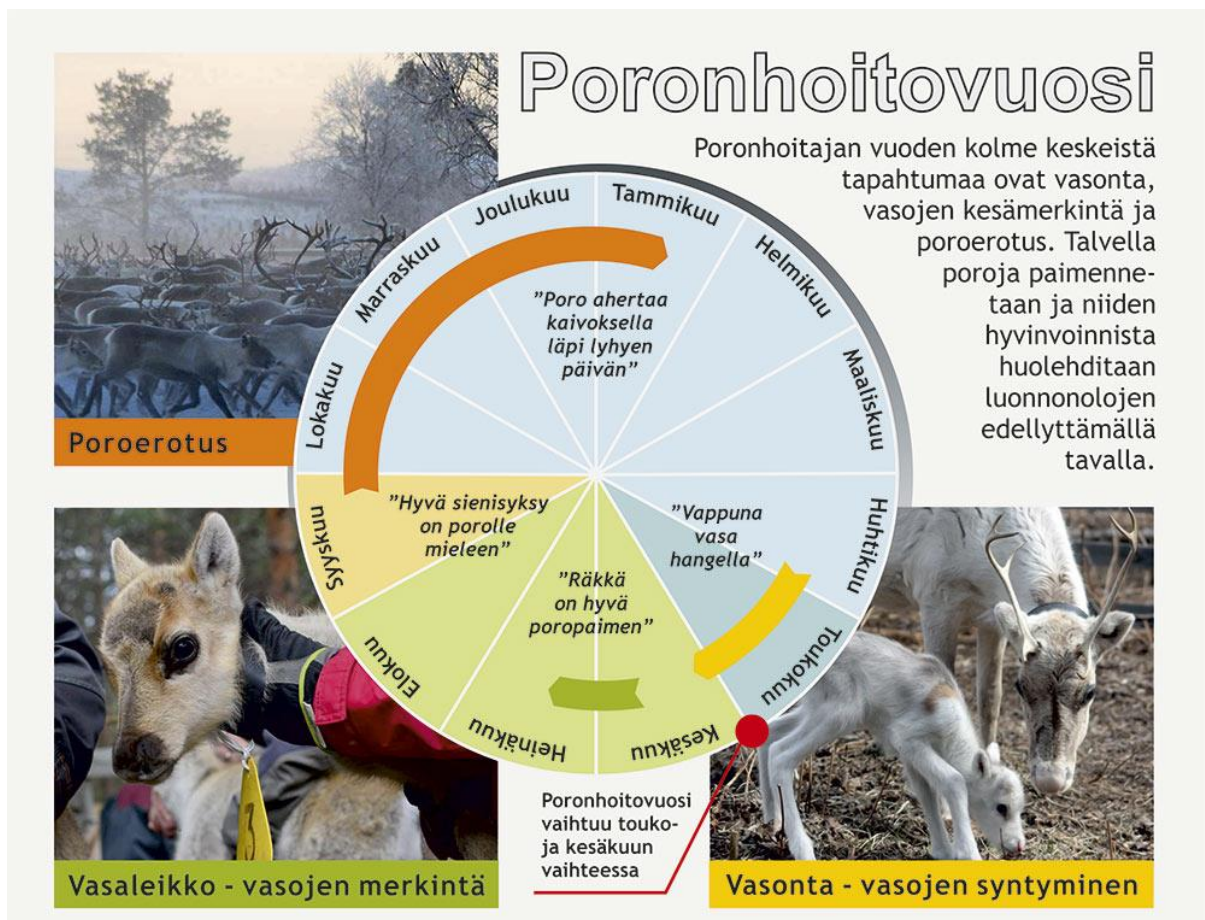
kuljetusreittien aluetta erityisesti talvisin. Toisaalta paliskunnan mukaan porot ovat talvella suurelta osin aitauksissa, mikä osaltaan vähentää vaikutuksia.

Kaavamääräyksillä on pyritty saamaan huomio siihen, että rakennettaessa alueelle tiedostettaisiin poroelinkeinon olemassaolo sekä porojen vapaa laidunnusoikeus. Lisäksi rakentamista on osoitettu vain osalle rantoja, ja alueelle jää edelleen rakentamisesta vapaita rantaosuuksia. Rakentamista on osoitettu rantaan tukeutuen, ja rantavyöhykkeen ulkopuolelle rakentamista on osoitettu vain Laivalan kylässä sekä Pekkalantien varrella nykyistä taajamarakennetta hieman jatkaen (Kansanopiston alueeseen saakka).

Alueelle rakennettaessa olisi hyvä huomioida poroelinkeinon osalta seuraavaa:

- rakentamislupaa myönnettäessä tulisi rakentajia hoksauttaa, että ollaan poronhoitoalueella, jossa poroilla on vapaa laidunnusoikeus
- rakentamisluvan yhteydessä tulisi muistuttaa myös rakennusjärjestyksen poronhoitoa koskevista määräyksistä
- rakennettaessa alueelle pihat olisi hyvä aidata, mikäli asukkaat eivät halua porojen kulkevan pihoillaan; pihoille johtaville teille tulee samalla asentaa portti, jota pidetään kiinni
- pihat olisi hyvä toteuttaa mahdollisimman luonnonmukaisina, erityisesti loma-asutuksen pihat tulisi jättää luonnontilaisiksi (välttämällä esimerkiksi laajoja nurmikenttiä)

Myös virkistykseen osalta on hyvä tiedottaa alueen liikkuja poronhoitoalueesta ja porojen vapaasta laidunnusoikeudesta. Samalla on hyvä kertoa poromiesten työskentelystä alueelle. Hyvällä vuorovaikutuksella ja yhteistyöllä on mahdollista välttää ristiriitoja.

Kuva 36. Poronhoidon vuosikello. Lähde: Paliskuntain yhdistys.

9 Yleiskaavan toteuttaminen

Alueelle suunniteltuja uusia rakennuspaikkoja toteutetaan vähitellen pitkän aikavälin kuluessa, maanomistajien tarpeesta riippuen.

9.1 Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Alue, joka on ajateltu asemakaavoitettavaksi, on osoitettu omalla merkinnällään. Asemakaavoitettavaksi alueeksi suositellaan nykyisen asemakaava-alueen pohjoispuolista Multilahden ja Kansanopiston välistä aluetta sekä kirkonkylän ja Laivalan välistä aluetta Posiontien varressa. Kirkonkylän ja Laivalan välisen alueen asemakaavoitus olisi tärkeää myös alueen kevyenliikenteen sujuvoittamisen sekä matkailupalvelujen kehittämismahdollisuuksien vuoksi.

Oulussa 7.4.2026

Mikko Autio ja Johanna Lehto

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Ranuanjärven osayleiskaava

Ranuan kunta

Sweco Finland Oy

Päiväys
Tekijä
Versio

7.4.2026
Johanna Lehto, Mikko Autio

SWECO

Suunnitelmassa kerrotaan alueidenkäyttölain 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat kaavaprosessissa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voidaan tehdä suunnittelun kuluessa tarkistuksia ja täydennyksiä tarpeen mukaan.

Sisältö

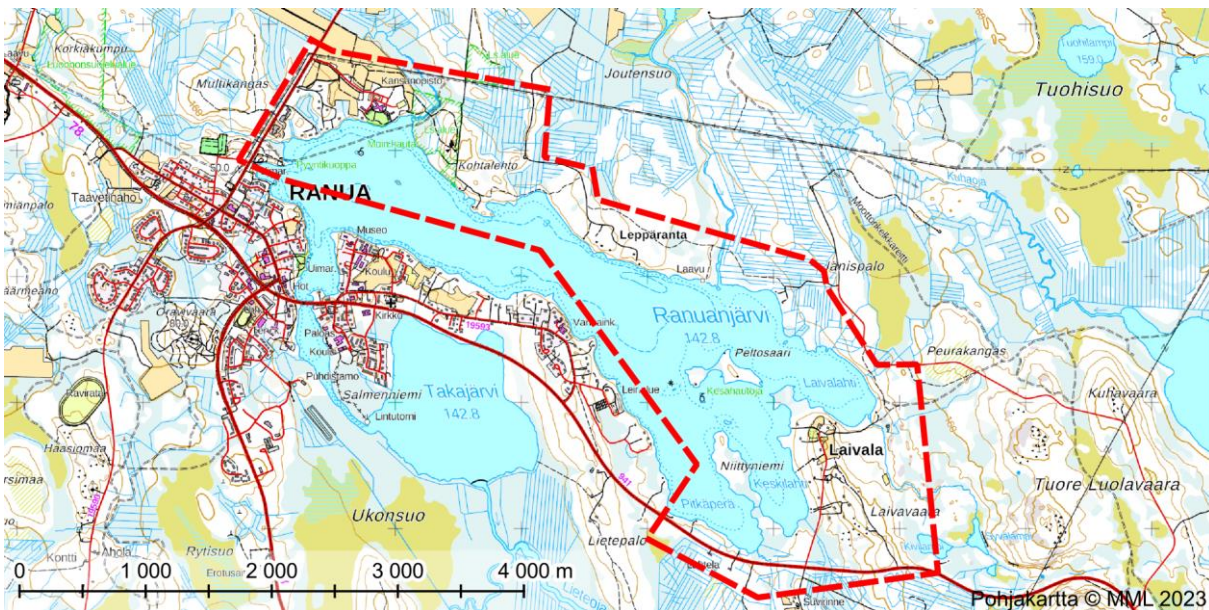
1.	Perus- ja tunnistetiedot.....	4
1.1	Suunnittelualue.....	5
2.	Tavoitteet.....	6
2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	6
3.	Suunnittelutilanne	8
3.1	Maakuntakaava	8
3.2	Yleiskaava	10
3.3	Asemakaava.....	11
3.4	Rakennusjärjestys	11
3.5	Muut selvitykset ja suunnitelmat.....	11
4.	Vaikutusten arviointi	12
4.1	Vaikutusalue	12
4.2	Arvioitavat vaikutukset.....	12
5.	Osalliset	13
6.	Työvaiheet ja alustava aikataulu	14
	Aloitusvaihe (8/2023 – 12/2023).....	14
	Valmisteluvaihe (1/2024 – 6/2025)	14
	Ehdotusvaihe (8/2025 – 6/2026)	14
	Hyväksyminen (syksy 2026).....	14
7.	Yhteystiedot.....	15

1. Perus- ja tunnistetiedot

Ranuan kirkonkylän osayleiskaava on hyväksytty 2019. Tämän jälkeen on noussut tarve päivittää osayleiskaava Ranuanjärven itä- ja pohjoisosasta. Ranuan kunnanvaltuusto on vuoden 2023 talousarvion yhteydessä päättänyt, että kunta käynnistää Ranuanjärven ympäristön yleiskaavan päivittämisen. Päivitystyön tavoitteena on lisätä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja sekä mahdollistaa asemakaavoituksen laajennus tarvittavilta osin. Lisäksi päivitystyöhön sisältyy selvityksen laadinta Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuudesta Ranuanjärven ympäröivälle alueelle sekä selvitys asemakaavan laajentamisesta aiheutuvista kuluista ja saatavista hyödyistä.

Suunnittelualue sijoittuu Ranuan keskustaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itärannalle. Osayleiskaava-alueen alustava rajaus sinisellä katkoviivalla. (Taustakartta © MML 2023)

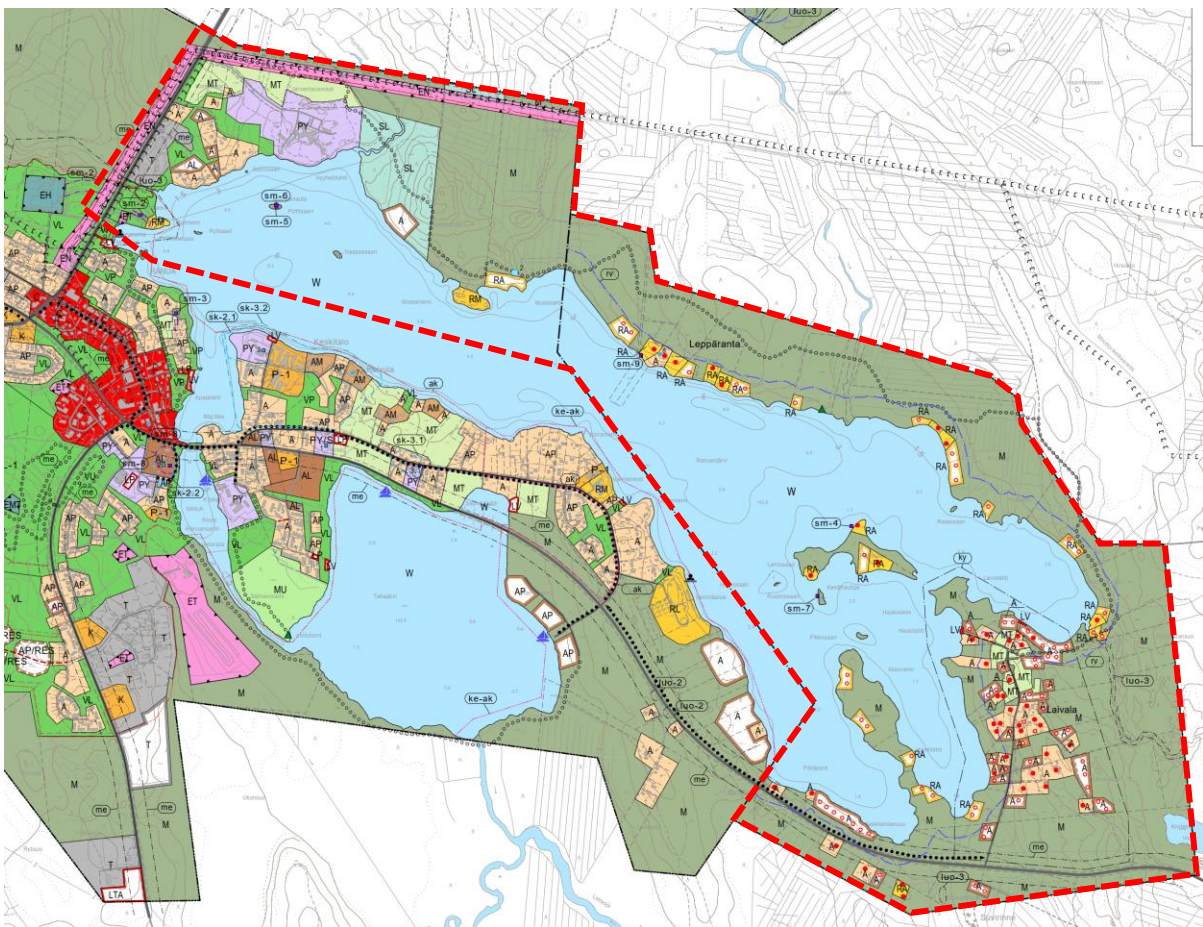
Alustava suunnittelualueen rajaus punaisella katkoviivalla (Taustakartta © MML 2023).

1.1 Suunnittelualue

Ranua sijaitsee Lapin maakunnan eteläosassa Oulun maakunnan rajalla. Naapurikuntia ovat Rovaniemi, Posio, Simo, Tervola, Pudasjärvi ja Ii. Kunnan kokonaispinta-ala on 3 465 km² ja vesipinta-alaa 232 km².

Ranuanjärven ympärillä olevat metsäalueet ovat pääosin maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Järven kaakkoisrannalla Posiontien varressa on rakennuspaikkoja vakitukselle asumiselle. Niittyniemessä on muutamia rakennuspaikkoja vapaa-ajan asumiselle, samoin niemen pohjoispuolella olevassa Peltosaaressa. Itärannalla Laivalan alueella on tiheähköä olevaa vakituista asutusta, jonka ympärille on osoitettu uusia rakennuspaikkoja. Järven pohjoisrannalla on nykyisellään muutamia lomarakennuksia, joita täydentää kaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat. Koilliskulmassa on Kansanopisto, jonka alue on osoitettu julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi. Kansanopiston itäpuolella Hyyhelöojan ja lahden alue on luonnonsuojelualuetta (Kohtalehdon luonnonmetsä), lisäksi alueelle sijoittuu toinen yksityisten mailla oleva luonnonsuojelualue (pieneltä osin Erkkilän luonnonmetsä). Kansanopiston koillispuolella on vakituista asumisen, virkistysalueita sekä teollisuus- ja varastoaluetta. Lisäksi alueella on arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Alueella on yhteensä 61 rakennuspaikkaa, näistä asuinrakennuksia on 37 ja lomarakennuksia 24. Alue on pääosin yksityisten maanomistajien omistuksessa.

Suunnittelualue käsittää osayleiskaavoitetun Ranuan kirkonkylän alueesta Ranuanjärven itä- ja pohjoisosan. Alustava suunnittelualueen raja on noin 860 hehtaaria.

Ote Ranuan kirkonkylän osayleiskaavasta. Alustava suunnittelualueen raja on punaisella, suunnittelualueen rajausta on päivitetty kaavoituksen edetessä.

2. Tavoitteet

Osayleiskaavan muutoksen tavoitteita:

- lisätä vakituisen asumisen rakennuspaikkoja koko Ranuanjärven alueella, rakennusoikeus määritellään tiloille emätilaperiaatteen mukaan.
- mahdollistaa myös vapaa-ajan asumisen, matkailun ja muun elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuudet tarvittavilta osin
- selvittää Ranuan kirkonkylän asemakaavan laajentamismahdollisuus (laajentamisesta koituvat kulut ja saatavat hyödyt)
- mahdollistaa asemakaavoituksen laajennuksen alueella katuverkon, infrastruktuurin ja virkistykseen sijoittuminen

2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttölain (AKL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa.

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000, ja tavoitteita on tarkistettu 2008. Alueidenkäyttötavoitteet on uudistettu, ja uudistetut tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Tässä kaavatyössä tulee huomioida erityisesti seuraavat:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen:

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä.
- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkempien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

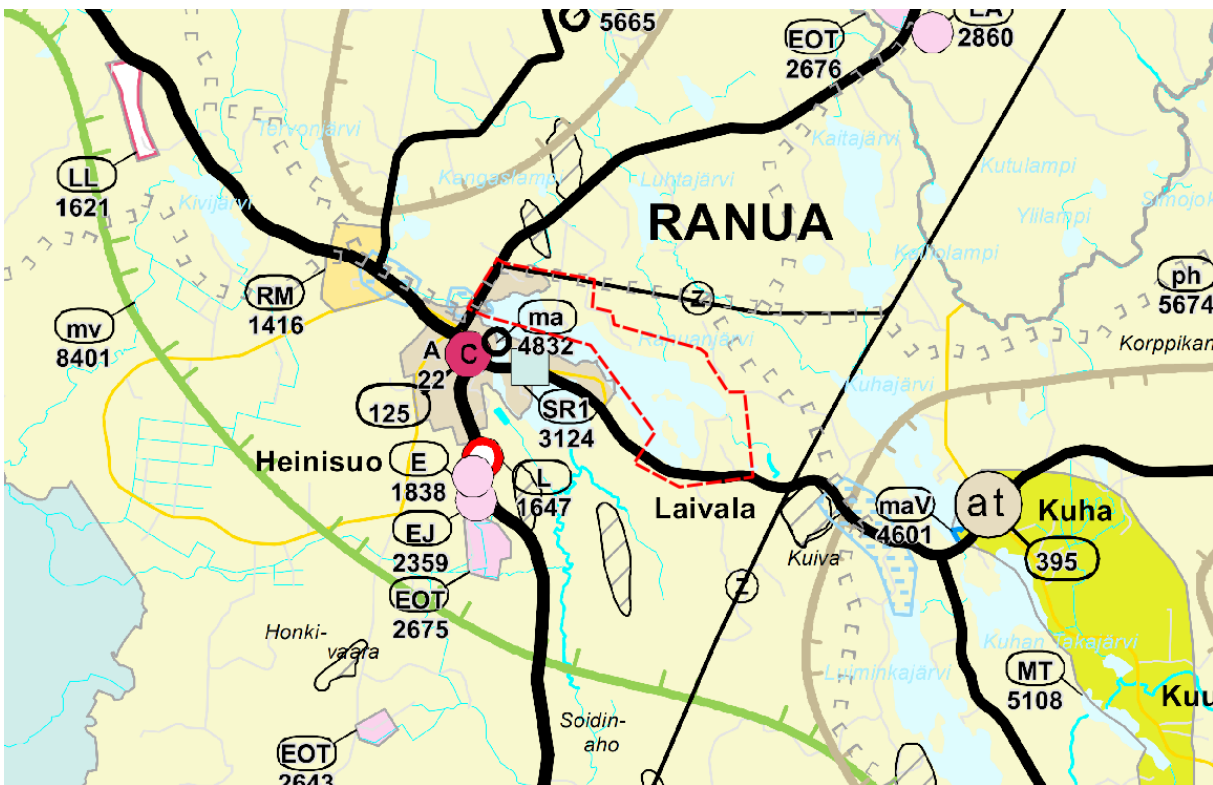
3. Suunnittelutilanne

Suunnittelualueella on voimassa Ranuan Kirkonkylän osayleiskaava, joka on hyväksytty vuonna 2019. Osayleiskaavan muutoksessa on huomioitava lisäksi maakuntakaava, alueen asemakaavat sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

3.1 Maakuntakaava

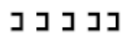
Suunnittelualueella on 21.9.2022 voimaan kuulutettu Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava. Maakuntakaava on kumonnut Rovaniemen maakuntakaavan, joka on vahvistettu ympäristöministeriössä 2.11.2001.

Maakuntakaavassa alue on pääosin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Alueen luoteiskulma kuuluu Ranuan kirkonkylän taajamatoimintojen alueeseen. Suunnittelualueen pohjoisreunalla on sähkölinja, jonka yhteydessä kulkee myös moottorikelkkailureitti. Ranuanjärven länsipuolella, osittain suunnittelualueen sisällä on pohjavesialue, joka on hyvä huomioida erityisesti rantoja suunniteltaessa. Ranuan kirkonkylä ja Ranuanjärven alue kuuluu kokonaisuudessaan maakuntakaavan matkailun vetovoima-alueeseen.

Ote maakuntakaavasta, kartalle lisätty alustava suunnittelualueen rajausta punaisella katkoviivalla (lähde: Lapin liitto).

Osayleiskaavoitettavalla alueella ja sen lähetyksillä on maakuntakaavassa seuraavat merkinnät:

MOOTTORIKELKKAILUREITTI

SEUTUTIE

VOIMAJOHTO

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.

Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattu merkittävien maisema- ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

Kohteeseen tai alueeseen vaikuttavissa hankkeissa on alueelliselle vastuumuseolle varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

MATKAILUN VETOVOIMA-ALUE, MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistykseen vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä.

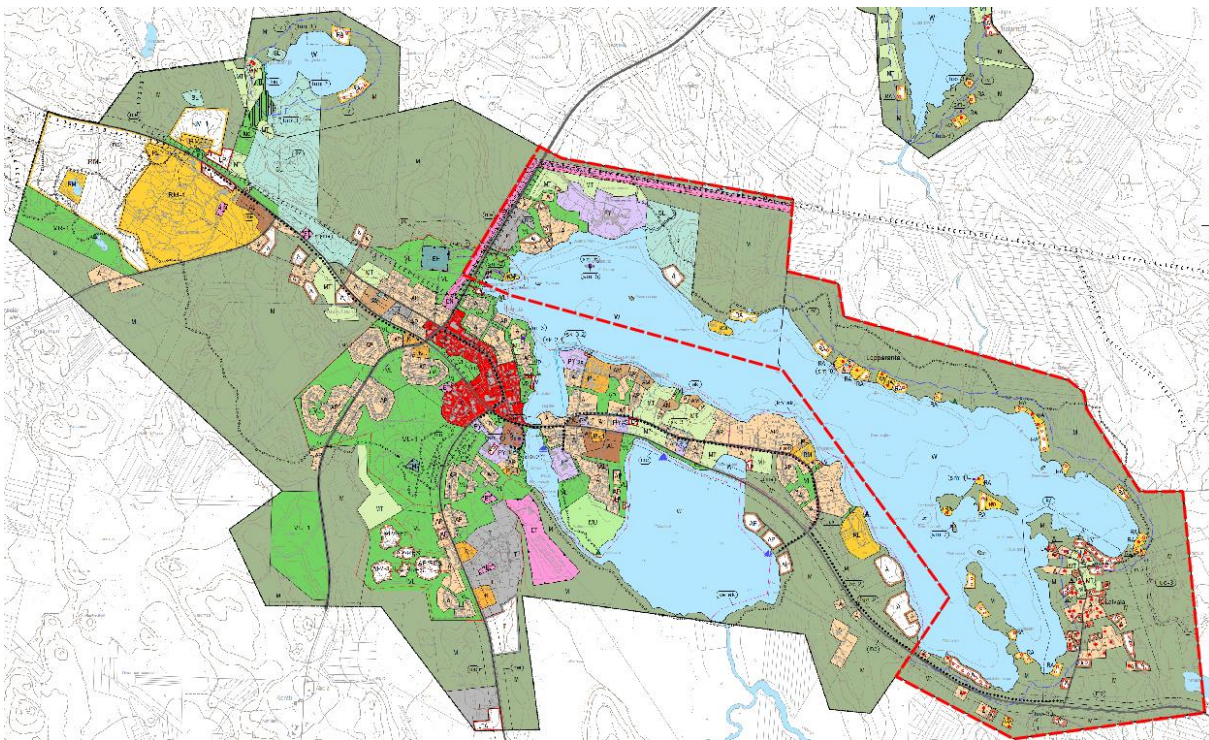
Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

3.2 Yleiskaava

Ranuan kirkonkylällä on voimassa oikeusvaikutteinen osayleiskaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 10.6.2019 ja kaava on saanut lainvoiman 7.8.2019.

Suunnittelualueella on yleiskaavassa seuraavat merkinnät:

- (A) Asuntoalue.
- (AL) Asuin-, liike ja toimistorakennusten alue.
- (EN) Energiahuollon alue.
- (LV) Venesatama / venevalkama.
- (M) Maa- ja metsätalousalue.
- (MT) Maatalousalue.
- (PY) Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.
- (RA) Loma-asuntoalue.
- (RM) Matkailupalvelujen alue.
- (SL) Luonnonsuojelualue.
- (T) Teollisuus- ja varastoalue.
- (W) Vesialue.
- (ky) Kyläalue.
- (rv) Rantavyöhyke.
- (sm-2,-4,-5,-6,-7,-9) Muinaisjäännös/-kohde.
- (me) Melualue.
- (luo 3) Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue.

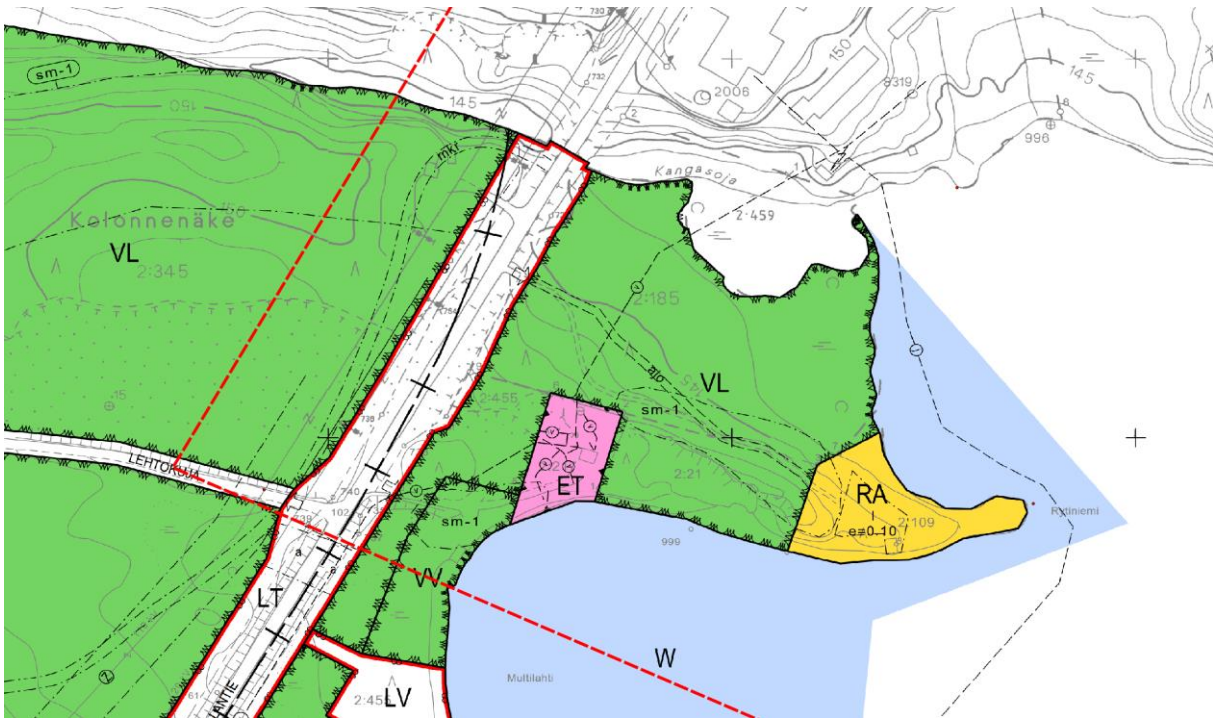

Ote Ranuan kirkonkylän osayleiskaavasta. Suunnittelualueen alustava rajausta punaisella katkoviivalla.

3.3 Asemakaava

Kirkonkylän alkuperäisen asemakaavan on laatinut Otto I. Meurman. Kaava on vahvistettu 23.12.1966 ja sitä on muutettu ja laajennettu useasti.

Suunnittelualueelle osuu vain Ranuan keskustan ja Multilahden asemakaavamuutos, joka on hyväksytty 19.3.2007 ks. kuva alla.

Ote Ranuan keskustan ja Multilahden asemakaavamuutoksesta. Suunnittelualueen rajaus punaisella.

3.4 Rakennusjärjestys

Ranuan kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 22.6.2020 ja tullut voimaan 20.8.2020. Ranuan kunnassa on aloitettu rakennusjärjestyksen uusiminen. Tarkoituksena on, että rakennusjärjestyksessä on huomioitu uusi rakentamislaki.

3.5 Muut selvitykset ja suunnitelmat

Oletuksena on, että yleiskaavavaiheessa laadittuja selvityksiä voidaan hyödyntää myös yleiskaavan päivitystyössä. Osayleiskaavassa tehtyjä selvityksiä:

1. Luontoselvitys
2. Maisemarakenne
3. Taajamakuva
4. Kulttuuriympäristö
5. Tekninen verkosto
6. Elinkeinot ja palvelut
7. Virkistys
8. Rakentamisen kerroksellisuus

Lisäksi voimassa olevassa osayleiskaavatyössä on ollut käytössä emätilaselvitys.

4. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat alueidenkäyttölain 9 §:n velvoite kaavan vaikutusten selvittämisestä. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset. Vaikutuksia arvioidaessa otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

4.1 Vaikutusalue

Osayleiskaava-alueen rajausta voidaan kaavatyön edetessä tarkentaa siten, että se sisältää lähivaikutusten alueet. Lähivaikutusalueen lisäksi kaavaratkaisulla voi olla vaikutuksia laajemmalle alueelle esim. liikenteen kautta.

4.2 Arvioitavat vaikutukset

Alueidenkäyttölain, AKL 9 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen, MRA 1 §:n mukaisesti vaikutukset arvioidaan liittyen

- 1) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- 2) maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- 3) kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- 4) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- 5) kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Vaikutuksia arvioidaan verrattuna nykytilanteeseen (eli voimassa olevan osayleiskaavan mukaiseen ratkaisuun) sekä tarvittavilta osin tämänhetkiseen todelliseen tilanteeseen esimerkiksi rakentamisen osalta.

5. Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 § mukaan kaavoitukseen osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua, kirjallisesti tai suullisesti, mielipiteensä asiasta.

Tässä osayleiskaavatyössä osallisia ovat:

- Maanomistajat:
 - Yksityiset maanomistajat, kunta ja muut (myös vaikutusalueella)
- Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa:
 - Kaavan vaikutusalueen asukkaat ja loma-asukkaat sekä vuokralaiset
 - Yritykset (mm. matkailuyritykset) ja niiden työntekijät
 - Laitokset ja niiden käyttäjät
 - Elinkeinojen harjoittajat
- Viranomaiset ja hankkeessa niihin verrattavat yritykset ja yhteisöt:
 - Naapurikunnat (Rovaniemi, Posio, Simo, Tervola, Pudasjärvi ja Ii)
 - Lupa- ja valvontavirasto ja Lapin elinvoimakeskus
 - Lapin liitto
 - Lapin pelastuslaitos
 - Suomen metsäkeskus Lappi
 - Väylävirasto
 - Traficom
 - Fingrid
 - Lapin maakuntamuseo
 - Paliskuntain yhdistys
- Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään:
 - Kuukkaan paliskunta
 - vaikutusalueen kyläyhdistykset
 - hankealueen/vaikutusalueen metsästysseurat
 - Ranuan yrittäjäyhdistys
 - Ranuan kristillinen kansanopisto
 - hankkeen vaikutusalueen metsänhoitoyhdistykset
 - hankkeen vaikutusalueen kalatalousalueet
 - sähköverkkoyhtiö Caruna
 - Ranuan infra
 - hankealueen ja vaikutusalueen tiekunnat, vesiosuuskunnat ja jakokunnat

6. Työvaiheet ja alustava aikataulu

Aloitusvaihe (8/2023 – 12/2023)

Laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). Osayleiskaavan laadinta kuulutetaan vireille ja OAS asetetaan nähtäville.

Järjestetään aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu sekä avoin työpajamuotoinen yleisötilaisuus.

Valmisteluvaihe (1/2024 – 6/2025)

Kootaan suunnittelun kannalta tarpeelliset lähtötiedot sekä hyödynnetään myös nykyistä yleiskaavaa varten koottuja tietoja. Voimassa olevan Ranuanjärven yleiskaava on alle 10 vuotta vanha, jonka vuoksi oletuksena on, että yleiskaavavaiheessa laadittuja selvityksiä voidaan hyödyntää myös yleiskaavan päivitystyössä.

Valmisteluvaiheen alussa selvitetään asemakaava-alueen laajentamismahdollisuuksia ja arvioidaan asemakaavoituksen tarvetta. Selvityksessä tehdään arvio asemakaavoituksen tarpeellisuudesta, hyödyistä, kustannuksista ja alustavista muista vaikutuksista sekä rajataan alustavasti mahdolliset asemakaavoitettavat alueet. Jos päädytään alueen asemakaavoitukseen, käynnistetään asemakaavoitus.

Järjestetään toinen työpajatyypinen avoin yleisötilaisuus, jossa esitellään alustavaa kaavaluonnosta. Lisäksi alustavaa kaavaluonnosta esitellään päättäjille. Työpajassa ja esittelyn yhteydessä saatu palaute huomioidaan lopullisessa nähtäville asetettavassa kaavaluonnoksessa.

Laaditaan kaavaluonnos, joka asetetaan nähtäville valmisteluvaiheen kuulemista varten vähintään 30 vuorokaudeksi. Nähtävilläaikaan järjestetään yleisötilaisuus. Valmisteluvaiheen aineistosta pyydetään lausunnot viranomaisilta, osallisilla on mahdollisuus jättää mielipiteitä. Lausuntoihin ja mielipiteisiin laaditaan vastineet.

Ehdotusvaihe (8/2025 – 6/2026)

Valmisteluvaiheen aineisto muokataan kaavaehdotukseksi valmisteluvaiheen palautteen pohjalta. Kaavaehdotus asetetaan nähtäville vähintään 30 vuorokaudeksi. Nähtävilläaikaan järjestetään yleisötilaisuus. Järjestetään tarvittaessa 2. viranomaisneuvottelu.

Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta, osallisilla on mahdollisuus jättää muistutuksia. Lausuntoihin ja muistutuksiin laaditaan vastineet.

Hyväksyminen (syksy 2026)

Hyväksymisaineisto valmistellaan kaavaehdotuksesta saadun palautteen pohjalta (vähäiset ja tekniset muutokset). Jos oleellisia muutoksia kaavaehdotukseen ei tule, osayleiskaava saatetaan kunnanvaltuuston hyväksymiskäsittelyyn.

Hyväksymispäätöksestä on 30 päivän valitusaika Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Jos kaavojen hyväksymispäätöksestä ei tänä aikana valiteta, kaavat saavat lainvoiman ja ne kuulutetaan voimaan.

7. Yhteystiedot

Lisätietoja kaavoituksesta:

Ranuan kunta

Tekninen johtaja Risto Niemelä
puh. 040 704 9623
sähköposti: risto.niemela@ranua.fi

Kaavaa laativa konsultti Sweco

Suunnittelija Johanna Lehto
puh. 040 5133 065
sähköposti: johanna.lehto@sweco.fi

Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustoselvitys

Ranuan kunta

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	24.9.2024	Valmis	Atte Lindqvist	Atte Lindqvist

Projekti: Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustaselvitys
Työnumero: 25010634-002
Asiakas: Ranuan kunta
Versio: 1
Päiväys: 24.9.2024
Tekijä: Aija Lehikoinen

Sisältö

1.	JOHDANTO	5
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	6
2.1	Tulokset	7
2.1.1	Luonnonsuojelualueet ja tärkeät lintualueet	7
2.1.2	Lintuaineistot	8
2.1.3	Kohteiden arvoluokat.....	8
3.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	8
3.1	Tulokset	8
3.2	Linnuston huomiointi suunnittelussa	8
4.	LÄHTEET	8

Liite 1 Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen sensitiivisten lintutietojen liite (SALASSAPIDETTÄVÄ; VAIN VIRANOMAISKÄYTTÖÖN)

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy,

Suomen ympäristökeskus ja ELY-keskukset

Suomen Lajitietokeskus

Valokuvat:

Sweco Finland Oy, 2024

Sweco | Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustoselvitys

Työnumero: 25010634-002

Päiväys: 24.9.2024

Versio: 1

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy

Yhteyshenkilö:

Luontoasiantuntija (biologi FM), Aija Lehikoinen

Ilmalantori 4

00240 HELSINKI

Puh. +35840 537 6268

aija.lehikoinen@sweco.fi

Sweco | Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustaselvitys

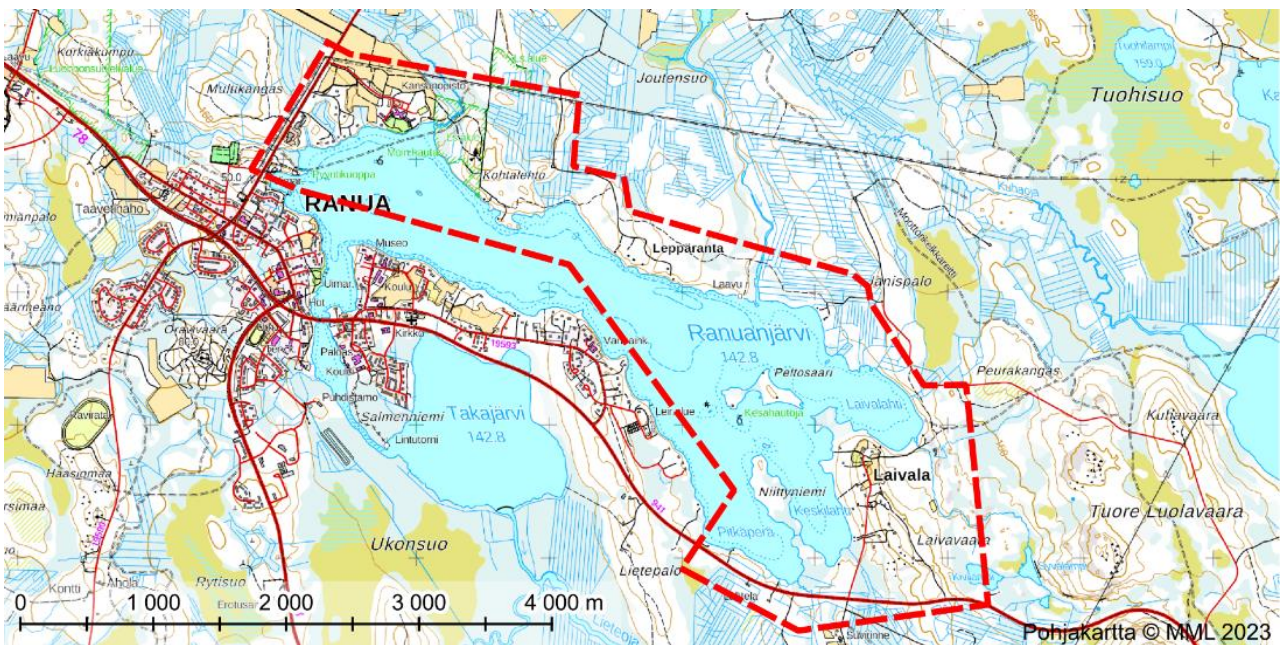
Työnumero: 25010634-002

Päiväys: 24.9.2024

Versio: 1

1. JOHDANTO

Ranuan kunta valmistelee Ranuanjärven osayleiskaavan päivytystä, johon tämä linnustaselvitys liittyy. Selvitysalue, eli suunniteltu kaava-alue, sijoittuu Ranuan keskustaajaman välittömään läheisyyteen, Ranuanjärven pohjois- ja itärannalle. Seuraavassa kuvassa on esitetty selvitysalueen rajaus (Kuva 1). Selvitysalueen pinta-ala on noin 860 hehtaaria.

Kuva 1. Selvitysalueen eli kaavan suunnittelualan rajaus.

Lintuselvitys laadittiin yleiskaavatasoisena. Lintuselvityksen lähtötiedot sisältävät maastotarkkailuun perustuvan selvityksen (Näyhä, 2017) sekä olemassa olevien lintuaineistojen tarkastelun (Suomen Lajitietokeskus, 2024a).

Maastotarkkailun ja muiden lähtötietojen perusteella pyrittiin tunnistamaan selvitysalueen linnustoarvot. Erityisesti kiinnitettiin huomiota uhanalaisten ja silmälläpidettävien, rauhoitettujen ja direktiivilajien sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymiin sekä linnuston kannalta arvokkaisiin alueisiin.

Tämän raportin tekijänä oli biologi (FM) Aija Lehikoinen ja tarkastajana biologi (FM) Atte Lindqvist, molemmat Sweco Finland Oy:stä.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Luontoselvitysten päivitystarpeista linnuston osalta on todettu, että linnustotietoa tulee täydentää tilaamalla ja analysoimalla Suomen Lajitietokeskuksen (laji.fi) tietokannoista lintuhavaintoaineisto osayleiskaavan suunnittelualueelta ja sen ympäristöstä. Tämän aineiston analyysissä tulee erityisesti huomioida petolintujen pesäpaikka-aineisto eli tietokannat 1) Rengastus- ja löytörekisteri (sieltä pesäpaikkoja koskevat havainnot), 2) suojelun arvoisten petolintujen pesäpaikkojen tietokanta (huomioiden sen viimevuosien päivityspuutteet, joiden täydennyksenä toimii rengastus- ja löytörekisteri, sekä 3) Metsähallituksen vastuulajien osalta LajiGIS: Petolintujen pesäpaikat-aineisto (huomioiden haussa myös ns. nollahavainnot).

Tämän raportin tausta-aineistona käytetty selvitys Ranuanjärven linnustosta (Näyhä, 2017) on kyseisen selvityksen kirjoittajan runsaaseen havainnointiin ja paikallistuntemukseen perustuva yleiskatsaus linnustosta. Se ei ole systemaattinen tai tiettyihin yksittäisiin maastokäynteihin perustuva tieteellinen selvitys. Selvityksen kirjoittaja on asunut Ranuanjärven rannalla 25 vuotta.

Tämän raportin lähtötietoina käytettiin tunnistettujen päivitystarpeiden mukaisesti myös Suomen Lajitietokeskuksesta 3.9.2024 tilattuja uhanalaisten ja silmälläpidettävien lintulajien havaintoja, suojelun arvoisten petolintujen pesäpaikkojen tietoja (Luonnontieteellisen keskusmuseon kuratoima tietokanta, LajiGIS-järjestelmä (myös nollahavainnot eli tuloksettomat pesätarkastukset)) ja rengastusrekisterin tietoja päiväpetolinnuista ja pöllöistä. Aineisto sisälsi myös karkeistetut ja salatut tiedot. Aineistoihin, jotka eivät koskeneet petolintujen ja pöllöjen pesätietoja, sisällytettiin vain havainnot, joiden tarkkuus on 1000 metriä tai tarkempi. Suomen Lajitietokeskuksen tietokantatietojen osalta lähtötietoina huomioitiin 2010- ja 2020-lukujen havainnot. Lähtötietoina käytettiin lisäksi mm. perus- ja maastokarttoja, ilmakuvia, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueiden, Natura-alueiden sekä tärkeiden lintualueiden (IBA, FINIBA, MAALI) paikkatietorajauksia sekä Suomen ympäristökeskuksen avoimia paikkatietorajapintoja. Huomion arvoisten lintulajien havaintopaikat esitetään kartalla. Sensitiivisiä lajeja koskevat tulokset ja huomiointiohjeet esitetään salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (liite 1) (sensiitivisen lajitiedon luettelo: Suomen Lajitietokeskus, 2024b).

Ranuanjärven linnustonselvityksen ja muiden lähtötietojen perusteella arvioitiin mahdollisten arvokkaiden linnustokohteiden sijainti selvitysalueella. Arvokkaiden kohteiden rajauspäätökset tehtiin asiantuntija-arviona. Mahdolliset rajatut kohteet esitetään kartalla ja niiden huomiointiohjeet kuvataan kappaleessa 3.2. Kohteet luokiteltiin eri arvoluokkiin soveltaen oppaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo, 2023 (luku 7, taulukko 7.1)) ohjeistusta:

- luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Tärkeimpiä arviointiperusteita linnustollisesti arvokkaiden kohteiden rajaustarvetta analysoitaessa olivat etenkin huomion arvoisten lintulajien pesimäaikainen esiintyminen, arvioidun pesimäreviirin sijainti, lajin käyttäytyminen ja ekologia sekä linnuston kannalta arvokkaan luontotyypin sijoittuminen huomion arvoisten lintulajien havaintopaikkojen ympäristössä. Rajauspäätöksiä tehdessä huomioitiin myös alueella esiintyvien huomion arvoisten lintulajien, parien ja yksilöiden lukumäärä, uhanalaisuus, uhanalaisuuden syyt ja mahdollisuudet vaikuttaa kaavoituksella uhanalaisuuden syihin.

Sweco | Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustonselvitys

Työnumero: 25010634-002

Päiväys: 24.9.2024

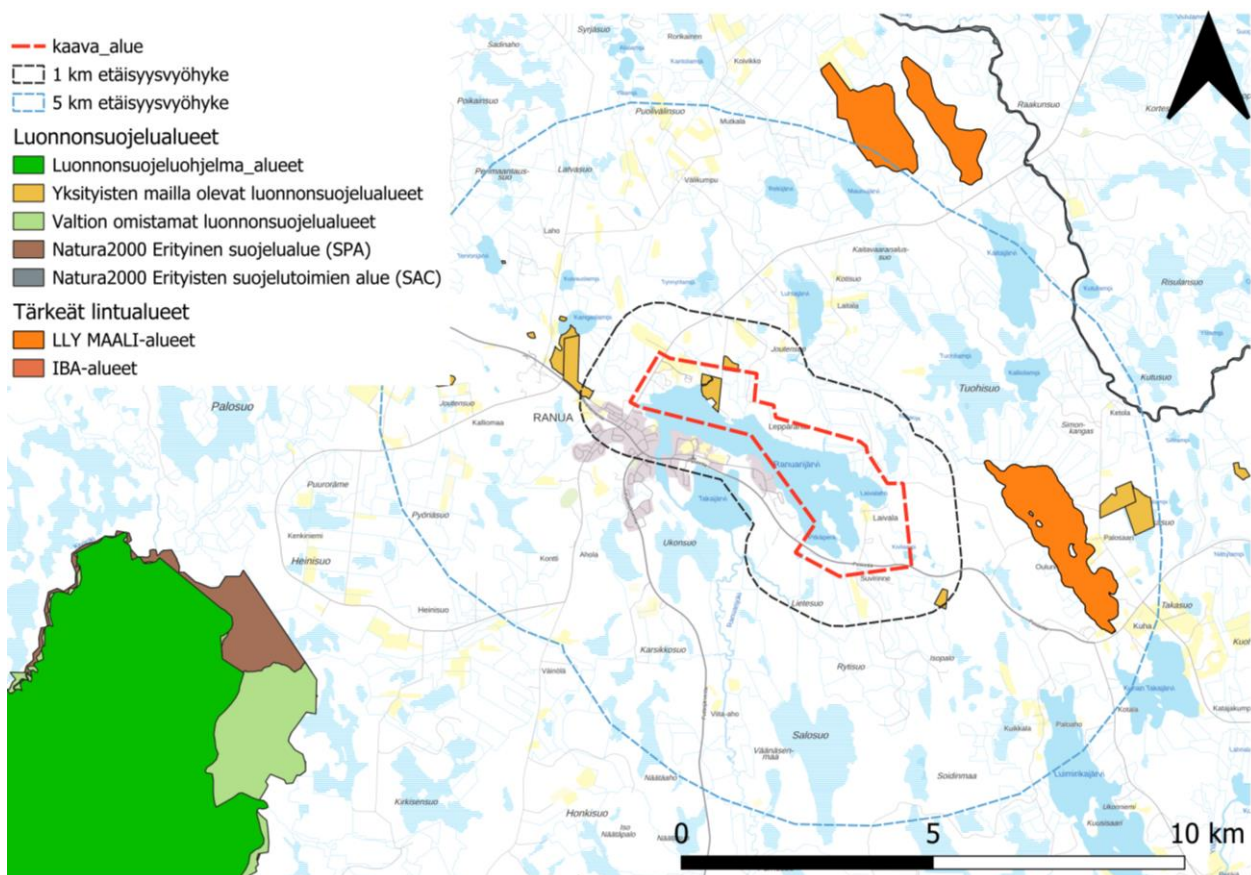
Versio: 1

2.1 Tulokset

2.1.1 Luonnonsuojelualueet ja tärkeät lintualueet

Selvitysalueella tai alle 5 kilometrin säteellä siitä on useita yksityisiä luonnonsuojelualueita (Kuva 2). Selvitysalueella sijaitsee Kohtalehdon luonnonmetsä (YSA207184) ja alueen pohjoisrajalla Erkkilän luonnonmetsä (YSA207483). Luolavaaran yksityinen luonnonsuojelualue (YSA207925) sijaitsee noin 700 metriä selvitysalueesta kaakkoon. Korkiakummun ikimetsä (YSA207185) ja Kangaslammen luonnonmetsä (YSA230610) muodostavat kokonaisuuden joka, sijaitsee noin 800 metriä selvitysalueesta länteen. Kangaslammen luonnonsuojelualue (YSA200170) koostuu kolmesta pienestä suojellusta laikusta, joista kaksi on lännessä-luoteessa noin 2 kilometrin etäisyydellä ja yksi luoteessa noin 3,5 kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta. Kotakorven suojelualue (YSA258869) sijaitsee noin 3,5 kilometriä selvitysalueesta länteen.

Selvitysalueella tai alle 5 kilometrin säteellä siitä ei ole kansainvälisesti (IBA) tai kansallisesti (FINIBA) tärkeitä lintualueita (BirdLife Suomi, 2023). Alle 5 kilometrin päässä selvitysalueesta sijaitsee kaksi maakunnallisesti (MAALI) tärkeää lintualueita (Lapin lintutieteellinen yhdistys, 2016) (Kuva 2). Kuhajärven MAALI-alue (aluekoodi 920289) sijaitsee noin 2 kilometriä selvitysalueen kaakkoispäädystä itään. MAALI-raportin mukaan (Lapin lintutieteellinen yhdistys, 2016) Kuhajärvi on pienehkö ja karu, pääosin metsien ympäröimä arvokas pesimäalue sekä keväinen ja syksyinen kerääntymiskohde. Kortesuon-Kaitasuon MAALI-alue (aluekoodi 920471), joka koostuu kahdesta hyvästä lintusuosta, sijaitsee vajaat 5 kilometriä selvitysalueesta pohjoiseen.

Kuva 2. Luonnonsuojelualueet ja tärkeät lintualueet kaava-alueella ja sen lähellä.

Sweco | Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustaselvitys

Työnumero: 25010634-002

Päiväys: 24.9.2024

Versio: 1

2.1.2 Lintuaineistot

Kaavan suunnittelualueella tai alle yhden kilometrin päässä siitä on tehty yksi havainto huomionarvoisen lajin pesimäpaikasta. Alle viiden kilometrin päässä kaavan suunnittelualueelta on useita havaintoja huomionarvoisten lajien pesimäpaikoista. Nämä havainnot ja niiden vaikutukset maankäyttöön käsitellään salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (liite 1).

Ranuanjärven linnustoseselvityksen (Näyhä, 2017) mukaan järveä hyödyntävät lukuisat sorsa- ja kahlaajalajit sekä useat sääksiyksilöt. Järvellä pesivinä lajeina mainitaan kalatiira (lintudirektiivin liite I, Suomen vastuulaji), kalalokki, rantasipi (Suomen vastuulaji), liro (NT, lintudirektiivin liite I, Suomen vastuulaji) ja telkkä (Suomen vastuulaji) (uhanalaisuusluokat: Hyvärinen ym. 2019). Pesimälajien luettelo ei luultavasti sisällä kaikkia järvellä todellisuudessa pesiviä lajeja.

2.1.3 Kohteiden arvoluokat

Lähtötietojen perusteella selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei arvioida olevan erityisiä linnustollisesti arvokkaita alueita.

3. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

3.1 Tulokset

Ranuanjärvellä pesii huomionarvoisista lintulajeista (lintudirektiivin liitteen I lajit, erityisesti suojeltavat lajit, kansallisesti tai alueellisesti uhanalaiset lajit ja Suomen vastuulajit) yhteensä vähintään neljä lintulajia. Näiden lisäksi selvitysalueen läheisyydessä pesii yksi huomionarvoinen, salassa pidettävä laji (liite 1). Yhteensä lähtötiedoissa mainittiin 22 selvitysalueella havaittua lintulajia. Selvitysalueen lajisto on pääosin tavanomaista talousmetsien, hakkuualueiden, soiden ja järvien linnustoa. Ranuanjärvellä on jonkin verran merkitystä muuttavalle linnustolle. Keväisin vesilintuja kerääntyy Hyyhelöojan ja Luhtaojan suiden sulapaikkoihin. Syksyisin järvellä havaitaan jopa satojen lintujen isokoskeloparvia. Lähtötietojen perusteella selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei arvioida olevan erityisiä linnustollisesti arvokkaita alueita.

3.2 Linnuston huomiointi suunnittelussa

Linnustoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää ajoittamalla puiden kaataminen, rakentaminen ja muut toimenpiteet lintujen pesimäkauden (1.3.–31.7.) ulkopuolelle. Salassa pidettäviä lajeja koskevat huomiontiohjeet esitetään salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (liite 1).

4. LÄHTEET

BirdLife Suomi, 2023. FINIBA-alueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/finiba/> (Rajaukset ladattu 12.9.2023).

BirdLife Suomi, 2023. IBA-alueet. <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/> (Rajaukset ladattu 12.9.2023).

Sweco | Ranuanjärven osayleiskaavan päivityksen linnustoseselvitys

Työnumero: 25010634-002

Päiväys: 24.9.2024

Versio: 1

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Isomursu, V. 2016. Lapin maakunnallisesti tärkeät lintualueet - MAALI-hankkeen loppuraportti. Lapin lintutieteellinen yhdistys LLY ry. (Rajaukset ladattu 7.12.2020 sivulta <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/yhdistysten-maali-raportit/>)

Mäkelä K. & Salo P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle – 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Näyhä, O. 2017. Ranuanjärven linnustosta.

Suomen Lajitietokeskus, 2024a. Laji.fi -portaali. <https://laji.fi/> (salatun ja karkeistetun aineiston tietopyynnöt tehty 3.9.2024).

Suomen Lajitietokeskus, 2024b. Suomen Lajitietokeskus sensitiivinen lajitieto, lajilista 2024. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fcms.laji.fi%2Fwp-content%2Fuploads%2F2024%2F06%2FSuomen_Lajitietokeskus_sensitiivinen_lajitieto_lajilista_2024_6.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK (Viitattu 23.9.2024).

SYKE ja ELY-keskukset, 2018. Natura-alueiden sijaintikartta sekä tietolomakkeiden julkiset versiot ja lomakkeiden tiivistelmät. <https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a> (Viitattu 23.9.2024).

Aija Lehikoinen, Luontoasiantuntija, biologi FM
Sweco Finland Oy
Helsinki

Ranuanjärven osayleiskaavan saukkoselvitys

Ranuan kunta
2025

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	5.3.2025	luonnos	Iina Koivunen	Iina Koivunen
2	6.3.2025	VALMIS	Iina Koivunen	Iina Koivunen

Projekti: Ranuanjärven osayleiskaavan päivitys
Työnumero: 25010634
Asiakas: Ranuan kunta
Versio: Valmis
Päiväys: 6.3.2025
Tekijä: Joose Saijets

Sisältö

1.	JOHDANTO	5
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	6
2.1	Selvitysalueen yleiskuvaus.....	6
2.2	Työstä vastaavat henkilöt	7
2.3	Tutkimusmenetelmät	7
3.	TULOKSET.....	8
4.	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	9
5.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	10

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy

Valokuvat:

Sweco Finland Oy, 2025

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: valmis

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy

Yhteyshenkilö:

Luontoasiantuntija (biologi FM), Joose Saijets

Viirinkankaantie 1

96300 Rovaniemi

Puh. 0504038727

joose.saijets@sweco.fi

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

1. JOHDANTO

Ranuan kunta tilasi Sweco Finland Oy:lta saukkoselvityksen Ranuanjärven osayleiskaavaan liittyen kaava-alueen niiltä osilta, jotka ovat karttatarkastelun perusteella potentiaalisia saukon elinympäristöjä. Tässä raportissa esitellään selvityksen tulokset.

Saukko kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeihin, joille edellytetään tiukkaa suojelua. Suojelulla tähdätään kyseisten lajien pitkäaikaiseen säilymiseen EU:n alueella. Liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n nojalla. Alueellinen ELY-keskus voi kuitenkin myöntää poikkeuksen tästä sekä luontodirektiivin artiklassa 12 että luonnonsuojelulain 78 §:ssä mainitusta heikentämis- ja hävittämiskiellosta. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksistä on säädetty luontodirektiivin 16 artiklassa ja luonnonsuojelulain 83 §:ssä. Saukko on Suomessa elinvoimainen (Hyvärinen ym. 2019). Se ei ole myöskään alueellisesti uhanalainen (Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021).

Saukko esiintyy nykyisin koko Suomessa. Aikanaan metsästys ja ympäristömyrkyt romahduttivat kannan, mutta rauhoituksen myötä saukko on palannut entisille asuinsijoilleen (Liukko 1999). Nykyisin liikenne on merkittävä saukkojen kuolemia aiheuttava tekijä (Sulkava, 2017). Lajin elinpiiri on hyvin laaja, usein kymmenien kilometrien pituinen vesistöreitoinen osa. Suotuisat lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat yleensä jokialueilla, joiden rannoilla kasvaa puuvartisia kasveja. Saukon on yleisesti ajateltu olevan hyvä virtavesien tilan mittari, mutta nykyisin saukkoa esiintyy hyvin monenlaisissa, myös rehevöityneissä ja vedenlaadultaan heikentyneissä vesistöissä (Liukko, 1999; Sulkava, 2017). Koska saukko ei itse pysty tekemään avantoja jäähän, laji on talvella riippuvainen läpi talven sulana pysyvistä virtapaikoista.

Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä, pienten poikasten siirtopesä, että näiden lähistöllä sijaitsevat talvella sulana pysyvät vesistön osat, joilla pentue talvella saalistaa ja jotka saukkonaaras on syksyllä hajumerkinnyt poikuereviirinsä ydinalueeksi. Lisääntymispaikan laajuus riippuu saatavilla olevan ravinnon määrästä. Runsaasti ravintoa sisältävällä paikalla se voi olla yksi suurehko koski, mutta pienemmillä vesistöillä yleensä useamman melko lähekkäisen talvisen ruokailupaikan kokonaisuus (Sulkava 2017). Urossaukkojen reviiri on suurempi kuin naaraiden, ja ne voivat liikkua kauaskin jokien sulapaikoista siirtyessään reviirin osilta toiselle.

Talviaikaan saukon lisääntymispaikka paikannetaan ja määritellään poikueiden ja naaraan lumijälkien perusteella. Tärkeintä on selvittää lisääntymispaikan ravinnonsaantimahdollisuuksien perusteella kriittiset alueet, eli kovillakin pakkasilla sulana pysyvät uomien osat. Levähdyspaikoista ovat löydettävissä ja rajattavissa vain pitkään käytetyt suojaiset kuustenalustat, osa luolista ja majavanpesät. Muut levähdyspaikat

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

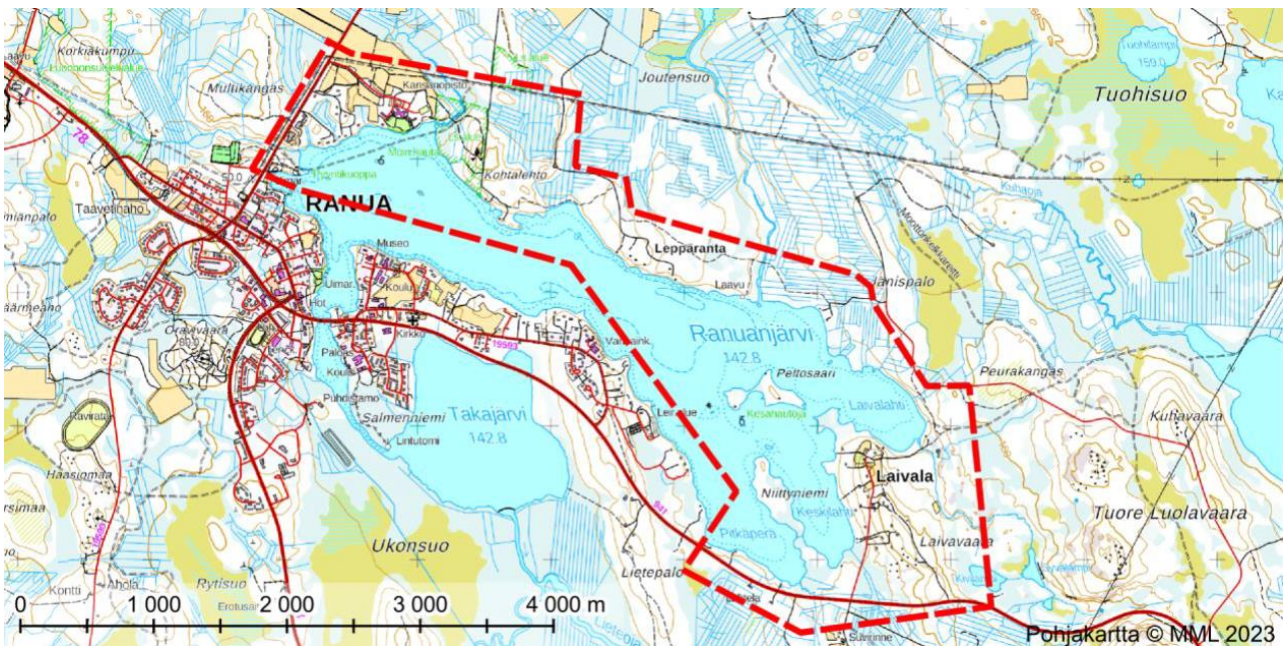
Versio: Valmis

ovat joko hyvin vaikeasti löydettäviä tai epäsäännöllisesti käytettyjä, ja siten niitä ei yleensä kyetä rajaamaan tai ne eivät ole luontodirektiivin mukaisia levähdyspaikkoja (Sulkava 2017). Kesällä saukon jälkien havaitseminen on vaikeampaa, mutta havaittavissa ovat saukon käyttämät polut, rantahiekkaan tai mutaan painautuneet jäljet ja ulosteet.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

2.1 Selvitysalueen yleiskuvaus

Selvitys koski Ranuanjärven osayleiskaavan suunnittelualuetta (Kuva 1). Alueella on viisi Ranuanjärveen laskevaa puroa/ojaa (Kuva 2), joista neljän läheisyyteen on kaavassa suunniteltu maankäytön muutoksia. Nämä purot ovat ainoat suoraan Ranuanjärveen laskevat purot, jotka ovat potentiaalista saukon elinympäristöä, joten muita saukkoselvitystarpeita ei kaava-alueella ole. Järveen laskevat puroumat ovat jokseenkin luonnontilaisia, mutta alueella on myös paljon ojituksia, joista vesi laskee purojen kautta järveen. Purojen rantametsät ovat pääosin luonnontilaisen kaltaisia sekametsiä ja suota. Ympäröivillä alueilla on runsaasti eri-ikäisiä talousmetsiä. Selvitysalueella on yksi luonnonsuojelualue, joka ympäröi Hyyhelöjan suuta järven luoteispäässä.

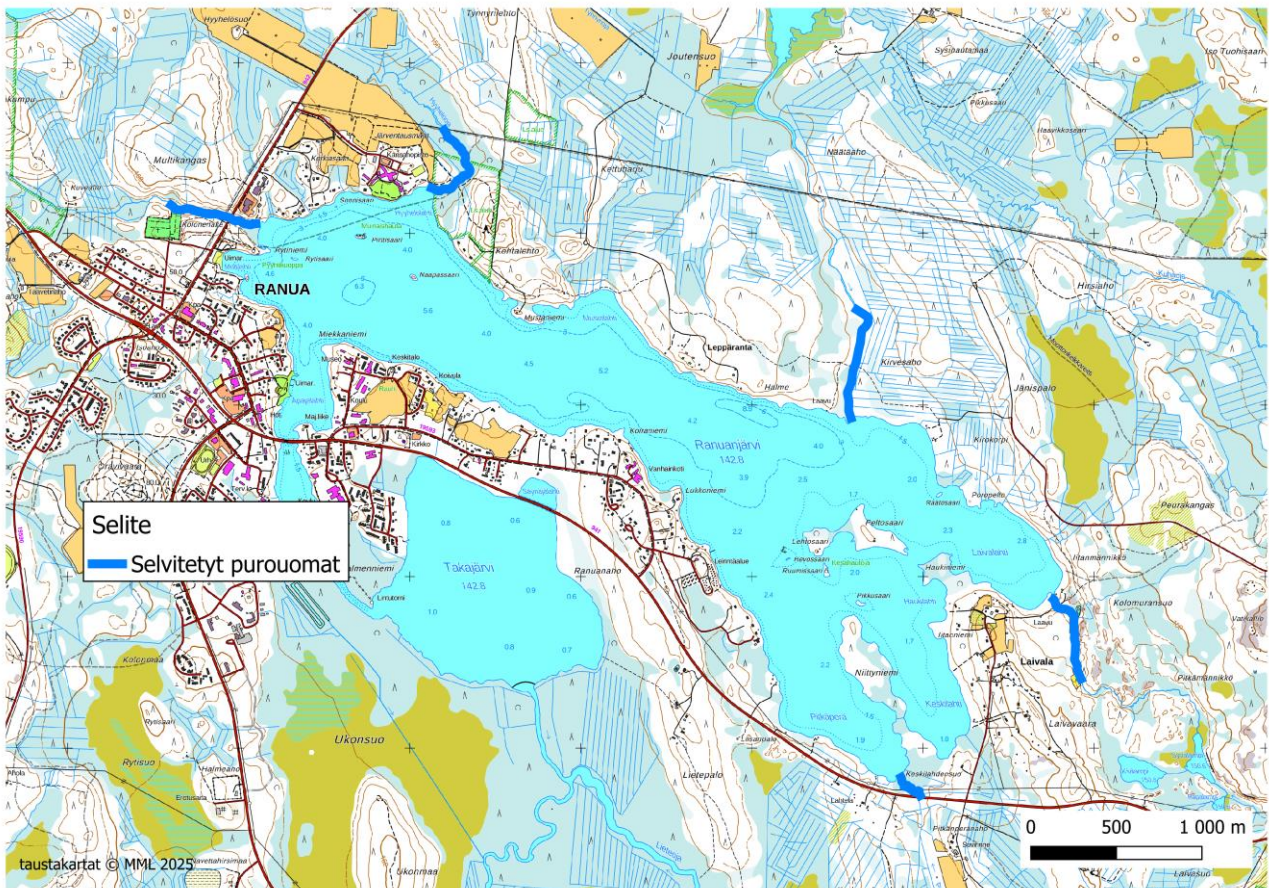
Kuva 1. Osayleiskaavan suunnittelualan rajaus

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

Kuva 2. Selvityksessä tarkastetut Ranuanjärveen laskevat puroumat

2.2 Työstä vastaavat henkilöt

Saukkoselvityksen toteutuksesta ja raportoinnista vastasi FM biologi Joose Saijets. Raportin tarkastuksesta vastasi FM biologi Iina Koivunen. Molemmat työskentelevät asiantuntijoina Sweco Finland Oy:ssä.

2.3 Tutkimusmenetelmät

Saukon talvinen inventointi perustuu lumijälkilaskentaan saucon talvisilla ruokailupaikoilla ja niiden välillä. Saukkoselvitykset on helpointa tehdä talvella, jolloin voidaan myös varmistaa, onko selvittävällä alueella lisääntymispaikkaa. Saukkonaaraat keskittävät pentueensa elämän ympäri vuoden sulana pysyville virtavesien osille, joten poikueen talvinen ruokailupaikka on osa saucon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Sekä kesällä että talvella sauksinventointi toteutetaan kulkemalla alueen vesistöjen rannat joko kerran tai useampia kertoja kauttaaltaan läpi (Nieminen & Ahola, 2017).

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

Karttatarkastelussa oli etukäteen todettu Ranuanjärveen laskevat viisi purouomaa, jotka voisivat periaatteessa olla saukolle soveltuvia elinympäristöjä ja jotka ovat suunnittelualueella tai sen vaikutuspiirissä. Maastokäynnillä 28.2.2025 nämä puroumat tarkastettiin kävelemällä niiden rannat läpi karttaan 2 merkityiltä jaksoilta, havainnoimalla kaikki reitillä olevat lumijäljet ja valokuvaamalla mahdolliset saukonjäljet.

Säätila selvityksen aikana oli selvitykselle suotuisa. Lämpötila oli -2°C - 0°C. Kahtena edellisenä päivänä oli satanut hieman uutta lunta. Selvityspäivänä satoi myös hieman lisää lunta. Lumijäljet olivat hangessa kuitenkin hyvin näkyvillä.

3. TULOKSET

Suomen lajitietokeskuksen tietokannassa ei ole Ranuanjärven läheisyyteen sijoittuvia saukkohavaintoja (aineistopyyntö, tarkastettu 4.3.2025). Maastotarkastuksessa havaittiin avoimena virtavaa vettä ainoastaan läntisimmässä ja itäisimmässä tarkastetuista puroista. Muut purot olivat kokonaan jään peitossa. Saukon jälkiä havaittiin osittain avoimena virtaavista puroista jälkimmäisessä eli järven kaakkoispäädyn purossa. Jälkihavaintojen sijainnit esitetään kuvassa 5. Jäljet olivat yhden saukkoyksilön jättämiä ja kulkivat pääasiassa pienen purouman jäällä käyden välillä kuivalla maalla ja välillä sukeltaen jääkannen alle. Saukkopoikueen jälkiä ei havaittu.

Kuva 3. Havaittuja saukonjälkiä purouman jäällä

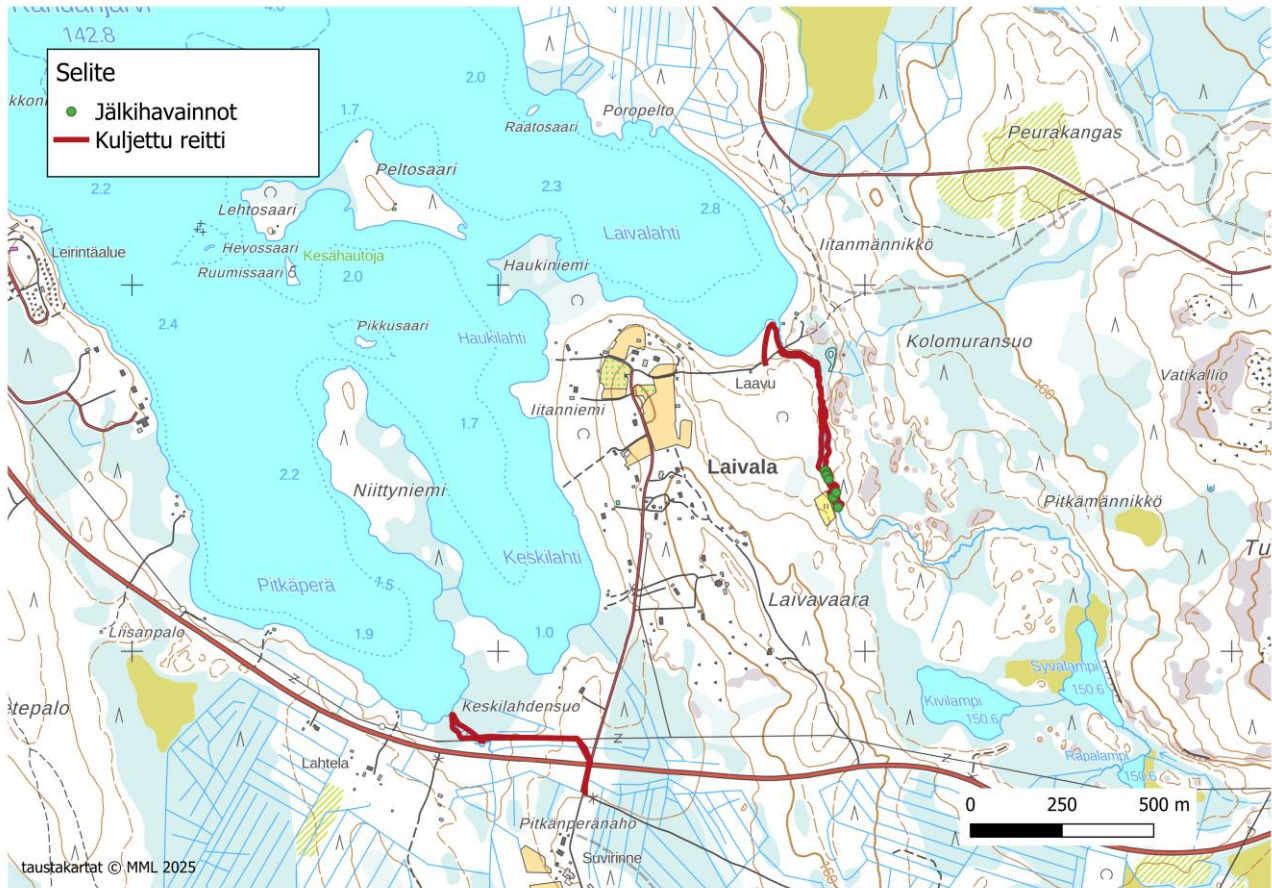
Kuva 4. Havaittuja saukonjälkiä purouman jäällä

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

Kuva 5. Ranuanjärven kaakkoispäädyyn kuljetut reitit ja saukonjälkihavainnot

4. EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Olosuhteet selvitystä edeltävinä päivinä ja sen aikana olivat selvitykselle melko suotuisat. Edellisinä viikkoina lämpötila oli ollut paljon nolla yläpuolella ja vettäkin oli satanut, joten osa vanhemmista jäljistä on voinut sulaa ja hävitä näkyvistä. Selvitystä edeltävien päivien tuore lumi teki olosuhteista kuitenkin riittävän hyvät selvityksen toteuttamiseen. Mikäli alueella olisi aktiivisia saukon elinalueita, jälkien voi olettaa olleen hyvin näkyvissä. Selvityksen tuloksia voi näin ollen pitää luotettavina.

Sweco | Ranuan kunta

Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kolme viidestä tarkastetusta purosta oli selvityksen aikaan täysin jään peitossa siitakin huolimatta, että talvi 2024-2025 oli ollut epätavallisen lauha. Ne eivät siis voi soveltua saukon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Myös kaksi selvityksen aikana osittain avoimena ollutta pienehköä puroa, joilta toisesta havaittiin saukon jälkiä, ovat kunnon pakkastalvena todennäköisesti kokonaan jäässä, joten ne eivät sovellu saukon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Poikkeuksellisen lämmin talvi selittää sen, että saukon ruokailuun sopivaa avoimena virtaavaa vettä on selvityksen aikana ollut näissä pienehköissä puroissa. Näin pieni puro ei yksinään riittäne saukon lisääntymispaikaksi, vaikka niissä olisikin avoimena virtaavaa vettä (Sulkava 2017). Selvityksessä havaittiin yhden saukkoyksilön jättämiä jälkiä kaava-alueella. Saukkourokset liikkuvat kevättalvella pitkiäkin matkoja naaraita etsiessään, ja käyvät läpi sulana olevia joki- tai purojaksoja, jolloin jälkiä voi löytyä myös pitkän matkan päässä soveltuvista lisääntymis- ja levähdyspaikoista.

Selvityksen perusteella voidaan todeta, että kaava-alueelle ei sijoitu saukon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi soveltuvia, talvella avoimena pysyviä vesistön osia. Kaavassa suunnitellut maankäytön muutokset eivät myöskään kosketa aluetta, joilta yksittäisen saukon jäljet havaittiin, vaan sijoittuvat Ranuanjärven rannoille. Jälkihavainnot tehtiin selvästi ylempää puron varrelta.

LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Liukko, U.-M. (toim.) 1999: Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristö 353. 123 s.

Natural England, Forest Research and Forestry Commission (2013): Guidance on managing woodlands with otter in England. – 10 s.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/697603/england-protected-species-otter.pdf

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sulkava, R. & Liukko, U.-M. 1999. Valtakunnallinen saukkokannan lumijälkilaskenta. Julkaisussa: Liukko, U.-M. (toim.) Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 353. S. 7–76. <http://hdl.handle.net/10138/212581>

Sulkava, R. (2007). Snow tracking: a relevant method for estimating otter *Lutra lutra* populations. *Wildlife Biology*. 13(2): 208–218.

Sulkava, R. 2017: Saukko (*Lutra lutra*, Linnaeus, 1758). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 72–77. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen lajitietokeskus, 2024. Laji.fi-portaali. <https://laji.fi/>. (aineistopyyntö 4.3.2025)

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020.

Joose Sajjets, Luontoasiantuntija, biologi FM
Sweco Finland Oy
Rovaniemi

Sweco | Ranuan kunta

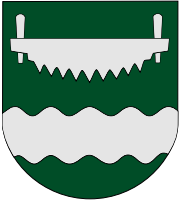
Työnumero: 25010634

Päiväys: 6.3.2025

Versio: Valmis

Kulttuuriympäristöselvitys

Ranuanjärven osayleiskaava

Ranuan kunta

Sweco Finland Oy

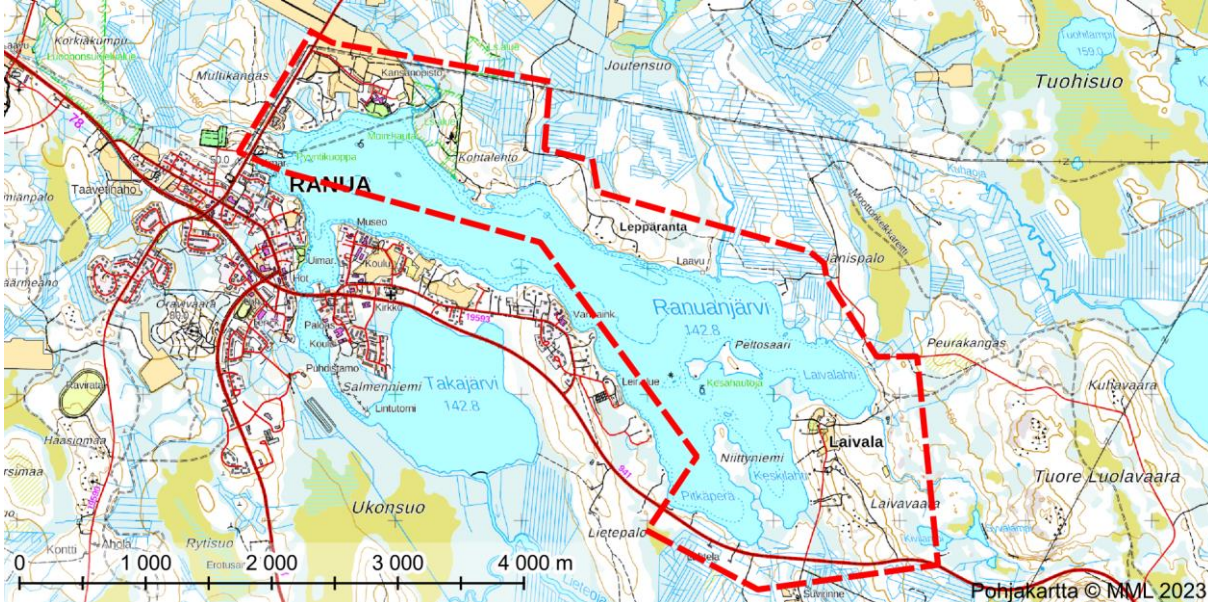
7.11.2024
Kaisa Winblad

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Suunnittelualue	4
2.1	Maiseman historiaa	5
	Leppäranta	6
	Laivala 8	
2.2	Suunnittelualueen rakennuskanta	10
	Rakennusten ikärakenne	10
	Laivalan rakennuskantaa	12
2.3	Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet	14
2.4	Maakunnallisesti arvokkaat kohteet	14
3.	Inventoinnin tulokset	15
3.1	Arvottamisen periaatteet	15
3.2	Kohteet	16
3.3	Kohdekortit	17
1	Pyramidikattoinen kesänavetta	17
2	Haapakumpu	18
3	Tuliniemi	19
4	Koivuranta	20
5	Laivala	21
6	Lepola (Laivala)	22
7	Laivalan aitat	23
8	Vaaralan aitta	24
9	Määttälä	25
10	Paukunpaikka	26
11	Vanha Alatalo	27
4.	Yhteenveto – arvokohteet ja suositukset	28
5.	Lähteet	29

1. Johdanto

Tämä kulttuuriympäristöselvitys liittyy Ranuan kirkonkylän osayleiskaavan muutokseen. Selvitys kohdistuu osayleiskaavan muutoksen kattamalle alueelle Ranuanjärven itä- ja pohjoispuolisille alueille.

Kuva 1. Osayleiskaava-alueen rajaus on esitetty kartalla punaisella katkoviivalla. (Taustakartta © MML 2023).

Kulttuuriympäristöselvityksen tavoitteena on tuoda esille suunnittelualan rakennetulle kulttuuriympäristölle tyypilliset erityispiirteet ja arvot, jotka tulee jatkossa huomioida osayleiskaavasunnittelun pohjana. Inventoinnin pohjalta esitetään suosituksia arvoalueiden ja -kohteiden huomioimiseksi osayleiskaavassa.

Selvitys pohjautuu olemassa oleviin selvityksiin ja inventointeihin, kirjallisiin lähteisiin, karttoihin, ilmakuviin ja valokuviin sekä maastokäyntiin. Lähtökohtaisesti inventoinnissa on tarkistettu kaikki suunnittelualueella sijaitsevat kohteet. Alueelle on tehty maastokäynti 6.6.2024. Maastossa kohteet on valokuvattu ulkoa. Lähdeaineistojen ja maastokäynnin pohjalta on tehty kohteiden alustava arvottaminen.

Selvityksen pohjana olleet lähdeaineistot:

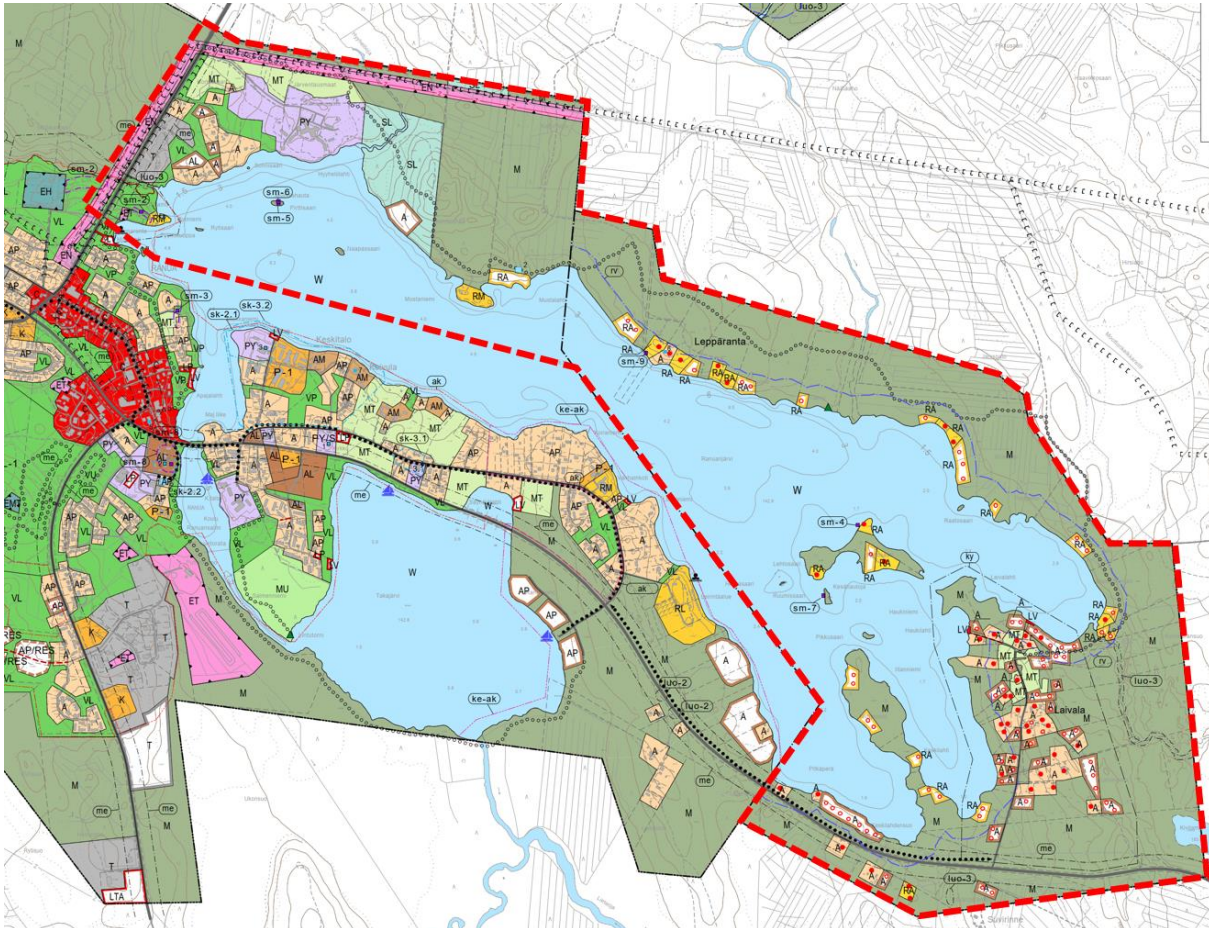
- Ranuan kirkonkylän osayleiskaava (hyväksytty 10.6.2019, lainvoimainen 7.8.2019) / kaavaselostus
- Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (LKYT) -hankkeen aineistot
- Itsenäisyyden ajan rakennusperintö Lapissa. Ulla Viitanen, Lapin rakennusperinne ry, 2017
- Rovaniemen – Itä-Lapin maakuntakaava, kulttuuriympäristökohteet 2014

Selvitys on laadittu keväällä ja kesällä 2024. Selvityksen on laatinut arkkitehti TKT Kaisa Winblad, Sweco Finland Oy. Selvitys on laadittu Ranuan kunnan toimeksiannosta, osana osayleiskaavatyötä.

Selvityksen valokuvat 6.6.2024 ja 6.11.2024 Johanna Lehto ja Mikko Autio / Sweco Finland Oy, jos ei toisin mainita.

2. Suunnittelualue

Suunnittelualue sijaitsee Ranuan kunnan keskustaajaman itäpuolella Ranuanjärven ympärillä. Suunnittelualueeseen kuuluvat Ranuanjärven itä- ja pohjoispuolella sijaitsevat alueet. Ranuan taajama ei kuulu suunnittelualueeseen.

Kuva 2. Ote Ranuan kirkonkylän osayleiskaavasta. Suunnittelualueen rajaus osoitetaan kartalla punaisella katkoviivalla.

2.1 Maiseman historiaa

Alueen maiseman ominaispiirteitä ja historiaa on tarkasteltu eri-ikäisten karttojen ja ilmakuvien avulla.

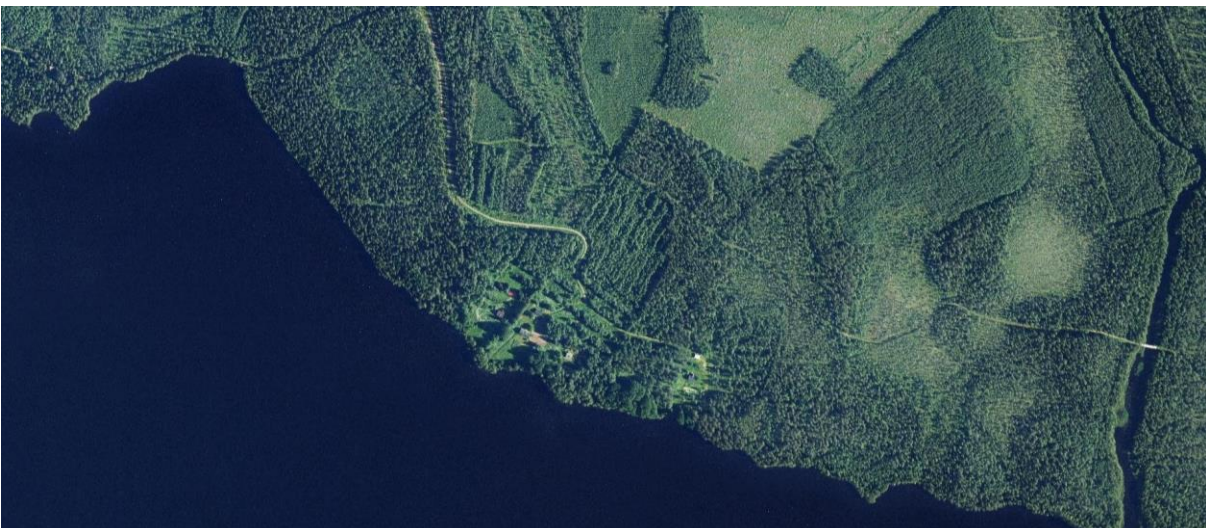

Kuva 3. Vuoden 1959 ilmakuvassa Ranuan taajama erottuu Ranuanjärven lounaisrannoilla Ranuansalmen ympärille rakentuneena kokonaisuutena. Taajaman keskustassa rakentamisen tukeutuu Posiolta Rovaniemelle johtavaan maantiehen, joka noudattaa taajamassa nykyisten Kirkkotien ja Keskustien linjauksia. Taajamassa asutus ja viljelysaukeat keskittyvät Apajalahden rannoille. Taajaman ulkopuolella Ranuanjärven ympärillä erottuvat viljelysaukeina ja asutustihentyminä Leppäranta ja Laivala. (Kuva Ranuan karttapalvelu / MML Historialliset ilmakuvat).

Kuva 4. Vuoden 2020 ilmakuvassa näkyy, kuinka taajama on laajentunut Ranuanjärven länsipuolisille alueille. Keskustassa rakentaminen on tiivistynyt. Kirkkotien pohjoispuolella on edelleen viljelyksessä olevia peltoaukeita. Leppärannan ja Laivalan alueilla viljelysaukeat ovat metsittyneet. (Kuva Ranuan karttapalvelu / Maanmittauslaitos Historialliset ilmakuvat).

Leppäranta

Kuva 5, Kuva 6 ja Kuva 7. Leppärannan alueen kehitys ja viljelysaukeiden metsittyminen näkyy hyvin vuosien 1959, 2003 ja 2021 ilmakuvissa. Vuoden 1959 ilmakuvassa Leppärannan alue erottuu metsän ympäröimänä viljelysaukeana. Pihapiirit sijaitsevat rinnakkain viljelysaukean keskellä, niitä yhdistää toisiinsa rannan suuntainen tie. Alueelle ei johda tietä, sinne lienee kuljettu veneellä taajamasta. Vuoden 2021 ilmakuvassa pihapiirejä ympäröivät umpeenkasvaneet peltoalueet. Alueelle luoteen suunnasta johtava maantie on rakennettu vuoden 2003 jälkeen. (Kuvat Ranuan karttapalvelu / Maanmittauslaitos Historialliset ilmakuvat).

Kuva 8 ja Kuva 9. Leppärannan alueella maisema on sulkeutumassa. Vierekkäisistä pihapiireistä on paikoin yhä näköyhteydet toisiinsa.

Kuva 10. Puusto peittää myös Ranuanjärven suuntaan avautuvia näkymiä.

Laivala

Kuva 11, Kuva 12 ja Kuva 13. Samoin kuin Leppärannassa myös Laivalassa maisema on muuttunut viljelysaukeiden umpeenkasvun seurauksena. Muutos näkyy vuosien 1959, 2003 ja 2020 ilmakuvissa. Vuoden 1959 ilmakuvassa laajimmat viljelysaukeat keskittyvät kylän itäpuolelle alaville alueille, Syvälamesta Ranuanjärveen laskevan ojan varteen. Myös Keskilahden rannalla on viljelyksiä. Nykyään viljelysaukeat keskittyvät kylän keskelle maiseman korkeimmalle kohdalle, teiden varsilla sijaitsevien pihapiirien ympärille. Ojanvarren viljelysaukea on metsittynyt umpeen. (Kuvat Ranuan karttapalvelu / Maanmittauslaitos Historialliset ilmakuvat).

Kuva 14 ja Kuva 15. Laivalantien varressa kylän keskellä maisemakuvaa hallitsee avoin viljelysaukea. Kuvissa näkymä Laivalantie 8 kohdalta kohti pohjoista. Taustalla näkyy Laivalantie 12.

2.2 Suunnittelualueen rakennuskanta

Ranuan taajaman ulkopuolella Ranuanjärven ympärillä on metsäalueita ja harvaa asutusta. Taajaman ulkopuolelle jäävillä alueilla asutus keskittyy järven kaakkoispuolelle Laivalan seudulle sekä järven luoteispohjukkaan Hyyhelöojan ja Pekkalantien väliselle alueelle. Järven pohjoisrannalla pienialaisena tihentymänä erottuu Leppärannan alue.

Järven kaakkoisrannalla Posiontien varressa on muutamia pihapiirejä. Pitkäperän rannoilla on muutama rakennuspaikka. Rakennukset ovat peräisin 1900-luvun lopulta: valtaosa alueen rakennuksista on rakennettu vuoden 1980 jälkeen, muutama rakennus vuosien 1960 ja 1979 välisenä aikana.

Järven itärannalla Laivalan alueella asutus tihentyy teiden varsille viljelyksessä olevien pienten pelto-alueiden keskelle. Alueella sijaitsevat rakennukset ovat peräisin pääosin vuoden 1980 jälkeiseltä ajalta, osin vuosien 1960–1979 väliseltä ajalta. Alueella on kaksi rakennusta jälleenrakennuskaudelta (vuosilta 1945–1959) sekä yksi ennen sotia (ennen vuotta 1944) valmistunut rakennus.

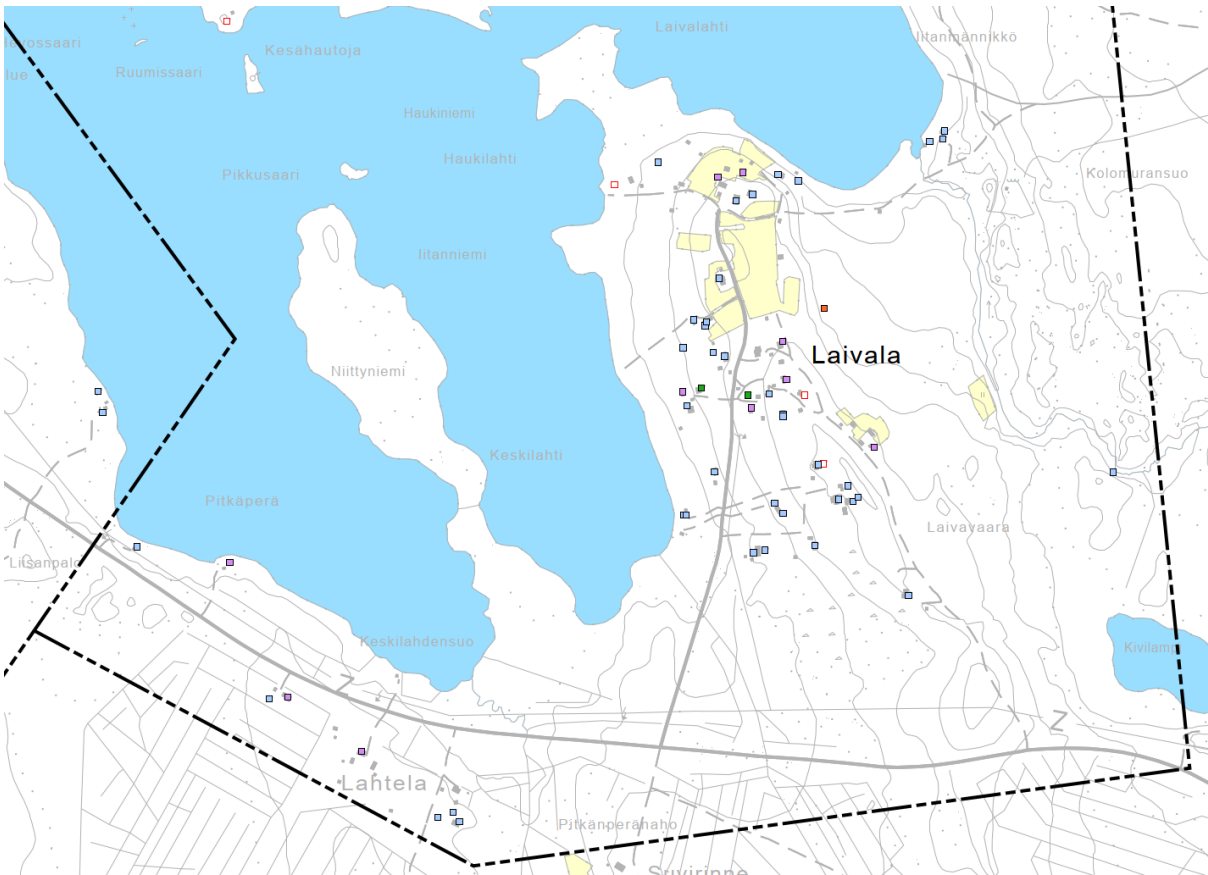
Järven pohjois- ja koillisrannoilla on paikoin muutamia rakennuksia. Valtaosa rakennuksista on valmistunut vuoden 1980 jälkeen, muutamia rakennuksia vuosien 1960 ja 1979 välisenä aikana. Leppärannan alueella on yksittäinen ennen vuotta 1944 valmistunut rakennus sekä muutama jälleenrakennuskaudella (1945–1959) valmistunut rakennus.

Järven luoteiskulmalla taajaman liepeillä on Kansanopiston alue, vakinaista asumista sekä teollisuus- ja varastoaluetta. Valtaosa alueella sijaitsevista rakennuksista on valmistunut vuoden 1980 jälkeen, muutamia vuosina 1960–1979.

Rakennusten ikärakenne

Tiedot rakennusvuosista perustuvat rakennus- ja huoneistotietoihin (rahu-tietoihin). Alla olevilla kartoilla eri aikoina rakennetut rakennukset on esitetty eri väreillä seuraavasti:

- Ennen sotia rakennetut rakennukset
0-1944
- Jälleenrakennuskauden rakennukset
1945-1959
- Modernismin kaudella rakennetut rakennukset
1960-1979
- Uusimmat rakennukset
1980-2016
- Puuttuva tieto rakennusvuodesta

Kuva 16. Rakennuskannan kerroksellisuus, Posiontien varsi ja Laivala. Posiontien varressa ja Pitkäperän rannoilla sijaitsevat rakennukset on rakennettu vuoden 1960 jälkeen (violetti merkitä: 1960–1979, vaaleansininen merkintä: 1980–2016). Valtaosa Laivalassa sijaitsevista rakennuksista on rakennettu vuoden 1960 jälkeen. Kylän eteläosassa on kaksi jälleenrakennuskauden rakennusta (vihreä merkintä: 1945–1959) sekä sivummalla kylän itälaidalla yksi ennen vuotta 1944 valmistunut rakennus (punainen merkintä).

Kuva 17. Rakennuskannan kerroksellisuus, Kansanopiston alue ja Leppäranta. Kansanopiston alueella valtaosa rakennuksista on rakennettu vuoden 1980 jälkeen (vaaleansininen merkintä: 1980–2016). Alueella on paikoin muutamia 1960- ja 1970-luvuilla valmistuneita rakennuksia (violetti merkitä: 1960–1979). Leppärannan alueella on neljä jälleenrakennuskauden rakennusta (vihreä merkintä: 1945–1959), yksi ennen vuotta 1944 valmistunut rakennus (punainen merkintä) ja kaksi vuoden 1980 jälkeen valmistunutta rakennusta (vaaleansininen merkintä).

Laivalan rakennuskantaa

Laivalassa valtaosa rakennuksista on varsin tavanomaisia 1900-luvun jälkipuoliskon omakotitaloja. Laivalan kylän ydinalueella on yksittäinen vanha rakennus, joka on LKYT-hankkeen inventointitietojen mukaan rakennettu vuonna 1858. Kylän eteläosassa on kaksi osittain jälleenrakennuskaudelta periytyvää pihapiiriä. Sivummalla kylän itälaidalla sijainnut vanhempi, ennen vuotta 1944 valmistunut rakennus on 6.6.2024 tehdyssä maastotarkistuksessa todettu kadonneeksi, rakennus lienee purettu.

2.3 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet

Suunnittelualueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaiksi määriteltyjä alueita tai kohteita.

Pyramidikattoiset kesänavetat on rakennustyyppinä mukana valtakunnallisessa inventoinnissa valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Kuvauksen mukaan:

”Pyramidikattoisen kesänavetan ainutlaatuinen rakennustyyppi on kehittynyt Pohjois-Suomessa ja -Ruotsissa, jossa kesähyönteisten kiusa on suurin. Karjarakennustyyppin tunnusmerkkinä on pyramidinmuotoinen katto.

Kesäkäyttöön rakennetun navetan rakenne ja muoto on kehitetty suojaamaan karjaa hyönteisiltä. Yöksi suojaan tuodun karjan lämpö aiheuttaa voimakkaan ilmavirran pienessä rakennuksessa, jonka pyramidinmuotoisen katon keskellä olevan ilmanvaihtotorven kautta hyönteiset ajautuvat ulos. Neliömäinen tai pyöreä runko a kartiomainen katto edesauttavat voimakkaan vedon syntymistä.

Navettoja on säilynyt Pohjois-Pohjanmaalla mm. lissä Jokikylän Haltun talossa, Pudasjärvellä Mannilassa, Kuusamossa Maaselän kylän Salmelassa ja Jokilamminkylässä Jokelan sekä Ronkaisen tiloilla ja myös Yli-lissä Haapaniemessä ja Hirvelässä.

Pyramidikattoisia kesänavettoja rakennetaan edelleen. Navettojen rakenne on pysynyt vanhan tradition mukaisena.” (Museovirasto 2009)

Ranualla on kaksi pyramidikattoista kesänavettaa. Toinen niistä sijaitsee Ranuan taajamassa Pappilanniemessä Rantatien varrella, toinen Ranuanjärven pohjoispuolella Mustalahden rannan tuntumassa. Ranualla sijaitsevia pyramidikattoisia kesänavettoja ei mainita kuvauksessa eivätkä ne ole mukana Museoviraston karttapalvelun kartalla. Rakennustyyppinä Ranuan kesänavetat kuitenkin liittyvät samaan perinteeseen kuin arvokohteina huomioidut kesänavetat.

Kuva 18. Ranuan Pappilanniemessä Rantatien varrella on perinteinen pyramidikattoinen navettarakennus. Rakennusta on kunnostettu, mm. katto on uusittu. (Kuva vuodelta 2004).

2.4 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Suunnittelualueella ei ole maakunnallisesti arvokkaiksi määriteltyjä alueita tai kohteita.

3. Inventoinnin tulokset

3.1 Arvottamisen periaatteet

Rakennettu ympäristö kokonaisuutena, samoin kuin yksittäiset rakennukset, rakennelmat ja muut ympäristön osat, sisältävät erityyppisiä arvoja. Yksittäisten kohteiden merkityssisältö käsittää tavallisesti useita eri arvoja. Arvot vaikuttavat monella eri tasolla: ympäristön kauneus synnyttää esteettistä mielihyvää ja ajallinen kerroksellisuus auttaa ymmärtämään historiaa ja yhteiskunnan muutoksia. Taloudellinen arvo taas on luonteeltaan hyvinkin konkreettinen ja aikaan sidottu.

Rakennetun ympäristön tai yksittäisen rakennuksen kulttuurihistoriallinen merkittävyys koostuu sen sisältämistä yksittäisistä arvoista. Kulttuurihistoriallinen merkittävyys liittyy paitsi kohteen merkitykseen dokumenttina, eli sen kykyyn kertoa oman aikansa historiallisista, rakennustaiteellisista ja yhteiskunnallisista olosuhteista, myös sen asemaan osana visuaalista ympäristökokonaisuutta. Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde on tärkeä ja monipuolinen menneisyyden dokumentti, joka symbolisoi eri aikakausina vallinneita arvostuksia, pyrkimyksiä ja olosuhteita.

Arvottamisessa tavoitteena on tunnistaa alueiden ja kohteiden kulttuurihistoriallinen merkittävyys ja ominaisluonne suhteutettuna laajempaan kulttuuriympäristökokonaisuuteen, alueen historiaan, rakennustyyppien historiaan tai historialliseen ilmiöön.

Kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden inventoinneissa yleisesti käytetyssä arvottamismallissa rakennetun ympäristön arvot on jaettu rakennushistoriallisiin tai rakennustaiteellisiin / arkkitehtonisiin, historiallisiin sekä maisemallisiin arvoihin / ympäristöarvoihin.

Rakennushistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokas (R) kohde tai alue ilmentää aikansa tai ympäristönsä rakennustapaa, ihanteita ja tekniikkaa. Se voi edustaa jotain arkkitehtonista tyyliä tai tyylivaikutteita, jollakin tavalla mielenkiintoista, harvinaista tai tyyppillistä rakennusteknistä ratkaisua tai rakennustyyppiä, tai tietylle ajalle tai sosiaaliryhmälle tyyppillistä rakentamisen tapaa. Se voi osaltaan kertoa mm. tyylin, rakennustekniikan, työtapojen sekä elintapojen kehityksestä. Kohteiden arvottamisessa kiinnitetään huomiota mm. kohteen esteettiseen laatuun eli sen kauneusarvoihin, rakennustaiteelliseen toteutukseen, kohteen harvinaisuusluonteeseen tai sen edustavuuteen jonkin aikakauden tyyppiesimerkinä.

Historiallisesti arvokas (H) kohde tai alue liittyy tärkeään tai olennaiseen historialliseen prosessiin, ilmiöön, tapahtumaan tai esimerkiksi paikallis- tai henkilöhistoriaan: sen rakentamisen historiaan, rakennuksessa asuneiden henkilöiden elämänvaiheisiin taikka teollisuuden tai maanviljelyksen historiaan. Historiallisesti merkittäviä ovat esimerkiksi asutus-, elinkeino-, sivistys- ja hallinto- sekä kirkko- ja sota-historiaan liittyvät kohteet. Useissa kohteissa yhdistyy monenlaisia kulttuurihistoriallisia arvoja.

Maisemallisesti arvokkaassa (M) kohteessa ympäristöarvot ovat tärkeitä. Maisemallisesti arvokas kohde tai alue voi olla merkittävä kulttuurimaisema, rakennettu kokonaisuus tai olennainen osa tällaista kokonaisuutta, joka antaa edustavan kuvan seudun kulttuurihistorialle luonteenomaisista tai erikoislaatuista piirteistä tai liittyy luontevasti ympäröivään luonnon- tai kulttuurimaisemaan. Kohde saattaa olla osa arvokasta ympäristökokonaisuutta, muodostaa oman maisemallisen kokonaisuuden tai olla maiseman maamerkki. Yksittäinen rakennus voi olla maisemallinen kiintopiste tai kohteella voi olla merkitystä osana ajallisesti tai tyyllillisesti kerroksellista kokonaisuutta. Ympäristöllisten arvojensa vuoksi merkittävä maisemallinen kohde voi laajuutensa perusteella olla joko lähimaisema eli miljö tai maisemakokonaisuus. Kauneusarvojen ohella kohteet sisältävät runsaasti historiallisia ja rakennushistoriallisia arvoja.

3.2 Kohteet

Inventoinnin yhteydessä mahdollisina arvokohteina on tarkastettu kaikkiaan 11 kohdetta. Numerot viittaavat kohteiden numeroihin kartalla:

- 1 Pyramidikattoinen kesänavetta
- 2 Haapakumpu
- 3 Tuliniemi
- 4 Koivuranta
- 5 Laivala
- 6 Lepola (Laivala)
- 7 Laivalan aitat (luhtiaitta, pikkuaitta, sauna, isoaitta)
- 8 Vaaralan aitta
- 9 Määttälä
- 10 Paukunpaikka
- 11 Vanha Alatalo

3.3 Kohdekortit

1 Pyramidikattoinen kesänavetta

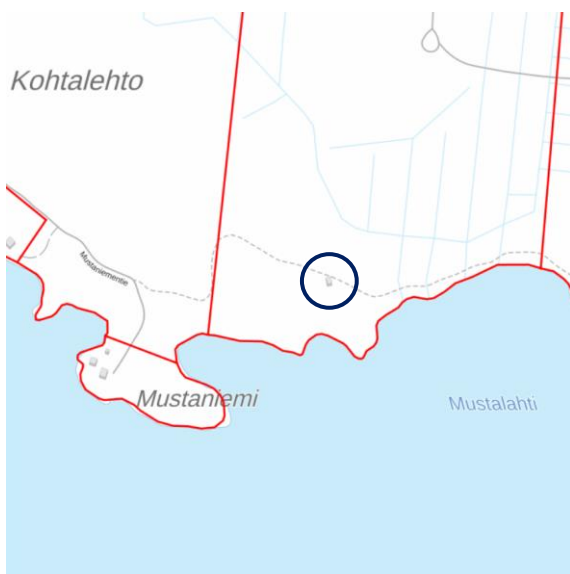
Pyramidikattoinen kesänavetta sijaitsee Ranuanjärven Mustalahden pohjoisrannalla, ranta-alueella kulkevan Rajalta-rajalle -ulkoilureitin varrella.

Navetta on pohjakaavaltaan neliön muotoinen. Ulkoasua hallitsee pyramidin muotoinen korkea katto, jonka huipulla on tuuletushormi. Katossa on pärekate. Seinissä on pystysuuntainen, käsittelemätön lautaverhous.

Pyramidikattoinen kesänavetta on rakennustyyppinä erityinen. Rakennuksen muoto on toteutettu siten, että siinä toimii luonnollinen ilmankierto. ”Kun lehmät tuotiin kesänavettaan sisälle, ilma nousi niistä lähtevän lämmön vuoksi ylöspäin. Kun kattorakennelma oli pyramidin muotoinen, niin ylhäällä olevasta räppänästä pääsi ilma ylös ja vei sitä kautta kaikki hyttyset pois. Se oli lehmille hyvä juttu, kun siellä pystyttiin lypsämään niin, että hyttyset eivät häirinneet ... perimätieto olettaa, että ne ovat on lähteneet kotarakennelmista ... rakennusten toimintaperiaate on sama, mutta muoto eri: kodan pyöreys vaihtui kesänavetoissa neliön muotoon.” (<https://yle.fi/uutiset/3-9053916>).

Kesänavetta on rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas rakennus. Se edustaa harvinaiseksi käynnyttä perinteistä rakennustyyppiä. Se on ominaispiirteiltään hyvin säilynyt. Muun muassa pärekate on säilynyt. Ulkoilureitin varressa kesänavetta hahmottuu pienimuotoisena, paikallisena maamerkkirakennuksena.

Paikallisesti arvokas: R, H, M

2 Haapakumpu

Leppärannan alueella on kolmesta väljästi rinnakkain sijaitsevasta pihapiiristä muodostuva kokonaisuus. Osoitteessa Leppärannantie 34 sijaitsee jälleenrakennuskaudella rakennettu asuinrakennus ja sitä vastapäätä yksittäinen talousrakennus.

Rakennukset sijaitsevat eri kiinteistöllä kuin viereinen Tuliniemi (kohde 3), mutta osoite on molemmilla sama, Leppärannantie 34. Jälleenrakennuskaudella rakennetut tontit lienee erotettu vanhasta tilasta.

Asuinrakennus on jälleenrakennuskauden asuinrakennuksille tyypilliseen tapaan noppamainen satulakattoinen rakennus. Rakennuksessa on kolmiorimahuopakate ja pystyrimaudoituksella vuoratut julkisivut. Ikkunat on vastikään uusittu ja pihan puolelle on rakennettu uusi satulakattoinen kuisti.

Talousrakennus on vaatimaton rankorakenteinen vajarakennus. Vajan katto on romahtanut.

Asuinrakennus on melko tavanomainen oman aikakautensa rakennus, jota on myöhemmin uudistettu. Pihapiirin talousrakennukset ovat kadonneet tai katoamassa. Kokonaisuuteen ei liity erityisiä arvoja.

3 Tuliniemi

Tuliniemi lienee vanha tila, jonka mukaan alue on saanut nimensä. Tuliniemi sijaitsee eri kiinteistöllä kuin viereinen Haapakumpu (kohde 2), mutta osoite on molemmilla sama, Leppärantatie 34.

Pihapiiriin kuuluvat oletettavasti viimeistään 1900-luvun alkukymmeninä rakennettu asuinrakennus ja sitä vastapäätä sijaitseva talousrakennus / navetta. Pihapiirissä on myös maitolaituri.

Asuinrakennus on pohjamuodoltaan suorakaitteen muotoinen rakennus, jossa on kolmiohuopakatteinen satulakatto ja pystyrimalaudoituksella verhoillut julkisivut. Pihan puolella on poikkipääty. Pihan puolella lienee ollut alkuaan kuisti, joka on purettu pois. Sisäänkäynnissä on peiliovet. Ikkunat ovat T-karmi-ikkunat, joissa ylin ruutu on jaettu siroilla pystypuitteilla kolmeen osaan. Ikkunoissa on jugend-tyylin vaikutteita, mikä viittaa rakennuksen olevan peräisin 1910- tai 1920-luvulta. Ullakkokerroksen ikkunoita kehystävissä vuorilaudoissa on koristeleikkaukset, ensimmäisessä kerroksessa vuorilaudat ovat malliltaan pelkistetyt.

Pihan koillislaidalla asuinrakennusta vastapäätä on hirsirakenteinen navettarakennus. Siinä on kolmiorimahuopakatteinen satulakatto, vuoraimattomat julkisivut ja nelikulmaiset, kuusiruutuiset ikkunat. Pitkiä seiniä tukevat följärit.

Pihapiirillä on rakennushistoriallista arvoa 1900-luvun alun rakennusperinnettä edustavana kokonaisuutena. Tuliniemi lienee yksi alueen vanhoista kantatiloista. Asuinrakennukseen on tehty myöhemmin muutoksia, mutta myös alkuperäisiä piirteitä on säilynyt.

Paikallisesti arvokas: R

4 Koivuranta

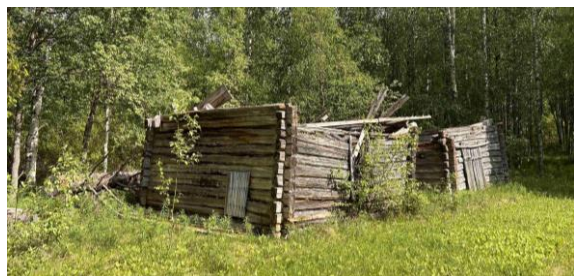
Koivurannan pihapiiri sijaitsee Tuliniemen pihapiirin vieressä, osoitteessa Leppärannantie 36. Pihapiirissä on jälleenrakennuskaudella rakennettuja rakennuksia: asuinrakennus sekä kolme talusrakennusta, navetta, aitta ja lato. Pihassa on myös kaivo.

Asuinrakennuksen ulkoasu on jälleenrakennuskaudelle tyypillinen. Rakennuksessa on kolmiorimahuopakatteinen satulakatto ja pystyrimaudoituksella verhoillut julkisivut. Pihan puolella on satulakattoinen kuisti, sisään johtaa alasasta paneloitu ovi, jonka yläosassa on lasiruutu. Ikkunat ovat nelikulmaiset, pystypuitteilla kahteen osaan jaetut. Pihan puolella on muita leveämpi kolmiruutuinen ikkuna.

Talusrakennukset ovat hirsirakenteisia ja vuoraamattomia. Navettarakennus on muita suurempi. Sen katto on romahtanut.

Asuinrakennus on hyvin säilynyt esimerkki jälleenrakennuskauden rakennusperinteestä. Talusrakennuksille on arvoa osana pihapiirikokonaisuutta, mutta itsessään ne ovat varsin tavanomaisia maaseudun talusrakennuksia.

Paikallisesti arvokas: R

5 Laivala

Vanha rakennus sijaitsee keskeisellä paikalla Laivalan kylän keskellä, osoitteessa Laivalantie 11b. Rakennus on osa pihapiiriä, jossa on myös 1970-luvun tiiliverhoiltu omakotitalo. Pienikokoinen rakennus sijaitsee omakotitalon edustalla kylätien varressa.

Rakennus on kuulunut paikalla aikanaan sijainneen Laivalan pihapiirin rakennuksiin. Laivalan tila on yksi alueen kantatiloista, jonka mukaan kylä on saanut nimensä. Laivalan rakennuksista on edelleen jäljellä myös asuinrakennukseksi muutettu riihi, kolme aittaa ja sauna. Kyseiset rakennukset on huomioitu tässä inventoinnissa eri kohteina: kohde 6 Lepola (Laivala) ja kohde 7 Laivalan aitat.

Rakennuksessa on koteloidut ristinurkat, mistä päätellen se on hirsirakenteinen. Rakennuksessa on peltikate, pystylomalaudoituksella verhoillut julkisivut ja nelikulmaiset, kaksiruutuiset ikkunat. Rakennusta on aikojen kuluessa muutettu ja uudistettu.

Rakennuksella on maisemallista arvoa jääneenä vanhasta rakennusperinteestä. Se erottuu kyläkuvassa ominaispiirteiltään uusista omakotitaloista poikkeavana rakennuksena, mikä tuo miljööseen ajallista kerroksellisuutta.

Arvoa osana kyläkuvaa: M

Ilmakuva vuodelta 1959. Laivala (Laivalantie 11b) on esitetty kuvassa ympyröitynä.

6 Lepola (Laivala)

Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi-inventoinnissa huomioidaan arvokohteena riihi / asuinrakennus, joka on rakennettu vuonna 1858. Inventoinnissa rakennus on nimellä Laivala.

Kyseessä on vanha riihi, joka on muutettu asuinrakennukseksi. Se lienee kuulunut Laivalan tilan pihapiiriin. Laivalan päärakennus näkyy vielä vuoden 1959 ilmakuvassa. Rakennus on sittemmin purettu. Nykyään sen paikalla on uudehko omakotitalo.

Rakennus sijaitsee Laivalahtea kohti viettävässä rinteessä kylän pohjoisosassa, osoitteessa Laivalantie 14b. Rakennus on hirsirakenteinen ja julkisivuiltaan vuoraamaton. Katteena on pelti.

Ikänsä puolesta rakennuksella on rakennushistoriallista arvoa esimerkkinä vanhasta rakennusperinteestä.

Paikallisesti arvokas: R

Kohteeseen kuuluvat myös asuinrakennukseksi muutetun riihen vieressä sijaitsevat luhtiaitta ja talousrakennus (luultavimmin sauna). Ne on huomioitu kohteessa 7 Laivalan aitat.

Ilmakuva vuodelta 1959. Laivalantie 14b on esitetty kuvassa ympyröitynä. Sen pohjois- ja koillispuolilla sijaitsevat sauna ja aitta.

7 Laivalan aitat

Laivalan kantatilan vanhoihin rakennuksiin kuuluvat vanhan rakennuksen (kohde 5 Laivala) ja asuinrakennukseksi muutetun vanhan riihen (kohde 6 Lepola) lisäksi kolme aittaa ja talousrakennus, joka oletettavasti on sauna. Niistä luhtiaitta ja sauna sijaitsevat asuinrakennukseksi muutetun riihen yhteydessä, pikkuaitta ja iso aitta (riihi ja riihilato?) metsän reunassa Laivalan pihapiirin länsipuolella.

Laivalan vanhan pihapiirin koilliskulmalla, asuinrakennukseksi muutetun riihen vieressä, sijaitseva aitta on komea hirsirakenteinen luhtiaitta. Rakennus on vuoraamaton, katteena on poimulevy. Ylimpien hirsien päät ovat ulkonevat ja niissä on pykälletyt koristeleikkaukset. Aitan vieressä on oletettu saunarakennus. Se on osittain hirsirakenteinen ja vuoraamaton. Toinen pääty on rankorakenteinen, julkisivuissa on pystyrimaverhous.

Aittarakennuksilla on rakennushistoriallista arvoa esimerkkinä vanhasta rakennusperinteestä. Luhtiaitta on komea ja hyvin säilynyt.

Paikallisesti arvokas: R (luhtiaitta ja pikkuaitta)

Arvoa osana kyläkuvaava: M (muut)

Luhtiaitta (aitta 1), pikkuaitta (aitta 2) ja iso aitta (aitta 3).

Luhtiaitta.

Pikkuaitta.

Sauna.

Iso aitta (riihi ja riihilato?).

8 Vaaralan aitta

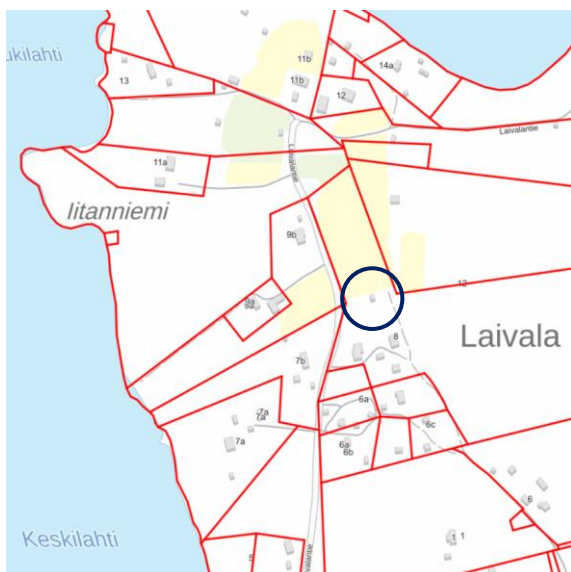
Hirsiaitta liittyy osoitteessa Laivalantie 8 sijaitsevaan Vaaralan pihapiiriin. Aitta sijaitsee pihapiirin pohjoispuolella metsän ja pellon rajalla.

Pihapiirin muihin rakennuksiin ei liity erityisiä arvoja. Pihapiirissä on ulkoasun perusteella arvioituna 1960-luvun lopulla / 1970-luvun alussa rakennettu asuinrakennus sekä 1900-luvun puolivälin jälkeen rakennettuja talousrakennuksia.

Aitta on hahmoltaan kapea ja korkea. Ulkoseinät ovat käsittelemättömät ja vuoraamattomat hirsiseinät. Katteena on pelti.

Aitalla on arvoa ennen muuta osana kyläkuva. Itsessään se on perinteinen, joskin melko tavanomainen, maaseudun talousrakennus.

Arvoa osana kyläkuva: M

9 Määttälä

Pihapiiri sijaitsee Laivalan kylän eteläosassa pienen matkan päässä kylätiestä, osoitteessa Laivalantie 7a. Pihapiiri muodostuu eri-ikäisistä rakennuksista. Vanhempi asuinrakennus on rakennettu jälleenrakennuskaudella, talousrakennukset samoihin aikoihin. Pihapiirissä on myös uudempi, 1900-luvun lopulla rakennettu asuinrakennus.

Vanhempi asuinrakennus edustaa jälleenrakennuskauden rakennusperinnettä. Rakennuksessa on kolmiorimahuopakatteinen satulakatto, vaakaponttillaudoituksella verhoillut julkisivut ja nelikulmaiset, pystypuitteella kahteen osaan jaetut ikkunat. Pihan puolella on satulakattoinen umpikuisti. Rakennukseen on tehty joitakin ikkunamuutoksia. Pääsisäänkäynnin ovi ja portaat lienee uusittu.

Pihapiiriä rajaavat vanhemman asuinrakennuksen kanssa samoihin aikoihin rakennetut saunarakennus / pikkupuoli ja aitta / liiteri. Talousrakennukset ovat melko tavanomaisia oman aikakautensa rakennuksia.

Jälleenrakennuskauden asuinrakennus tuo omaa aikakauttaan edustavan lisän Laivalan kylämiljööseen. Sillä on miljöön kerroksellisuuden kannalta merkitystä osana kyläkokonaisuutta. Vanhat talousrakennukset ovat osa pihapiiriä. Kokonaisuuteen ei liity itsessään erityisiä rakennushistoriallisia arvoja.

Arvoa osana kyläkuva: M

10 Paukunpaikka

Rakennus sijaitsee Laivaan kylässä keskeisellä paikalla kylätien varressa, osoitteessa Laivalantie 6a.

Rakennus muodostuu kahdesta erikorkuisesta siivestä. Tien puolella keskellä on kahden kerroksen korkuinen kuisti. Julkisivut on verhoiltu pystyrimalaudoituksella. Satulakatos on pala-huopakate, räystäitä korostavat leveät laudoitukset. Ikkunoita kehystävät koristeelliset vuorilaudat. Rakennuksen edessä on laaja terassi.

Rakennus on rahu-tietojen mukaan rakennettu jälleenrakennuskaudella. Rakennuksen ulkoasu on myöhemmin uudistettu. Nykyisessä asussaan rakennus näyttää uudisrakennukselta, sitä ei pysty tunnistamaan jälleenrakennuskauden rakennukseksi.

Rakennukseen ei liity erityisiä arvoja.

11 Vanha Alatalo

Pihapiiri sijaitsee kylän kaakkoislaidalla vanhan maantien varrella, osoitteessa Vanha Laivalantie 6. Pihapiirissä on vanha asuinrakennus, uudempi asuinrakennus ja vanha talousrakennus.

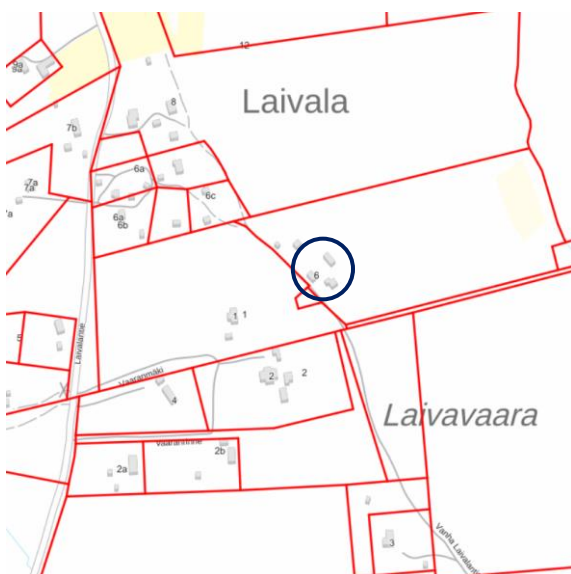
Vanha asuinrakennus on ulkoasustaan päätellen rakennettu 1800-luvun jälkipuoliskolla tai viimeistään 1900-luvun alussa. Rakennuksessa on koteloidut pitkänurkat, mistä voi päätellä sen olevan hirsirakenteinen. Julkisivut on verhottu pystyrimalaudoituksella. Katteena on kolmiorima-huopakatteinen satulakatto. Ikkunat ovat kaksipuitteiset ja kuusiruutuiset, niitä kehystävät pelkistetyt vuorilaudat, joiden sivuilla yläkulmissa on koristeaiheet.

Uudempi asuinrakennus on rahu-tietojen mukaan rakennettu vuoden 1960 jälkeen. Rakennuksessa on jälleenrakennuskauden asuinrakennuksen piirteitä, joten se lienee rakennettu 1960-luvun alussa. Rakennuksessa on satulakatto, vaakaponttilaudoituksella verhoillut julkisivut ja 1960-luvun rakennuksille tyypilliseen tapaan jälleenrakennuskauden rakennuksia suuremmat ikkunat, joissa on epäsymmetrinen puitteijako.

Talousrakennus on hirsirakenteinen ja vuoramatton. Rakennuksessa on peltikate. Talousrakennus lienee rakennettu samoihin aikoihin vanhemman asuinrakennuksen kanssa.

Vanhempi asuinrakennus ja talousrakennus ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita kylän vanhinta kerrostumaa edustavina rakennuksina. Molemmat rakennukset ovat myös vanhassa asussa hyvin säilyneitä.

Paikallisesti arvokas: R, M

4. Yhteenveto – arvokohteet ja suositukset

NRO	NIMI	ARVO-LUOKKA	ARVOT	ARVOSTATUS
1	Pyramidikattoinen kesänavetta	PK	R, H, M	Arvokohde
2	Haapakumpu	-	-	Ei erityisiä arvoja
3	Tuliniemi	PK	R	Arvokohde
4	Koivuranta	PK	R	Arvokohde
5	Laivala	-	M	Arvoa osana kyläkuva
6	Lepola (Laivala)	PK	R	Arvokohde
7	Laivalan aitat	PK	R / M	Arvokohde (luhtiaitta ja pikkuaitta) Muilla arvoa osana kyläkuva
8	Vaaralan aitta	-	M	Arvoa osana kyläkuva
9	Määttälä	-	M	Arvoa osana kyläkuva
10	Paukunpaikka	-	-	Ei erityisiä arvoja
11	Vanha Alatalo	PK	R, M	Arvokohde

5. Lähteet

Itsenäisyyden ajan rakennusperintö Lapissa. Lapin rakennusperinne ry, 2017

Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi (LKYT) -hankkeen aineistot

Ranuan kirkonkylän osayleiskaava (hyväksytty 10.6.2019, lainvoimainen 7.8.2019) / kaavaselostus

Rovaniemen – Itä-Lapin maakuntakaava, kulttuuriympäristökohteet. Lapin liitto 10.11.2014

